

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

27 Eylül 2014 Cumartesi

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

27 Eylül 2014 Cumartesi

---0---

K O N U

Sayfa

24-27 Eylül 2014 tarihleri arasında Komisyonun, Işklar ve Eynez Maden Ocağı inceleme ziyareti ve Soma Maden Kazasında yaşayan tanıklar ile bu kaza soruşturması kapsamında tutuklu sanıklarla yapılan görüşmeleri

1:85

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:24

Ramazan DOĞRU (Soma Holding Maden İşletmeleri Genel Müdürü)	1:6, 7, 8:11, 11:12, 13, 15:19, 20:23, 23:24
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)	6
Ayşe TÜRKMENÖĞLU (Konya)	7
Muzaffer YURTTAŞ (Manisa)	7
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	8
Erkan AKÇAY (Manisa)	11:12, 15, 17:18
Sakine ÖZ (Manisa)	13
Özgür ÖZEL (Manisa)	13:14, 23:24
Fatoş GÜRKAN (Adana)	20
Vural KAVUNCU (Kütahya)	21
Yılmaz TUNÇ (Bartın)	21

İKİNCİ OTURUM

25:46

Ertan ERSOY (Maden Mühendisi)	25, 31:34
Akın ÇELİK (Soma Eynez İşletme Müdürü)	25:31, 34:36, 37:41, 42:45
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)	35, 45:46
Özgür ÖZEL (Manisa)	35:36, 39, 40, 45
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	36
Hasan ÖREN (Manisa)	36:37

Vural KAVUNCU	(Kütahya)	41
Erkan AKÇAY	(Manisa)	41:42, 44
Sakine ÖZ	(Manisa)	42, 44

ÜÇÜNCÜ OTURUM **47:85**

Can GÜRKAN (Soma Holding Yönetim Kurulu Başkan V ekili)		47:51
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	51, 52:54, 54:55, 55:56, 56:59, 60:67
Özgür ÖZEL	(Manisa)	51:52, 82
Muzaffer YURTTAŞ	(Manisa)	54:55
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	55:56, 82
Vural KAVUNCU	(Kütahya)	56
Hasan ÖREN	(Manisa)	59, 76, 84
Sakine ÖZ	(Manisa)	59:60
Erkan AKÇAY	(Manisa)	60
İsmail ADALI (Vardiya Amiri)		67:70, 75, 76, 83
Mehmet Ali Günay ÇELİK (Emniyet Teknikeri)		70:79
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)		74, 77:79
Nesrin ULEMA	(İzmir)	76
Hilmi KAZIK (Emniyet Vardiya Amiri)		79:81
Yasin KURNAZ (Vardiya Amiri)		81:85

Açılma Saati: 09.45

Kapanma Saati: 18.25

24-27 Eylül 2014

İŞİKLAR VE EYNEZ MADEN OCAĞI İNCELEME ZİYARETİ VE SOMA MADEN KAZASINDA YAŞAYAN TANIKLAR İLE BU KAZA SORUŞTURMASI KAPSAMINDA TUTUKLU SANIKLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELERİN TUTANAKLARI

BİRİNCİ OTURUM

27 Eylül 2014 Cumartesi

Açılma Saati: 09.45

----- 0 -----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Komisyonumuzun çoğunluğu vardır ve bugünkü toplantımızı açıyorum.

Bugünkü misafirimiz Soma AŞ'nin Genel Müdürü Ramazan Bey. Kendisini ziyaret ettik.

Ben özellikle Ramazan Bey'in de bilmesi için bir konuya değinmek istiyorum. Bizim Komisyonumuz araştırma komisyonu, asla soruşturma komisyonu değil. Bizim savcı gibi görevimiz yok. Yani bizim görüşme talebimize olumlu yanıt verdiğiniz için de teşekkür ediyoruz ayrıca çünkü bunlar sizin takdirinizde olan şeylerdir. Burada 301 insanımızı kaybettiğimiz bir kaza yaşadık, bir travma yaşadık. Bu hepimizde bir travma yarattı. Sizler başta olmak üzere, şirketiniz, Soma halkı, Manisa, Türkiye; hepimizin ailesinde sanki içimizden birileri gitti gibi acı doğdu. Dolayısıyla, bu kaza nasıl oldu? Bir daha bu kazanın olmaması için ne tür tedbirler alınız? Bizim, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Komisyonumuza vermiş olduğu görev, yetki ve sınırlamalarımız bunlar. Dolayısıyla, asla biz sizi bir savcı gibi sorgulama niyetinde değiliz. Bazı sorularımız olabilir. Bu konulara kendi uygun gördüğünüz çerçevede cevap verebilirsiniz am bizimle çok rahat konuşabilirsiniz. Burada o ortamı bizden her zaman göreceksiniz.

Dolayısıyla, bu çerçeve içerisinde bizim arkadaşlarımız da ocak planını, hazırlık, üretim planını gösterir bir harita hazırladılar ve önünüze de kazanın olduğu bir plan, daha doğrusu, kazanın olduğu üçgenin olduğu yerle ilgili bir plan hazırladık. Oraya numaralar verdik, iletişimi rahat kuralım diye Ramazan Bey. Mesela sizin de söyleyeceğiniz “3 numaralı yerde şöyle oldu.”, “4 numaralı yerde böyle oldu.”, “Bahsettiğim yer 7 numaranın çerçevesinde oldu.” gibi bir şeyler olursa bunlar bizim konuşma tutanaklarımızın ekinde de aynen verilecek ki insanlar hangi referansla konuşuyoruz, bunları bilsinler diye.

Ben bu çerçevede, tekrar size “Geçmiş olsun.” diyorum.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sağ olun efendim.

BAŞKAN – Soma AŞ de, inşallah Soma halkı da, ülkemiz de bunun altından, bu travmanın altından bir an evvel kalkar. Yaşanan süreç hakikaten zor bir süreç.

Ben bu çerçevede sözü size bırakıyorum.

Buyurun, söz sizin.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Öncelikle Sayın Başkanım ve Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepiniz hoş geldiniz. Sizlerin huzurunda ülkemize, özellikle şehit ailelerimize ve özellikle çocuklarına bu yaşattığımız acıdan dolayı, sizlerin huzurunuzda, hepsinden özür diliyoruz. Yani, gerçekten, ülkemiz adına özellikle, büyük bir kaza yaşadık ve çok üzgünüz. Yani, böyle bir olayın içinde olmaktan ve bu olayın yaşanmasından son derece üzgünüz. Yani, işte, yaklaşık dört ayı geçti, buradayız. Yani, ne yapabildik, nasıl önlem alabildik? İşte, koğuştta, ben, İşletme Müdürümüz Akın Bey ve teknik nezaretçimiz Ertan Ersoy'la beraber üçümüz kalıyoruz. Ne yapabildik, ne olurdu, nasıl yapsaydık, nasıl bu kazanın önüne geçebilirdik, hep konuşuyoruz.

Olay başlangıçta, işte, 13 Mayıs'taki olayda ilk başta, işte “trafo” dendi. Arkadaşlara trafo olarak yansıtmışlar. Tabii, olayın bu şekilde olmadığı daha sonra anlaşıldı. İnanın, yani dört aydan beri, böyle bir kazanın nasıl meydana geldiğini bizler hâlâ çözmemiş değiliz. Çünkü, ben yirmi beş yıldan beri Soma'dayım, Soma'da çalışıyorum; işte, 2001'e kadar eski Hüstaş, şu anda İmbat olan firmada, yani, çeşitli görevlerde yer aldım, sonra 2001 yılında bu Soma Kömürlerine geçtim; bir süre müdürlük yaptım ilk gelen tepede, sanırım 2009 yılından bugüne kadar işletmenin yani tüm işletmelerin genel müdürlüğünü yapıyorum. Yani, Soma Kömürlerinin... Türkiye'nin değişik yerlerinde, yani Soma'da 3 tane, işte Merzifon'da bir işletmemiz var, eski adı Yeni Çeltik olan firma -işte, bir-bir buçuk yıl önce biz devralmıştık- orası, Soma'da 3 tane, bir ara Zonguldak'ta ihale almıştık, oranın sorumluluğu ve Mersin'deki krom işletmesi yani tüm maden grubunun Genel Müdürü pozisyonunda görev alıyorum. Her işletmede, işte, işletme müdürleri, diğer, müdür yardımcıları vesaire yaklaşık 150-200 civarında bir mühendis kadromuz var toplamda. Yani, böyle organize bir firmaydık, firmayız. Yaklaşık 6 binin üzerinde,

6 bin civarında çalışmamız vardı. Yani, kazayla ilgili, inanın, değişik görüşlerimiz var. Yani şöyle mi oldu, böyle mi oldu? Değişik alternatifler, şeyler düşünüyoruz. Yani, birkaç şey var; yani “Şuradan olur, buradan olur veya buradan olabilir.” şeklinde. Yani, işte, biz bilirkişilerin olayı aydınlatacağını düşünüyorduk. Geçen hafta bilirkişi raporlarını aldık, aldık raporları. Bilirkişi raporları da bizi yani biraz hayal kırıklığına uğrattı. Yani içinde, işte, Hocam var, Bahtiyar Hocam var, sizler sanırım maden mühendisisiniz. Yani, işte, örneğin bir ayakta, yani, 1-2 puanlık oksijen düşümünü, 1 puanlık oksijen düşümünü “yangın” olarak belirtmişler.

Şimdi, biz burada katlı çalışıyoruz, 3 kat şeklinde çalışıyoruz bu sahada. Yaklaşık 25 ton, 30 metre arasındaki kalınlıkta da kömür var Soma’da. İşte, birinci kat, ikinci kat, üçüncü kat olarak alıyoruz. Önce işte birinci katı alıyoruz tavandan, sonra ikinci katı alıyoruz, 10 metre falan aşağıya inip ikinci katı alıyoruz, en son üçüncü katı alacak şekilde -klasik çalıştığımız yerlerde- üretim yapıyoruz. Şimdi, yani, örneğin, işte 140 ayakta, sanırım burada...

BAŞKAN – Buradan gösterebilirsiniz.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şu ayak... Yani burada, hava girişi burası, hava çıkışı şurası. Yani, personel sanırım burada. Yani, şimdi, 20 oksijen giriyor, girmiş, oksijen 19’a düşmüş yani bunu bir “yangın” olarak belirtiyor. Hâlbuki bu ayak eski bir hattın altında. Eski bir hattın altına dolayısıyla şey gelir yani “eski bir hat” dediğimiz zaman, içinde zararlı gazlar, dioksit, özellikle dioksit, yoğun dioksit vardır. Yani, bu ayağın arkasını kırdığı zaman mutlaka dioksit gelecektir ve oksijende ilk anda bir düşüş olacaktır yani bunu Hocam bile şey yapar. Yani, burada, oksijende 1-2 puanlık düşüşleri “yangın” olarak belirtmişler.

Yani, dinamit atımları var. Bu ayaklar, sanırım olaydan 5 gün önce falan herhâlde delinmişti yani şu bağlantı yapılmıştı, ayak işte şurası. Arkaya, 34 ayrı yere yani bu şekilde, göçüğe doğru, tavana yoğun dinamit atışları yapmış arkadaşlar. Bu da sürekli pikler yapıyor yani 150 kilo, 200 kilo, her dinamitin atılması sonucu. Sensör buradadır, ayağın hava çıkışında. Yani, burada atılan dinamitler tabii hava şeye geldiği için burada yüksek okunuyor yani bu tip şeyler, olaylar.

Şimdi, bu olay bu kadar basit bir olay değil yani. Bizler yirmi beş yıldan beri Soma’daydık yani yüzlerce ocak yangını gördük, gördüm yani. Sonuçta, ayaklarda yangın çıkıyor yani bakıyoruz, izliyoruz ve sonuçta yangınla mücadelenin en büyük, en önemli yöntemi şey: Yani, eğer bir yerde, özellikle ayakta yangın çıktığı zaman orayı kapatmaktan başka çözümünüz yok. Çünkü, göçükte hiçbir müdahale etme şansımız yok. Kapatıp, barajlayıp yani Soma’ya özgü olan kül yöntemi var, kül yöntemi. Santraldan kül alıyoruz ve bunu suyla karıştırıp göçüğe borular vasıtasıyla atıyoruz. Yani, bu, tabii, bir ayağa bazen 3 bin metreküp, 4 bin metreküp civarında kül ve su karışımı basıyoruz ve bir süre bekledikten sonra bu kül ile suyun karışımı aynı beton özelliği gösteriyor ve tekrar, sıfırdan açarmış gibi orayı yeniden açıyoruz ve beton şeklinde aynen, resmen şey yapıyoruz yani dinamit atarak ilerliyoruz şeyi kesmek için, beton oluyor çünkü. Yani, bunun için de bazen, çoğu zaman bu milyon dolarlık ekipmanlara kalıyor. Kayıtlarda vardır yani 3-4 defa tam mekanize... Geçen gün sanırım girdiniz, gördünüz, o ekipmanların da hepsi külün içerisinde kalıyor, tamamen külün içerisinde kalıyor yani çıkarma şansınız yok. Yangın bir yerden başladıktan sonra bunu oradan söküp şey yapma şansımız yok. Tek şansımız, kül basıp göçüklere ve ayağın içerisine kül basıp bu yangını önlemek, söndürmek.

Yani, biz bunları detaylı yaşadık. Madencilik yani özellikle Soma’da kömür madenciliğinde, doğasında yangın var. Yani, kömür, Soma kömürleri de uçucusu 38-40 civarında, yanmaya son derece müsait bir kömür. Yani, öyle bir şey ki havayı fazla veriyorsunuz yanıyor, az veriyorsunuz gene yanıyor; bir şey var, bir denge var, dengeyi tutturmak gerekiyor.

Şimdi, bu olayda biz, tabii olaydan sonra, olay gelişti, üç dört gün kurtarma işleriyle uğraşıldı yani şehitlerimizin hepsini çıkardık. Başlangıçta “Kapatalım, işte, sonra alırsız.” gibi şeyler vardı. Özellikle Akın Bey arkadaşımız çok uğraştı yani şehitlerimizin çıkartılmasıyla ilgili. En son bir 20 kişi falan kalmıştı A panolarında, o bölgede. Onları almak için kendileri de hayatını riske atacak şekilde o adamları yani o arkadaşlarımızı oradan çıkardılar. Yani, çıkartılmasaydı daha kötü olurdu, geçmişte yaşadık biz bunları. İşte, Zonguldak’ta panelden dolayı oldu. Yani, insanları, çalışanları çıkartamadılar; aylar sonra ocağa su basarak, aylar sonra deniz suyu basarak, aylar sonra yangını söndürüp bu şekilde aldılar. Bu, daha kötü olurdu.

Şimdi, olayın başlangıcıyla ilgili, başlangıçta “trafo” dendi, sonra “İşte, bir yerde bir kıvılcık oldu, oradan yangın çıktı...” Fakat şeyi okuduktan sonra, özellikle buraya geldikten sonra, tanıkların yani olay yerini gören, olay yerinde olan arkadaşların yani görgü şahitlerinin ifadelerini tek tek okuduk burada, yüzlerce ifade var. Bu olayın, bu “3’üncü bant” denen, tavanı taş, tabanında bir miktar kömür olan bandın boyundan, ilk dumanın oradan geldiği söyleniyor ifadelerde. Önce gri bir duman, sonra, peşinden siyah bir duman gelip hızlı bir şekilde yukarıya doğru, şu bölgeden S panolarına doğru hava geliyor. Havanın bir kısmı buraya -kirli hava buradan gidiyor- diğer hava da temiz hava işte buradan S panolarına doğru çıkıyor ve şeyden çıkıyor, hızlı bir şekilde buraya yayıldığını söylüyorlar.

Şimdi, şöyle: Şurada, revir vardı, olayın yaklaşık 50 metre filan üst tarafında. Revirde 15 kişi falan aldı arkadaşlarımız. Yani, şimdi, yangın bu kadar hızlı gelişmeseydi –şurada- işte bu revirde, sanırım, arkadaşlarımızın ifadesine göre 250-300 civarında oksijen maskesi stok olarak bulunuyordu yani oksijen maskesi; monoksit maskesi değil, oksijen maskesi. Bunları takıp şuradan yaklaşık 50 metre geçip buraya geçeceklerdi. Bunu dahi arkadaşlarım başaramamışlar yani şu bölgeden şuraya geçememişler. Bu yangın eğer bahsedildiği gibi, böyle çok hızlı bir şekilde, bir anda gelişmeseydi buradan buraya geçmez çok zor olmazdı diye düşünüyorum. Özellikle buradaki insanların otopsi raporlarında kandaki şey miktarı yüzde 98 civarında çıkması lazım ve belki bir nefeste veya iki nefeste bu insanlar hayatlarını kaybettiler, şu bölgedeki insanlar.

Yani, şimdi, inanın, samimiyetle söylüyorum, gerçekten bu olayın şu anda, hâlâ nereden kaynakladığını, nasıl olduğunu çözebilmiş değiliz. Şimdi, bununla ilgili, biz burada, tabii, ifadelerden, şundan, bundan yola çıkarak yorum yapıyoruz ama bu şekil olduğunu da söyleyemiyorum. Şimdi, burada, benim ilk görüşüm şey: En yakın C panosu var. Burada biz, sanırım, iki kat çalıştık herhâlde; tavanı, sonra işte en alttaki kömürü alarak... Şurada bir fay vardır, sağında; buradan başlar aşağıya kadar giden bir fay. Fayın kenarından başladık çalışmaya. Bu şekilde gelip, burada ayakları bıraktık. B panosu, altta D panosu, yukarıda M panosu ve bunun tamamı burada belki bitmişti, hiçbir çalışmamız yoktu, şuraya kadar, şu bölgeler. Şimdi, yangın olayı da burada oldu, ilk burada görüldü duman. Şöyle yorumluyorum ben, bu birinci yorumum: Soma havzasında, bu bölgede 20-25 metre civarında bir kalınlık var kömürde. Kömürün üzerinde bir “yalancı tavan” dediğimiz ve son derece kırılğan, çatlaklı yapısı olan bir formasyon var. Onun üzerinde, 80 metre civarında, yere yakın yükseklikte marn var, son derece sağlam “tavan taşı” diye tabir ettiğimiz marn var. Onun üzerinde, tekrar kireçtaşı formasyonu var, o da 80-100 metre arasında, o da son derece sağlam kalker. Onun üzerinde, P1 killeri, P ikame killeri, o şekilde yukarı doğru istifleniyor.

Şimdi, bu bölgede ayak çalışırken birinci şartı, ayağın arkasının mutlaka oturtulması gerekiyor yani kırılması gerekiyor. Burada yalancı tavan kırıyor, arkayı dolduruyor. Zaman zaman bunlar Soma’da özellikle bizim başımıza geliyordu yani ana tavan kırmıyor, ana tavan kırmayabiliyor marnı. Burada boşluk oluşuyor tavanda veya marn kırılıyor, onun üzerindeki kalker, kireçtaşı tabakası kırılıyor. Bu bölgede böyle bir şey olabilir ve yukarıda boşluk olabilir gözle gözükmeyen vetespit edilmesine imkân olmayan boşluk. Bunu herhangi bir şey tetiklemiş olabilir ve sonuçta, ilelebet şey kalacak değil, mutlaka bir şekilde, varsa bir boşluk oturacak, oturması gerekiyor. İşte, burada sürekli şey atılıyor, buralarda dinamit atılıyor veya başka sebepler. İşte “deprem” dediler, bilemiyorum, ne kadar etkisi var. Yani, bu ana tavan oturmuş olabilir. Burada biriken zehirli gazlar veyahut herhangi, işte, hava... Eğer şeylerin iddia ettiği gibi, bu topuk burada... Ve şurası topuktur, şu iki pano arasında, B ve C panosu arasında emniyet açısından alınmamış bir bölge var, topuk bırakılmış. Faydan şuraya kadar topuktur yani kömür orada kalmış, alma şansımız da yok. Çünkü panolar arasında mutlaka bir emniyet topuğu bırakmamız gerekiyor. Burada B’yle C arasında, C ve D arasında bunlar hep kalmıştır. Bunları üretme imkânımız da yok. Yani, bu topukta bir yangın veya herhangi bir şey yangını olabilir. Bu ani oturmayla buradaki bu sıcak havayı veya zehirli gazları bu bölgeden çıkarmış olabilir. Şuradan geçen bir baca var, bu bacadan yukarı çıkarmış olabilir –ilk burada- ve bu sıcak hava da oradaki bantları, kabloları yakmış olabilir. Yangının ilk çıkış şekli bu olabilir. Yoksa bandın veya şeyin böyle çok çabuk bir şekilde yanması mümkün değil yani hart diye yanacak bir malzeme değil, bu birinci görüşüm. Yani, buradaki oturma sebebiyle oluşan hava dalgasının buradan buradaki sıcak havayı çıkarıp, 4 no.lu bandın altından çıkarıp, oradaki sıcak havanın bantları veya kabloları yakıp bu şekilde yangının bir anda geliştiğini düşünüyorum, bu birinci görüşüm.

İkinci görüşüm: Yine, aynı olay, tavan taşı veya üzerindeki kalker tabakası oturmamış olabilir. Bu bölgede limit değerlerinin altında olsa bile metan var, özellikle A panosunda yoğun metan vardı. İşte burayı, 2010’da sanırım, çalışmadık, kapattık. Daha sonra TKİ’nin de aracılığıyla, sanırım, Green Gas firmasıyla bu bölgede sondajlar yapıp bu A panosunun içindeki yoğun metanı boşalttık. Yer üstünden, sanıyorum, 2 veya 3 tane sondaj yaptık. Bu sondajlarla metan gazı emilerek burada limit değerlerinin altına düşürüldü metan değeri de. Tabii, burada herhangi bir şeyimiz olmadığı için burada tek kat çalışmıştık, altında ikinci katı hazırladık, yüksek metan olduğu için çalışmadık ve barajını kapattık, çalışmamıza imkân vermiyordu yani olayı baştan anlatmak istiyorum. İlk “part”tan devraldığımız zaman burada tavan ayak vardı tam mekanize çalışan. Biz devraldık, işte ayağa çalışmaya başladık. Ayağa çalışmaya başladığımız zaman da tavan ayaktan yüksek metan değerleri okumaya başladık. İşte, havalandırmayı artırdık. Yani 150 metreküp yerine 300, 300’ün yerine 400 metreküp hava geçirip... Çünkü tavan ayakta olduğu için arkada kömür yok, bu sefer tavandan kömür kesiyorsunuz, tam otomatik kazı makinesiyle kömür kesiyorsunuz. Yangın riski de yok, çünkü sadece tavan kömürü alıyorsunuz, arkada kömür olmadığı için fazla hava veriyoruz, herhangi bir dezavantajı yok. Havayı artırarak 150 yerine 200, 250 yerine... Sürekli hava çıkışta metan değerini 1’in altında tutarak çalıştık, 150’nin altında tutarak çalıştık ve bu ayağı bitirdik.

Sanırım, işte 2010'un herhâlde Şubat ayında filan... Bunun altında, klasik olarak çalışacağımız, 120 metre uzunluğunda tam 10 metre altında ikinci kat hazırladık, fakat hazırlarken -şu klasik ayak- ayak rekuplarında giderken çok yoğun metan vardı bacada. Yani, havalandırma fanının 3-5 dakikalık duruşunda metan değeri patlama sınırlarının üzerine çıkıyordu; yüzde 5, yüzde 6'ya çıkıyordu şu alt bacalarda. Şurada da bunun üst tabanı vardır ve şu ayağı biz bağladık, hazırladık ayağı, 120 metre civarında. Bahtiyar Hocam sanırım bilir, o zaman o bölgede özellikle Bahtiyar Hoca'dan görüş almıştık konuyla ilgili. Hazırladık ayağı ve alt kattaki ayağın içerisinden yukarı tavana doğru sondaj delikleri deldik makinelerle ve göçükte yüzde 50'nin üzerinde metan olduğunu tespit ettik. 4-5, belki daha fazla -şu an tam sayısını bilmiyorum- sondaj yaptık ve yüksek metan değerleri vardı yukarı göçükte. "Biz bu şekilde çalışamayız." dedik ve TKİ'ye bildirildi ve kapattık şeyi çünkü madende kalarak bu şeyi çalışmadık. Uzun görüşler sonucunda TKİ'yle, burası için bir heyet kurulması, metanın tespiti ve bir yol izlenmesi gerektiği konusunda görüş birliğine varıldı. En sonunda Green Gas firmasıyla anlaşıldı yurt dışı menşeli. Bunların önderliğinde, işte bize "Şuralarda sondaj yapın." dediler yer üstünde, birkaç tane sondaj yaptırdılar, "Buradan bu gazı pompalarla emip atalım dışarı." denildi ve onu yaptık. Bu sondajlarla, ilk başlangıçta göçükten sanırım yaklaşık 350 metre civarında kot vardı. Burada, bu göçüğün içerisinde yüzde 75, yüzde 80 oranında metan tespit ettik. Hatta kömürün yaklaşık 30 metre üzerinde... Kömür sanırım buralarda 110 kotlarında falan herhâlde, 110-120 kotlarında. Kömürün 10 metre üzerinde taş çatlamış ve o çatlayan taşların arasından 30 metre yukarıda, sondajı yaparken metanı tespit ettik yüzde 60, yüzde 70 oranında ve pompalarla aylarca emerek bu gazı boşalttık.

Şimdi, bu bölgeye, buraya gelecek olursak yani kazanın oluşuyla ilgili ikinci görüşüm: Bu bölgede artık bizim çalışma şeyimiz yok, artık burada kömür kalmadı, bir daha girme şansımız yoktu buralara. Yani, buralarda faydan veya alt panolardan, bu oturmayan, kırılmayan ana taban veya ana taban üzerindeki kalker tabakasının içerisinde bir metan birikmiş olabilir yukarıda, bu tavanın büyük blok hâlinde kırılması sonucunda... Sonuçta kalkerin üzerinde P-1 killeri var ve bunlar son derece geçirimsiz bir tabaka, bunun yukarı kaçma şansı da yok yani oturduğu an en zayıf yer bu bölgeler, buralara gelecek gaz. Yani, oturduğu an bu yüksek orandaki metan gazının bu bölgeye hücum ettiğini düşünüyorum. Burada, içeride, bu topukta olası bir kömür kızışması olan bölgeden bu yüksek oranda metan gazı geçerken, yani bu içeride bir yanma, patlama değil de yanma şeklinde olduğunu, metan gazının yandığını ve bunun basınçla, bu bölgeden -en zayıf yer- buradan çıkarttığını düşünüyorum. Çünkü birinci görüşüm ile ikinci görüşümü destekleyen şey var. Yani burada, bu duman, bu basınçla gelen duman, şuradaki şaltercilerin ifadesine göre bu bölgeye doğru basınç yapıyor yani bu bölgeye geliyor, bu bölgeden çıkmaya başladığı an şu bölgeden bu tarafa doğru hücum ediyor, bu tarafa. Şimdi havamız bu şekilde, yani zaten 2 bin metrelik civarında bir hava akımı var, yani bu hava akımında herhangi bir basınç olmasa bu gaz niye bu tarafa doğru hücum etsin? Yani, bunun direkt yukarı çıkması gerekiyor hava yönünden dolayı. Ters tarafa doğru gaz ve duman hücum ediyor ve bu da bir basınç ortamı altında bunun bize geldiğini gösteriyor.

Dediğim gibi, şimdi "O ayakta monoksit artmış top atışlarından." veya "Oksijende 1-2 puanlık düşüş olmuş da bu yangın başlamış." gibi basit bir şekilde indirgeyerek bu olayı bu şekilde çözemeyiz yani gerçekten iyi araştırılması gerekiyor. Soma'daki tüm madenler için hâlâ bu risk var, düşündüğüm şekilde bir olay varsa. Çünkü, yan tarafta, İMBAT'ta da yüzlerce metrelerde çalışılıyor. Ana tavanda kontrol edilme şansı olmayan ve görülme şansı olmayan boşluklarda bu tip zehirli gazlar ve zararlı gazlar birikmiş olabiliyor.

Soma'da hâlâ 450-500 milyon ton civarında bir kömür var yani bu kömürün bir şekilde çıkartılması gerekiyor, bu ülkemiz için çok büyük bir değer. Yani, bu yüzden bu kazanın çok iyi araştırılması gerekiyor, bu özel kazanın çok iyi araştırılması gerekiyor. İşte, basit "Orada sensör şey çıkarmış ve burada şu olmuş." deyip bu şekilde bir rapor biz açıkçası şey olarak... Ben hâlâ bu olayın gerçek nedeninin bilirişilerin, sayın hocalarımızın bahsettiği gibi olmadığını düşünüyorum.

Başka bir görüş -ihtimal vermiyorum ama- "sabotaj ihtimali" deniliyor. Yani "Böyle bir olay nasıl olur?" O olay bir ara gündeme getirildi.

Olayla ilgili söylemek istediklerim bunlar Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Ramazan Bey.

Arkadaşlarımızın soruları olacaktır.

Şimdi, tabii, biz işçi arkadaşlarımızı dinledik, uzman arkadaşlarımızı dinledik genelde. İstedik ki bu olayın çözümüne yönelik çok sağlıklı bir resim ortaya koyalım. Sizin de söylediğiniz gibi, burada ülkemizin bir rezervi var. Yani, belki açık işletmeyle, kapalı işletmeyle birlikte biz burada yüzde 10, 15'ini ancak alabildik bugüne kadar, geriye kalan yüzde 85'i alınacak.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 450-500 milyon ton civarında sabit kömür var bölgede.

BAŞKAN – Şimdi, buradan Bahtiyar Hocamla da zaman içerisinde görüşüyoruz, siz de burada özellikle vurguladınız, metan özelliği ki derinlere daldıkça metanla daha çok yüz yüze geleceğiz, bu sorunla sık karşılaşacağız. Derinlere indikçe tasman olayı, göçük olayı azalacak belki ama bu metan önümüzde en büyük risk olarak duruyor Soma kömürlerinde.

Birkaç tane işçinin söylediğini ben burada da paylaşayım. Ocağın çok sıcak olduğunu söylüyorlar. Bu konuda, tabii, hem Genel Müdür olarak hem de Akın Bey’e de söylediniz. Neye bağlıyorsunuz ocağın genelindeki sıcaklığı? Özellikle son aylarda çok sıcak olduğunu söyledi.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sayın Başkanım, sıcak olan bölge, yani şu S panolarından bahsediyorum, özellikle klasikler sıcak gösteriyor. Şimdi, sıcaklık... Burada öğrendim, bir de şu hava çıkışlarının... Bizim arkadaşlar ta eskiden, TKİ döneminden kalma bir ısıölçer olduğundan bahsettiler ve onun böyle anormal şekilde yüksek sıcaklık ölçtüğünü, 45-46 derece yani şurada. Şimdi, böyle 46 derece ölçüyor ve bunun bozuk olduğunu söylediler arkadaşlar. Tabii, bu sonuçta şeyden çıkacak, sanırım bu aleti TUBİTAK’a gönderdiler. Yani, şimdi orada 45 dereceyse burada kaç derece? Buranın 70-80 derece olması... Onunla ilgili bizim el cihazlarımız var. Emniyette çalışan tüm arkadaşların elinde el cihazları var. TUBİTAK’ta onların şeyini yaptırdılar, 23 derece çıktı sıcaklıklar. Yani, ocakta arkadaşların yapmış olduğu ölçümlerde sıcaklıklar 23 derece. Şu bölgelerde işte “25-30 derece arasında” deniyor. Yani, bu bölgede klasik çalıştığımız için, zaman zaman yollarda kömür şeyleri sunulduğu için damardan basıyor ve sürekli bunu tarama ekipleri var. Yani, böyle şey sıcaklıklar zaman zaman olabiliyor ama iddia edildiği kadar çok yüksek sıcaklıklar olduğunu ben düşünmüyorum ve bana bu şekilde herhangi bir bilgi gelmedi. Şimdi, o alete bakarak “46 derece” deniyor. Şimdi, orada 46 dereceyse eğer tüm ocağın hava çıkışında...

BAŞKAN – 55 derece...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 70-80 derece olması bu havanın yani böyle bir şey mümkün değil. Nitekim, arkadaşların ellerindeki el cihazlarında da, onların üzerinde de var sıcaklık ölçen şeyler.

BAŞKAN – Affedersin, o el cihazları kayıtlara giriyor mu?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tabii efendim, biz de yeni öğrendik. TUBİTAK çıkarttı bunu.

BAŞKAN – Yani savcılıkta var mı?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Evet, var, TUBİTAK çıkarttı. Yani 23 derece, onu da yeni öğrendim, arkadaşlar bahsettiler, 23 derece civarına çıkıyor sıcaklıklar. Yani, sonuçta bu şey yer altı, insanlar...

BAŞKAN – Bir de havalandırmanın sıcaklığa etkisini açıklarsanız, ben diğer arkadaşlarımıza da söz vereyim.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Havalandırmanın sıcaklığa etkisi ne yönde olabilir? Şimdi, bu bölgede, sanırım, burada işte 150 ile 200 metreküp arasında bir hava geçiriyor şu ayaktan.

BAŞKAN – S panolarından.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – S panosundan, bu bölgeden. Yani, zaman zaman kesit taramasıyla bu hava bir miktar düşebiliyor. Dediğim gibi, baca da kömür içerisinde sürüldüğü için, içinde taban da sürüldüğü için tabandaki zaman zaman şey olabiliyor ve biz bunu hep yaşadık ve hâlâ yaşıyor Soma’da. Kömür içerisinde her ne kadar TH dediğimiz son derece mukavim tahkimat malzemeleri kullansa da onda da kırıyor, patlatıyor şeyleri ve kesit taraması oluyor ve bu kesit taramaları zaman zaman şey içerisinde sıcaklıklar olabiliyor ama bunlar hayati tehlike içermiyor. Bence içermez, ancak, işte çalışanların performansını düşürür. O şekilde yansıması olur ama ben ihtimal vermiyorum yani burada bu şekilde çok yüksek sıcaklıklar olduğuna.

BAŞKAN – Bir de işçilerinizin savcılığa verdiği ifadelerde K panosu var.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Evet, K panosu şurası.

BAŞKAN – Çok sıcak olduğu, “Soğutmaya yaptık.” Ama soğutmaya verdiğimiz suların aşağıdan, çaydanlıktan çıkan su gibi olduğu, dolayısıyla sonradan bu panonun kapatıldığı...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Bu K panosunda biz iki kat çalıştık. İşte, önce bir tavan ayak yaptık, 2010 yılında yaptık bir tavan ayak. Sonra 10 metre altından girerek tekrar ikinci kat ayak oluşuyor. Zaten kayıtlarda vardır. Biz bu ayakta yaklaşık 4-5 tane yangın yeri kapattık, kül basarak yeniden açtık, yangın yerine kül bastık, tekrar açtık.

BAŞKAN – Orların sıcaklığını neye bağlıyorsunuz?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şöyle: Burada çalışma yok zaten yani bizim burada sadece şu bacada... Bu ayaktaki farklıdır, bu bölgede çalışma yok. Buralar sökülü. Şu bacada sökülme işlemi vardı, kör baca yani giriş şuradan, sanırım şuraya kadar açık yani burada herhangi bir çalışmamız yoktur. Sadece oradaki konveyör malzemelerini veya işte TH tahkimatlarını söküyorduk ve dolayısıyla bu kör bacadır. Hava basıyorsunuz, o ortamın da sıcaklığıyla burada sıcaklık olması normal yani öyle şey değil de mutlak sıcaklık vardır. Şey de olabilir, biz burada aynı zamanda kül basıyorduk ayak arkasına. Yani, buradan, yukarıdan oluşan kömür kızışmalarıyla sıcak su her zaman için gelebilir, bunlar olağan şeyler madencilikte. Yani, dediğim gibi, burası bir ayak değil, bir çalışma alanı değil. Burada sadece şu bacadan söküm işlemi yapıyordu. Yani orada kalan...

BAŞKAN – Isının kaynağını tespit etmek açısından soruyorum, neden bu kadar, birden orada K panolarında yüksek ısı vardı anlamında.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tamamen şeyden yani tek baca. Buradan havayı basıyoruz, fanla basıyoruz, hava tekrar aynı yoldan geri geliyor ve diyor ki: Geçmişte yaşadığımız birkaç yangın vardı, yaşadık burada, bunların zaten kayıtları vardır. Hem birinci kat hem ikinci katta yangınlar yedik ve her yangını söndürmek için tavanı kapattık, kül bastık, yeniden açtık ve en sonunda çalışma imkânımız kalmadı burada. Yani, buradaki kömürün yapısından dolayı, faylı yapısından dolayı belki de dedik ki: Burası çok yanmaya müsait kömür ve bu bölgeyi zaten çalışmadık, yani şu bölgede ciddi bir rezervimiz kaldı. Dolayısıyla, dediğim gibi, buranın tek baca olması...

BAŞKAN – “Kör baca” deniyor.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Kör baca ve burada kalan malzemeleri, TH’ların sökümüyle ilgili birkaç kişi yani yaklaşık 8-10 kişilik bir ekip ancak çalışıyordu o bölgede, tam bilemiyorum sayısını ama o kadar bir ekip çalışır. Bu burada çıkan TH’ların, konveyörlerin veya bantların sökümüyle ilgili bir çalışma vardı.

BAŞKAN – Bahtiyar Hocam, milletvekillerimize söz vermeden önce teknik anlamda soracağınız bir şey varsa siz de onu sorun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER – Bence gayet güzel açıkladı. Yani, o C panosundan bir gaz gelme ihtimali, üzerinde zaten hep konuştuğumuz bir şeydi. Ramazan Bey’in söylediği son derece doğru. Bu M2 ve M3’ler çok sağlam yapılardır. Zaten benim TKİ’ye yazdığım her raporda tavan taşının göçertilmesi için çok özel sistemlerin uygulanmasının gerekliliğini vurguladım ve hatta tavan taşındaki bu göçme hareketlerini izlemek için mikrosismik uygulamanın yapılması gerektiğini de raporlarımızda yazdım. Çünkü, böyle bir kaza Çayeli Bakır İşletmelerinde olmuştu. Birden oturma dolayısıyla topukta yenilme olmuştu. Burada da benzer bir kırılmanın olabileceğini öngörerek bu üç boyutlu sismik sistemin buraya da uygulanması gerektiğini raporlarımızda açık bir şekilde yazmıştık ama o yönde herhangi bir çalışma gerçekleşmedi. O raporlarda o yazılan kısımları söyleyebilirim. Ramazan Bey’in söylediği gibi bir göçük olmuşsa... Hatta hatırlarsanız, ben bunu Park ilk kapanırken de aynı durumla karşılaştığımızı söylemiştim. Park yangını olduğu zaman ayak arkasında bakır bir bölgede çalıştıkları için göçük olmamıştı ve büyük bir boşluk vardı. O zamanki işletme müdürü Fatih Bey’le ocağa gittiğimizde işte onlar hep tavanın göçmediğinden şikâyet ediyorlardı. Hatırlarsanız, bundan bahsettim. Orada da ben iyi ki şu anda biz içerdeyken göçmüyor, şu an biz içerdeyken göçmüş olsa piston etkisiyle bütün zehirli gazın ocağı basacağını ve hepimizin orada kurtulamayacağımızı söylemiştim ve onun üzerine zaten ocağı kapatmıştık. Ramazan Bey’in söylediği... Tabii, bu göçme olayı sağlam yani o M2’lerden ziyade yukarıdaki M3 kireç taşları daha kalın ve daha sağlam. Çok yukarılarda oluşmuş büyük boşluklarda, söylediği ciddi gazlar birikmiş olabilir ve onun oturması neticesinde olabilir. Ama herhangi bir ölçme, herhangi bir izleme sistemimiz olmadığı için bunun olup olmadığını da çok net bir şekilde söyleyemeyiz. Yani, belki ocağın içerisinden bir oturma sesi duymuş olan olabilir ama o ocağın gürültüsü içerisinde de bunu uzakta hissetmemiş olabilir. Çünkü, o yangının başladığı bölgedeki galerinin taş olduğunu herkes ifade ediyor. Taş galeride hemen bir kömür yangınının olması ve bunun hızlıca gelişmesi ve bandı yakması oldukça zor bir alternatif olarak görünüyor.

Bir şekilde, bir yerden yanıcı metan gazının içeriye doğru basınçlı püskürmesi gerektiğinin alternatifi üzerinde duruyorduk hatırlarsanız. Oradaki atılan patarların da bunu yapabileceğini söylüyorduk ama şimdi Ramazan Bey’in söylediği tavanda hem o patarların gevşetmesi dolayısıyla hem de yukarıdan oturmanın olması dolayısıyla bir gaz püskürmesi olmuş ve o da yakmış olabilir. Yani, teknik anlamda oldukça akla yatkın bir izah gibi görünüyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, 9 milletvekilimiz söz istedi. Bundan sonra da Akın Bey’i dinleyeceğiz. Zaman açısından ikiye veya üçerli soru soralım.

Ramazan Bey, arkadaşlarımızın sorularını -kısa çaplı da olsa- bir kâğıda not alabilerseniz...

Ben ilk sözü Ayşe Türkmenoğlu'na veriyorum.

Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ramazan Bey, tekrar geçmiş olsun. Hepimizin etkilendiği bir kazaydı. Teşekkür ediyoruz açıklamalarınız için.

Fakat biz kaç aydır çalışıyoruz, komisyon üyelerimizin hemen hemen hepsinde aynı intiba oluştu diye düşünüyorum ben. Dün en son, kazadan kurtulan işçileri de dinledik. Doğru düzgün bir eğitim almadıklarını... Böyle olumsuz bir şartta ne yapacaklarını hiç kimse bilmiyor. Resmen, hani karanlıkta körebe oynanır ya, el yordamıyla bir şeyler yapmaya çalışmışlar. Mesela şu haritayı biz bile ezberledik, kaç aydır görüyoruz. Bu işçilere acil durumlarda neler yapacakları noktasında bilgi verilmemiş ya da bilgi verilmiş, tatbikat yapılmamış, öyle bilgi edindik.

Yine, siz “Oksijen maskeleri vardı. 50 metre sonra ona ulaşsalar sorun yoktu.” dediniz.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Yok, öyle demedim ben.

BAŞKAN – Revirde vardı.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Revirde vardı.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Bilmiyorlarmış orada oksijen maskesi olduğunu.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU –Hayır, hayır, burada, revirde görevli arkadaşlar... O da öldü sonuçta, revirdeki....

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Hayır, hayır, onlar yazılsa yani işçiler girseler, orada...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU -

Ben orada onu demek istemedim yani olayın büyüklüğü...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Ben onu söylüyorum size. Dün dinlediğimiz işçiler de oksijen maskelerinin olduğunu bilmiyorlar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Vekilim, S panosunun girişindeki 20 oksijen maskesinin...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – O var, bir de “300 tane var.” dediler ya bir yerde hatırlıyorsanız.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şeyde, evet, şurada.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Yine, S panosunda ölenler hariç 5 kişi bu “devlet havalandırması” denilen yerden, nefeslikten kurtulmuşlar. Yani deniliyor ki: “100-150 metre gitseler öbürleri de kurtulacaktı orada.” Onunla ilgili belki o kritik aşamada yanlış bir karar alınmış, neyse onu bilemiyoruz, onu tartışmıyoruz ama en azından işçiler orayı bilseler gidip orada kurtulma şansları olacaktı.

Şunu düşünüyorum ben Ramazan Bey: Tatbikat, bilgilendirme noktasında eksiklik var. Siz ne diyorsunuz?

Bir de siz, Genel Müdür olarak, hangi aralıklarla inip denetliyorsunuz buraları ya da işletme müdürleri? Bu noktada, tabii, biliyorum silsile var, sonuçta siz varsınız, müdür var, şefler var, vesair var. Ne kadar aralıklarla bu denetlemeleri yapıyorsunuz ya da sadece size sunulan bilgilerle mi yetiniyorsunuz? Onları çok merak ediyorum ben.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Muzaffer Yurttaş...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Ramazan Bey, öncelikle geçmiş olsun.

Şimdi, burada bir gaz yanmasından bahsettiniz. İlk gün basına yansıyan, hatta bizim bile öyle olduğunu düşündüğümüz bir trafo yangınından bahsedildi. Bu trafo yangını söylentisi nereden çıktı? Hakikaten bu gazın yanmasına trafodaki -belki bir yangın değil ama- küçük bir kıvılcım neden olmuş olabilir mi? Bu birinci sorum.

İkincisi: Ayşe Hanım'ın sorusunu daha ilerleterek şey yapmak istiyorum. Bizim devletin Enerji Bakanlığının, Çalışma Bakanlığının denetmenleri geldiğinde -işçilerin söylediklerini ifade ediyorum- daha çok, dışarıda bu denetlemelerin yapıldığı, içeriye denetmenlerin girmediği ifade ediliyordu. Gerçekten bu da kamuoyu tarafından merak edilen bir konu. Bu denetmenler üretimin olduğu ayaklara kadar gidiyorlar mıydı, siz de birlikte miydiniz ya da sizden hariç gidiyorlar mıydı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Selçuk Özdağ....

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ramazan Bey, geçmiş olsun. Allah kurtarsın.

Vicdanen rahat mısınız? Sorum bu.

Ve siz Avrupa'daki, dünyadaki çeşitli ülkelere gidip gelen insanlarsınız, buralardaki maden ocaklarını gördünüz. Acaba oralara göre burada ne eksik vardı? Bu eksikleri giderme noktasında ihmalleriniz, kusurlarınız var mıydı? Bir öz eleştiri yapıyor musunuz?

Zaman zaman bir kişinin ifadesi çok şeyleri değiştirir. Rosa Parks diye bir kadın Amerika'da zencilerin haklarını elde etti bir fedakârlıkla, bir bedel ödemeyle. Siz de burada bazı şeyleri söylemiyor olabilirsiniz. Söylemeyi düşünüyor musunuz?

İkinci olarak: Olay 14.50 civarında oluyor fakat -işçi kardeşlerimizden almış olduğumuz bilgi doğrultusunda soruyorum- işçiler bu olayı yukarıya, sizlere çok geç bildiriyorlar. Bir rivayete göre, yaklaşık kırk dakika, bir söylentiye göre de bir saat sonra. Acaba bu ocaklarda bu tür olaylar oluyor da, zaman zaman olaylar olduktan sonra hemen müdahale edip söndürüyordunuz, kazayı önleyordunuz veyahüta da işletme devam ediyordu. Bunu da mı öyle zannetti işçi kardeşlerimiz, olayın vahametini anlamadılar? Bu bile bir ihmal değil mi?

Bir de burada en önemli şeylerden bir tanesi: Burada yaşam odalarınız yok. Yanılmıyorsam, burada 2.600 kişi çalışıyor veya 2.900 kişi çalışıyor. Toplamda 5 bin küsur kişi ocaklarınızda çalışıyor. Böyle büyük bir ocakta, emek yoğun çalışmanın olduğu bir yerde neden yaşam odaları yoktu? Bunu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

Bir kez daha geçmiş olsun.

BAŞKAN – Ramazan Bey, buyurun.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şimdi, öncelikle sondan, Selçuk Bey'in sorularından başlayayım efendim.

"Vicdanen rahat mısınız?" dediniz. Yani vicdanen kim rahat? Yani siz de rahat mısınız? Rahat mıyız vicdanen? Rahat değilim tabii ki. Cumhuriyet tarihinin en büyük kazasını biz yaşamışız. Bu şekil bir soru sormanız bile açıkçası incitıyor. Mutlaka rahat değilim. Böyle bir olay yaşadık. Bir şekilde bizlerin sorumluluğu var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bu olaydan dolayı değil, olaydan bütün Türkiye rahatsız. Bu olaydan dolayı her evin cenazesiydi bu 301 kişi. Olay öncesi yani "Nerede bir kusur işledik ki burada oksijen tüpümüz yoktu, efendim, denetimler, eğitimler zayıftı, Avrupa'daki imkânlar, Avustralya'daki imkânlar burada yoktu, tam mekanize kullanmadık..." Türkiye'de insanlar hâlâ daha haklarını tam arayamıyorlar. Ben 28 Şubat döneminde 3 defa üniversiteden atıldım, iki buçuk sene işsiz kaldım. Başkaldırma kültürümüz zayıf bizim. Yani, işçi kardeşlerimiz size çok rahat bir şekilde ulaşip haklarını veya hukuksuzlukları dile getirebiliyor muydu, maddi manevi haklarını? O açıdan sordum, yoksa hepimizin vicdanı kanıyor. Sizin de vicdanınız kanıyor. Ondan önceki olaylarla ilgili sordum Ramazan Bey.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yani, dediğim gibi, vicdanen rahatlık, böyle bir olaydan sonra kimin vicdanı rahat olabilir? Mutlaka bu konuda çok üzüntülüüyüm. Baştan söyledim, dört aydan beri buradayız, yüz otuz gün geçti. Acaba ne yaptık, ne yapsaydık bu insanları kurtarabilirdik...

Yani, ben şöyle bir örnek vermek istiyorum: İşte, bundan bir buçuk-iki yıl önce biz Merzifon'daki Yeni Çeltik İşletmesini aldık. 1940'lardan beri çalışan bir işletmedir Merzifon'daki işletme. Hatta bundan iki sene önce Sayın Enerji Bakanımız gitmişti, biz orayı devralmadan önce o ocağa -kendi ifadesinde- ocağın yerinden korkmuştu Değerli Bakanımız yani o kadar kötü şartlarda çalışan bir yerdı. Nitekim, ben ocağa girdim, Can Bey'le beraber girdik ocağa. Yaklaşık 3-4 kilometre yürüyerek gittik. Anormal bir sıcaklık ve toz. Bir yazı orada geçirmiştik ve 2 tane büyük kaza oldu. Birinde 60 kişi, birinde yine o sayıda insan metan patlamasından kaybedildi orada. O ocağa gittik. Yani, bunu sadece örnek vermek için anlatıyorum size. İşte, devralma aşamasında "Biz bu ocağı çalıştıramayız bu şekilde." dedik. O zaman biz gittiğimizde orada üretim yapıyordu, yaklaşık 300 kişi çalışıyordu. Günde 70-80 ton veya 100 ton civarında üretim yapılıyordu. Özellikle ben dedim ki: "Bu ocak bu şekilde çalışmaz yani ben burada bu şekilde çalışmam." Ve biz ocağı kapattık, sıfırdan -yani bizim ilgili arkadaşlar, kimlerin bilgisi var bu konuyla ilgili- yeni bir galeri açtık. İşte 20-25 metre kesitte, 2.500 metre civarında yeni bir galeri açıldı ve bu zaman zarfında, işte orada günde 70-80 ton civarında bir üretim yapılıyordu ve iki yıl boyunca hiç üretim yapılmadı yani şu anda tam bilmiyorum ne yaptıklarını. Yani, bu şekilde yaklaşıyoruz biz olaylara. Yani, dedim ya, çalışan, üretim yapan ocağı kapattık ve bu şekilde çalışılmayacağını ve burada yeni tüneller açılarak çalışılması gerektiğini ima ettik Yönetim Kurulumuzda ve bunları kabul ettiler, o şekilde yaptık orada.

Burada görebildiğimiz, bir kusurumuz olsaydı yani buradan bu şekilde bir şey olduğunu düşünseydim bir an evvel kapatırdım burayı, bu ocağı kökünden kapatırdık, kapatırdım yani kapatılması için de uğraşırdım, gerekirse kapatırırdım. Nitekim yaptığım şeyler. İşte, A panosuyla ilgili çok yoğun eleştiri geldiği hâlde şeyden yani işte “Yan taraftakiler çalışıyor, firma çalışıyor, siz niye çalışmıyorsunuz?” dendiği hâlde “Biz burada çalışamayız, metan var.” deyip bu konuyu kapattık.

Eksiklerle ilgili, yani şimdi, ben özellikle Genel Müdür olarak dünyanın çeşitli yerlerine, çeşitli ocaklarına gidiyorum, görüyorum, geziyorum, dolaşıyorum. En son Amerika’da bir ocağa girmiştim. Günlük 25 bin ton civarında bir üretim yapıyor, 500 kişi çalışıyor ocakta.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ne kadar ton?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 25 bin ton, günlük.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Buranın ne kadar büyüklüğünde?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ocak rezerv olarak büyük yani tek ayak çalışıyor, 300 metre civarında tam mekanize bir ayak çalışıyordu. Günde 15 metre civarında ilerleme yapıyor tam mekanize ayak. Günlükse 25 metre civarında bir üretim yapıyor ayaktan. Yer altında çalışan da benim gördüğüm kadarıyla, o günkü şartlarda, ayak içerisinde bir tane adam vardı sadece kesici makineyi kullanan, işte, yollarda birkaç bantçı vesaire çalışan. Yani, insanlar bu şekilde çalışıyor. Biz de bunu yapmaya çalıştık. Geçen gün sanırım girdiniz, gördünüz, mekanize tahkimat aldık, almaya devam ediyoruz. Yani, Türkiye’de madencilik...

Ben iddia ediyorum, bu ocak, makine ekipman açısından Türkiye’nin sayılı ocaklarından birisidir. Zonguldak’a sanırım gittiniz, gördünüz. Hâlâ Zonguldak’ta ağaç tahkimatla çalışılıyor, ayak içerisinde ağaç tahkimat, domuzdamı, ağaç sarma şeyle çalışılıyor. Yani, orada bilirkişi yazmış: “Yanıcı maddeler, ağaç kullanılıyor.” Yani, Türkiye’de tüm madenlerde şey kullanılıyor, biz TH’ların arasına kama kullanmışız.

Hâlâ Türkiye’de madencilik kültürü oluşmadı. Yani, Soma’da, inanın, biz bunu kırmaya çalışıyorduk. Yani, bir şekilde üretim zorlanmak isteniyor yani işte çok kömür. 2017 ve 2018’de çıkarılacak kömür şimdi çıkartılmış. Yani, biz üretimi zaten şeyden yaptık. Bu metanlı panoyu kapattığımızda TKİ’yle özel bir anlaşma... Bu kısmı bıraktık, yukarıda R ve S panolarını aldık TKİ’den, 200 kotun üzerinde, şu bölgede. Bu bölgede ikişer tane, bir tane burada, bir tane burada, 62’şer metre uzunluğunda aynı anda çalışan 2 tane tam mekanize ayak... Bakın, şu çizgiler, her ayakta, 7 tane burada, burada 6 tane, her biri 450 metre kama boyu olan ayaklar yaptık. Yani, bu üretimleri, bu yüksek üretimleri bu iki ayaktan çıkarttık. Her mekanize ayağın günlük verdiği üretim, 3.500 ton civarında bir üretim alıyorduk biz bu ayaklardan. 3.500-7.000 ton civarında sadece iki mekanizeden üretim alıyorduk. İşte geri kalan kısımlarda da -10 bin ton civarında ortalama üretim yapıyorduk- bu klasiklerden son derece denk hatlar ve çok yoğun emek gücü gerektiren işlerle kömür çıkıyor buradan.

Yani, mekanizayla ilgili, eksiklerle ilgili, dediğim gibi, tamamen teknoloji. İşte, o ocakta günlük 25 bin ton üretim yapıyor, toplam yer üstü, yer altı dâhil 500 kişi çalışıyor, tüm teknik kadrosu dâhil.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – 500 kişi mi çalışıyor?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 500 kişi.

AYŞE TÜRKMENOĞLU (Konya) – Mekanize oldukları için mi?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tam mekanize, dedim ya, ayak içerisinde bir tane adam var makineyi kullanan, 300 metre civarında ayak boyu. Günlük ilerlemesi, 15-16 metre civarında ilerleme yapıyor ayakta ve kömürü kazıyor atıyor, kazıyor atıyor, ayda 600 metre yer yapıyor, 500-600 metre arasında pano ilerliyor, buradan çark döndüğü zaman bu üretimi veriyor yani o şekilde çalışıyor. Onun da uygun olması gerekiyor yani işte 3.000 metre civarında pano boyu vardı, belki daha fazla, tam şeyini bilmiyorum. Kömür yatağı ona uygun, tavan taş, taban taş, yaklaşık bir 3,5 metre civarında bir yükseklik vardı. Tavan şartları olumlu, taban şartları olumlu, sadece makine kazıyor yani ekstra baskı yok ve bacalar da tamamen kömür içerisinde sürülmüştü, o oaktan bahsediyorum. Takviye olarak tavan saptaması, tel hasır kullanmışlar kömür içerisinde sürdükleri yollara ve “shotcrete”le kaplamışlar.

Yani, tamamen, dediğim gibi, teknoloji. Bizim teknolojiye baktığımız zaman, ben işte yirmi beş yıldan beri Soma’dayım, inanın, çok daha zor koşullarda çalıştım. İşte HÜSTAŞ’lar, 1990’lı yıllarda orada çalıştım. Bahtiyar Hocam gayet iyi bilir, HÜSTAŞ’ın geçmişle ilgili şeylerini. Yani, böyle bir olayı o zor şartlarda, o ilkel şartlarda, orada bile yaşamadım. Ve baktığımız zaman on sene geriye

yani on sene önceki Soma'daki madencilikle bu on sene sonraki madencilik arasında dağlar kadar fark var yani kullanılan malzeme ekipman olarak. Bir şekilde insanlar teknolojiye uyum sağlamaya çalışıyor.

İşte biz tam mekanizaya geçmeye çalıştık. Onun için yaklaşık -tam sayısını hatırlamıyorum ama- 5 veya 6 takım, 300'e yakın şilt aldık, her bir şiltin fiyatı da 70 bin Euro civarındadır, TL'ye çevirdiğimiz zaman 200-250 bin lira arasında fiyatı. Yani, buralara çok ciddi paralar harcandı teknolojiyi geliştirmekle ilgili. Çünkü artık Soma'daki madencilğin insana dayalı, emek gücüne dayalı şeylerden kurtulması gerekiyor. Yani, bu havzalar işte buradan başlıyor ve derinlere doğru -İmbat burasıdır- güneye doğru, güneybatıya doğru devam ediyor ve gitgide derinleşiyor. Şu anda bizim hâlâ yaptığımız madenler şeydir yani yüzeye yakın madencilik, örtü tabakasının 350-400 metre civarında olduğu yerler. Buralarda kömür 1.200 metreye ulaşıyor, 1.200 metre aşağılarda kömür. Yani, teknoloji geliştirilmezse veya... Son zamanlarda işte basında izliyoruz, takip ediyoruz, madencilikle ilgili mevzuatta yeni değişiklikler yapılmazsa gerçekten çok zor. Yani, 450 milyon ton civarında kömür var bölgede ve son derece kaliteli ve Türkiye'nin en iyi kömürü yani taş kömüründen sonra en kaliteli kömürü ve kükürt değerleri düşük, 1'in altında, kalorisi yüksek ve millî servet. Bunun bir şekilde ülkeye kazandırılması gerekiyor ama bununla ilgili de yeni üretimlerin, yeni metotların mutlaka geliştirilmesi gerekiyor.

"Kaza 14.50 civarında olmuş." dendi. Evet, 14.50 civarında ilk duman buraya... Buradan izleme heyeti şeyi görüyor, o haber veriyor. İsmail Adalı vardı ocakta, İşletme Müdür Yardımcısı, o vardı. Tabii, önce "trafo" denince apar topar bunlar ocağa iniyor. Tabii, gidiyor, görüyor ki trafo değil, burada göz gözü görmüyor. Ben Soma'daydım. Soma'da 3 tane ayrı işletmemiz var: Geventepe, Atabacası, Işıklar, Eynaz. Buraya belirli aralıklarla geliyorum, öyle bir sorunuz vardı.

BAŞKAN – Bu eğitimlere hangi sıklıkla geliyorsunuz?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sürekli bu eğitimlere geliyoruz.

Eğitimle ilgili eksiklikler, Ayşe Hanım'ın sorusu: Şimdi, biz yani madenci olarak -bu tabii ki onların kabahati değil- dünyanın en ağır ve en zor işini ve en tehlikeli işini eğitim seviyesi en düşük insanlarla yapıyoruz. Yani, hiçbir sektörde iş bulamayan insanlar madenci oluyor ülkemizde genellikle. Bu onların kabahati değil, bununla ilgili şey yapmıyoruz. Bunların eğitimleriyle ilgili, bahsedildiği gibi şey değil, üniversiteden, Soma'daki Celal Bayar Meslek Yüksekokulundan eğitim verilmişti, bunların kayıtları vardır şeyde.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Ama sağlıklı olmadığı söylendi. Kâğıt üzerinde var da...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Üniversiteden de bilgi alabilirsiniz bununla ilgili. Sonuçta, bu eğitimi üniversite veriyor efendim, oradaki hocalar bunları şey yapıyor. Keşke daha iyisini yapabilseydi, bununla ilgili mutlaka eksiğimiz varmış demek ki.

Yanmayan trafoyla ilgili soru vardı, trafo yanmasıyla ilgili: İlk başta bize gelen bilgi o şey esnasında trafo olarak lanse edildi. Ben bunu ilk basın toplantısında da söylemişim yani trafo değil. İlk "trafo" dendi. Tabii, olay yerine gidince arkadaşlar "Trafoda herhangi bir şey yok." Sonra bu "U bölgesindeki trafolar da var." denildi. Bunun tamamen asılsız olduğu, yani trafoyla hiçbir ilgisinin olmadığı tespit edildi yangının.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yaşam odaları demiştiniz.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ha, yaşam odalarıyla ilgili... Yani, yaşam odası...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Olsaydı bunlar kurtulur muydu mesela, olabilseydi birkaç yerde, aşağıda, yukarıda, sağda, solda.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şimdi, yaşam odası... Biz bu Şili'deki olaydan sonra kendi imkânlarımızla şu bölgede bir yaşam odası oluşturmaya çalıştık ama gördük ki bu şey değil yani böyle büyük bir madende çok... Şurada bir çalışma var, bu bölgede var, şu bölgede var, şu bölgede var yani buradaki herhangi bir yaşam odasının... Yani, bu bölgede vardı, tam yaşam odası değildi yani standart değildi belki de şey. Mesela o yüzden zaman içerisinde bozuldu ve biz bunu iptal etmek zorunda kaldık. Buradaki yaşam odası bu insanların buraya gelmesini ne derece önlerdi? Çünkü, dediğim gibi, yangın burada, şu revir denen yerde 15 kişi vardı, maskeler de vardı, her türlü oksijen maskesi de vardı. Yani, bu arkadaşlarımız buradan -burası temiz hava, şurası temiz hava- yani 100-150 metre ileriye kendilerini atamadılar yani böyle bir olayda. Yaşam odası olsaydı ne ölçüde faydalı olurdu veya kurtarırdı, o konuda şeyim yok yani. Hani, dedim ya, şuradan insanların buraya geçmesi gerekiyordu, işte 1.000'lik bir harita bu, 50-100 metre arasında bir yer, maskeleri de var, geçemediler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Var mı ekleyeceğiniz, yoksa diğer arkadaşlarımız var.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Bilmiyorum efendim, atladığım bir şey var mı?

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Denetmenlerle ilgili soru... yani düzmece miydi denetlemeler?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ha, denetmenlerle ilgili yani şimdi...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Yani düzmece mi denetleniyor?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yani, düzmece demek şey değil. Şimdi, biz burayı 2010'dan sonra aldık. Bu uygulamanın içerisinde buraya defalarca MİGEM'den veya Çalışma Bakanlığından müfettişler geldiler, denetlediler.

Şimdi, çalışan arkadaşlarımızda şey var yani "İşte geldiler, gittiler." filan. Dün siz de girdiniz şeye. Eğer normal şartlar olsaydı sizi de müfettiş sanacaklardı o insanlar yani bu şekilde şey olduğu için. "İşte geldiler, arabayla girdiler, dolaşılar, gittiler." Denetmen arkadaşlar, hem MİGEM'den hem Çalışma Bakanlığından gelip ocaklarda bir hafta kalıyordu yani bunlar denetlemeleri yapıyordu.

BAŞKAN – Erkan Bey...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle geçmiş olsun diliyorum. İnşallah hayırlısı olsun temennisinden başka diyecek ifade yok. Bir daha bu tür facialar da yaşamayalım.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sağ olun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, Ramazan Bey, bu facianın, hadisenin bize göre, bana göre teknik sebepleri var, hukuki sebepleri var, bir de idari sebepleri de olmalı diye düşünüyorum. Şimdi, mesela, sıklıkla ifade ettiniz "Olayın nasıl meydana geldiğini hâlâ çözmüş ve çözebilmiş değiliz." diyorsunuz. Biz de Komisyon olarak zaten bunun araştırması içerisindeyiz. Bu bana göre teknik bir ifade yani teknik olarak nasıl meydana geldiğini yüzde 100, kati bir neticeye varılması hadisesi ama bazı ifadeleriniz de var ki mesela "Arkadaşların ifadesine göre..." diyorsunuz yani bazı muğlak ifadeler, atıf yaparak "Söylediler.", "İfade ettiler." şeklinde. Mesela, o kazanın meydana geldiği yangın mahallinde gaz maskeleri -örnek için söylüyorum tabii bunları, bir yere varmak için- varmış yani siz Genel Müdür olarak ocak içinde neyin nerede olduğuna hâkim değil misiniz iş süreçlerine?

Dolayısıyla, madenin bir iktisadi işletme olarak nasıl yönetildiği de çok önemli. Yani, hiyerarşi nasıl işliyordu, işçiler nasıl istihdam ediliyordu, bunların eğitimleri, tatbikatları, alınan iş güvenliği tedbirleri ve işletmenin iç denetimini nasıl yapıyordunuz? Bunlarda tabii Genel Müdür olarak sizlerin görevi var.

Mesela, Türkiye'de bu faciayla taşerondan öte dayıbaşıklık hadisesiyle karşılaşıldı, bunda tartışmalar yaşandı ama bu konu da epey bir netleşti. Bu tamamen idari bir sorundur "İşletmenin hiyerarşisinde dayıbaşılığın yeri nedir?" şeklinde. Bir de tabii, ehil olmayan kişilerin, tanımdan kopmuş, eğitimi pek olmayan personelin istihdamı yani firmanın, şirketin patronajdan başlamak üzere yönetim kademelerinin ocakta yeterince idari hâkimiyeti sağlayamadığı, iş süreçlerini iyi yürütemediği kanaati şahsen bende oluşmaya başladı.

Şimdi, Ramazan Bey, kazayı saat kaçta öğrendiniz, kazayı öğrendiniz zaman neredeydiniz, kim haber verdi? Eynez'e saat kaçta ve nasıl intikal ettiniz ve ne gibi talimatlar verdiniz? Bildiğimiz kadarıyla, olay tam 14.45-14.50 civarında meydana geliyor. Ancak, müdahale edilmesi, birtakım kurtarma işlemlerinin vesaire, harekete geçilmesinin de en erken 16.00'dan sonra başladığı, 16.30'da hatta, işte bu ters hava verilmesinin 17.45'e yükseldiği ifade ediliyor.

Bir de lütfen, bu soruları da arkadaşlarımız yadırgamasınlar. Bunların yönetim, idari bakımdan da önemli olduğunu düşünüyorum. Şirkette ne kadar maaş alıyordunuz? Yani, bu ücretin çok astronomik olduğu kanaati de var. Ondan sonra, eşinizin de, tabii İdari Mali İşler Başkanı olarak onun da yüksek maaş aldığı ve Alp Gürkan'ın madende çıkan kömürün kâğıdından hisse verdiği ifade ediliyor. Ondan sonra, madene işçi taşıyan araçlara ortak olduğunuz... Bunların hepsi iddia, kesinlikle böyle bir kanaate vardığımız yok.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Madene...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yok, madene yani bu işçi servisleriyle ilgili ifade ediliyor.

Mart veya şubat ayında maaş ödemesinde bir gecikme oldu mu? Ayrıca, Türkiye Kömür İşletmeleriyle anlaşmanız yıllık kaç milyon ton?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 1,5 milyon ton.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – 1,5 milyon tonda ve siz yıllık kaç milyon ton kömür çıkardınız ve bu fazla kömür çıkmasını nasıl izah ediyorsunuz? Acaba bu idari yönden firmayı, bu yönetim hadisesini zorladı mı zorlamadı mı?

Ve tabii, biliyorsunuz bu hizmet alımı altında bu sahalar veriliyor firmaya. Acaba bu işler nasıl, bu süreçler nasıl gerçekleşiyordu? Bunları kim, nasıl takip ediyordu, bu alınan sözleşmeler? Bu konuyu da ifade edelim.

Sonra, malum, Soma'da belediye ait bir alanda düşün salonu yaptırdığınız ifade edildi, bu da basına yansıdı. Bunlar nasıl oldu?

Bir de eşiniz hanımefendinin Belediye Meclisi üyesi...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – İl Meclisi üyesi efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet, Büyükşehir Belediye Meclisi üyesi aynı zamanda ama öncelikle tabii bunun için de Soma Belediye Meclisi üyesi yapılması hadisesinde kimler, nasıl aracı oldu?

Ve dayıbaşılara -bu fevkalade önemlidir idari bakımdan da- yer altında “çekimbaşı” ifade edilen, “çekim” olarak ifade edilen, yaptıkları işler karşılığında bu paraların aylık olarak zarf içinde elden verildiği ifade ediliyor, bu doğru mudur?

Evet, işçileri nasıl işe alıyordunuz, istihdam ediyordunuz, yöntem nedir? Yani, işçilerin bir siyasi partiye, ilçe teşkilatına müracaat ettikleri, oradan aldıkları referansla da istihdam edildiği ifade ediliyor ve pek çok bazı, birçok işçiye yanlışlıklara, haksızlıklara direniyor diye dayak atıldığı ve dayak atıldığı, bazı şirket korumalarına dövdürtüldüğü iddiaları var. Bu da işletme yönetimi bakımından önem arz ediyor.

Şimdi, bu dayıbaşılarda işletme içerisinde mühendislerden daha fazla sözünün dinlendiği, geçtiği ifadeleri var, bu oldukça önemli bir konudur, bunu bir açıklığa kavuşturmanızda büyük fayda görüyorum.

Şimdi, bu termik santrale çok miktarda taşlı kömür indirildiği ve yanmayı hızlandırmak için bu santralin “fuel oil” kullandığı ifade edilmekte. Tabii, bunu bir de santrale sormak gerekiyor. Ancak, sizin işletmeniz bakımından durum nedir ve Gürmin AŞ bu faciadan sonra yani 13 Mayıs'tan sonra Soma Kömürlerinden ayrılmış mıdır?

Bir de bu kömürün tonunu Soma AŞ olarak siz kaç liraya mal ettiniz, kaç liraya Türkiye Kömür İşletmelerine sattınız ve Türkiye Kömür İşletmeleri de bunu kaç liraya sattı ve piyasaya sürdü?

BAŞKAN – Erkan Bey, toparlarsak...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Son cümlem...

BAŞKAN – 6 kişim var, on beş dakikam var yani buna cevap verilecek şey yapılacak.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Doğru doğru, son.

BAŞKAN – Ramazan Bey'i burada bulduk diye de her şeyi şey yapmayalım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İşçilerimize sorduk, bazı mühendislere soruldu ve gündeme geldi. Ramazan Bey'e...

BAŞKAN – Benim sıkıntım süre sıkıntım yani yoksa sorular...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tabii, doğru özetliyorum. Yok, yok, mümkün merteye... İnanın, soruların yarısını da atladım bu arada. Daha evvel de gündeme geldiği için sormak durumundayız.

Şimdi, Soma Kömürleri AŞ'nin işçileri bir siyasi partinin mitinglerine götürülüyordu. Bu da hatta sadece Manisa merkezdeki mitinglere değil...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Bununla ne ilgisi var ya"

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Efendim, müdahale etmeyin, niye rahatsız oluyorsunuz? Soru soruyoruz, siz de istediğiniz soruyu sorabilirsiniz. Bundan evvel de rahatsız oldunuz yani sormakta fayda var bunları. İnanın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de Özgür Özel Bey de biliyor, hatta bir önergeyi hazır...

BAŞKAN - Bunlar sorulmuş, konuşulmuş şeyler.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Konuşulmuş şeyler yani Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunun kanun teklifleri verildi, tartışmaları da yapıldı. Bu Soma faciası ölçeğinde bir hadise değil, Türkiye genelinde ve bütün siyasi partileri ilgilendiren bir husus. Siyasi parti mitinglerine götürülüyordu ve bunları nasıl organize ediyordu, kimler bu talepte bulunuyordu? Bu toplu hâlde götürme işi, bunların masrafları nasıl karşılanıyordu? Yani, bir işçi, kişi iradi olarak herkes gidebilir, herkes, devlet memuru da olsa hafta sonudur gider ama bir de bunların âdeta harcırah alır gibi, yevmiye ve kumanyalı, toplu araçlarla gönderilmesi söz konusu, bu önemli.

Evet, sözleşme uzatımlarında nasıl bir süreç izliyordunuz diyorum ve sözlerimi burada tamamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sakine Hanım...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Öncelikle geçmiş olsun.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Sağ olun efendim.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Biraz önce arkadaşlarım da sordu ama ben katkı olsun ya da ilave olsun nezdinde düşündüm.

Biraz önce anlattınız, işte, gazlı bölgeleri anlattınız, sıcaklık olduğuyla ilgili uyarıların olduğu bölgeleri anlattınız ve burada bir kaza öngörünüz oldu mu? Bu uyarılara rağmen olası bir kaza öngörünüz oldu mu? Bununla ilgili bir risk analizi yaptınız mı yıllar içinde? Çünkü, aldığınız süreden itibaren, hatta teslim aldığınızda bir önceki şirketin uyarısı da var bu konuda. Bununla ilgili bir risk analizi çalışması yaptınız mı? Sıcaklıkla ilgili yüksekliğin, hani “O sıcaklık mümkün değil.” dediniz biraz önce. Arkadaşlarım da sordu ama bu sıcaklıklarla ilgili “Mümkün değil.” diyebilmeniz için inme oranınız neydi, ne kadar sürede indiniz ya da iner misiniz, ocağı kontrol eder misiniz? Bu uyarıları dikkate alarak kaç kez ocağı kontrol ettiniz?

Bahtiyar Hocam bir şey anlattı. “Park Holdingden sonra bir rapor verdiğimde, burada piston etkisiyle bütün ocağı etkileyebilecek nitelikte bir patlama ya da bir güç oluşabileceğini öngördüm ve bu raporumu sundum.” dedi. Bu raporu dikkate aldınız mı? Böyle, size sunulan raporları dikkate aldınız mı?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Bana sorulmadı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – TKİ’ye soruldu.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – TKİ’den böyle bir uyarı aldınız mı ya da bununla ilgili bir çalışma yapmanızla ilgili?

Bu, teftişe gelen müfettişler var, birçoğunda da bir şey yazmadığı söyleniyor yani hepsinin, hemen hemen hepsinin “Bir problem yoktur.” niteliğinde rapor tuttukları da söyleniyor. Bunlar da ayrı, o kurumların kendi içlerindeki sorunlar ama bir uyarı alıp o uyarıya göre ocakta bir düzeltme yaptınız mı? Birtakım geliştirme ya da uyarıları dikkate alarak düzenlediğiniz bir şey oldu mu?

Bir de 2009 yılında mı aldınız siz bu...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 2009’ un sonuydu.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – 2009 yılında aldınız. O süreçten sonra Soma AŞ’ nin ne kadar ihale aldığını yani bu oranı, hani, önceki ve sonraki oranınızı da ben merak ediyorum. İşte, söylediniz, başka yerlerden de bahsettiniz, başka yerde aldığınız ihalelerden de söz ettiniz. 2009’ dan önceki oranınız, bir iş, ihale alma oranınızla daha sonraki bu dönemdeki ihale alma oranınızı merak ediyorum. Çünkü, Erkan Bey’ in de söylediği gibi, siyasi ilişkiler bu olayla çok yüzeye vurdu yani biz bunları çok daha önceki olaylardan önce de söz ediyorduk. Siyasi ilişkiden yani şirketin siyasi ilişkisinden söz ediyorduk, uyarılarda bulunmuştuk ama bu olayla çok daha yüzeye çıktı, işte, mitinglere gidilmesi ya da para verilerek mitinglere gönderilmesi, yardım yapılması gibi. Buradaki oranı da merak ediyorum ben, ihale iş alma oranınızı da merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Özgür Özel...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Geçmiş olsun.

Bu gözaltı süreci başladığında şirketin sağladığı avukatları kabul etmediniz ve İzmir’ den yeni bir, genç, kendinize ait bir avukat istediniz. O arkadaşla biz tanıştık, görüştük. Ve o gözaltı sürecinde -sizden önce Can Gürkan ifade verdi- Can Gürkan’ ın tutuklanma talebi olmaksızın denetimli serbestlikle bırakılmasını istedi savcı, öyle sevk etti hâkim karşısına. Sonra, siz ifadenizde Can Gürkan’ ın sorumluluğu tamamen size yükleyen, Yönetim Kurulundaki bir kararındaki imzanın size ait olmadığını ifade ettiniz. Bunun üzerine, savcı Can Gürkan’ ı tekrar sorguladı ve onun için de tutuklama talep etti, süreç de sizi haklı çıkardı ve o imza size ait değilmiş. Kriminoloji yani dava dosyasına geçen çarşamba girdi, size ait değilmiş. Ancak, daha sonraki süreçte size yetki devriyle ilgili başka belgelerin de ibraz edildiği söyleniyor şirket avukatları tarafından. Bu konuya bir açıklık getirmeniz bizce çok önemli olacaktır.

Bir de gözaltı kararı çıktığında, o süreçte Alp Gürkan’ la aranızdaki bir diyalogdan bahsediliyor yani onların size bütün sorumluluğu almayı teklif ettiği, sizin de “Bana ait olmayan veya daha önce atmadığım bir imzadan dolayı bunu yapmam.” dediğinizden. Onlar fiilen bütün yetkinin sizde olduğunu, bu yetkinin size devredildiğini iddia ediyorlar. Bu bizce çok kritik, sizin bu konuya açıklık getirmenizin çok önemli olacağını düşünüyorum.

Ayrıca, mahkeme sırasında gündeme getireceklerini söylediklerini bir kaybolan para meselesi var. Yani, Soma AŞ’ de bir yolsuzluk olduğu ve burada bir güçler dengesinin olduğu, bu kaybolan paradan da sizin ve eşinizin sorumlu tutulduğu ve mahkeme

aşamasında da bunun karşı taraftan bir karşı argüman olarak önünüze çıkarılacağı söyleniyor. Sizce bu sizi baskı altına alacak mı, sizin somut gerçeğe ulaşmanıza engel olacak mı? Onu merak ederiz.

Dediniz ki, ben bunu çok önemsedim: “Böyle bir riski, böyle bir tehlikeyi görsem bu şirketin kapatılması için gayret gösterirdim.” Şu anda Eynez’in yeniden üretime geçmeyi istemesi ve orada üretim hazırlığı yapıyor olması... Siz yetkili konumda olsanız burayı bu şartlar altında tekrar çalıştırmayı düşünür müsünüz? Aynı şeyi Işıklar için de düşünelim ama özellikle Eynez’in yeniden üretime geçmesi.

Bilirkişi raporunda olan veya kamuoyunca artık tartışmalı olmayan bir sürü şey var. Örneğin, eğitimlerin kâğıt üstünde verildiği, iki gün iki saatlik eğitimden sonra... Örneğin, elimizde şirketin yazılı bir evrakı var. İşçiler dört gün boyunca kâğıt üzerinde görünüyorlar yani 13 Mayıs günü işe gideli üç gün olmuş ve eğitim almaya devam eden 24 işçi madende hayatını kaybetti. Bunun gibi bir sürü ihmal var, tek tek saymayayım. Bunların ne kadarından kendinizi sorumlu tutuyorsunuz? Bu konuda veya düzeltmeye çalışıp da patronlardan destek alamadığınız şeyler oldu mu? Yani “Siz işinize bakın, siz üretim yapın, bu yatırıma gerek yok.” Mesela, birçok işçi şunu söylüyor: “Bir eski madene yönlendirdiler bizi. Oradan malzeme söktük, buraya malzeme yaptık.” Hatta bir tanesi şey dedi: “Kelepçe lazım. ‘Bulun kardeşim, kelepçe yok.’ Ben gidip başka arkadaşımızın taktığı kelepçeyi söküp buraya takıyorum, kendi mezarımı kazıyorum.” gibi bir ifade kullandı. Çünkü, o söktüğü yer de bu madenin içinde. Ustabası “‘Bul kardeşim kelepçeyi.’ deyince gidip başka yerden söküyorum.” Yani, ideal bir maden işletmesinin yapması gereken yatırımlar yerine... Yani, birisi para vermiyor demek ki eski bir madenden malzeme sökülüyor, ikinci el malzeme üretiliyor. Mesela, Gürmin Makine bize sürekli şeyi anlatıyor “Hurdalardan bir şey imal ettirdiler bize ‘kaynak üstüne kaynak, kaynak üstüne kaynak’ diye.”

BAŞKAN – Özgürcüğüm, biraz şey yapalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, bitti zaten. Ama, yani önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Önemli de...

Bakın arkadaşlar, müsaade ederseniz, bugün 8 ayrı arkadaşımızla görüşeceğiz, her güne birer saat ayırdık. Ramazan Bey sağ olsun, geldi. Şu an bir saat yirmi dakika Ramazan Bey’i dinledik veya bir buçuk saat.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, haklısın da ben Başkanlık Divanı olarak demek ki planlamayla ilgili bir eksikliğe işaret ettiğinizi düşünüyorum.

BAŞKAN – O zaman bir ikinci gün daha burada durmamız lazım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Mutlaka gerekir yani mesela Ramazan Bey’le en az üç saat görüşme gerekli.

BAŞKAN – Arkadaşlarımız da sökülüp gidiyor, biri “Programım var.” diyor, öbürü “Programım yok.” diyor. Ondan sonra ben burada toplantı yapacak sayıya ulaşamıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, son söyleyeceğimi de söyleyeyim de... Zaten 2 soru sordum: Birincisi, yetki devri ve şirket dışı, ikincisi: Kapatır mıydınız, ücret soruları.

Bir de şunu sorayım o zaman: Yarın tahliye olsanız, tekrar bu sektörde çalışmayı düşünüyor musunuz, yoksa ne yaparsınız? Yani, yarın tahliye ettiler sizi, gidip o şirkette veya bir başka şirkette madencilik yapar mısınız?

Bir temel yaklaşım olarak hani “Bizi buraya ne getirdi?” derken siyaset, sermaye ve sendika ilişkisinin birbirine çok girdiği görünüyor. Örneğin, sendikal seçimlerin nasıl olduğu falan konuşuldu hep. Burada bir temel kusur görüyor musunuz, içeriden bir öz eleştiri olarak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bize verdiği görevi okuyorum: Manisa’nın Soma ilçesinde meydana gelen maden kazalarının araştırılarak gereken iş sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin belirlenmesi amacıyla kurulan bir komisyonuz biz, araştırma komisyonuyuz. Burada savcılara karşı susma hakkını bile kullanacak bir arkadaşımızın özel hayatıyla ilgili hiçbir konuda bize cevap verme gibi bir şeyi yok. Hatta şu soruların hiçbirisine cevap verme gibi bir zorunluluğunuz yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, buraya da gelmeye bilirdi zaten.

BAŞKAN – Müsaade edin ağabey, bir şey yapayım.

Ama biz milletvekilleri olarak, Ramazan Bey -müsaade edin arkadaşlar- soru sorma yetki ve hakkına sahip olduğumuz için millet adına, burada hiçbir milletvekilimizin sorusuna müdahale etme gibi bir hakkı kendimde de görmüyorum, arkadaşlarım da yapmasın lütfen ama tabii, zamanlama, planlama açısından uyarı yapılacaksa da onu ben yapayım. Buna dikkatinizi çekeyim. Burada eşinizle ilgili,

özel hayatınızla ilgili, maaşınızla ilgili, mahremiyetinizle ilgili, siyasi görüşlerinize ilgili bize hiçbir şey açıklamak durumunda değilsiniz veya şu soruların hiçbirine cevap vermek durumunda da değilsiniz ama siz kendi çerçeveniz içerisinde bu konularda bizi aydınlatırsanız sevinirim.

Buyurun.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şimdi, Özgür Bey'in sorusuyla ilgili, mahkeme sürecinde -sanırım siz de oradaydınız zaten- yani Yönetim Kurulundaki bir imza... 24/12/2013 tarihinde, Yönetim Kurulunda benim Yönetim Kurulu üyesi olduğum ve işte Soma'daki, Merzifon'daki, Mersin'deki, Zonguldak'taki, işte tüm madenlerin emniyeti, her türlü önleminin alınmasında tüm sorumluluk bana yüklenmiş. Tabii, benim şeyden haberim oldu: Olaydan sonra savcılığa birtakım evraklar verildi. İfademde de belirttim. Görevli arkadaşlara dedim ki: Araştırın, savcılığa neler verildi? Avukattan aldılar. Ben bu belgeyi görünce şoka uğradım. Açıkçası, bir yandan içeride 301 tane canımız var –işte, olaydan sanırım birkaç gün sonra- onlarla uğraşıyoruz, cenazelerimizi çıkartmaya uğraşıyoruz. Bir de böyle bir şey görünce, ben açıkçası bir anda şey oldum. O duruma Allah kimseyi düşürmesin. Tabii, ben bunu savcılıktaki sorgumda söyledim, dedim: Bu imza benim değil yani benim bu şekilde bir görevimden haberim yok. Üç ay, dört ay içerisinde imza şeyi açıklığa kavuştu. İmzanın benim olmadığı bilirdiği raporunda ve kriminalde ortaya çıktı. Bu şekilde bu işi kim yaptı, nasıl yaptılar, onu da şu anda bilmiyorum, niye yaptıklarını da bilmiyorum. İddia ettikleri işte başka şey var. Yani başka şey şeydir, onu da ben şey yapacağım. Ticaret Sicil Gazetesi'nde de imza var. O imza da benim değil. Onu da göz önünde bulundurmadi sanırım savcılık. O imza da benim değil, o da sahte.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yönetim Kurulu üyeliğine atandığınızı ve...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Evet, evet, Ticaret Sicil Gazetesi'nde yani o da benim değil. Ona da ben yine aynı şekilde eğer önüme gelirse itiraz edeceğim.

Yani, başka, şeyle ilgili, insanlar Özgür Bey, benim Soma'da nasıl bir insan olduğum ve neler yaptığımı Soma'da herkes tarafından bilinir. Yani, ben yirmi beş yıldan beri Soma'dayım. Yok işte "Otobüse ortakmış, şuna ortakmış, buna ortakmış." Bunlar tamamen, inanın, bunları duyunca...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Lütfen, bakın, böyle bir ortamda Komisyonu yürütemeyiz. Lütfen, rica ediyorum arkadaşlar...

Buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ben Ramazan Bey'in üzülmesini anlıyorum. Yalnız, aslında Ramazan Bey'in burada bunu açıklığa kavuşturması, kendisi bakımından da yararlı olur, Komisyon bakımından da yararlı olur.

BAŞKAN – Bu bizim görevimiz değil Erkan Bey, bu savcılığın görevi. Eğer böyle bir iddian varsa savcılıkta sorulabilir.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sayın Başkanım, ben sorulara bakıyorum, cevap vereyim.

Dayıbaşı, işte taşeron yöntemi... Bizim Soma'da 2008'e kadar bizim sistemde taşeron sistemi vardı. Yani, ben Soma Kömürlerinde ilk işe başladığımda, o zaman mevzuattan kaynaklanan taşeronlar vardı, hepsinin özel firması vardı. İşte Yeşil Madencilik, Gema Madencilik, kıyırtık elli tane şey vardı. Daha sonra Çalışma Bakanlığı mevzuatı değiştirerek bu taşeronluk sistemini ortadan kaldırdı ve biz bu işçilerin hepsini kendi bünyemize aldık, taşeron işçilerini kendi bünyemize aldık yani onların tüm tazminat yüklerini ben de yüklenerek kendi bünyemize aldık. Tam tarihini hatırlamıyorum, 2008 herhâlde veya 2009.

Şimdi, madencilikte uzmanlık gerektiren işler vardır. Şimdi, taş baca var, işte kömür bacağı veya işte ayak çalışması. Şimdi, bunları belirli insanlar yapar. Ayakta çalışan bir adam taş baca süremez veya kömür baca süremez veya bacada çalışan bir adam mekanize ayakta çalışamaz. Her işin ayrı şeyi vardır. Bunların başındaki insanların da işte o insanların, yani işçilerimizin, işte "dayıbaşı" veya "taşeron" dediği insanlar bunlardır. Yani, bu işin uzmanlaşmış, yirmi beş, otuz yıldan beri bu işleri yapan uzman kişilerdir. Atıyorum, Nurettin Artnış bu ayakta uzmandır, otuz yıldan beri bu işi yapıyordur, ayak çavuşudur, ayak başçavuşudur veya ayakçıdır. Yani, bu sistem aynı... Zorlukları da vardır. Ayak şefi, işte baca şefi, taş baca şefi yani sistem budur veya baca ekibi Mehmet Ali Şengül'ün ekibidir. Bu bir veya iki ekibi vardır. Bunlar sadece kömür içerisinde hazırlık yaparlar ve özel bir iştir bu iş, bunu yaparlar. Gidip de o adam mekanize ayakta veya klasik ayakta veya yarı mekanize ayakta çalışamaz, sadece kömür içerisinde baca sürer ve o işin başındaki şef de o işin başındaki "dayıbaşı" olarak adlandırılan arkadaşlardır. Hem işçilerin hem de "dayıbaşı" diye tabir edilen arkadaşın sigorta girişi, her şeyi şirkete aittir, şirketin üzerindedir ve maaşlarını banka kanalıyla alırlar yani bahsedildiği gibi işte elden melden bu işler yapılmaz.

Yapılmıyor muydu? Yapılıyordu, bundan on sene önce yapılıyordu. Daha sonraki mevzuat değişikliğiyle bu “dayıbaşı” veya “taşeron” denilen insanların hepsi bizim kendi bordrolu elemanımızdır.

Risk analizi yapıldı mı? Risk analizimiz var, yapıldı. Bununla ilgili, sanırım Ankara’da bir firmayla anlaşma yapılmıştı. Onunla da size İşletme Müdürü Arkadaşımız Akın Bey daha şey bilgi verecektir, yapıldı.

Teftişe gelen müfettişlerin “Problem yoktur.” dedikleri. Yani, geldiler, dediğim gibi, 2010’da sonra değişik zamanlarda, iki ayda veya üç ayda bir geliyordu müfettişler Çalışma Bakanlığından ve MİGEM’den yani bunlar denetlemelerini yapıyordu. Yani, eksik görmediler veya eksik bulamadılar. O konuyla ilgili de şeyim yok. Yani, daha önce de bahsettim, onlar son derece iyi bir şekilde denetimlerini yapıyordu.

2009 yılında alınan ihalelerle ilgili: Şimdi, Soma Kömürleri 1984’ten beri Soma havzasında faaliyet gösteriyor. Zaman içerisinde 20 kişiyle başlamışlar. Ben 2001 yılında geldiğimde işletmede çalışan 500 veya 600 kişiydi sanırım. 2005 yılının sonuna kadar işte 1.500 kişiye filan çıktık. Kömürü kendimiz çıkartıyorduk, piyasaya kendimiz satıyorduk. Ticaretle uğraşanlar bilir, kömür kendin sattığın zaman santral boyutu var Soma’daki kömür madenciliğinin. Yani, santrale kömür satamazsanız Soma’daki özel madenlerin hiçbirinin çalışma şansı yok. Yani, çıkan kömürün yüzde 20’si santral basınçlı kömür yani santralde yanması gereken kömür çünkü onu hiçbir yere satamıyorsunuz. Yani, işte, Hasan Bey bilir, tuğlacılar dahi, işte, o “şlam” diye bahsettiğimiz kömürü zaman zaman bizden, çok ucuza alıyordu. Bizim çıkardığımız kömürün yüzde 20’si o yıllarda özellikle Hüstaş’ta veya Soma Kömürlerinde... Santral basınçlı kömürlerin yüzde 20’si yani yüzde 20 de ciddi bir rakam. Kömürü kışın çıkartıyorduk. Kışın satıyorsunuz, yazın satamıyorsunuz, böyle sıkıntılar vardı. Özel şirketlerin büyümesiyle ilgili çok şey sıkıntılar vardı. Yani, ben özellikle Hüstaş’ta çalışırken yaşadığım sıkıntıları biliyorum, aylarca biz maaş alamadık Hüstaş’tan. Yani, kömürü kendimiz çıkartıyorduk, kendimiz satıyorduk. Kömürü satamıyorsunuz, parayı alamıyorsunuz veya işçinin parasını dağıtamıyorsunuz, insanlar aylarca parasını alamazdı.

Nitekim 2005 yılında, bizden önce, işte, Soma İmbat kendi ruhsatını TKİ’yi devrederek TKİ’yle bir işbirliğine girdi. Biz tamamen üretime kanallı olduk, İmbat, ertesi yıl 2005 yılında. Yani, sonuçta bu kömüre, özellikle bizim Eynesiz’de... Eynesiz hizmet alımıyla alınmış bir iştir. Park Enerji aldı burayı ilk. Fiyatı sanırım 27,45 lirayla aldı. Zaman içerisinde -2005 veya 2004 yılıydı yani tam tarihini hatırlamıyorum- 27 liradan, en son fiyat sanırım şeydi, 50 lira civarına çıktı. Yani...

HASAN ÖREN (Manisa) – 56 liraydı sanırım.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 56 lira değil efendim, 50 küsur lira. KDV’yle beraber 56 liradır. İmbat’ın fiyatıyla şey farklıdır. Bizim hizmet alımından dolayı şeyi farklı. 50,75 gibi bir fiyat olması lazım, tam hatırlamıyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Doğru, doğru.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Bu kömürün maliyeti nedir? Yani, burada kabaca hemen bir şeyi hesaplayabiliriz. Yani, işte, 3 bin civarında çalışanımız vardı bizim, işte, 2.940 kişi çalışıyordu burada. Yani, o zamanki giydirilmiş ortalama yevmiyemiz, bundan dört beş ay önceki -hatırladığım kadarıyla- 95 lira civarında, bir işçinin yevmiyesi.

HASAN ÖREN (Manisa) – 41-42 liraya çıkıyor, doğru mu?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yevmiye mi?

HASAN ÖREN (Manisa) – Maliyet.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ha, evet. Şu anda bilemiyorum yani bir işçinin yevmiyesi, işte, 95 liraydı o zamanki rakam veya 96 lira.

Bizim genel giderlerimizin yani Soma havzasının yüzde 60’ı işçilik, tamamen işçilikten kaynaklanan şey, yüzde 40 da diğer giderler. Yani, böyle yaptığınız zaman bile çok rahat bir şekilde bir ton kömürün kaç mal olduğunu çıkarabilirsiniz. Yani, 45 lira veya 40-43 lira gibi bir şeyi vardır onun. Fiyatımız da budur yani satış fiyatımız 50 liradır. Yani, öyle, insanların bahsettiği gibi çok büyük kârlar ve paralar kazanılmıyor buradan. Biz tamamen yüksek üretim yaparak kazanıyorduk. Yani, dedim ya bu kömürü TKİ en son almış, kaç...

HASAN ÖREN (Manisa) – Kim kazanıyor parayı?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sonuçta kimin kazandığı belli efendim bu parayı.

HASAN ÖREN (Manisa) – TKİ.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – E tabii.

HASAN ÖREN (Manisa) – Onu da anlatın Ramazan Bey, esas düğüm orada zaten.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – 45 lira veya 43 lira maliyetimiz. Bu, şey hariç tabii; orada, tazminat bakımından, kaza riskleri bakımından hariç fiyatlar bizim şey fiyatları, bu 43 lira.

BAŞKAN – Tabii bu tüvenan yıkamaya girmeden...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tabii tüvenan efendim.

BAŞKAN – Yıkamaya çıktıktan sonra ne kadar?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şimdi, şöyle efendim: Yani, bizim satış fiyatımız bu. Yani, biz tüvenan olarak veriyoruz TKİ'ye. Yani, yüzde 40 civarında sanırım bir zayıf olur, işte, yüzde 60 civarında şey olur yani santral ile beraber yüzde 60 civarında bir...

BAŞKAN – Yıkama maliyeti, taşıma maliyeti vesaire.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Eynez'in taşıma maliyeti bize aitti. Ocak ağzından, işte, Dereköy'e kadar kömürü biz taşıyoruz, götürüyoruz. Onun da var, 2 lira veya 60 kuruştan sanırım bunun fiyatı da var, o da şeyin içerisinde, taşıma maliyeti de bize aittir.

Kömürün santrale taşlı gittiği, işte... Biz santrale kömür vermiyoruz, o soruyu kim sordu, bilmiyorum. Yani, santrale kömürü biz vermiyoruz. Biz kömürü Eynez'de kendimiz çıkarıp Dereköy'deki TKİ'nin lavvarına taşıyoruz. Diğer işletmeler de, işte, Işıklar'da gene kendi lavvarına... Işıklar şeydir, Geventepe, Merkez Ocak, Atabacası -gerçi Geventepe kapandı ama- redevans anlaşmasıdır. Orada kömürü çıkarıyoruz, zenginleştiriyoruz, işte, yıkıyoruz kömürü. Yıkamadan ilk başta bir fiyat alınıyor. O zaman, olaydan önceki, sanırım 3 lira gibi bir fiyattı herhâlde, 3 lira 20 kuruş, böyle bir fiyattı veya 10 kuruş, yıkama fiyatı. Oranın fiyatı biraz daha yüksekti yani 55 lira falan olabilir oranın fiyatı. Orada da kömürü biz tüvenan olarak teslim ediyoruz lavvara, lavvarda zenginleştirip, TKİ, işte, piyasaya, istediği yere, toz kömüre, çimentolara veya tuğlacılara veya işte fındık kömürünü gene sanayiye, santral bazlı kömürü de santrale veriyor, satışla ilgili şeyimiz yok.

BAŞKAN – Siz üretip TKİ'ye veriyorsunuz.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tamamen TKİ'ye efendim, TKİ'ye veriyoruz.

BAŞKAN – Fatoş Hanım...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Evet, öncelikle geçmiş olsun.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sağ olun efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Özür diliyorum Sayın Başkan, sorularımızın çoğunun cevabını alamadık.

BAŞKAN – Cevap vermek durumunda değil özel hayatıyla ilgili.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, lütfen, istirham ediyorum “Kazayı saat kaçta öğrendiniz? Saat kaçta Eynez'e intikal ettiniz?” sorularını soruyorum.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Konuşacağım, bilgi vereceğim efendim, bir dakika.

BAŞKAN – Erkan Bey, onlara bile cevap vermek durumunda değil. Sağ olsun, iş birliği yaptılar, buraya geldiler.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, lütfen tutumunuzu eleştiriyorum. Böyle telkinde bulunamazsınız cevap verip veremeyeceği konusunda. Biz madem araştırma komisyonuyuz, bunu araştırıp bunu sormayacaksa biz niye geldik? Siz niye böyle “Cevap vermek zorunda değildir.” diye telkinde bulunuyorsunuz. Yani, buna cevap vermek zorunda Sayın Başkan. Olayı saat kaçta öğrendi? Kaçta intikal etti? Nasıl müdahale etti? Ne gibi talimat verdiniz?

BAŞKAN – Erkan Bey, Ramazan Bey “Şu an gidiyorum.” dese siz burada durdurup konuşmaya mı zorlayacaksınız, ben onu söylüyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Peki o zaman, siz onu telkin ediyorsunuz herhâlde zaten.

BAŞKAN – Hayır, onu telkin etmiyorum. Benim dediğim çok açık, kayıtlara geçti ama bunlara cevap verebilirsiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ramazan Bey de bu soruları cevapsız bırakmış olmak istemez herhâlde yani.

BAŞKAN – Tamam.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ramazan Bey için bu soruların açıklığa kavuşması, kendisi bakımından... Ramazan Bey için de doğru değil Sayın Başkan.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Rahatsız olabilir, unutmuş olabilir. Unuttuklarını şimdi tekrar bir soralım.

BAŞKAN – Onun kendi takdiri, cevabı kendinde, onu söylemeye çalışıyorum.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Erkan Bey, yani yaklaşık 20'ye yakın soru soruldu, hepsini cevaplamaya çalışıyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Vallahi ben soruların çoğunu alamadım.

BAŞKAN – Hayır bir de karşımızdaki insan psikolojisini anlayalım yani.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şey yapmadı ya, devam ediyordu siz dönünce şey oldu.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Erkan Bey, şimdi olayı... Dediğim gibi, ben o gün olay olduğu esnada Soma'daydım. Bana sanırım personelden bir arkadaş haber verdi, telefonla haber verdiler. İşte, "Ocaktan duman çıkıyor, yoğun duman var." Tabii, olayla ilgili... Olayların şeyi vardır yani bizim işletme müdürümüz duyarlı... Yani, ben bu ocağın tek şeyiyle 24 saat boyunca duran bir insan değilim. Ben Türkiye'nin değişik yerlerindeki tüm Soma Grubunun madenlerinden sorumlu Genel Müdürüyüm. Yani, işim işverenle diğer işletmeler arasındaki eşgüdümü sağlamak ve koordinasyonu sağlamaktır. Yani, ben direkt, işte, inanın, bu çoğu şeyi yani hangi gaz maskesinin nerede olduğunu veya hangi sensörün nerede olduğunu ben burada öğrendim. Ben bilemem, bilme şansım da yok benim. Yani, tüm ocaklarda hangi sensörü nerededir veya nerede, ne vardır...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Orada işletme müdürü var.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – İşletme müdürleri vardır, benim bunları bilme şansım yok. Siz de olsanız böyle bir işte, yani 6 bin tane çalışan olan bir şeyin bilebilir misiniz? Yani, ben bu şirketin Genel Müdürüyüm, işverenle diğer işletmeler arasında koordinasyonu sağlarım, görevim budur. Bu işlerin... Her işletmenin müdürü vardır, müdür yardımcısı vardır, bölge müdürleri vardır, Soma'da bölge müdürü vardır, Merzifon'da bölge müdürü vardır, Zonguldak'ta bölge müdürü vardır, Mersin'de bölge müdürü vardır. Ayrıca genel müdür yardımcılarımız var bu işlerle ilgisi olan.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Soma'da bölge müdürü kim?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Haluk Bey, Haluk Evinç.

Yani, bunlar var. Yani, oradaki tüm şeyi bilme şansım yok benim. Dedim ya olayı bana sanırım -şu an tam hatırlamıyorum- üç buçuk sıralarında falan haber verdiler bana. Soma'daydım dediğim gibi.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Üç buçuk...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Evet, o araydı ama tam şu an hatırlamıyorum şeyi, o sırada haber verdiler. Telefonla haber verdiler ki personel de çalışan bir bayan arkadaş mesaj atarak haber verdi ve yarım saat içerisinde şantiyeye geldim. Tabii, şantiyeye geldiğim zaman her taraf ana baba günüydü. Ben ilk başta Hakkı Bey'i aradım, müessese müdürümüzü aradım. Olayın büyüklüğünü görünce zaten diğer arkadaşların hepsi aşağıya inmiş; o an, İsmail Bey, Erkan Beyler, şunlar ocağa inmişlerdi. Olayı görünce olayın büyüklüğünü ben hissettim. Hissedince Hakkı Bey'i aradım, ona ulaşamadım Ali Ulu Bey'e ulaştım, dedim olay çok büyük bir olay, çok acil bir şekilde yardım getirilmesi gerekiyor. Sağ olsunlar, işte, İmbat'tan Gökalp Beyler hemen yetiştiler, onlardan birisi daha önce haber vermişlerdi, işte, onlar tahliye ekipleri, şunlar, bunlar apar topar ocağa indiler. Yani, bu olay bu şekilde.

Başka...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu ELİ'nin denetim yetkisi ve görevi yok mu Ramazan Bey?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Var tabii yani...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yani, Ege Linyit İşletmelerinin de bu...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şey var, ELİ'nin sonuçta kontrol şube müdürlüğü var Eynesiz'de. 24 saat orada görevli...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Kontrol yapıyorlar mıydı bunlar?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tabii yapıyor Erkan Bey yani orada işte kontrol şefi duruyor, kontrol baş mühendisi, kontrol mühendisleri, 24 saat görevli insanlar var.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Soma Kömürleri AŞ, Ege Linyit İşletmelerine araç hediye etti mi yani kuruma, şirket olarak?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Hayır, hayır. Yani, araç hediye yok yani araç hediye...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Çünkü o vergi rekortmeni vesaire...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şey verdik, bir ara eski valimizin sebebiyle, sanırım bir ambulans alımı yapılmıştı Celalettin Bey vasıtasıyla, iki tane, bir İmbat bir ambulans...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – “Mercedes makam arabası hediye edildi.” diye, TKİ Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğüne de olabilir.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yok, yok, öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Şimdi, ELİ'nin teknik denetimi sizin üretiminizle ilgili bir şey, sizin iş sağlığı güvenliğinizle ilgili bir şey değil.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Değil, değil.

BAŞKAN – İdari şartnamede de öyle, teknik şartnamede de öyle, arkadaşlarımızın hepsine dağıttık, bakılırsa. Yani, ELİ'nin oradaki kontrol mekanizması tamamen üretim, ne kadar üretmiş.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Üretimle ilgili, kömür kalitesiyle ilgili.

BAŞKAN – Kömürünüzün kalitesi, bunun denetimiyle ilgili, buna bir açıklık getirelim.

Sorularınız, varsa cevap vereceğiniz, diğer arkadaşlara geçeceğim.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yani, bilmiyorum efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, bu konumuzla ilgili yani Komisyon olarak üzerinde de durmamız gereken bir konu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Eynez'in çalışmasını doğru buluyor musunuz diye sormuştum.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ha, Eynez'in şu anda çalışmasını da... Şu anda ben Eynez'de tekrar bir çalışma olacağını düşünmüyorum Özgür Bey. Yani, şu anda orada şey var, bu yukarıda sizin gördüğünüz mekanizma ayaktaki şiltlerin sökümüyle ilgili bir çalışma var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Haluk Bey “Üretime hazırlanacağız.” dedi.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Onunla ilgili bilgim yok yani patron...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, siz şimdi mesela bu yaşananlardan sonra, bu bilgiden sonra Eynez'de yeniden üretime geçilmesini... Hani “Daha önce bunu bilsem kapatırdım, çalıştırmazdım.” dediniz ya...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yani, Eynez'de ben şunu iddia ediyorum: Şimdi, olayın gerçek kaynağı veya şeyi bilinmediği için yani bence şu anda üretime tekrar alınması yanlışır Eynez'deki şeyin ama şu anda biz tamamen olayın dışındayız, buradayız. Yani, ne düşünüyor insanlar, ne yapıyor veya patron ne düşünüyor, onu bilemiyorum. Ama bildiğim kadarıyla şey amaçlı, oradaki malzemeleri kurtarmakla ilgili bir çalışma var şu anda.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Alp Gürkan'la avukatı kanalıyla da olsa bir temasınız oldu mu daha sonra?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Mutlaka oluyor temasımız, görüşüyoruz yani zaman zaman şey olur. Mutlaka şey oldu aramızda...

BAŞKAN – Şimdi, tekrar soru girerek olmaz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok, yok ama şey...

BAŞKAN – Şimdi, bakın, bir saatlik vakit ayırdık, bir saat yirmi beş dakika oldu. 3 tane arkadaşımız da sonra çıkacak ve ben özellikle kendi partimden olduğu için rica ediyorum, birer soru sorun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – 20 soru sordular Erkan Bey.

BAŞKAN – Ya, sizi de anlıyorum da yani aşağı yukarı mükerrer sorular oluyor genelde. Mükerrer sorular oluyor, mükerrer sorular olmasın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tekrar bu işi yapmayı düşünür müsünüz diye sordum.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Özgür Bey, benim mesleğim bu yani ben Türkiye'nin, iddia ediyorum, en iyi yetiştirdiği mühendislerden birisiyim efendim, bu konuda iddialıyım da yani benim mesleğim bu.

BAŞKAN – O zaman açın önünü, sadece Ramazan Bey'le akşamı yapalım. Yani, yapmayın ya. Biraz da beni anlayın...

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, o zaman belirli bir süre koyarsınız, herkes o süre içerisinde sorularını sorar.

BAŞKAN – Şimdi, Ağabey, soru sorarken müdahale edersem Hasan Ağabey “Soruya müdahale ediyor.” deniliyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ne kadar izah edebiliyorsa, üç dakikada çok şey izah edilir.

Neyse, Fatoş Gürkan, Adana Milletvekili, buyurun.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Öncelikle geçmiş olsun.

Ben uzun süre avukatlık yaptığım için cezaevinde geçen her bir saatin, dakikanın ne kadar zor olduğunu bilenlerden biriyim. Bir an önce yargılamanın bitip sonuca ulaşılmasını da temenni ediyorum.

Şimdi, tabii, birçok detay var da ben onlara hiç girmeyeceğim. Siz bu sektörde yirmi beş yıldır çalışan ve tüm sektörle ilgili her şeyi bilen birisiniz; teknik belki çok bilmeyebilirsiniz ama işveren vesaire diğer konuları da biliyorsunuz. Bu sektörle ilgili yapılması gereken ne var?

Bir de teftişin kendi kurum yani kendi şirket bünyesindeki iş güvenliği teftişi yerine ayrı bir birim oluşturularak yani özel güvenlik, devletin aracılığıyla, özel iş güvenliği anlamında bir şey oluşturulabilir mi? Yani, daha sağlıklı olması için. Çünkü kendi bünyenizdeki müfettiş sonuçta sizden maaş alıyor, belki çok sağlıklı...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Müfettiş değil efendim de iş güvenliği uzmanı var.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – İş güvenliği uzmanı, müfettiş değil, doğru.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Veya emniyet baş mühendisiği yani eğitimden geçiyorlar.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Yani, farklı bir şey yapılabilir mi? Sizin kendi bünyenizdeki biri ne kadar etkili olur, onu öğrenmek istiyorum.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yani, zaten uluslararası firmalar... Yani, Amerika'da veya şeyde o şekilde yani bağımsız şeyler var, değil mi Hocam? O şekilde olması lazım yani bağımsız denetim kurulları var.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Maaşlarını nereden alıyorlar?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – O bağımsız kurumdan alıyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kurumlar herhâlde belli bir fon oluşturuyor, o fondan karşılıyor.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tabii, tabii, oradan. Yani, o şekilde olması bence doğru, o şekilde olması gerek işin. Yani, şimdi, fenni nezaretçi, işveren, iş güvenliği uzmanı veya emniyet baş mühendisi, bunlar tamam, mutlaka olsun ama gelecekteki madencilikle ilgili bu tip denetimlerin bağımsız kurumlar tarafından ve tam olarak yapılması bence daha doğru olur.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bir de bu hizmet alımı mı, redevans mı yani bu sistemlerin hangisi daha sağlıklı? Yani, hangisi daha doğrudur?

HASAN ÖREN (Manisa) – İkisi de değil.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yani, hizmet alımı veya redevans, tam şeyini de bilmiyorum. Şimdi, redevans anlaşması, işte “Ürettiğiniz kömürün yüzde 15’i TKİ’ye verilecek.” şekilde bir anlaşmaydı aslında. Gerisini siz alıp siz satacaksınız. Tabii, bu TKİ rüçhan hakkı kullanarak tamamen kömürü kendisi aldı, kendisi piyasaya satıyor. Baktığımız zaman, aslında özünde o da, diğer hizmet alımı da aynı şekilde; o da kömürü alıyor...

BAŞKAN – Rüçhan hakkı kullanıp da bütün kömürü alıyorsa hizmet alımından hiçbir farkı yok.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Hiç farkı yok aslında, ikisi de aynı.

BAŞKAN – TKİ’nin ihtiyacı olduğu için, hem sosyal vakfa hem de dışarıya satacağı için tamamını kendi alıyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Redevansta dışarıya satış hakkı var.

BAŞKAN – Var.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ama yok Hasan Bey yani olsa bile yani öyle bir şey kullanılmadı yani.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şirket olarak siz de istediğiniz için daha kolayınıza geliyor...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Belki, belki, belki.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Bir de güvenlikle ilgili falan, ben genel olarak sordum ama hep aynı şey; eğitim, işte, kamera sistemi yani onlarla ilgili...

BAŞKAN – Şöyle yapalım burada: Fatoş Hanım'dan sonra Vural Kavuncu ve Yılmaz Tunç'un ikisini de alalım, siz öyle cevap verin, oldu mu?

Vural Bey...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Ben de geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sağ olun efendim.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Şimdi, ilk sunumunuzda, daha ziyade kazanın olası sebebiyle alakalı tahmin ve kanaatlerinizden bahsettiniz ve âdeta öngörülemez, hakikaten çok zor olduğundan bahsettiniz ama dünyada bizim de dinlediğimiz çok daha zor koşullarda madencilik yapan, çok daha metanlı yerlerde çalışan yerler ve onlarca yıldır hiç patlatmadan veya bu tip kazalar olmadan giden yerler var. Demek ki bizde bir farklılık var; ön izlemeye, kazanın riskini tayin etmede, tedbirler almada. Siz bunları tespit edebildiniz mi? Yani, “Şu, şu olsa burada daha iyi olur.” dediniz... Sonuçta, biz kazaları önlemeyle alakalı çalışma yapıyoruz, bu bir.

İkincisi: Deneyimli bir madencisiniz, görgünüz, bilginiz var, değişik kademelerde çalışmışsınız. Aslında, biz Işıklar Madeni'nizi de gezdik, Eynez'e de indik. Ben madenci kökenli değilim ancak olmadığım hâlde, teknik bir eleman olmadığım hâlde iki tane maden arasındaki farkları çok net görebildim, tespit edebildim. Orada çok daha fazla birtakım önlemler var ki yani işte geçiş alanlardaki yerler, suni teneffüs alanlarından tutun, oradaki boru düzenleri, ve diğer farklılıklar, galerilerin büyüklükleri. Yani, demek ki siz bunları biliyordunuz bu önlemleri, bu tarzı niye Eynez'de de uygulamadınız? Siz buna gerek mi görmediniz, yoksa patronların ek maliyet nedeniyle olan baskısı nedeniyle mi bu maden Işıklar Madeni gibi olmadı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bir de Yılmaz Bey'den alalım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ederim.

Ben de geçmiş olsun diyorum, başınız sağ olsun.

Benim dört sorum var. İkisi kazanın nedeninin araştırılmasıyla ilgili ikisi de iş güvenliği tedbirleriyle alakalı olacak.

Birinci sorum: Bu üretimi tamamlanan yerlerde yer çökmesinden dolayı basınçla gaz fışkırtmasının yangına sebebiyet verebileceğini söylediniz.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Basınçla...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani yer çökmesinden dolayı, tavan oturmasından dolayı, gaz fışkırtmasından dolayı yangının meydana gelmiş olabileceğini söylediniz. Üretimi tamamlanan yerlerle ilgili olarak alınması gereken tedbir yok mudur? Bu gazların püskürmesini önleyecek sistemler yok mudur? Üretim yapılan ocak terk edilinceye kadar buraların kontrol altında zararsız tutulmasından kim sorumludur?

İkinci sorum: İlk dumanı gören tarama işçilerini biz dün dinledik. Bir patlama sesi duyduklarını söylediler. Trafo patlaması olmadığı söyleniyor. Bu patlamaya neden olan şey başka ne olabilir? Elektrik sistemlerinden kaynaklanmış olabilir mi?

Üçüncü sorum: 300 oksijen maskesinin revirde depolandığını belirttiniz, gösterdiğiniz yere baktığımızda, revir S panosundan neredeyse işçilere yeryüzünden daha uzak bir mesafede, gösterdiğiniz yer.

BAŞKAN - Revirin bulunduğu yerle S panosu.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şurası.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Evet, S panosu orası.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 400 metre orası, 450 metre.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yukarıyı düşündüğümüz zaman çalışma yerleri var yukarıda.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Yani 350-400 metre civarındadır.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Evet, 400 metre aşağıda bir yer. Kaza anında işçilerin bu maskelere ulaşması bir kere mümkün değil. TTK'de olduğu gibi oksijen maskeleri işçinin üzerinde bulunsaydı S panosundaki işçiler kolayca yukarıya çıkamazlar mıydı?

Dördüncü sorum: Haberleşme ve iletişim açısından 1000 kişinin aynı anda yerin yüzlerce metre altında, çok riskli bir yerde çalıştığını göz önünde bulundurursak neden galerilere, pano ve ayaklara kamera sistemi konulmaz? Çünkü artık yurt dışından bile herkes ofisini İnternet'ten izleyebiliyor ki çok riskli bir bölgede 1.000 kişi yerin altında. Bu kamera sistemleri neden konulmaz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Arkadaşlarımız her ne kadar birinci soru dese de içinde 4 ayrı soru var, dolayısıyla...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Evet ama kamera sistemi vardır.

BAŞKAN – Buyurun.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Sizin sorunuzu baştan alabilir miyim? Yani dikkatim dağıldı.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Tekrar mı söyleyeyim?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Evet, tek tek alıyım da şeyi...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İki ocak arasındaki fark.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Şimdi ama önce bir şey vardı.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Aynısını soruyor. Şimdi, biz Eynez'i, dediğim gibi, 2009'un Kasım ayında sanırım, devraldık. Burada bizden önce işte TKİ birtakım çalışmalar yapmıştı. 1995'li yıllardan itibaren veya 90'lı yıllardan itibaren TKİ açtı ilk bu ocağı. Sonra işte 2005 veya 2004 yılında Park Enerji burayı devraldı. Biz bazı şeylerin üzerine geldik burada yani yapılan işlerin üzerine. İşte, galerilerin çoğu zaten TKİ ve Park zamanında açılmıştı, o gördüğünüz kesite kadar, sizin gittiğiniz yere kadar...

Işıklarla ilgili, Işıklar 2012 yılının sonuna doğru aldık, 2012'nin sonunda aldık. İşte, Gevenep'e de iş bitince o bölgeye geçtik ve 2013'ün başında başladık herhâlde çalışmaya. Orayı tamamen kendimiz açtık biz. Yani, özellikle ben son zamanlarda, son belki bir yılda orayla daha çok ilgilieniyordum Işıklar'la ilgili, o galerilerin sürülmesine, bu kesitlerin açılmasına bizzat... Özellikle yeni bir iş yeri olduğu için, işte gördüğünüz yıkama tesisi. Sanırım, saatte 600-700 ton kapasiteli yıkama tesisi kuruldu oraya. İşte, binlerce metre yol o kesite bir yıl içerisinde açıldı. Yani daha iyisini yapmaya özen gösterdik. Bariz bir şekilde iki işletme arasındaki fark göze çarpıyordu yani siz de dikkate ettiniz. Yani, diğer tarafla ilgili biz -orada şey oldu- çalışan bir sistemi almıştık Eynez'de.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Ama yeni galeriler de açtınız, mesela S spanosu falan gibi, oralar da var.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Mutlaka açtık çünkü onları biz aldığımızda bu yol vardı, şuradan bu taraf kapalıydı, şimdi baraj vardır, işte, şu yol vardı, sadece iki yol vardı, biz bu yolu açtık sıfırdan. Taştan, bu bacadan kömür içerisinden sürülmüştür.

BAŞKAN – Sizin daha önce aldıklarınız kömür içerisinde sürülmüştür.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU –Tabii kömür içerisindeydi, biz bu yolu açtık yani bunların kesitlerini...

BAŞKAN – Taban kömür, tavan taşla sürülmüş, kahverengi.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Evet, yani bu tamamen şey efendim yani yanlar da kömürlük şeyi, kömürlü eğime giderek sürülmüş şeydir. Biz bu yolu sürdük taşla. Şu yol bağlantısını biz yaptık tekrar.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Neredeyse 6 metrekarelik yerler vardı orada bazı yerlerde.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ne efendim?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - O Spanosuna giden yerlerde. Dün arkadaşların ifadesi öyleydi, bazı geçişlerin 6 metrekare...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ya bunlar 16 metrekarelik kesitler, bu yolun iç kesiti 16 metrekaredir.

BAŞKAN – Yani, taban daralması nedeniyle 6-8 metrekareye düştüğü...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Kömür içerisinde olan yerlerde bazen kesit daralması olabilir ama bu şeyin kesiti 16 metrekaredir. Çünkü 6 metrekarelik kesitten bir malzeme geçemez.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – İşte bu açtığınız yeni yerleri niye ışıklar gibi yapmadınız, madem hepsini yeni açtınız?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Bunların kesitleri 16 metrekaredir yani küçük kesit... Bu da 16 metrekaredir, geniş kesittir.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) - Ama hani suni teneffüs alanlarının, o boruların düzeneği, yeniden oluşturulması, bunlar yapılabilecek şeylerdi.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU –Yeni bir iş yapıyorsanız onu daha düzgün yapıyorsunuz ve planlayarak yapıyorsunuz. Yani burada, çalışan bir sistemi aldığınız için bunlara ancak bir iyileştirme yapılabiliyorsunuz, belki burada bu yapılmıştır yani.

Başka, oksijen maskesiyle ilgili soruyu, bu soruya şey yapmıyorum. Demin şey dedim yani revirde -başta da şey yaptım- burada 15 arkadaşımızı kaybettik biz. Maskeler yanında olduğu hâlde bu insanlar da kaçamadılar. Yani bunu alıp 100 metrelik yeri geçemediler, kullanamadılar. Diğer çalışanların üzerinde monoksit maskesi vardır, hepsinde vardır.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Onlar yakında olduğu için zaten iki nefeste düştüler aşağıya.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tabii.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ama yukarıdakiler, üzerinde olsaydı takıp kurtulabilirdi.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şimdi, ifadelerden okuduğumuz kadarıyla, burada bir arkadaşımızın inisiyatif kullanıp yani buradan şuraya çıkmaları gerekiyordu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Koray’ ın salmamasından bahsediyorsun.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Evet, evet, buraya çıkması gerekiyordu, buradan temiz hava geliyor. Belki bunu göze alamadılar belki. Çünkü inanın, bizim arkadaşların anlattığı -Akın Bey özellikle anlatıyor- yani şu bölgede cihaz da var, iki kişi gidiyor.

BAŞKAN – “Cihaz” derken tahlisiye cihazı.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tahlisiye cihazı.

BAŞKAN – Dışarıdaki dumandan arındırılmış cihazla...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Evet, onunla gidiyor yani 2 kişi birbirini kaybetmişler dumanın içerisinde.

BAŞKAN – Duman yoğunluğundan.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU - Birbirlerinin elbisesinin arkasından tutarak hareket etmişler ve birbirini kaybetmişler, birbirini bulamamışlar yani olayın şeyi bu şekilde. Buradaki arkadaşlarımız göze alamadılar demek ki yani çıkıp o dumanda şey yapmayı göze alamadılar.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Riskin boyutunu hesaplayamadılar.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Belki hesaplayamadılar. Çoğunluğu burada kalmıştı arkadaşlarımızın sanırım.

Yani, benim söylemek istediğim bu kadar Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, geçmiş olsun. Yani yaşadığınız travmayı, acıyı ben en azından meslektaşınız olarak tahmin edebiliyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ramazan Bey, iktidar mitingi sorusuna kasti mi cevap vermediniz, atladığınız için mi cevap vermiyorsunuz?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şimdi Özgür Bey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani vermeyebilirsiniz.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Şimdi, en son seçimleri Erkan Bey gayet iyi bilir yani siz de vardınız tabii orada mitinge gelmek istediniz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Şimdi maden işçileriyle...

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Biz gelmek istediniz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - ...gözüştürmediniz, evet.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Ben gelin dedim, nitekim gelemediniz, ben sizin yanınıza geldim. Yani, biz sonuçta şey değiliz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok, yok şu mitinge işçilerin tarifeyile taşınması var ya, çocukların dediği “Benzinli arabayla gidersek 150 lira, LPG’yle gidersek 100, içeride yevmiye devam ediyor, oraya gidersek de 30 lira yevmiye alıyoruz otobüsle.” Bunu kim finanse ediyor, kim talep ediyor, kim veriyor? Cevap verip vermemekte serbestsiniz. Patrondan gelen bir talimat mı yani yoksa siz mi organize ediyorsunuz?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Yani, bununla ilgili şeyi söyleyeyim efendim, sonuçta yani biz... MHP gelmiştir, onun da insanlar mitingine gitmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu paraları ödeyerek götürdünüz mü MHP’ nin mitingine?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Mitinge götürdünüz mü yani Milliyetçi Hareket Partisinin...

yani.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İşçinin mitinge gitmesinin ne manisi var?

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Tabii ona da gitmişsek...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz şirketten para ödenmesini söylüyoruz.

SOMA HOLDİNG MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRÜ RAMAZAN DOĞRU – Hayır efendim, öyle bir şey yok

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İşçilerin söyledikleri o tarifeyle...

BAŞKAN – Şirketten ödenen gayriresmi bir para olacağını sanmam, ödenen her şey kayıt altında.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Miting yapmak serbest. Ya, polemik yaratma, soruyoruz cevap vermek istemedi...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Mitingle ne ilgisi var bunun?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sen ne rahatsız oluyorsun?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Komisyonumuzun göreviyle bunun ne ilgisi var?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kardeşim, müfettiş nasıl denetim yapacak iktidar partisiyle bu kadar...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kazanın nedenini ve iş güvenliği tedbirlerini konuşacağız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz Ramazan Bey’den mi kaynaklanıyor, yukarıdan mı kaynaklanıyor, onu araştırıyoruz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bizim zamanımız belli. Kazanın nedenleri ve iş güvenliği...

BAŞKAN – Arkadaşlar şu anda oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati:12.02

27 Eylül 2014 Cumartesi

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.05

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

----- 0 -----

BAŞKAN – Oturumu açıyorum.

Akın Bey, Ertan Bey; bizimle görüşmeyi kabul ettiğiniz için öncelikle teşekkür ederiz.

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY – Aslında biz teşekkür ederiz; gelip de içeri de ilk defa bizim hâl hatırımızı soranlar sizlersiniz, o yüzden ben öncelikle teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tekrar geçmiş olsun.

Tabii, burada Meclisimizin bize vermiş olduğu bir görev var, ben bunu da okuyayım. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Manisa'nın Soma ilçesinde meydana gelen maden kazalarının araştırılarak alınması gereken iş sağlığı, iş sağlığı tedbirlerinin belirlenmesi amacıyla bir komisyon kurulmasına karar verdi. Meclisimizin de takdiriyle bunlar oy birliğiyle kurulduğu için biz buradayız. Yani, burada milletvekilleri olarak bizim sizlere sorularımız olabilir önce sizler anlattıktan sonra. Bu sorular içerisinde... Arkadaşlarımızla biraz önce, tartışmadan sonra mutabık kaldığımız bir şeyi söylüyorum bilgilendirme açısından: Bize her konuda cevap vermek durumunda değilsiniz. Cevap talep edilir ama biz burada hiçbir milletvekilimizin de sorusuna müdahil olmak durumunda da değiliz. Milletvekillerimiz bir şey sorduğu zaman da lütfen çok fazla şey yapmayın, alınganlık olmasın, bu, savcı sorgulaması gibi alınmasın. Bizim görevimiz araştırmak. Bizim görevimiz sanıyorum... Ben önce Ramazan Bey'le de görüştüm, siz de kafa yoruyorsunuz; bu olay nasıl oldu, neden kaynaklandı, bir daha olmaması için neler yapılabilir? Ayşe Hanım biraz önce bize güzel bir şey söyledi "Ben bu haritayı ezberledim." dedi. Yani biz Komisyon olarak, Komisyon üyeleri olarak dördüncü madene girdik, bundan sonra başka madenlere de gireceğiz. Belki üç aylık süre içerisinde çok farklı madenlere gidip bu konulardaki yerinde görme şeyimizi artıracacağız. Bu çerçevede, ben zamanımızın da darlığı açısından, sizlere bir on beşer dakika kendi görüşlerinizi açıklama on beş dakika şart değil ama- daha sonra, haritamız var orada, harita üzerinde mesela kazanın olduğu mekânla ilgili numaralandırmalar yaptık, bizim de önümüzde onlar var Akın Bey, eğer o numaralara göre özellikle siz üç gün boyunca siz de Ertan Bey de kurtarma faaliyetlerine katıldınız, hayatınızı riske attınız, bildiğimiz kadarıyla TTK'dan arkadaşlarınız sizi baygın olarak bulmasaydı bugün sizi de kaybetmiş olacaktık Allah göstermesin. Yani, buradan, o numaralar çerçevesinde, bizleri kazanın oluşumuyla ilgili sağlıklı bir şekilde bilgilendirirseniz, hem işin uzmanı hem şirketi çok iyi tanıyan, bilen bir kişi olarak... Bizler nihayetinde 2 kere girmemizden ve haritalar üzerinden biliyoruz, uzmanların bize anlattığıyla biliyoruz ama madencilik, özellikle kömür ocakları ocaktan ocağa, bölgesinden bölgesine değişen bir yapı arz ediyor. İstedığınız zaman harita üzerinde bunu yapabilirsiniz.

Buyurun, söz sizin Akın Bey.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, öncelikle, hayatını kaybeden arkadaşlarıma Allah'tan rahmet diliyorum, ailelerine sabır ve başsağlığı diliyorum. Yani, bizim hâlâ yüreğimiz yanıyor, sadece şey değil, biz her gece bunu çözmek için uğraşıyoruz inanın ki.

Şimdi, 95 yılında mezun oldum üniversiteden, bölüm birincisiydim, fakültede dereceye girdim. İşçi olarak başladım sırf öğrenmek için. Her aşamasında çalıştım. Para da almadım başta yani sırf öğreneyim diye çalışarak. Yirmi yıllık deneyimim var, 95'ten, işçilikten her aşamasına, Türkiye'de özellikle Soma bölgesinde, başka yerde çalışmadım. İlk iş yerimdi. Bırakmadım yani sürekli çalıştım, her aşamasında çalıştım, her türlü eğitimini de aldım. İş güvenliği servisinde yıllarca çalıştım. Üretiminde uzmanlık alanlardan Türkiye'de en genç insanlardan bir tanesi benim. Kademe kademe her aşamasında çalıştım, mühendislik anlamında en son işletme müdürlüğü aşamasına kadar.

Şimdi, öncelikle bunun kesinlikle ortaya çıkması lazım, bu vebali biz taşıyamayız. Bunun kesinlikle, neyse ortaya çıkıp buna göre çözüm üretilmesi lazım. Yani, raporları da okuyorum, kurtarma çalışmasının her aşamasında ocaktaydım. Bize, ben kurtarma çalışmasından çıkarken, insanlar, bilmiyorum belki bilerek yaptılar "Kaç kişiyi daha betona gömdün, kaç kişiyi daha betona gömeceksin..." gibi arkamızdan... Hep içimize attık ama yemin ettim bütün insanları çıkaracağım diye. Yani, olanak olsaydı da hepsini

sağ çıkarsaydım ama cenazesini çıkarırken bile insanlar arkamızdan.... Artık siyaset nasıl bir şey bilmiyorum ama aileleri canıma minnet, öldürsünler beni, umurumda değil ama yani bunu provoke eder gibi, işte 150 kişiyi betona gömmüşüz, 300 kişi de arkasında varmış, böyle diyerek niçin böyle bir şeye giriyorlar? Yemin ettik arkadaşla beraber yer altında hepsini çıkaracağız bunların diye. Kimsenin... Sağ çıkarmak iyi bir şey hepimizi biliyoruz ama ölen insanların da mezarında dua edecek. Hiç bırakmadım yani bir tane insan kalmasın diye. Ama yani bu boyuta getirdiler insanlar. Yemin ettim hepsini çıkaracağız diye, kimse bırakmasın, arkadaşlar, lütfen, hadi tutalım, edelim... Ama öyle bir noktaya geldi ki... Bunlar araştırılsın, bize çeşitli duyumlar geliyor zaten, insanlar olmayan şey varmış gibi, var olmayınca olmayan gibi çeşitli yönlendirme yapıyor. Bu bulunsun. Ben kendimi... Yani ölüm benim için problem değil.

Ben en son olayı da anlatacağım. En son kaldığımız zaman da arkadaşım beni bırakmak istemedi. Ben, sen git dedim ona. Biliyorum yani ben oradan çıkamayacağımı, öyle çok yorulmuş ki. Beni bırakmıyor. Sen git, ben geleceğim arkandan, ben önemli değilim, sen git, ben gelirim dedim. Aslında gelecek hâlîm yoktu zaten. Bütün insanları ocaktan çıkarmak için, cenazelerini evlerini götürmeleri için elimizden geleni yaptık ama insanlar... Ya bir insan bir insanı betona gömebilir mi? Yer altından aldık ya. Neyse ortaya çıksın lütfen. Yani bu bizim de isteğimiz.

Şimdi, olay gününe...

BAŞKAN – Olay gününe dönelim. Ne zaman duydunuz, nasıl duydunuz, o süreçten başlayın.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, iş yerinde biz her sabah toplantı yapıyoruz. Sabah mühendisler, başmühendisler işleri konuşuyoruz, iş güvenliğini konuşuyoruz. İş güvenliğinde başmühendis arkadaşlarımla -Allah rahmet eylesin- hep ocakla ilgili, neler yapacağız, ne edeceğiz, her gün sabah toplantımız olur. İşçilere tertiplerini veriyoruz, işçileri tembihliyoruz, nasıl çalışacağını, nasıl tedbir alacaklarını söylüyoruz; bunlar ocağın temel prensipleri. Ben yıllarca... çalıştım, belki on beş yıl. Normal, hiçbir problemi yok. Çıktık, benim çocuğum hastaydı, İzmir'e götürmem gerekiyordu. Saat on gibi Ramazan Bey'i aradım, çocuğumu İzmir'e götüreceğim, ağzında yara var, onunla ilgili dedim. Ocaktan konuştuk, problem yok. İsmail Bey ocakta, benim yardımcım. Ben İzmir'e gidiyorum dedim, "Tamam Ağabey." dedi. Hatta Mehmet'i gördüm, başmühendisimizi, saat on buçuk gibi falan. O gitti... Beraber olduğumuz sabahki arkadaşlarım...

BAŞKAN – "Mehmet" dediğiniz Mehmet Efe mi?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet.

Saat on iki gibi izin almıştım Ramazan Bey'den, "Tamam, gidebilirsin." dedi. Yılmaz Bey de yanımızda, Mustafa Belgin de orada, Efkân Kurt da orada. Gittim ben, İzmir'deyim, doktora gittim. Daha İzmir'e vardım, saat üçü geçiyordu, on mu geçiyordu bilmiyorum yani üçten sonra "Ağabey, ocakta duman var, İsmail Bey U3 tarafında, orayı tahliye etti 'Boşaltın.' dedi." dedi. Tamam, tahliye edin, boşaltın, sebep ne? "Ağabey, bilmiyoruz, bilmiyoruz." Aynen böyle. Ulaştınız mı? Ulaşın, telefon edin, talimatları verdim, boşaltın. "Tamam. Tahliye Ağabey giriyor." şeklinde sürekli biz şeydeyiz ve hemen anında çıktım, bıraktım çocuklarımı, ben gidiyorum, yola çıktım İzmir'den. Sürekli telefon trafiği, meşgul telefonlar sürekli. Bir şekilde aradım, yer altından görüştüm İsmail Bey'le. Saat kaçtı bilmiyorum, üç buçuğu geçiyordu herhâlde. "İsmail olay ne?" "Ağabey, U3'ten öte geçemiyoruz şeyden."

BAŞKAN – İsmail Adalı.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Adalı.

"Kavşaktan öte geçemiyoruz. Müthiş bir duman var. Yani, ne onlar gelebiliyor ne biz çıkabiliyoruz." İsmail, fanı ters çevirin, havalandırmayı çevirin. "Tamam Ağabey." Yer üstünde kim var? Şimdi, herkes ocakta, tahliye de bir taraftan girmiş, öteki taraftan ötekiler girdi. Haluk Bey gelmiş, Haluk Bey'i aradım. "Ağabey, tahliyeciler gitti. Fanı ters çevirin Ağabey, ocağın fanını." Ama ocakta tabii insanlar da var, o kurtarma çalışmasında olanlar, temiz havada insanlar var. "Tamam." dedi. Ben saat dört buçuk gibi falan şeye geldim, dördü yirmi geçte. O zaman o çalışmalar başlamıştı zaten. ... görmedim, sonradan öğreniyorum zaten. Ben direkt ocağa girdim yeni hava girişi tarafından. Kapıların oraya geldim. Kapıların orada...

BAŞKAN – Yeni hava girişini şöyle gösterir misiniz mahzuru yoksa?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şuradan girdim...

BAŞKAN – En alttaki temiz hava girişinden.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, iki tane temiz hava girişi, şuradan girdim, şuraya geldim, şurada bizim bağlantı var, burada nefes diye giriş, şuraya. Burada tabii buraya tek geldi, İsmail Adalı çıkıyordu, artık ocağı boşaltıyorlar. Buraya. Burada 2 tane tahliyecisi var, ben de tahliyeciyim. Buradan şeye girdim nefesle önce bir. Yani...

BAŞKAN – Yani şey çıkışı...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Pishavanın. Daha şey yapacaklar ama içeri girer girmez, daha kapıdan zaten gaz böyle, simsiyah bir şey, zorluyor burayı. Ben aleti bile şey yapamadım. Tuttum kendimi böyle bir. Şey daha...

BAŞKAN – Ölçüm yapamadın.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Ölçüm... Anında şey zaten. Tahlisiyeye baktım, girdim orada tahlisiye cihazına, zaten görüş yok, 1 metre bir şey yok. Komple simsiyah bir şey. Dumanı cihaz dahi ölçmüyor, yani 10 bin ppm belki. Müthiş bir yoğunluk var. Bunlar tabii...

BAŞKAN – Bir saniye, açıklık getireyim diye söyleyeyim. Akın Bey'in bahsettiği pis hava çıkışı A ve H panolarından gelen pis hava çıkışı. S panolarından çıkan ayrı. Yukarıda bir noktada kesişiyor onlar.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şurada kesişiyorlar.

Ondan sonra, tabii fanı çevirince duman seyrelti biraz daha. Biz orada tekrar cihazları taktık, burada aşağıdan geldik bu yolu takip ederek, nefesi yolu, şu yolu takip ederek geldik. Burada gaz gösteriyor hâlâ. Biz tahliye cihazındayız ama şeyin çevrilmiş. Bir anda tabii şey yapmıyor.

BAŞKAN – Bir soru sorayım, böyle sorulu gidersek, ben Bahtiyar Hocamdan da bir katkı isteyebilirim bu süreç içerisinde.

Fanı çevirir çevirmez aniden bir temiz hava alınmıyor, belli bir zaman alıyor değil mi, dumanın seyreilmesi, şey yapması. O ne kadarlık bir süreç oldu, o bizim için önemli? Fanı çevirdiniz...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yani çok sürmedi.

BAŞKAN – Yani bir on, on beş dakika, yirmi dakika, seyreleme olayı.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hemen hemen vardır.

BAŞKAN – On, on beş dakika, yirmi dakika içerisinde. Tamam.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Ondan sonra, tabii geldik buraya kadar şu yoldan, şuraya kadar geldik. Şu duman içinde havalandırmayı ters çevirince tabii kapılar değişiyor, şeyler değişiyor, yani nereye gideceğini tam... Tabii, bu yoldan gelecek normalde. Çevirdiğin zaman buradan artık nefeslikler ters hava, buradan çıkıp şu ana yol kirli hava olacak. Yani, burayı da boşalttığı için kirli hava şeyden çıkacak. Şu duman yoğunluğuyla karşılaştık şurada. Ben dedim ki: Bu kapıları... Yani buradan da gelen duman aşağı da gidiyor aynı zamanda, nefeslikler şurada. Buradan biz 2 kişi tahliye cihazını gidik yani üstümüz... Buradan kapıdan geçmeye çalıştık dumandan birbirimizi kaybettik. Ben dedim ki: Mehmet, benden tut ki beraber gidelim, şey yok. İkinci kapıyı geçtik, kendi etrafımızda bir şey görmediğimiz için, öyle çok duman var ki cihazlar ölçmüyor zaten, cihaza bakmıyoruz artık. İleriye gidemiyoruz şeyden. Artık, yönümüzü tahmin etmek için duvarlardan yön tahlili yapmaya başladık; sol elimiz şeyse böyle gidiyoruz, sağ elimizse buradan böyle gideceğiz. Buraya gittik, buradaki amacımız buradaki şeyi engelleyebilmek, buradaki ters şey de buradan da gelen duman. Tabii buradan da buraya geliyor. Baktık olmayacak, köpük sıttık geri üstünden. Burayı izole ettik, buradaki kapının kenarlarını, şuradaki şeyleri izole ettik.

BAŞKAN – Oradaki kaç numara izole ettiğiniz yer, 3 numara değil mi?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet.

BAŞKAN – O 3 numaranın kavşağını mı izole ettiniz şeyden?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet. Şu bağlantı. İşte, bu hava buradan gelince tabii artık burada temiz hava oldu, bunu zorlayınca buradan şöyle gidecek. Buradan da bunu hâliyle zorlamaya başlamış, böyle olunca buradan da gelen duman aşağı gitmeye zorluyor.

Buradan sonra tabii biraz daha hava temizlenmeye başladı, artık temizleniyor.

BAŞKAN – Zaten o kavşakta bir taraftan yukarıdan hava geliyor bir taraftan da öbür taraftan geliyor ve türbülans oluşuyor, direnç oluşuyor.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Direnç oluşuyor. Buradaki hava böyle giderken, tabii bu da böyle dönünce buradan bu boşlukları zorlamaya başladı. Tabii burayı da zorluyor hava artık. Biz burayı izole ederken temizlenmeye başladı. Sonra aşağıdan 2 tane işçi maskeyle geldi. Biz biliyoruz işçiler aşağıda. Bunlar monoksit maskeleri takmışlar ama seyrelti artık, biraz böyle şeyini kaybetmeye başladı duman, görüş açısı çoğaldı, duman var ama önceki gittiğimiz gibi, burada gördüğümüz gibi değil. Burada müthiş, simsiyah duman ve görüş alanı yok. Burası aynı, şurası. Ama, burası temizlenince 2 kişi çıkmış, Vedat diye biliyorum, o da mekanizde çalışıyordu. O dedi ki: "Ağabey, biz mekanizdeyiz." Ben öyle olunca bunları burada bıraktım. İyice kapatın burayı çünkü şey değil. Ben buradan tek başıma indim aşağıya burada mekanizeden. Şuradan buraya geldim. Hatta burada bir tanesi basınçlı havadan

faydalaniyordu. Bir tanesinin durumu iyi değildi. Ben yüzümdeki cihazımı çıkardım, ona taktım biraz, kendimi tuttum, biraz daha kendine geldi. Buradan aşağıya indim.

BAŞKAN – 7' yle gösterdiğiniz noktaya doğru indiniz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şuradan, şuradan.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF DR. BAHTİYAR ÜNVER – Oradan değil, eski hava dönüşünden...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yok, şuradan geldim, aşağıdan, şu yoldan geldim, şuradan aşağıya indim. Bu mekanizeden kaçma, şu bağlantıda. Şurada kapılar var, kapılar yarım açık pozisyonda. Yani, bunlar tabii dumanı tahliye etmek için... Bizim tatbikatta yaptığımız şeyde çok duman efekti de veriyoruz yani bir anda. Çünkü, burada oluşan bir şey her tarafa yayılmış. Temiz hava da olduğu için her tarafa gitme meyilinde. Artık açmışlar kapıyı, böyle yarım açık. Ben bu dumanı buradan biraz seyretebilir miyim diye şöyle kapıyı açtım tekrar, şurada biriken duman vardı, temiz hava da gelmeyince geri kapattım kapıyı, bir iki dakika içinde hemen geri kapattım kapıyı. Baktım temiz hava geliyor, burayı iyice kapatmışlar. Tekrar ayağa girdim şuradan, arkadaşları gördüm. Buradan girdim, kapıyı tekrar kapattım temiz hava geldiği için çünkü bu hava buradan aşağıya doğru devam ediyordu, bir miktar buradan gelen temiz hava hem aşağıya gidiyor hem ayağa gidiyor ama ayağa az gidiyor. Ben bu kapıyı kapatınca temiz hava miktarı ayağa doğru yönelmeye başladı. Buralarda insanları gördüm ama çoğunluğu ayakta idi. Ayakta olanlar, baygın vaziyette olanlar var, biraz kendinde olanlar var. Ayıltmaya çalıştım insanları, hadi arkadaşlar diye cesaret vermeye çalıştım. Sevinenler oldu şu, bu. Hadi dedim. Artık temizlendi burası, temizlenmeye başladı. Ben buradan tekrar çıktım yukarıdaki insanlara haber vermek için. Çünkü, biz ocağa ilk girdiğimizde burada bir telefon konuşması yaptık, dedik ki...

BAŞKAN – Aşağıyla.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yer üstüyle. Dedik ki: Biz buradan giriyoruz, ilk tahliye ekipleri, siz S tarafından girin. Yani, tahliye ekibi plan yapmıştık. Gökalp varmış yukarıda, Ramazan Beyler şeyde. Öncü gidiyoruz, siz de önceden ekip hazırlayın. Esas şey, ortam yaratıldıkça insanlar ocağa gelecek diye. Buradan tekrar çıktım nefesiğe. Burada hızımı kaybedince tahliye cihazımı çıkardım. Cihazsız buradan koşarak çıktım yukarıya. Arkadaşlar geldi buradan, yer üstünden bu fan ters çevirilince, nefesten girenler. Şu noktada onlarla karşılaştım. Tabii ben çok kötüyüm, baygınım. Onu dedim...

BAŞKAN – O noktanın numarasını söyler misiniz?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şu 3 numara değil de şuradaydım yani şuradan geliyorsunuz şuraya geçiyorsunuz, şu nefeslik şurası. 3 numara diyelim, 3 numaranın üstü, 146 denilen yer, şurası. Buraya bir tane ekip geldi komple yer üstünden, insanlar çıkmaya başladı, ben tekrar girdim, ayağa tekrar gittim. Bütün insanları çıkarmaya başladık, ayılan insanlar, kendine gelenler, ayıltmaya... Sedyyle bütün buradaki insanları boşalttık. Tabii, akşam oldu, bilmiyorum saat ne...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – O kavşakta siz yangını gördünüz mü?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır, sadece duman, ben hiçbir şey görmedim.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Duman dışında ateş yoktu.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şurada mı? Hayır.

BAŞKAN – Şimdi, 16.20-16.30 civarında madene ulaşıyor, 16.30' u geçtikten sonra aşağıya iniyorsunuz. Yani, o saatlere kadar, saat beşe çeyrek kala filan aşağıya ancak inmiş olabilirsiniz. Bu söylediğimiz olayların gerçekleştiği saat kaç olabilir Akın Bey?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Dört buçuk desek, belki beş buçukta falan buradayız.

BAŞKAN – Beş buçukta.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Tabii, beş buçukta. Çünkü, orada kapıyı yalıtık, köpük bastırdık, belki altıyı buldu, altı, yediyi falan bulmuştur.

Ama duman seyrelti, böyle de gitti, ayağa da gitmiş. Ben bu kapıları tekrar kapatınca ayakta daha hızlandı tabii temiz hava miktarı. Ondan sonra, ben tekrar geldim, nezaretçi gittim, insanları çıkardım, komple insanları çıkardım. Buradan geldim tekrar şu yola, bu yolda insan var mı diye, bu yola doğru çıktım, şurada 1-2 arkadaş vardı. Bir de buraya baktım, burada bir şey görmedim.

BAŞKAN – Rekep...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, buradan baktım, buraya da çıktım, şimdi temiz hava böyle döndüğü için burada, artık burada temiz hava oldu, temizlendi yani bu ana yolu dumanı attım, duman böyle gitmeye başladı yukarıya. Buradan gelen şey buradan böyle gitmeye başladı ana yoldan.

BAŞKAN – O rekep dumanla mı dolmuştu?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şurası mı?

BAŞKAN – Evet.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Buradan baktım, burada yangın görmedim ama tabii buradan gelen dumanlar görülüyordu.

BAŞKAN – 2 ile 9 dediğimiz, orada yangın falan yoktu, dumanla mı dolmuştu orası?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Buradan hava böyle gittiği için, aşağıdan gelen hava böyle gidiyor, bu da buradan. Burada yangın yok, açık bir şey yok ama duman var tabii, buranın dumanı var. Şurada duman görünüyor çünkü buradan dönen büyük bir ihtimal. Ben tekrar çıktım buradan, şuraya doğru geldim, şurada açık alev gördüm şu yolda. Yani şurada şey görülüyordu.

BAŞKAN – Ne görünüyordu orada?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Tavandaki kamalar yanmış, bant yanmış, bandın üstü yanmış.

BAŞKAN – Bandın yandığı, yangının ilk başladığı yeri kastediyorsunuz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet. Yani, ilk başladığı yeri bilmediğim için, ben mantık olarak kendim burada görmedim. Eğer burada bir şey olsaydı burası yanardı.

BAŞKAN – Motor tahriklerinin olduğu yerden bahsediyorsunuz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Biraz daha aşağısında, şu bölge. Yani, şuraya da geldik. Biz havalandırmayı çevirdik ya şey de değişmiş olabilir, yangın belki buradan başladı aşağıya indi veya aşağıdan yukarı çıktı. Ama şu bölgede şey var, bu bölgede duman var ama şey yok.

BAŞKAN – Bu ilk gün, ilk indiğinizdeki tespitleriniz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, şu bölge.

BAŞKAN – Yani 5 ile 6 ve 6' nın biraz altı.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yani işte ben de tam şey yapamıyorum, belki biraz aşağıya doğru da olabilir.

BAŞKAN – 5-6 diyelim de biz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, belki yangın öyle olduğunda bu çevriliince belki şöyle yukarı; tam noktasını bilemem yani bilemiyorum.

Ondan sonra, buradaki insanları çıkarmaya başladık. Ben de nezaret ediyorum, götürüyorum, getiriyorum, hadi arkadaşlar, hem onların güvenliğini sağlamak hem cezaları çıkarmak için son derece gayret gösteriyoruz. Kendi arkadaşlarımız ölüyor. Yapmak istemeyenler var. Yani, burada bırakacak değiliz bu insanları arkadaşlarımız ama onlara da bu şekilde nezaret ediyoruz. Yani buradan gelen insanları yönlendirerek burada hayatını kaybeden arkadaşlarımızı bir şekilde toplama çalıştım. Tabii, buradan getirdiğimizi tekrar mekanizeden, nefesten taşıyoruz.

Ondan sonra, biz burada 3-4 kişi kaldık, bunlar götürüyorlar insanları, tekrar geliyorlar. Biz buradayken şuradan yani nefeslikten ki benim gördüğüm kadarıyla, ben şuralardaydım, buradan duman gelmeye başladı aşağıdan baktığım zaman. Yani, bizim temiz havamız, vantilatör mü durdu, bir anormallik olduğunu hissettim ben şeyde. Bir de hepimizin oksijen maskesi var, belli yerde tahlisiye cihazı bıraktık ama duman... Çünkü, buradan bildiğim için dumanı yani gözüm görmediği için, oksijen maskesi olsa bir şey fark etmeyecek. Hadi arkadaşlar, çıkıyoruz şeyden dedim. Burada 1-2 arkadaşım kaldı ama...

BAŞKAN – O duman ayrı bir duman olarak mı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır, büyük ihtimal bu duman, anlatacağım yani buradan gelen bir şey ama bizim normalde bu sağladığımız temiz hava koridorundan gelmediğini bilmiyorum o zaman daha. Yani, burada bir duman gördüm yukarı doğru. Tabii, burada 4 kişiyiz, hadi gidiyoruz dedim, çünkü mesafemiz var, bilmiyorum. Buraya geldik tekrar, şurada bizim bu nefeslikten. Şu nefeslik, burada tekrar ana yoldayım. Ana yoldan geldim buraya, bu dumandan kapıyı görmedik. Taktık oksijen maskesini dördümüz beraber, onlar önde, ben arkadayım, toplayarak geleceğim, kimse kalmaması diye uğraşıyorum, 4 kişiyiz. Ama, kapıyı bulamıyoruz yani dumandan ileri geri yapıyoruz burada, oksijen maskelerimiz var. Dumanın gittiği yerden kapıyı bulduk. Tekrar çıktık buradan nefesliğe. Arkadaydım ben, 2 kişi önden hızlı hızlı gitmeye başladı. Ramazan' la ben biraz daha şeyim, ben zaten şey durumdayım, artık bitmişim, böyle çok kötü durumdayım, gidecek hâlîm yok. Elimizde yedek oksijen maskelerimiz de var. Ramazan beni şey yapıyor "Hadi gidelim..."

BAŞKAN – Ramazan' ın soy ismi nedir?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hatırlayamayacağım. Bakımcıydı, kulıkar bakımcısı.

O beni tutmaya çalıştı, ben bırakmayacağını biliyordum, sen git, ben geleceğim, iyi hissediyorum kendimi dedim. Yani, orada kalmasını istemedim onun, ben kalacağım, anladım zaten de onun kalmasını istemiyorum. Gönderdim onu. Biraz şey yaptı ama gitti. Tekrar ben oturdum artık oraya. Kendimi bıraktım, tahlisiye cihazım vardı, ona denk geldi duman içinde, onu taktım. Baktım 25'lik kalmış, yirmi, yirmi beş dakika daha yaşarız. Aslında, kendim için hiçbir şeyim yok ölmek mölmek benim için şey değil artık. Neyse, onu taktım, oksijen maskesi var, yedeği bana bırakmıştı Ramazan kendi gitti, tekrar onu ben taktım, biraz daha gideyim, yok, 10 metre falan gidebiliyorsun. Zaten dumandan bir şey göremiyorsun. Şaseye tutacaksın, tahkimatı yokla, böyle şey yapman çok zor. Oturdum oraya artık yani. Dua ettim işte, arkadaşlarımın yanına giderim şeklinde. Neyse artık, oradan tahlisiyeciler geldi Zonguldak'tan, biraz daha yukarı çıktım herhâlde şurada bir yerlerde, onlar geldi işte, onlar çıkardılar.

BAŞKAN – Tahlisiyecilerin gelmesi gece on bir, on iki.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Tabii, benim kendi tahlisiyecilerim vardı.

BAŞKAN – Siz saat dörtten beri gece on bir, on ikiye kadar nöbettesiniz yani gir, çık, git, ben öyle anlıyorum.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Tabii. Benim bu noktada zaten endişem de şu: Tabii, bir olay oldu, insanlar cenaze çıkarıyor ama kimse de ölmesin. Sürekli başındayız, hadi arkadaşlarım, hadi, tut, ölç, biç, yerlerine teslim et. İnsanlar... Kimsenin başına bir iş getirmedik, topladık ama kimsenin başına da bir iş getirmedik yani. Ondan sonra onlar çıkardılar. Sonradan burada, şuradan bir yerden geldi bu yani şu şeyden. Herhâlde burası yanınca şu bölgelerden, şeyden hava aldı herhâlde tekrar. Yani açık yangın değil, buradan gelmiş duman. Şuradan geçtim ben, şuralardan, şurası temizdi. Büyük ihtimal bu yangın buradaydı ya, herhâlde büyüdü o. Biliyorum büyüyeceğini ama insanları da bir şekilde oradan çıkarmamız gerekiyor, zamana karşı yarışıyoruz, her dakikayı değerlendirmeye çalışıyoruz. Yani, belki burada canlı insan da olabilir, onu şey yapamıyorsun ki. Bir şekilde çıkardılar. Ondan sonra yer üstünde, burada kaldım, yukarıya kadar çıkardılar. Ondan sonra tekrar onlara katıldım. Ama çoğunlukla buradaydım ben.

BAŞKAN – Üç gün boyunca siz orada kurtarma faaliyetlerinde bulundunuz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, dört gün. En son biz bu havalandırmayı çevirdikten sonra buradaki insanların yaşamadıklarını gördük. Ayın on beşiydi herhâlde hatırladığım kadarıyla, havalandırmayı çevirdik tekrar.

BAŞKAN – Akşam yedide çevirmişsiniz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Tabii. Ama, burada insanların nerede kaldıklarını biliyoruz artık.

BAŞKAN – Yani, cenazeleri bir yere topladınız, öyle mi, oradan almayı planladınız?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, evet. Tekrar buradaki yangını söndürdük, tekrar buralara gittik.

Şimdi, ilk olayın başlangıcında Koray Bey ayağın birine gitmiş, buraya gitmiş, buradaki insanlara -telefon hatları çalışıyor- buraya. Buradaki insanların haberi olmuş, Recep toplamaya çalışmış, nefesliğe getirmiş, burada ayakta birikmişler. Bizim planladığımız şeyler, aslında bunların hepsi acil durum planında planlanan şeylerdir. Kimse de... "Mehmet açtı kapıyı." diyorlar, başmühendis, kimisi "Ben açtım." diyor.

BAŞKAN – Demek baypas yapmış herhâlde.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yapmış. Tabii, bunlar bizim hep planladığımız şeyler. Yani, böyle bir durumda insanların ne yapacağını, nereye hareket edeceğini biliyor ama bu olay küçük bir olay değil. Yani, ben burada dumanı biliyorum ama nefesliğe girdiğim anda zaten, yani daha girmeden, bin ölçen alette şey yok, bilmiyorum, saniye sürmedi. Binden başka ölçmüyör bizim alet, belki de 10 bin ppm gaz çıktı. Buradaki olan hareket, burada ne varsa, tamam mı, bu bölgede, bu bant yanması falan, bantmış, orada bir tane parça boruymuş falan, plastik falan yani şey değil. Bu böyle büyütülecek bir olay değil. Bu onun sonucu. Benim kendi şeyim yani. Üç dört aydır burada çalışıyorum, sürekli bakıyorum. Bu normal değil. İşte, bant yandı... Yani, ben yirmi yıldır madencilik yapıyorum. Onun şey yapacağı bir şey değil, plastik borunun yapacağı bir şey değil ki. Bu, ilk önce buradan çıkan şey buraya vurmuş yani buradaki sensörler gösteriyor zaten.

BAŞKAN – Güçlü bir emiş var yukarıya doğru.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Tabii. Yukarı doğru buradan olan bir şey buraya vurduğu için çok kısa sürede haber gitmiş Koray'a. Koray toplamış adamlarını. Belki şuradaki insanların buradan buraya geliş sensörlerde belli, incelendiği zaman kaç dakikada nereye vardın belli. Yani üç, dört dakikalık olay. Bu dumanı görünce, belki ben de öyle yapardım yani bunu görmeyen insan sanıyor ki böyle, işte az bir şey. Değil, böyle bir şey değil. Yani, insanlar belki çıkamayacağını kestirdi onun için de... Yani, öteki türlü, az bir duman var, ben buradan çıkayım, böyle bir şey yok. Ben yirmi yıldır çalışıyorum. Kaç tane maske taktım. Böyle elini kolunu

sallayacağın bir şey değil. İnsanların önünü kapattık, tahlisiye cihazıyla gidelim dedik biz. Buradaki insanlar buraya birikmiş, toplanmış. Bunlar da erken çıkıyor normalde, erken çıktığı için ayağa birikmiş. Normalde bacalarda toplanır insanlar. Ama burada karşılaşmış çoğu, belli bir miktarı tekrar gelmiş buraya. Burada beklemişler. Tabii, dumanı bertaraf etmek için açmışlar kapıyı.

BAŞKAN – Peki, bizim haritada 1’le gösterdiğimiz bir nokta var, o merkezde.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şurası mı?

BAŞKAN – Evet. Orada birkaç gün içerisinde olağanüstü bir yangın var mı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır. Şurası barajdı, burası kül dolmuş, şu bölge.

BAŞKAN – O barajın ağzında, galerinin hemen girişinde, orada bir yangın vesaire var mı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır, hayır.

BAŞKAN – Normal bir galeri yangının devamı mıydı yani alev süzmesiyle birlikte?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Burası mı? Burada bir yangın falan yok. Burası değil, bu 1’le ilgili hiçbir şey yok, 1 ve 2’de, buralarda hiçbir şey yok. Tamamen taş burası komple, komple taş galeri burası. Buradan buraya kadar taş. Şunun tabanlarında az bir kömür var. Yani ne diyeyim, belki yarım metre yok, tabanları... Park zamanında, burada sürülmüş bu. Bu komple buradan kapalı. Burası kül dolu. Biz bütün galerileri külle dolduruyoruz. Kül dediğimiz, bir nevi beton yani suyla karıştırdığımız külü nice, 10 mikrondan 3-4 milime kadar. Yukarıda kül tesisimiz var 2 tane 100 ton/saatlik. Orada karışım hazırlanıyor, yukarıdan yerçekimi kuvvetiyle şeye enjekte ediyoruz yani yaklaşık 10-15 bar basınç oluşuyor hatlarda. Komple buraları dolduruyoruz. Burada yangın falan yok. Bu yangın tabii olay sonrasında yanarak ta buraya kadar gelmiş. Tabii, burada başlamış ama biz havayı ters çevirince buraya kadar sirayet etmiş, buraya kadar gelmiş.

BAŞKAN – Akın Bey, peki, bu havayı ters çevirme kararından sonra, A ve H panosunda 142 tane işçi toplanmıştı bir yerlerde, onu ters çevirmeseydiniz o 142 işçiden...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır, hiçbirini alamazdık. Bu dumanda tahlisiye cihazına gidilmiyor yani oksijeniz var ama göremiyorsunuz. Bunların hepsi öldü. Biz böyle bir hareketi yapmasaydık buradaki insanların hepsi öldü çünkü zamana karşı yarışıyorsunuz, zamana karşı. Belki adam gazda bekliyor yani şeyi tam kesmeniz çok zor. Ama, bunu yapmasanız ulaşamazsınız buraya. Bizim buradaki amacımız bir koridor yapmaktı çünkü duman ocağın her tarafını sardı. Burada oluşan, buradan böyle gidiyor, buradan geliyor, buradan geliyor, komple duman burası. Şuraya kadar açık, ee, buradan aşağıya geçilmiyor, biz geçemiyoruz, işçiler çıkamıyor. Yani, bunu yapmaktan başka alternatifin yok. Öteki türlü, bütün insanlarımız hayatını kaybedecekti. BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Soru-cevaplarımız olacak tabii. Ertan Bey’e de bir söz verelim, Akın Bey’le benzer şeyler olabilir, ilave edeceğin şeyler olabilir; ondan sonra soru-cevapla da buradaki karşılıklı konuşmamızı netleştirelim.

Buyurun.

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Şimdi, ben Soma Kömür İşletmelerinde 2002’den beri çalışıyorum. Daha önce İMBAT’ta başladım, iki buçuk sene orada çalıştım, daha sonra buraya geçtik işte. 2005 yılından beri de hazırlık işlerine bakıyordum, son olaydan bir yıl önce de teknik nezaretçisi olarak görev yapmaya başladım, 2013’ün Mayıs’ında ilk raporumu yazdım.

Olay günü, saat on buçuğa kadar yukarıdaydım ben, sabah toplantı yaptık, yine Akın Bey filan vardı, Mehmet Efe vardı, mekanize birim amirleri vardı yani toplandık bütün ekipler, bölüm sorumluları toplandılar; kendi vardiyalarındaki kendi işleriyle ilgili bilgileri verdiler, işte, emniyet konusu da konuşuldu, herhangi bir gaz yükselmesi veya sensörlerle ilgili herhangi bir şey konuşulmadı, her şey normal, rutindi. Toplantıdan sonra kahvaltı yapıldı, ondan sonra herkes işlerine dağıldı. Ben de saat on buçuğa kadar Ömer var bizim topoğraf -beraber çalıştığımız, planlama yaptığımız- onunla beraber çalıştık, planlar üzerine çalıştık, kot hesabı filan yaptık. On buçuk gibi aşağı indik. Bir gün öncesinde hazırlıklara baktığım için şuraları dolaşmıştım, A’daki hazırlığımız orada yoğunlaşmıştı. Ertesi gün de dedim: Şeye gidiyoruz hadi. K panosunda söküml yapıyordu ekibin bir tanesi, 8-10 kişi filan vardı, onları kontrol amacıyla on buçukta indim işte. Kontrolünü yaptım, iki buçukta dışarı çıktım, lavaboya filan gittim, haber geldi, aşağıdan duman çıktığı söylendi, direkt hemen izlemeye gittim, izleme merkezi var bizim, gaz izleme var, oraya gittim. “Ne oldu?” dedim Olcay’a, “Ağabey, aşağıda trafo patlamış.” dedi. “Durum ne?” dedim, “Ağabey bilmiyoruz, duman duman gidiyor her taraf.” dedi. Olayın boyutunu bilmiyormuş. “Aşağıda ne yaptınız? Aşağıya haber verebildiniz mi?” dedim, İsmail Bey benden önce uğramış. Spanosundaki Koray Bey de Burak Bey’e ulaştığını, bacalara boşaltma talimatı verdiğini... “Aşağıda ne yaptınız?” dedim, Mehmet Bey var “Ona ulaşıldı.” diye konuşuldu. Ben de gidiyordum olay yerine, bilmiyoruz olayın boyutunu tam olarak, trafo veya kablo patladıysa söndürebiliriz gibisinden... Onu öğrendikten sonra ben

de hızlı bir şekilde aşağıya doğru yönlendim. Giderken de “Tahlisiye ekiplerine haber verin, arkamızdan gelsinler.” diye... Şuraya geldiğimizde burada biz afalladık, kaldık yani, yangının bu uçtan olduğunu bahsediyorlardı, şu bölgeden. Burada çok yoğun bir duman var, göz gözü görmüyor –şurası “2 numaralı” diye gösterilen yer- yani gri siyaha yakın bir şey, açık alan görmedik, o konuda yemin edebilirim.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Saat kaç gibiydi?

BAŞKAN - Saat kaç gibi indin oraya Ertan?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - İki elli beşte haber geldi, üç civarında izledim, üçü on geçe veya çeyrek geçe, o aralar.

BAŞKAN - Üçü çeyrek geçe oraya ulaştın?

MADEN MÜHENDİSİ ERKAN ERSOY - Oradaydık.

Benden önce Mehmet Ali Bey’le İsmail Bey’ler gitmişler, oradalarlardı fakat burada ekipler vardı bizim 140 ve R6 panosunda. Neyse, buraya gittiğimizde biz olayın boyutunu tam anlayamadık. Hava buradan geliyor, “Burada dumanın ne işi var?” gibisinden bir yorum yaptık.

BAŞKAN - Niye geriye tepiyor?

MADEN MÜHENDİSİ ERKAN ERSOY - Sirkülasyon yapmış tabii duman. Normalde burada bir duman, buradan gelirse aşağıya gider, yukarıya çekmiş bir kısmını da, burada dumanın olmaması lazım. Biz burada Mehmet Ali Bey ve İsmail Bey gaz maskelerini taktılar, aşağıya doğru gittiler, 5-6 metre gittiler, kaldılar, geri geldiler hemen.

BAŞKAN - Rekoptan aşağıya mı?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Şu 2 numaradan aşağı doğru gittiler.

BAŞKAN - 2 ile 9 arasına...

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - 2’den aşağı doğru gittiler. 6-7 metre gidip -çok duman var- geri geldiler “Göz gözü görmüyor, bir şey anlaşılmıyor buradan, önümüzü göremiyoruz.” dediler. Neyse, o esnada ben bandın üzerine filan çıktım, baktım sağa sola üstü taş.

BAŞKAN - Ertan, bir şeye açıklık getireyim diye soruyorum: Kaza burada oldu. 2’nin gerisine doğru duman geldiği için, o dumanı aşağı mı çıktı?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Devridaim yapmış, evet ağabey.

BAŞKAN - Tamam.

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Şimdi şöyle olmuş: Buradan aşağı giderken buradan da yukarıya –ısıyan hava yükselir şeyinden- buradan da gelmiş yukarıya, orası durgun bir ortam şuraya kadar; buradan, 2 numaradan gelen hiçbir şey yoktu.

Neyse, o esnada bandın üzerine çıktım, kamaraya falan baktım “Acaba burada mı?” diye üstü taş, her taraf duman, duman geliyor ama sıcaklık ılık böyle açık alev görmedik. Neyse, sonra su hattını soğutalım diye tahlisiye ekibi gelinceye kadar... Bu esnada arkaya onları gönderdik boşaltın diye. Yani burada yaklaşık 80-100 kişiye kadar adam vardı, R panosunda da 50-60 civarında da çalışan insan vardı, onları boşaltma talimatı verdik, tahlisiye ekibini bekledik, çünkü gidip gördüğüm için bu K tarafında bacada 8-10 kişi vardı, tahlisiye ekibine –onlar da 20 kala filan geldiler, 4’e 20 vardı geldiklerinde- dedim ki geldiklerinde: K panosundaki arkadaşları kurtaralım, oraya gidip onları alalım şöyle. Onlar da gittiler 10-15 metre gidip –Yasin Ağabey vardı herhâlde tahlisiye ekibinden, bizim ekipten- sonra onlar da geri geldiler, “Ağabey önümüzü göremiyoruz, gidemiyoruz, çok yoğun duman var, adım atamıyoruz.” dediler. Neyse, İsmail Bey, ben, Mehmet Ali Bey, sonra Gökalp Bey’le Yavuz Bey de geldiler arkadan... Biz orada İsmail Bey’le havayı ters çevirme şeyini konuştuk. Havayı ters çevirmemiz gerektiğini, buraya müdahale edemeyeceğimizi fakat ters çevirirken de gerideki ekipleri boşaltmamız gerektiğini konuştuk, toplantı yaptık ayaküstü.

Ekip üçe bölündü: Bir grup buradan girdik, bu ayaklarda kim var kim yok hepsini boşaltıp kimse kalmadığına emin olmamız gerekiyordu çünkü. Onun arkasından...

BAŞKAN - 140’tan...

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Tabii, 140’tan. Çünkü arkamızda kimse kalmadığına emin olup önümüzde ne varsa herkesi patır patır çıkartıyoruz. Bir grup buradan istinat reyonuna gitti, R'lere gitti, R'leri boşalttı. Bir grup da burada pompacılar falan ne varsa onları toplaya toplaya hepsini yukarıya çıktık. Yukarıya çıktığımızda 4.15 filandı herhâlde. İşte, hava çevirme şeylerini ilettik, işte İsmail Bey filan biraz şey yaptık, ondan sonra Yavuz Şef vardı, Ramazan Bey filan gelmişlerdi, Haluk Bey ile Gökalp Beyler saat 5

civarında falan havayı ters çevirebildiler ancak. Neyse, havayı ters çevirdik, ters çevirdikten sonra birden giremiyorsunuz, çünkü hava boşlukları bir sirkülasyon yaptı, bir basınç oluşturdu; on-on beş dakika bekledik biz ocak ağzında. Tahlisiye ekibi önden yürüdü, önden gitmeye başladı, biz de arkasından kurtarma ekipleri oluşturduk. Gidiyoruz, on-on beş metre gidip cihaz ötmeye başlıyor, yani tam olarak temizlenmemiş bizi durduruyorlar “Gitmeyin.” diye. Neyse, şu kavşak noktasına geldik, kavşak noktasında ekip ikiye bölündü. Barbaros Beyler buradan aşağı doğru yöneldi, biz de S panosuna gidelim diye şey yaptık. Hızlı gidemiyorsunuz çünkü birden temizlenmiyor hava. Şu bölgeye geldik, şurada arkadaşlar vardı 5 kişi filan, onlar kapının arkasına geçmişler, onları oradan kurtardık, çıkarttık.

BAŞKAN - “Devletin nefesiği” diyor işçiler.

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Evet.

Onları aldık, onların durumları iyiydi, onlar yer üstüne gönderildi. Sonra, aşağı doğru indiğimizde bizim S2’ nin 1000’ lik bandı kuyruğunda-şimdi anlatamayacağım- arkadaşları toplu hâlde orada bulduk, hepsi toplanmışlar.

BAŞKAN - Kaç gibiydi?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Vallahi ağabey 5’ i filan geçtiydi herhâlde çünkü 5’ e çeyrek kala filan gibi hava temizlendi ancak 5 buçuk 6 gibi falan.

BAŞKAN - Orası da 1.200 metre filan yukarıdan aşağı.

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Tabii.

Birden temizlenmiyor hava, çok zorlandı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yukarıdaki 5 kişi o gruptan ayrılan işçiler mi?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - 2 tanesi oradan gelmiş, 1 tane şalterci vardı, kimisi de erken çıktığı için yol üzerinde buradan karşılaşmışlar, bunu bulunca şalterci onları çekmiş içeriye “Buradan gidin, bu dumanda gidemezsiniz.” diye, onlar da oraya sığınmışlar.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Çıkıp nereye gidiyordu onlar, yolda yakalananlar?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Yolda yakalananlar, işini erken bitirenler var burada.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tam işten çıkış saati miydi?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Yok, bunlar saat 2 buçukta filan ayrılanlar buradan veya 3’ e çeyrek kala ayrılanlar buradan çıkmışlar.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani, işi erken biten gidiyor.

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - İş erken biten gidiyor yani. İş veriliyor, “3 kasa yap, git. 4 kasa yap, git.” diyorlar. Hatta kimisi Koray Bey’ i görmüş yolda -ifadesinde ben okudum- “Koray Bey biz işimizi bitirdik.” demiş, onlar da yol vermiş, “Tamam, çıkın yukarı.” demişler, o tür insanlar vardı.

BAŞKAN - Yani senin söylediğin noktaya geldiğinde 17.15 filan mı?

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Tam olarak saatini hatırlayamıyorum çünkü bizim saate maatte baktığımız yoktu.

BAŞKAN - Anladım.

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Şuraya geldiğimizde toplu hâlde Koray Bey’ i filan şu bandın kuyruğunda bulduk -yani olayı anlatamam, çok kötü bir olay- neyse, bu arkadaşları buradan çıkarttık, diğer bir grup da aşağı doğru gitti, fakat buralarda hava tam temizlenmediği için bayağı, bir yarım saat filan geç ulaşılabilirdi çünkü sürekli sensör cihazları ölçüyordu, monoksit yüksekti. Öndeki tahlisiye ekibi girmenize izin vermedi. Bu bölgedeki ekipler olduğu yerde kalmışlar yani rekupta insanlar vardı, ayakta insanlar vardı, ayak kuyruğunda vardı, orta rekupta vardı, hepsi dağınık vaziyette, bunlar toplanamamışlar. Şuradan aşağı zaten kolay kolay geçemedik, bayağı bir beklemek zorunda kaldık orada. Ondan sonra, bu bölge komple temizlendi en son şuradaki arkadaşlar, K’ daki arkadaşlar revire çıkmışlar, sonradan aldık, revirde toplanmışlar, onlar, buradan gelen tahlisiye ekibi de kurtarıldı. Buradan yukarıda kimse olmadığına emin olmak için biz tekrar -ben ve İsmail Bey- ayakları dolaşmaya karar verdik, kimse şey yapmadıktan sonra. Buralardan gittik, temizdi, kimse kalmamıştı, şuraya gittik, üstteki ayaklara gittik, orada da bütün ayakları dolaştık, hatta suyun içinden filan geçtik orada da ayaklarda hiç kimse yoktu, kimsenin kalmadığına...

BAŞKAN - Canlı kimse...

MADEN MÜHENDİSİ ERTAN ERSOY - Canlı ve vefat etmiş... Onların hepsini çıkarttık yani vefat edenleri de. Onları da komple çıkarttıktan sonra yukarıda tekrar bir durum değerlendirmesi yapıldı, havayı tekrar ters çevirip... İşte o esnada Akın Beyler de aşağı gittiler, hava ters çevrildi ya, onlar da 140 panosundaki boşaltmışlar o esnada, 2 gruptuk. Onlar da yukarıda toplanınca artık

aşağıdakileri tekrar çıkarabilmek için tekrar havayı ters çevirme işlemi yapıldı, ondan sonra biz tekrar çıktık, hava ters döndükten sonra Akın Beyler önce buraya geldiler önce soğutmak amacıyla, arkasından biz indik. İşte, yukarıdan yangın söndürücüler istendi, itfaiye grubu geldi, onlar da yangın söndürücüleri aldı. Komple buraya yangınla müdahale edildiği için... İşte bant tutuşmuş bandı söndürmek için şey yapıldı, su altları çekildi soğutmak için, bir kısmı oradandı, pompadan su aldık. Etrafı fırın gibiydi yani şuraya kadar... Şöyle söyleyeyim, 140'tan 20 metre ilerisine kadar yanıyordu komple. Taşlar fırın gibi, komple onların tahkimatını yaparak, soğutarak -bizzat işte sıcak suyun içerisinde ayaklarımız artık- söndüre söndüre buraya kadar geldik. Artık bayağı bir bitmişti yani yangın filan sönmüştü. Sonra biz İsmail Bey'le şu yukarıya doğru gittik. Tahlisiye ekibi aşağı gittiğinde, A'daki vefat eden arkadaşları almaya gittiğimizde biz de buradan olay yerine filan bakmaya gittik. En sonda da sondajla yukarı çıktı, tutuklayıp buraya getirdiler.

BAŞKAN - Geçmiş olsun.

Arkadaşlarımızın soruları olacaktır.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Bir saniye, Akın Bey.

Arkadaşımdan ricam -süre olarak kısa- az soru olursa, öz soru olursa cevap alalım, çok yoruma girdiğimiz zaman vakit sıkıntımız oluyor.

Akın Bey, sen bir şey söyleyeceksin, buyur.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, şu bölge olduğunu tahmin ediyorum. Şimdi, burada olan bir şey normal havalandırma ile böyle gider ama bunun bu kavşak ifadelerinde diyor ki, havalandırma ikiye bölünüyor, yani buradan gidiyor, bir de buradan yukarı çıkıyor. Bu koldan yani bunu yenecek kadar buraya gelmesini ben çözemedim.

BAŞKAN - Aşağı yukarı 100 metre, 30 metre/saniye hızla tersine gidiyor.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Bu havalandırmaı yenemez bu, normal yenemez, mutlaka bir şey oldu, burası açık ocak, şurada bizim doğu-batı fay var.

BAŞKAN - Onu neye bağlıyorsun o zaman, sence nedir?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Bir basınçla gelmiş, burada degaj gibi bir şey olmuş. Normalde burada bir şey yansa buradan çıkar yukarı gider ama bu kadar geri geri gelemez. Ben yıllardır çalışıyorum yani bu hava onun gücünü yenemez. Şurada fay var, şu, aşağıdaki büyük fay. Fayda boşluk mu oldu? Yani şurası açık ocak, oradan açık ocaktan bir şey mi tetikledi, bir yerde patlak mı yapıyorlar büyük büyük? Yani orada bir şey oldu buraya başka türlü imkânı yok, bizim ocağın atmosferiyle ilgili değil bu olay, bizim ocağın şeyiyle ilgili değil, yemin ederim değil, böyle bir şey değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kıvılcım neden olabilir?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şurada büyük bir fay var, 100 metre...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tamam, gaz oradan çıktı da kıvılcımı kim patlattı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Direkt bunu kızgın bir şey yakmıştır yani öteki türlü burada yanacak bir şey yok yani böyle bir şey olma ihtimali yok. Bunun bizim ortamla ilgisi yok. Bu, mutlaka bir yerden tetiklendi, büyük bir şey oldu, deprem mi oldu bilmiyorum yani deprem mi oldu oturma mı oldu, başka bir şey oldu, belki de sabotaj oldu yani onu düşünmek lazım, bilmiyorum ki...

BAŞKAN – Bilirkişi raporunu okudun mu sen Akın Bey?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Okudum.

BAŞKAN – Ona ne diyorsun, onunla ilgili?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi diyor ki bilirkişi raporu “Ocakta gaz vardı.” Ben sensörle inceliyorum, getirdim yanımda da... Şimdi, diyor ki: “Burada bir yangın vardı, buradan yana yana geldi burada bir şey oldu. Topuk var, bu, şurada göçtü.” diyor. Ama şimdi bu nasıl bu tarafa doğru geldi bu o zaman? Yanarsa yukarı doğru çıkar. Bunu buraya ne ittirdi? Degaj olabilir, benim de ilk aklıma o geldi, bu basınçtan başka türlü bir şey olamaz, bir şey ittirdi bunu. Birden bire puf, bunun bir basınç altında olması lazım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Peki, “degaj” dediniz bu patlamaya...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Bu buraya gelemez, buradan sıcak hava... İkiye bölünen hava var, buradan ve buradan, bu başka türlü olamaz. Deprem araştırması lazım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Deprem zaten anında belli, deprem olsa...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Burada fay kontağı, oradan büyük bir hareket mi aldı? Açık ocak var. Sonra başka bir şey oturdu mu? Ama bu normalde bizim ocağın şartlarıyla, atmosferiyle ilgili değil. Yani bilirkişi diyor ki: “Böyle bir şey oldu.” Bizim burada sensörlerimiz var, burada sensör var, şurası sensör -getirdim onların değerlerini- şu ayağın sensörü var, temiz hava sensörü. Bunlar niye 3-5 ppm gösteriyor?

BAŞKAN - “Getirdim.” dedin. Bize verebileceğin bir şey var mı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Göstereceğim.

5.45 nolu sensör var, buradan geçen havayı ölçüyor. Yani burada yangın çıkacak, biz bunu bilmeyeceğiz, böyle bir şey yok. Benim dediğim gibi, ancak bunun araştırılması lazım, çünkü taşıyamayız, bunun olması lazım...

BAŞKAN – Ben de meslekaşın olarak kafamda üç tane soru var: Birincisi, bu bandı yakan sıcaklık nedir? 16 milim kalınlığında, 1 metre 10 santim genişliğindeki bandın yanması birdenbire metan parlamasıyla olabilecek bir şey değil.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Ben gittim, Dursun Bey’e de gittim, ben de gördüm.

BAŞKAN - Yani bandı yakan nedir?

İkincisi: Bu basınçla 100-110-120 metre, 30 metre/saniye hızla gelen bir galeriye nasıl geri tepti, işte biz bunu bulmaya çalışıyoruz.

Peki, milletvekillerimize söz vermeden, Hocam senin bu konuda söyleyeceğin teknik bir şey varsa şey yapabiliriz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Vallahi, aslında, iki gündür yaptığımız çalışmalarda gerçekten önemli, daha önce ifadelerde söylenmeyen şeylerle karşılaştık.

Bir kere, Akın Bey’in söylediği son derece doğru, oradan gelen havayı yenmesi için basınçla bir şey olması lazım. Yani çok büyük bir sıcaklık olursa itebilir mi, hesaplamak lazım veya bir yerden büyük miktarda bir gazın gelmesi böyle bir etkiyi yaratabilir. Bu, son derece önemli, bununla ilgili benim başka bir söyleyeceğim daha teknik bir şey var ama onu isterseniz arkadaşlar gittikten sonra ben size bir açıklama yapmak da istiyorum.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

Özgür Özel, konuştuğumuz çerçevede...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok, zaten, aslında, sorunun bir tanesi şeydi, Akın Bey ile savcılıkta görüştüğümüzde demişti ki: “Bu kaza çözülürse Türkiye’de madenciliğin kaderi değişir.” Diyecektim ki: Bir sürü bilgiye de sahipsiniz, siz bilirkişi raporuna da bakarak ama bu yaşanmışlıkları da görerek bu kazada sizin senaryonuz veya sizin hissiyatınız ne, ne sebep olabilir?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Özgür Bey, ben yirmi yıldır madende çalışıyorum, yine söylüyorum, iş güvenliğinde çalıştım yıllardır yani ocak yangını nedir bilirim, öteki ocakları gördüm, derme çatma ocakları gördüm, onları gördüm, baraj kapattım, yangında çalıştım, yanımda hiç kimseye bir şey olmadı. Yani neyse gereği onu yaptık. Ocakta yangın çıkmayacak diye bir şey yok, kömür madenciliğinde. Biz mekanizeleri kapattık, hiç şey bile aramadık, kapatıp geçiyorum, şey değil. Yangın çıktığı zaman zaten çıkış süresi en fazla üç dört saat, yani bir yangın çıksın ayakta dört saat- beş saat, Hocam da bilir. Bir ayda bir yangın olur mu hiç? Yani için için yanma var, bir ayda hiç monoksitlerde oksijen düşmesi gram endeksiyle açıklanabilir, oksijen düşmesi sadece yangın değildir. Bilirkişi raporunda “Bir aydan beri ocakta yangın var.” deniyor, yani grafiklere bakıyorum ben burada, bilirkişi sıkıştırmış, yani ocakta yangın filan yok, evet, normal bir ocak grafiği. Yani bunu bizim barutçular biliyor yani bırakın mühendisi. Şurada patlatma vardır, siz bunu sıkıştırırsanız, günleri, pikler kalır, normal seviyede araları kapanır. Peki, bu neyi ifade ediyor? Verdiği şey... Şuna bakıyorum tek tek –hepsi geldi bana- şu grafiği koydu, bakınca...

BAŞKAN - Bakınca, dakikada...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Bu, beş günlük... Efendim, kaç günlük koymuş? Bakılsın, 23 Nisan kayıtları incelensin, 1 Mayıs kayıtları incelensin. Bu 23 Nisan nasıl görünüyor değil mi ortamda. Efendim, bizim ocakta...

BAŞKAN - Bilirkişi raporu bizim itibar edeceğimiz bir rapor değil, savcılıkla alakalı, o yüzden...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Kesinlikle. Ben eleştirilerimi anlatmak istiyorum.

BAŞKAN – Komisyonumuzun kendi iradesiyle tartışarak burada...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Kesinlikle ama 23 Nisan bizi zan altında bırakıyor. Ben, şimdi, o ocakta gaz varken kimseyi çalıştırmadım, çalıştırmam, öyle bir şeyin altına giremem ama diyor ki “Bu ocakta gaz vardı.” Ama sensörüne bakıyorsunuz lütfen, yani bu böyle bir şeyi göstermiyor yani olma ihtimali yok veya o zaman öncesi de olması lazım.

BAŞKAN - Anladım, şöyle yapalım: Şimdi bizim milletvekillerimizin açısından... Sorusunu yazın siz Özgür Bey’in.

Bir kâğıt var mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yani aslında bunu cevaplamıştı zaten Serkan Yüce de, benim sorum şu...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Dediniz ki Özgür Bey...

BAŞKAN - Bir saniye Özgür Bey...

Akın Bey, bir dakika efendim, şöyle bir yol izleyelim: Çünkü, aşağı yukarı 6 milletvekilimiz var, 3'er kişiye söz vereyim, onların sorularını siz not alın kısa kısa, onlara toplu toplu cevap verin, hiç olmazsa zamanı daha verimli kullanmış oluruz.

Özgür Bey, sorunuza devam edin siz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, ilk kısmı, mesela siz bir bilirkişi raporu yazsanız nasıl bir şey yazarsınız?

İkincisi: Biz dünya kadar şehit ve kazalı ailesiyle konuştuk. Özellikle sizin için de arkadaş için de herkes hem çok olumlu şeyler söylüyorlar -bunu size savcılıkta da söylemişim- ayrıca da şöyle söylüyorlar: "Kendisi emniyetçidir, güvenlikçidir. O, emniyetçiye, güvenlikçiye bu işler çok daha güvenli gidiyordu. Akın Bey emniyetçiliği bıraktıktan sonra, terfi ettikten sonra birtakım sıkıntılar oldu." Siz buna katılıyor musunuz?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Hayır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Veya sizin ocakta emniyet açısından, güvenlik açısından zafiyet görüp, söyleyip de üst yönetimden kabul görmeyen veya savsaklanan uyarılarınız veya tespitiniz oldu mu?

Bu kadar Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Selçuk Özdağ...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Öncelikle geçmiş olsun iki arkadaşına da, Allah kurtarsın diyorum.

Avrupa'da, Amerika Birleşik Devletleri'nde, Avustralya'da bu işler yapılıyor. Buralarda hemen hemen hiç kaza olmuyor, olan kazalarda da insan ölmüyor, çok az kişi ölüyor. Tarihe baktığımız zaman, son elli yıla baktığımız da çok az kişinin öldüğünü görüyoruz. Türkiye'de ise özellikle son zamanlarda veyahut da yirmi otuz yıldır çok fazla kişinin öldüğünü, çok fazla kazanın olduğunu görüyoruz. Bu kazalarda ne eksik? Teknoloji mi, eğitim mi, kanun mu, denetleme eksikliği mi, mevzuat ve yönetmelik mi, aşırı kazanma hırsı mı veyahut da orada çalışan işçilerin veya siz idarecilerin patronunuza karşı geçim endişeniz mi? Sorum bu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Öncelikle geçmiş olsun.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Sağ olun efendim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Duyduğumuz kadarıyla büyük fedakârlıklar yapıp ocak içerisinde kendi hayatınızı bile hiçe saymışsınız. Bu, çok az insanın gösterebileceği bir gayrettir. Yine de Allah'tan hemen buradan kurtulmanızı diliyorum.

Şimdi, üç sorum olacak, bir: Biz Işıklar'a ve Eynez'e indik, Eynez'e inerken bir korku tüneline indik, öyle hissettik, oradan Işıklar'a gittik, orada biraz daha ferahlığı gördük, biraz daha madenciliğin daha iyi yapılabilecek koşullarının yaratıldığını gördük. Bu Eynez, sizce riskli bir ocak mıdır, değil midir? Biz 2 ocak ve 3 ocak gördüğümüz için bu değerlendirmeyi ancak 3 ocak içerisinde yapabiliyoruz, siz yirmi yıldır yapıyorsunuz. Birinci sorum bu. Yani, bu olmasaydı başka bir şeyin de olma ihtimali, Eynez'de gördüğümüz kadarıyla olabilir düşüncesi bizde hâkim oldu.

İki: Küçük işletmelerde bile artık kameralar var. Yani, biz, tam elli gündür kuyunun içinde iğne arıyoruz. Yani bunun içerisinde kameralar olsa idi, dışarıdan gözlense idi kameralarla hangi noktadan neyin olduğuyla ilgili bilgi sahibi olup da daha kolay bir kurtarma çalışması yapılamaz mıydı? Kamera niçin konulmaz? Ben bir iş adamı olarak söylüyorum, yani benim küçük bir firmamda 24 tane kamera var, her istediğimiz yerden alıyoruz.

Üç: Bize söylenen, bandın başındaki arkadaş bir günlüğüne oraya gelmiş, kendisi anlatıyor, Ramazan diye bir arkadaşımız butona basıyor, bant çalışmıyor, tambur dönüyor -demek ki aşırı bir yük var bandın üzerinde- bir daha basıyor, bir daha çalışmıyor ve emniyet teli çekiliyor ve bandın dayanarak aşağıya rulo hâlinde gittiği söyleniyor. Şimdi, bilirkişi raporunda da "oksijen-ısı-yakıt" deniyor. Yani, bu üçü bir araya gelecek ki bir yangın veya buna benzer bir şey olacak. Acaba burada... Termik atmıyor mesela. Siz yüklendiniz, termik atması lazım, yüklendiniz, termik atması lazım... Niçin bu termik atmıyor ve bu yüklenme 2-3 defa devam ediyor ve bant kaldırılmıyor? Acaba buradan bir ateşleme mi söz konusu? Motorun kablolarında kısa devre yapması, zorlanması dolayısıyla bir ateş mi çıktı, oradaki gazı ateşledi mi? Böyle bir düşünceniz var mı veya böyle bir yorum yapabilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Hasan Bey'e açıkla getirmek için biz önümüzdeki şeyde 5 ile 9'un olduğu yerde hava hareketinin en durağan olmadığı bölge, Ventsim programlarında da onu gösteriyor. Hasan Bey'in söylediği ateşlemeden, muhtemelen de metan birikmesi olabilir mi o bölgede? Hasan Bey'in söylediğini tam da...

HASAN ÖREN (Manisa) – Bir şey daha ilave edeyim, Bahtiyar Hocam da söyledi, bunun altında geçmiş dönemlerde bir galerinin sürüldüğünü, burada bir gaz sıkışmasından dolayı kapatıldığını, acaba burada böyle bir yerde bir sızıntı yaparak metanın çıkması olabilir mi? Çünkü o bant geriye doğru dönmeye başladığında inanın bir alev topu olur, müthiş bir basınç da yapabilir. Yani, 1 metrelik bir bant, 16 milim kalınlığında bir yerinden koptu... Zaten gerilmiş bant, yani gerilmiş bant yanmasa dahi...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Efendim, biz...

İsterseniz soruyu isterseniz soruya buradan başlayayım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şöyle yapalım: Erkan Bey, katkı vereceğin zaman sen de cevap verebilirsin. Yani, bunu interaktif yaparsanız sevinirim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sorular ortak yani.

BAŞKAN – O sorular ortak tabii.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Şimdi, efendim, burada, hava hareketi iki tarafa açık olan bir yer yani buradan hava yukarı doğru çıkıyordur, çıkıyordu zaten, burada birikecek bir şey yok. Bu galeri yaklaşık park zamanında açılmış, 2006 desenez, işte yedi sekiz yıldır açık. Burada metanla ilgili olacak bir durum kesinlikle yok. taş baca zaten, hava akımı var. Burada metan birikecek işte motordan alacak, kablodan... Böyle bir şeye ihtimal yok. Öyle olsa buradaki adam sağ çıkmaz zaten. Yani, ben mekânın içini gördüm, ne kadar şey olduğunu yani böyle bir ihtimal yok. Bandın yanacağı da... Şimdiye kadar yani bandın patinaj yapacak bir pozisyonu olamaz. Bant duruyormuş zaten. Diyor ki "Ben bastım çalışmadı, tekrar duruyordu." diyor. Şimdi, burada bir şey aramıyorum, yani bant öyle yanacak bir malzeme değil, bu yanacak bir malzeme değil. Ne kadar zorlarsan zorla kopacak... Yani, bant kopabilir, biliyorum, benim de daha önce 2 defa başıma geldi ama bu bant öyle yani... Bandın kapasitesi zaten 1.200 ton/saat, 1.000 ton/saat kapasitesi olan bir bant bu. Yani öyle işte çekmedi, şey oldu değil, tahrikler var, aşağıda da tahrikler var, çift tahrikli, öyle şey pozisyonu yok, olsa daha önce de olurdu o zaman, yani öyle bir şey yok. Bunun banttan kaynaklandığını ve metandan kaynaklandığını düşünmüyorum ben. Metan kaç yıldır açık, birikmez, taşın içinde, olma ihtimali de yok. Aşağıdan sızıntı da bunu mu buldu? Yani, belki olduydu zaten bir hava akımıyla... Çünkü mutlaka bir de baş yukarı olsa da çıkacaktır, yani öyle bir ihtimalde olsa ki o ihtimali düşünmüyorum. Buradaki benim, yani bilirkişi raporunu... Daha onun kadar elimde benim bir şey yok, hesap makinesi yok benim. Bir şey yapamıyorum ben burada. Yani onu da anlatmaya çalışıyorum. Yani nasıl çözeceğim ben bu işi? Belki...

HASAN ÖREN (Manisa) – Kamera, sorunun ikincisi...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, kamera, görüntüde, belli yerde nakil bandına koyduğumuz insanlar düzgün insan binsic diye ama Türkiye'de öyle yapıda ne standart var, ne bir tüzük var "Şuraya şu şeyle takip edeceksin." Sizin koyduğunuz kameralar normal dışarıdaki kamera gibi ama onu ocağa, yere sokamıyorsunuz. Sensörlerle, yani madencilikte bunun çözümü böyle bir sensörlerdir, monoksit sensörleridir. Ben yurt dışına gittiğimde çoğu yerde kamera görmedim. Yurt dışına da gittim, yani belli yere koymuşlar, silonun ağzında var, ana, belli yerlerde var ama üretime yakın yerlerde kamera tutulmuyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, faydalı olmaz mı? Yani şimdi biz...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Vallahi, evet, olur, ben o anlamda demiyorum yani tüzük, standart olması lazım. Türkiye'de en büyük...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Yani isterseniz koyabilirsiniz değil mi?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Varsa öyle bir uygun malzeme konabilir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Yani teknolojik mi yok?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Evet, maden teknolojisi. Türkiye'de ne büyük sıkıntı bu. Ben Dursunbey'e de gittim dedim. Madencilik, makineler konusunda bir teknoloji yok, bir standart yok.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Telefon kablosu gibi bir şey değil mi kameranın kablosu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Skrup" kameranın gitmesi lazım.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Ya devasa bir şey veya ona uygun mu? Ben görmedim, yurt dışında da görmedim, siz nerede gördünüz, ben görmedim? Belli yere koymuşlar ama gene kavşak şeyinde, silo ağzında...

HASAN ÖREN (Manisa) – Ben olsun değil, olabilir diye düşünce olarak söyledim.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Olabilir yani ben şimdi ne diyeyim efendim?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Araya giriyorum da, bu 5 ile 9 arasında daha önce metan gazı birikmesi olmuş ve temizlenmiş diye o bölgede, dün, Aygün Bey’ di galiba...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – 5 ile 9? Hayır. Metan, kazdığınız anda, her zaman yeni bir yüzey oluşturduğunuz yerde ki bizim ocakta binde 5, on binde 5 yani A mekanizde ölçüyoruz onu, otomatik sensörlerimiz var, zaten kesiyor enerjiyi. Bizim ocakta zaten metan binde 5’e ayarlı, yüzde 0,05’e ayarlı. Yani oradaki en... Orada, böyle açılmış bir galeride yani metanla karşılaşma ihtimalimiz sıfır.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) - Söylendi.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Söylenebilir. Yani, Aygün Bey ne zaman geldi, ne zaman baktı bilmiyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Kısmi metan yangınları olur muydu mesela bir yerde falan, hiç gözlemlediniz mi bu süre içerisinde?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Hayır, hiç gözlemedim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bu ocakta hiçbir yerde böyle metan yangını, parlama veyahut da ne bileyim bir yerde kor...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Yangınla karşılaştım tabii, açık yangınla tabii. Açık yangın dediğim böyle şey değil, kömür için için yanıyor. Onların hepsinin tedbirleri var. Bizim ocakta bizim kül ekiplerimiz var, yangın söndürme ekiplerimiz var, uzman ekiplerimiz var, kül ekibimiz var, bunların çaresini... Dokuz Eylül Üniversitesinden geldiler bir gün, iyi hatırlıyorum, bizim “kesonlama” dediğimiz, böyle bacaların üzeri sürerken benim tabaka boşalabilir, orada ısınma olabilir. Biz orada sondaj yapıyoruz, boru bırakıyoruz, komple kesonluyoruz şeyden, orada kül bırakıyor, boşluğu külle dolduruyoruz. Bunu proje diye çıkardılar. Yani biz bunu yirmi yıldır yapıyoruz, on beş yıldır yapıyoruz. Kül dolgusu, bütün ocağın her tarafı yine kül dolgusu. Bütün mekanizeler, sağ, doğusu, batısı, ana yollar, C’ler öyle doldurduk ayak içini. Biz hiçbir yeri boş bırakmıyoruz, boş bıraktığın bir yer... Yani madende hep yangın riski vardır, adamın biri gider düşer, girer, yani o kuponlarda öyle kapatılır ve yangın çıkmasını diye Soma’ da bizim en iyi uyguladığımız şey kül. Artı, İmbat da yapıyor, biz de biz de yapıyoruz, Park bunu yapmadı zaten yıllardır. Yani o karbondioksitmiş, azotmuş yani uçucu bir...

BAŞKAN – Tamam, diğer sorulara şey yapalım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Eyz ve Işıklar...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Eyz ile Işıklar’ ı karşılaştırmayla ilgili mi söylüyorsunuz?

HASAN ÖREN (Manisa) – Evet.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Şimdi, Işıklar yeni açılmış bir ocak.

HASAN ÖREN (Manisa) – Hayır, Işıklar... Eyz burası, girdiğimiz. Bu ocakla o ocağa biz dün girdik, arasında çok büyük farklılık gördük mesleğimiz olmaması, branşımız olmamasına rağmen.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Işıklar yeni açılmış, Eyz değil.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani kıyaslamayı yapmak için söylüyorum. Diyorum ki, Işıklar’ da farklı bir madencilik anlayışını görüyoruz, Eyz’ de ise farklı bir madencilik anlayışı var. Girerken içeriye korktuk ama...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - O olay oldu ya, olay olduğu için insanların psikolojisi şey olabilir.

İki: Bizim ocak da daha iyi anlamda söylüyorsanız yeni açılmış bir ocak. Bizim ocak devletten alınan bir ocak.

HASAN ÖREN (Manisa) - Yatırım yapılmamış gibi...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Hayır, bütün yolları yeniledik, o kalan yolların hepsi yenilendi ama iki ay boyunca ora kapalı kaldı, o yollar hep büzüştü. O yol kömürde, altları kabarmış, öyle değildi yani, nasıl gördünüz bilmiyorum ama biz burada komple tahkimatı yeniledik, o ana yolu. Bizim trapezlerde... Biz komple TH’ları yaptık, 29’luk, 25’lik TH’ları çevirdik ama ocak iki ay kapalı kaldığı için o yol kabarmıştır, ben hiç görmeden anlatayım size, yol kabarmıştır. O kulikar takır takır yakın geçmiştir, direkler toplamıştır. Yani, bizim o ocak kapalı kaldığı için... Bir ocak mikroorganizma gibi böyle... Yani bir yere bakmadığın zaman, en fazla bir hafta sonra o yol kabarır, direk dediğimiz öne doğru gelir, onu geri atması lazım, kamayı düzeltmesi lazım, sürekli tamir ekipleri çalışıyor ocakta. Yani öyle kaldığı için size öyle gelmiştir. Biz istesek ocağa kimseyi sokmayız. Yani, ben öyle bir insan da değilim, ekibim de öyle

değil. Ben yine çalışsam yine aynı ekibimle çalışırım. Biz işimizi götüren, düzgünce çalışan... Hani, işçiler öyle diyor demiştiniz sizin sorununuzda...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Çok büyük teveccühleri vardı işçilerin, güvenleri vardı.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Şimdi, şunu nasıl anlatayım size, benim mayam böyle ve öyle de devam etti. Ben kesinlikle kimsenin... Yani, bana işçi -hep bunu tek örnek veriyorum, her sabah toplantı yapıyoruz, iş güvenliği toplantılarımız var- dese ki "Bir tane tırnağım çizilecek ama biz..." Hayır, biz bu işi yapacağız, insanlar nasıl evinden geliyorsa öyle evine götürmek boynumuzun borcu. Bir tane şeyi kabul edemem. Yani dediğiniz de aynı. Şimdi, işçiler bunu... Ben işçilerin çok değişik... Adam televizyonda dedi ki "Eğitim verilmedi bana." Ben bunu duyduktan sonra bir şey demek istemiyorum. İnsanlar niçin böyle şeyler söylüyor? Siyasetin insanların... Duyumlar geliyor bana, inanmıyorum yani inanmıyorum. Bir tanesi yani şöyle dedi "Akın Bey işletme müdürü olduktan sonra işler..." Hayır, kesinlikle hayır ama insanların söylemleri değişmiş, ben bunu kabul edemiyorum. Benim bizzat eğitim verdiğim, beraber eğitim verdiğim... Hatta endüstri meslek lisesine beraber gittik, ustalık belgeleri aldık, ben de aldım mühendis olmama rağmen. Çünkü usta yetiştireceğiz ama diyor ki "Eğitim almadım. Bana bir saatlik eğitim... Ben hiç eğitim almadım." Ya böyle bir şey yok. Biz eğitimi, protokolü hem yaptık hem de bizzat uygulayan insanlarız. Ben gittim geldim şeylere. Bu nasıl oluyor, niçin böyle söylüyorlar anlayamıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Akın Bey, bakın, bu konuda şöyle bir şey var, onu bir konuşalım o zaman, ben sana itiraz için söylemiyorum da yani en az sorumlu göreceğimiz, işini en düzgün yapan kişi sensin ama 13'ünde kazada ölen 24 arkadaş 10'unda işine alınmış, eğitimde görülüyor çizelgeye göre ve ölmeyen arkadaş diyor ki-şimdi bulayım çizelgeyi arzu edersen, sen tanıyacaksın- "10'unda işe alındık, iki saat dışarıda eğitim gördük, 11, 12 çalıştık, 13'ünde de ben sağ kurtuldum, arkadaş öldü." Yani, hani şimdi sen diyorsun ki...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, Özgür Bey, evet, aynen öyle, şunu açıklayacağım: Şimdi, cuma günü işçiler geliyor iş yerine. Çarşamba günü eğitim, iş güvenliği mevzuatı, yasal hak ve sorumluluklardan başlıyoruz eğitim vermeye ertesi gün çünkü cumartesi günü. Cuma günü bitiyor. Cumartesi başlıyoruz, eğitimler devam ediyor, maske eğitiminden, tozdan, oluşabilecek risklerden devam ediyoruz. Bu iş güvenliği eğitimi böyle yapıyor. Ondan sonra bizim meslek eğitimiyle ilgili -bunlar düz işçi- ocak içinde pratik yapmaları gerekiyor. Yani şimdi biz diyoruz ki otuz iki saatlik eğitimle zaten maden işçisi olunmuyor. Biz buna pratikten devam ediyoruz; nereden girilecek, nereden çıkılacak, işte bu kazmadır, kürektir, bunu böyle atması gerekiyor şeklinde eğitimler veriyoruz. Ondan sonra üniversiteye gidiyor, önceden üniversite bizim oraya geliyordu Özgür Bey. Fakat bu trafik, yol, açık ocak, dedik ki biz oraya bir dersane açalım, dersane açtık üniversiteye, kurs açtık, dersane yaptık, sıra koyduk, masa koyduk ve oraya gitmeye başladılar. Benim istediğim şey şuydu: Zaten burada işçi bir yakasına taksın, şeye bir girsin yani eğitimi bizzat bir yaşasın. Bana teşekkür ediyorlar. Biz beraber yürüdük şeye. Yakasına takıyor, üniversiteye gidiyor eğitim... Yani böyle bir sanıyoruz ki biz on altı saat eğitimle bu iş... Bu, bir süreç; bu, burada bitmiyor Özgür Bey. Otuz iki saatte meslek öğrenileceğine inanıyor musunuz siz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Olmaz.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Ben de size söylüyorum. Bu, süreç ilgili. Düz işçilikle giriyor. Düz işçilikte insanlar kazma ile kürek atar, biz buna başka hiçbir iş yapmıyoruz. Zaman geçtikçe yedekliğe geçerler, orada çavuşun, nezaretçinin takdiri, işe yatkınlığı, birinci amirin onayı, böyle böyle geçiyor. Diyoruz ki biz, bakıyoruz, diyor ki bana şey veya eğitimde mühendisi, bu işi yapmaya yatkınlık da önemli. Ondan sonra diyoruz ki "Bunun yedek olma ihtimali var." Yani çünkü niyeti var, kendi isteği olacak zaten. Bunları tekrar eğitime gönderiyoruz, bizim eğitim servisi alıyor, takip ediyor nerede, ne yaptı diye, modüler eğitimlerini de takip ediyor. Yani öteki türlü, biz diyoruz ki biz, buna otuz iki saat eğitim vererek madenci olunmuyor. Yani ben kurum versin diye çok uğraştım, eski kaymakamımızın yanına gittim, millî eğitim müdürü kabul etmedi. "Ya, bak, biz bunun kitabını yazdık." dedim. İşçilerle beraber hazırladık o kitabı Özgür Bey inan ki, sorun işçilere, işçilerle kitabı beraber yazdık. Gittik onlarla beraber Kaymakam Bey'e, rica ettik, "Ya biz bu eğitimi başlatalım, mesleki eğitim verelim, oda açalım yani şey olsun." diye, millî eğitim müdürü "Olmaz." dedi, tekrar rica ettik, tekrar inceledi, "Olur." dedi. Endüstri meslekte eğitim yapmaya başladık, oraya gönderdik. İnsanın önce eğitim yaptığını hissetmesi lazım, bir yere gidecek, "Ben eğitim için geldim buraya." diyecek. Biz ilk eğitime başladığımız zaman eşini arıyordu evden, "Benim eşim nerede, işte değil mi?" diyor, "Eğitime gitti." diyoruz, "Eğitim mi olur?" diyor. Yani, böyle bir seviyeden getirdik biz bunu ama insanlar şimdi bu tür şeyi sanıyor ki ben birine otuz iki saat eğitim vereyim, madenci olsun. Olma ihtimali yok, bu bir süreç yani.

HASAN ÖREN (Manisa) – Tatbikatlar yapıyor mu?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Evet, tabii ki tatbikat yapıyoruz. En son biz de katıldık tabii.

HASAN ÖREN (Manisa) – İşçiler niye “Yapmıyoruz.” diyorlar?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK - Ya şimdi, işçiler, tatbikat... Mesela, şöyle en basit örnek vereyim: Bir galerimiz var, havalandırıyoruz orada, galeri normal maden galerisi. Diyoruz ki tatbikat yapacak arkadaş bu vantilatörü, içeride biz ölçüm yapıyoruz, ne kadar süre metan birikeceğini tahmin edebiliyoruz metanla ilgili mesela. Diyoruz ki bacacılara “Bu vantilatörü habersiz durdur.” Bunun aynısını bize iş müfettişi Erkan Bey de yaptırdı. Hatta, kendi vardı, şöyle yapıyorduk: Vantilatörü durduruyoruz. Şimdi, izleme sensörleri görüyor, çalıştığı sensörün fanları tek tek inceliyor olacak, bütün fanlar görünüyor ekranda. “Süre tut, zaman tut.” diyoruz şeye. Şimdi, hava durursa işçi ne yapması lazım? O bölgeyi terk etmesi lazım. Süre tutuyoruz, ne kadar süre diye. Şimdi, diyelim ki, galeri 300 metre. Ne kadar sürede gelecek? Oyalandı mı? Boşaltıyor galeriyi, Mehmet Bey şeyi durdurmuş, gaz da okunuyor içeriden, adam çıkıp geliyor, soruyoruz: “Ne yaptın, izleme ne zaman haber verecek?” diye. Yani, onu bekliyoruz, kimse söylemiyor bunu. Aşağıdan mühendis geliyor “Yahu, fan niye durdu?” “İzleme aradı.” İşte, en son tatbikatta, Ertan Bey yaptı, en basit örneği anlatıyorum, katılanlar: Ben, Mehmet, iş müfettişi Ertan Bey, Fuat Bey. Fuat Bey’in haberi yok, izleme arıyor. Fuat Bey diyor ki: “Şurada baca, fan durdu, Selahattin Bey bir gidin, bakın, ilgilenin.” Gidip bakıyor, biz orada karşılaştık zaten, beş dakika sürdü. Adamlar çıktı “Siz niye çıktınız?” dedi, “E, fan durdu.” dediler, “E, tamam, haydi işinize.” dedi.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yani, farkında mı değiller?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, farkında olunmayan tatbikatlar var ama biz zaman tutuyoruz onlarla ilgili; öteki türlü farkında değil insan.

BAŞKAN – Bir sorumluluğu olmadığı için...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, en son H’yle ilgili bir tatbikat yaptık. Geceye ben telefon ettim, Erkan Bey, 3’te gittik, tatbikat yaptık. Ben, İsmail, iş güvenliği mühendisi Mehmet, tahlisiye cihazlarını indirdik hatta zaman tuttum ben, ya dedim “Kardeşim, uyumayacaksınız, benim telefonum yanımda duruyor.” Gece indik ocağa on beş dakikada. Ertan vardı, İsmail vardı, ben bildiğim için önce ben geldim zaten. Mehmet çıktı geldi. Biz Mehmet’le planladık bunu. Yani, biz böyle çalışıyoruz. Tahlisiye cihazları indi, oksijen maskeleri indi aşağıya. Yani, aşağıda, revirde bizim oksijen maskelerimiz var. Oradan geldi...

Şimdi, işçi, bunu, her bir şeyi... Tamam, ben onu anlamıyorum yani burada kahrolmak üzereyim. Diyor ki: “Böyle bir durum var ama niye öyle oluyor?” Tamam, yani, sıkıntıları olabilir, bazı şeyleri var, onu insanlar... Duyumlar alıyorum ben de, rahatsız oluyorum yani. Bir şekilde insanlar böyle bir şey yapmasınlar.

BAŞKAN – Anladım.

Sizin cevaplayacağınız başka soru var mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey söyleyeceğim: Dün bize 10 kişi, Başkan çağırmıştı “Biz burada toplanmıştık, şurada, 2 metre mesafede bir kasanın içinde 20 tane oksijen cihazı varmış. Eğer onu bileydik buradan 10 arkadaş oksijen maskesini alırdı, şuraya gelir sığınırdı ama ne bunun tatbikatını yaptık ne bu nefesliği... böyle burası şey olarak dizayn ‘Bir şey olduğunda S panosu toplanıp buraya kaçacak.’ dendi. O 20 tane oksijenli ferdi kurtarıcıdan da haberimiz yoktu, 2 metre dibimizdeymiş, koymuşlar bir kasanın içine ama bize söyleyen yok.” diye bir şey söylediler. Öyle bir şey var mı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır efendim.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ramazan Bey de revirdeki 300...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, şimdi...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ha, Ramazan Bey de revirdekilerden bahsetti.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – İşçilere sorabilirsiniz, revirde bizim... Önce sığınma odası gibi bir yerd.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir yaşam odası, sonra sökülmüş bir yer.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Sökmedik, ora zaman içinde... Taradık, tabana aldık, yapmaya çalıştık ama oranın taşı geçirimsiz bir taş değil yani şeyi sağlam bir taş değil. Öyle bir kapansa, baskı var yani, biz, kömürü üzerinde olmasına rağmen biraz zaman içinde baskı formasına uğruyor. Orası böyle daraldı, biz tarama yaptık, temizledik, içini açtık, bir türlü tutunmuyor. Bir de zaten yani bu olayla ilgili... Tam dibinde orası, tam dibinde. Yani, olacak bir tarafı yok.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Akın Bey, Mecliste, bizde demiştin hatırlarsan: “Avrupa’da kaza az oluyor, can kaybı az oluyor.”

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yani, kültür eksikliğimiz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yani, bizim ne eksikimiz var?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi şunu söyleyeyim: Yani, ben, 2011 yılında, 2012 yılında Soma’da iş sağlığı, iş güvenliği semineri düzenledim, kendim. Biliyorum neyin eksik olduğunu. Yani, biz, bu olayı bir nedenle çözmemiz zor diye düşünüyoruz. İş güvenliği kültürü oluşturmamız, farkındalık oluşturmamız lazım. 2011 yılında seminer düzenledim. İzmir gruptan arkadaşlar geldi, Çalışma Bakanlığından arkadaşlar geldi. 2012 yılında yaptım. Çalışma Bakanımız o zaman “Gelemeyeceğim.” diye mesaj gönderdi, Sayın Valimiz geldi, bunu organize eden bizdik. Ondan sonra, 2012’de yaptık. Soma’da iş güvenliği bölümü açılmasını sağlayan benim, üniversiteyle beraber biz daha doğrusu. Ben eğitim seminerlerini verdim, modüller şeyi verdim çünkü ihtiyacımız bu. Yani, biz, bir film seyrediyoruz, yemin ederim, benim seyrettiğim filmde gözlük takmamış, işte ne bileyim yolu kapatmış da bir önlem almamış ağacı kesiyor. Yani, böyle bir filmde bile ben buruk oldum. Şimdi, dizi seyrediyoruz, bakıyorsun adam inşaat yapıyor şey yok, önünde bir şey yok, set yok ama böyle olması lazım. O çocukta seyrediyordur, genç, inşaattaki insan da seyrediyordur. Biz filmler çıktık iş yerinde.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Kültürün oluşması lazım.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – İş yerinde filmler çıktık, işçilerin kendi katıldığı filmler var. Versinler “Ben ne yaptım da böyle oldu; ne yapmasam ne olmazdı?” diye bunların şeyini oynatıyoruz. İşçilerin bazıları istemedi bunları “Biz bunu mu seyredeceğiz?” diye. Otobüslere verdik, Yunus Bey anlatmıştır belki, bilmiyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Onları bir gönderirseniz bir bakalım onlara.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Var, evet, ben de yok ama şeyde var. Mesela, “Atölyede çalışan tarama nasıl yapılır, tahkimat nasıl yapılır?” diye çalışanları kattım içine ki hani şey olmasın diye. Böyle bir kültür oluşturmamız lazım, başka bir çaresi yok. Hani, biz kanunla da bir şeyi belli bir yere kadar düzeltebiliyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, Erkan Akçay ve Sakine Hanım’a söz vereceğim. Son 2 kişi, ondan sonra toplantımızı bitireceğiz.

Vural Bey, sen bir şey mi söyleyeceksin?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Mesela, rahmetli Koray Bey’in gaz maskesi aşağıya indiği yönünde bir ifadesi oldu, böyle bir şey olabilir mi?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır, hayır, benim mühendisim...

BAŞKAN – Ha, işçinin biri “Yanımda gaz maskesi yoktu.” diyor da, onu söylüyor.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yani, şimdi, öyle bir şey ki efendim, şimdi, biz, duyumlar üzerine bir şeyi götüremeyiz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yani, böyle bir şey mümkün değil?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Değil yani çünkü biz.... Şimdi, bir mühendisin anlaması benim çok şeyime gider. Yani, çünkü ben öyle bir şey düşünemem. Niye almasın yani, onu da bilmiyorum. Belki aldığı yere koydu da o maskesi yok da olabilir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Belki bitmiş olabilir mi veya girmiş içine bitmiştir?

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Şimdi, o kaza anında panikle falan da almamış olabilir.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Ya, ayrı, onlar erken giriyorlar. Bir yere koymuştur, belki o esnada gördüyse...

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim.

Öncelikle geçmiş olsun diliyorum, Allah yardımcınız olsun.

Şimdi, tabii, Komisyonumuza vereceğiniz cevaplar hem olayı aydınlatacağı gibi, Komisyonumuzun düzenleyeceği rapora ve bundan sonra buna dayalı olarak yapılacak düzenlemelere de ışık tutacak. Yani, biz Komisyon olarak da bunun peşindeyiz.

Sizleri üzdüğünü ifade ettiğiniz birtakım söylentiler, iddialar maalesef bu işin dedikeni olabilir. Şimdi, ama vereceğiniz bilgiler de bu şeylerin mümkün olduğunca da aydınlatılmasına da vesile olacaktır, Komisyon raporunun da buna katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Şimdi, olayın tam olduğu yerde olayı gören, yaşayan hiç kimse yok mu? Bugüne kadar hakikaten “İşte olay şöyle oldu, sebebi de budur teknik olarak.” diyemedik.

İkincisi, işletmenin yönetimde aksayan hususlar neydi? Üretim zorlamasından bahsediliyor, bu konuya girdiğimizde en fazla bu hizmet alımı usulünden kaynaklanan, işte rödovans vesaire bunun da sistemin üretim zorlamasına dayattığı işletmeyi, sıkıntının da idari bakımdan bir ölçüde bundan kaynaklandığı söyleniyor. Size bu üretimle ilgili talep ve ısrar oluyor muydu? Yani, şimdi şeylerinizi.

BAŞKAN – Akın Bey, not alın da...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Not alıyorum, yazıyorum efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Not alırsanız sevinirim çünkü zaman dar, soru çok, sizin de mutlaka cevaplarınız olacaktır.

Gaz sensörleri tamamıyla çalışıyor muydu, hepsi doğru muydu? Yangın çıkan galeri ne zaman faaliyete açıldı? Buranın tahkimatı yenilendi mi? Yenilendiyse bu işlem ne zaman yapıldı?

Yine bu yangın çıkan ve olayın olduğu yerde fay atımı var mıydı, varsa nasıl bir fay atımı vardı? Bu basınçlı hava borularının plastik olduğu ifade ediliyordu, biz de o parçaları da gördük Eynéz'i gezerken, bunun sebebi nedir, bu boruların plastik olmasının sebebi nedir?

Bir de kömür naklinde kullanılan bantların ve bunların makaralarının yönetmeliği ve bu işe uygun olup olmadığı hususu...

Bir de yine önemli bir husus, galerilerin yapıları nasıl? Yani görüyoruz ki hep ayaktan bahsediliyor ve galeri içerisindeki ayaklar da peş peşe. Ocakta kaç ayak var? Acaba Eynéz Ocağı'nda kaç ayak vardır?

BAŞKAN – Erkan Bey, şu mutabık kaldığımız çerçevede biraz soru sorarsanız.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tabii, kısa.

BAŞKAN – Çünkü burada da kırk beş dakika süremiz var, yemeğe geçeceğiz, buradan başka bir yere gideceğiz, diğer arkadaşlarımız buraya gelmeyecekler, yani onu bilin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Öyle mi, tamam.

Şimdi, o zaman, son bir iki ilave: Bu yangın çıktıktan sonra, işte, bu dumanlar vesaire tabii belki de bir panik havası, bir endişe veya bir tereddüt de olabilir. Bir kısım insanlar o S panosunun civarında bekletilmiş, acaba bu, tereddüitten mi kaynaklandı? Neden kaynaklanmış olabilir?

Benim sorularım bu kadar, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sakine Hanım...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Öncelikle geçmiş olsun.

Ben biraz önce Ramazan Bey'e bir soru sormuştum, o da bana dedi ki: Bunu Akın Bey'e sorun, risk analiziyle ilgili." Yani "Burayla ilgili bir risk analizi yaptınız mı?" diye sormuştum ona. Ama ben sizin konuşmanızdan da şunu algıladım: Vefat edenlerin ailelerinin de bazı sözleri vardı, ısınmayla ilgili. Yani "Burada uzun süreden beri ısınma var, ısınma var."

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – O bilirkişinin raporunda da mevcuttu.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Bilirkişinin raporunda da var. İşte, biz aileleri ziyarete gittiğimizde eşlerden geliyordu, suyu ısıtacak nitelikte, çamaşırları, çok sıcaklık var ve madende bir şey olduğuyla ilgili yaklaşık bir aydan beri, işte, eşlerinin ya da oğullarının mide bulantılarının olduğunu falan söylüyordu ama siz de biraz önce her ikiniz de aynı şeyi söylediniz, "Biz her sabah gelir konuşur, 'Ocaklarda problem yok.' diye değerlendirme yaparız, yaptık." dediniz, "O gün de öyle bir değerlendirme yaptık ve ben de çocuğumu hastaneye götürmek için ayrıldım." dediniz ama var görünüyor. Yani ailelerin söylediğine göre bu sıcaklıktan dolayı günlerce, "Yaklaşık bir aydan beri bir sıcaklık var." diyorlar. Siz de tamamen, hiçbir şey yokmuş gibi hani "Bir yerden bir şey geldi, orada öyle bir patlama oldu." niteliğinde bir şey söylediniz. Hani, bu ocağın ben risk analizini sorarken onun için... Hani, geçmişten birtakım problemler var herhâlde ki, "Siz bunlarla ilgili bir risk analizi yaptırdınız mı, sorunlarla ilgili bir risk analiziniz var mı?" diye sorduğumda "Onu Akın Bey bilir, işletmenin müdürü o, oradaki durumu o bilebilir." dedi ve size yönlendirdi beni. Ben sizden bunun değerlendirmesini istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Akın Bey, süremiz çok dar, çok fazla yoruma, detaya girmeden, makul, öz bir cevap vererseniz sevinirim.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, üretim zorlamasıyla ilgili bir iddia var. Şimdi, biz yıllardan beri klasik ayakta çalışıyoruz. Klasik ayak dediğimiz, hidrolik direk, çelik sarma, insanların biraz daha alçak, hâliyle, işte, kazmayla kazacak, dinamit koyacak, patlatacak, kürekle yükleyecek, konveyörü demontaj, montaj yapacak, arkadaki sökümleri yapacak -en riskli şey söküm yapmak- arkayı oturtacak, arkayı kesecek, arkayı kesmezse havaya baskı gelecek; böyle çok teferruatlı bir çalışma sistemi ve emek yoğun çalışan bir sistem. Kazada da yani duyarsınız "Göçükte insan öldü." Aslında ayakta, göçükte ölmüştür, doğrudur. Vurmuştur arkasına oturtamamıştır, sağlamdır, kıramamıştır, dinamit atmıştır, inmemiştir, onun baskısı havaya gelmiştir; böyle çok kompleks, karışık, işçinin de çok yıprandığı bir sistem bu sistem, klasik ayak sistemi. Yani bilen bilir, ben de çalıştım, bir ay çalıştım, ilk girdiğim zaman, "Ya, bu iş ne zor iş." diyorsunuz içinizden. Direk taşı, götür, özellikle söküm yapmak...

YILMAZ TUNÇ – (Bartın) – Zonguldak, Bartın'da hep öyle.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Onlar ağaç da kullanıyorlar, hani bizde demirdi, arkadan söküyorsun, oturtuyorsun, olmadı dinamit atıyorsun, dinamit dumanlı ya, oturtmazsan aynaya vuracak, aynaya vurursa aynayı kesecek; böyle bir tehlikeli diyelim. Tabii, hepsi tehlikeli, bu daha da en çok riskin olduğu bir noktadır üretim noktası, özellikle ayak noktaları, klasik ayak. Biz bunu yıllarca çektik, özellikle ben çektim. Biliyorum, arkadaşlarımı kaybettim yani söküm yaptı, arka bir vurdu, direk gömüldü, sıkıntılar oldu, kaza yaşadılar, işte, elini sıkıştıranlar... Biz bundan hep kurtulma derindeydik yıllardır. Eynez ilk başladığım zaman böyleydi. 700 metre klasik ayak vardı yani Park’ ta vardı biraz. Onlar yangından dolayı kapatmıştı mekanizeleri. Onu başlamışlar, 190’ larda ve iki, üç yerde vardı. Onlarla şey yaptık, biz hemen kapattık zaten bir tanesini. Mekanizeyi ben Çayırhan’ da gördüğüm zaman dehşete kapıldım bir fabrika gibiydi yani makine kömür çıkarıyor, insanlar seyrediyor. Biz bunun hep olması gerektiğini düşünerek hep bunlara yöneldik. Bizim 700 metre klasik ayak uzunluğumuz, 600 küsur metre, biz onu en son 200 metreye düşürdük. Çünkü tehlikeli işin en güzeli onu değiştirmektir. Mekanizeye önem verdik, evet, 2 tane mekanize ayak yaptık yani o doğu ve batı. Yer üstüne yakın, çalışma şartları daha rahat, göçük derdi yok, işte, yok oraya sıkışacak.

BAŞKAN – Yani klasik ayaktan mekanize ayağa geçince üretimde hızlı bir artış oldu.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Aynen öyle oldu, bunun zorlaması değil, oradaki insanlara sorabilirsiniz, mekanizde çalışan insanlara. Yani adamın bir şey yapmasına gerek yok ki, kendiliğinden geliyor. Makine kesim yapıyor, çekiyor, arkaya pencere açıyor ve yani kömür üretiliyor. Biz kimseye “Bu kadar kömürü çıkaracaksın.” veya “Bunu ihmal edeceksin.” diye bir şeyi söyleme potansiyeli olamaz. Yani işçi desin ki bana: “Abi, ben bunu böyle böyle yapacaktım da işte, şu mühendis bana böyle böyle yaptırdı da böyle böyle oldu.” Böyle bir şey değil, genel bir şey oluştu insanlarda. İşte, üretim olunca sanki illa da bir şey çıkıyor. Zaten üretim ancak güvenli bir noktada.

BAŞKAN – Anladım, üretim zorlaması...

Diğer sorulara geçelim.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hizmet alımıyla ilgili ben ona bir şey söyleyecek durumda değilim. Yani, hizmet alımı nasıl, o konuda bilgim yok.

Gaz sensörü çalışıyor efendim. Ocaktaki gaz sensörlerimiz, temiz havada olan sensörler var, mesela ana yollarda var. Ana yollarda gaz sensörü zaten yani onu okumamış gibi değerlendiriyor. Nasıl olacak ki? Zaten olmayan bir gazı okumaz ki. Temiz havadaki zaten 1 gösterir, 2 gösterir yani olsun, 3 gösterir, her ocakta 3-5 olur zaten.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam Akın Bey, mesela sıcaklığı çıkışta 65 gösteren sensör var, değil mi? Ona itibar edecek miyiz?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Evet, etmeyeceğiz. Niçin, biliyor musunuz? Bizim yaka sensörlerimizde sıcak su sensörleri var, onlar da çıkacaktır ortaya. Hiçbir ocakta -Hocam yani eğer ben bilmiyorsam- 45 derece, 46 derece bir sıcaklık olamaz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, 65 ölçüyor, sizinkiler neden mesela ona müdahale edip bu yangın sensörlerini...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Biliyor ya öyle bir sıcaklık olmadığını. Şimdi, adam bakıp görüyor, anometre var, hava ölçüm cihazı, bakıyorsun, 23-24 derece.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama adam bir değiştirmez mi onu ya? 65 gösteriyor sonuçta, yanlış.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Doğru olabilir, evet ama o ısı sensörü ocağın en son noktası olan bir sensör, ocağın bir yerinden bunu tespit edemezsiniz zaten. Isı aslında ocak yangınlarının sonucudur, bütün dünya monoksü takip eder, ısı sensörü koyarsın, sıcaklığı ölçersin yani bir etken değil. Şimdi, bizim o cihazlar var, anometre ölçümü, o otomatik kaydediyor zaten, çıkacaktır yani bugün. Benim şimdi elimde değil, taksin bilgisayara mühendis kontrol ediyor.

BAŞKAN – Onlar kayıt altında mı, o anometrelerin şeyleri?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Tabii yani çıkacaktır, o cihazlar şeye gitmiş bildiğim kadarıyla, çıkacaktır ondan. O sıcaklıkla ilgili şeyleri var, çıkacaktır. Bizim ocaklığın sıcaklığı 24-25 derece.

BAŞKAN – O bilgilere ihtiyacımız var bizim.

Mustafa Bey, onları takip edelim de içerideki anometrelerin sıcaklık değerlerini...

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Gaz ölçüm sensörleri efendim, onların üzerinde var.

BAŞKAN – Gaz ölçüm sensörleri, içeride.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Onlar var, anometre de vardır.

BAŞKAN – Gaz ölçüm sensör değerleri var bizde, onları istedik ama sıcaklık önemli çünkü sıcaklığın çok güzel bir spekülasyonu oldu.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Onlar temiz havada olan sensörler gazı ölçmüyor.

Yani ben şunu size söyleyeyim: Bir ocakta ben de ısı sensörüne bakıyorum, iki saatte 3 derece, 3,5 derece arttı, iki saatte 3,5 derece 2 bin metre küp havada artmaz, imkânsız bir olay. Siz yani yakın ocağı, yine o kadar sıcak çıkmaz. Yani bu evet, doğrudur, dediğinize ben de katılıyorum ama şimdi biz ölçüyoruz ya, şimdi bizde bir şey ölçüyorsun, normalse öyle düşünüyorsun ama onun dışında öyle bir 46 derece sıcaklık, ocakta yüzde 70 nemde yani imkânsız bir olay. İsterseniz bir klimayı kapatalım, bir 24 dereceye ayarlayalım, duramayız yani.

BAŞKAN – İki saat duralım, burası hemen 27-28 derece olur.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Olması imkânsız bir olay.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - 32, 33 dereceden sonra..

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – İmkânsız, insanlar o derecede çalışmazlar. Şimdi, sıcaklık hassas bir konu. Yani 23 dereceden 24 dereceye çıktı mı, evet, eforlu çalışıyor insanlar, doğrudur. Ocağa iniyoruz ya aşağıya, bizim ocağın dezavantajı -ben de katılıyorum- yürümemiz. İmbat güzel bir yöntem bulmuş, onun da tartışılacak avantajları, dezavantajları var. Biz insanlara ocaktan çıkmak için bant nakli kurduk. yani binsic bu noktada, yürümeden işte o bandan ona, öteki banda... En son büyük ana bantlarda hızını düşürdük 0,8 metre/saniye hıza düşürdük ki “İnsanlar çıksın.” diye, bu şekilde düzen aldı.

BAŞKAN – O desandriyi tırmanma..

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Ölüm yani ben ilk başladığım zaman ağılıyordum yani ben çalışıyorum ama işçi nasıl çıkacak bu yoldan, onları kurduk ama yürüme biraz daha rahat. Siz de takdir edersiniz ki aşağıya doğru ama yürümese keşke, keşke...

BAŞKAN – Kuyu sistemi burada düşünülemez miydi?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Fakat saha öyle bir saha ki bu tarafına İmbat, üçgen gibi biz varız, burada Demir Export, burada açık ocak yani imkânsız bir olay onun topunu koyduğün zaman bizim rezervi kapsıyor. Belki havza madenciliği türünde bir proje olursa yani bunu çözebilirsiniz. Yani, ben elimden...

BAŞKAN – Sakine Hanım’ın başka sorusu varsa, buna da kısa...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sorumun yanıtını aldım mı ben?

BAŞKAN – Bilmiyorum.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Almadım.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi sıcaklık, risk analizi de var, aşağıya doğru inince insanlar... Yani, biz burada duralım, biz de terleyelim yani insanların duyu organlarıyla sıcaklıkları tespit etmesi çok hoş bir şey değil yani bulamazsın. Tabii ki insanlar “Madende terliyoruz, atletle çalışıyorum.” diyor, ben de bazen atletle...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Bu, öyle açıklanamaz ama çalışanlar var ve son bir ayda öyle söylüyorlar yani açılıştan beri orada çalışıyorlar, yeni değil.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Doğru söylüyorsunuz ama çalışma oldukça insan da efor sarf ediyor, terliyor. O, ısı sensörüyle ortaya çıkacaktır efendim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Akın Bey, hiyerarşik bir yapıda işçiler, mühendisler, oradaki görevliler işte mekanikçi diyoruz, emniyetçi, tahkibatçı, hazırlıkçı vesaire, bunlarla ilişkileri hangi prosedürü takip ederek bu bağlantıları kuruyorsunuz? Yani, işçinin yaşadığı ortam veya sorun işte bu sıcaklık meselesi, ailesine dert yanyor ama işletme amirine yansıyor mu bu durum? Mesela şu sıklıkla ifade edildi, işte bu dayıbaşılının yer altındaki hükmü mühendisten daha fazla şeklinde bütün arkadaşların ifadesi.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Hayır, hayır, hayır. Şimdi, o konuyu da şöyle açıklamak istiyorum: Biz de “taşeron” diye bir şey yok. Şimdi, eski mevzuatı herkes biliyor, biz mevzuatı zaten terk etmiştik. Fakat, şimdi, maden öyle bir şey ki, şimdi, yıllardır bir baca hazırlık işinde çalışan insanı biz alıp da üretime veremiyoruz. Biz dedik ki: Uzmanlaşalım. Yani işçimiz de öyle, şimdi diyelim ki bir işçi üretimde çalışıyor, üretimde çalışan tahkimatçıyı onu alıp bacaya veremiyorsun. Bir şekilde insanlar profesyonelleşti. Bu kötü bir şey değil ama insanlar işte “İşçi başı 3 lira para alırdı.” böyle bir şey yok fakat onlar profesyonel madenci, benim gibi madenciler. Biz niçin profesyonel madencileri ocakta kullanmayalım? Mühendisin yetkisi bizim ocakta her şeyden fazladır. Ben çalıştığım sürece, yıllardan beri iş güvenliğinde çalışan insanın en birinci derece sorumluluk, benim ederim bakın öyle, hâlâ da öyledir.

Keşke o mühendislere bir sorsalar yani mühendislere soru soran yok bu anlamda ama diyorlar ki: Yetkisi. Yetki her zaman mühendiste bizde. Öyle olsa biz niye 50 tane mühendis çalıştıralım, 50 tane mühendis var bizde, her birimde mühendisler var, altlarında birimler var, birbirini yetiştiren insanlar. Okuldan çıkıyor, kusura bakmayın ama bilmeyen insanlar burada çalışıyor, “tabaka” diyorsun “tabak” mı diyor. Biz onları adım adım getiriyoruz, adım adım en alttan en üste doğru getiriyorsun. O tür insanlar bizim ocak içerisinde... Yani yıllardır adam baca sürmüş yani diyor ki: “Ben baca ustasıyım.” Diyordur size belki. Diyor ki: “Ben tahkim ustasıyım.” veya öteki diyor ki: Ayak ustasıyım, bunları başka işte çalıştıramıyorsun, hâliyle bir yapı oluşuyor, daha güvenli oluyor çünkü. Bir insanı bildiği işte çalıştırmak daha güvenli, o şekilde bir şey var, yoksa İmbat da öyle yani şey de öyle bir şey değil. Daha güvenli bir çalışma ortamı oluşuyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Tekrar geçmiş olsun, ikinizin de verdiği bilgiler bizim raporumuzu yazmada çok önemli bilgiler, sizin de Ramazan Bey’in de. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Ben önce bir şey açıklayabilir miyim, iki dakika sürer? Bize Komisyona açıklayacağım.

BAŞKAN – Tamam.

Akın bey, çok teşekkür ederiz o zaman çünkü zaman darlığımız var, bir buçuk saat şey yaptık.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – En son bilirkşi raporuyla ilgili bir şey demiştiniz, onu açıklayayım isterseniz.

BAŞKAN – Söyleyin, onu da söyleyin kapatalım.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Şimdi, “Siz olsanız ne yazardınız?” gibi bir şey oldu Özgür Bey. Şimdi Özgür Bey, bizim burada oluşacak bir olay değil. Ne ocağın atmosferiyle ilgili ne ocağın içiyle ilgili buradan oluşabilecek bir durum değil bu Hocam. Burada bir hareket sonucu olan bir şey bu çünkü bu hava alma yenecek bir durum olamaz, ısındı yansa bile onu yenemez. Buradan geri çıkma değil hava ikiye bölündüğü için buradan bunu yapamaz, bir.

İkincisi, benim tahminim daha uzak bir yerde bu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bir şey sorabilir miyim? “Açık ocakta büyük top atıyorlar.” dediniz ya hani büyük patlama yapıyorlar, onlar saat saat kayıtlar altında mıdır?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Bilmiyorum ben onun araştırılmasını istiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - O sizin açık ocağınız mı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Benim değil. Yani o bölge araştırılsın, efendim, orada bir fay var, o fay bir araştırılsın, deprem araştırılsın, sabote ihtimali araştırılsın yani öteki türlü buradan demek çok zor ama bizim burayla ilgili değil, bizim bu yolla ilgili değil, bizim bu acı atmosferiyle ilgili değil bu.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - Ama yangının çıktığı yer belli Akın Bey, orada yangının çıktığı yer belli, patlamanın başlangıç noktası belli. Oradan hareketle başka tahminler yapılamaz mı?

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Yapılabilir, o olayın sonucu olmuş o, sonucunda bant yanmış, sonucunda kama yanmış, öteki türlü orada bir şey olma ihtimali yok.

BAŞKAN - Tetikleyen yer.

SOMA EYNEZ İŞLETME MÜDÜRÜ AKIN ÇELİK – Başkanım orası taşın içinde, komple taş kale orası.

BAŞKAN – Akın Bey, çok teşekkür ederiz. Tekrar geçmiş olsun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Efendim, aslında bu seyahatte öğrendiklerimiz, gördüklerimiz, geçen seyahatle kıyas mukayese kabul etmez, çok daha teknik şeylerden bahsettik. Örneğin havanın, dumanın oraya gittiği, nasıl gittiği bir muamma kafamızda oluştu.

Dünkü işçilerin ifadelerini aldıktan sonra, onları dinledikten sonra, ben akşam çok düşündüm. Özellikle Orhan’ın söylediği çok önemli bir şey vardı, kayıtlarda vardır o eminim. Şey demişti: “Daha hiç duman gelmeden acayip bir koku geldi ve on dakika sonra filan o duman geldi.” Şimdi, bu, benim akşam kafama çok takıldı yani on dakika önce bir koku öyle kendi başına gelmez. Yani, o kokunun çok özel bir nedeni olması lazım ve eğer, hani bizim düşündüğümüz gibi orada işte gaz vardı içinde, o gaz işte topukta yangın çıktı, yangının nereden geldiği ve bandı yaktığını düşünürsek, bunun yani o kokuyla dumanın aynı anda gelmesi gerekirdi. Yani, o koku niye on dakika önce geldi. Ben hakikaten gece uyuyamadım bile bu nedenle. Şimdi, bu havanın da buraya geri püskürmesi aslında Ramazan Bey’in de söylediği, Akın Bey’in söylediği şeyi de biraz destekliyor. Yani, bunu hiçbir zaman bilemeyeceğiz, bunun böyle olup olmadığını yüzde 100 hiçbir zaman bilemeyeceğiz.

Ben, biraz önce size açıkladığım gibi aslında o tavanın göçmesinin ne kadar önemli olduğuyla ilgili bütün raporlarda çok ayrıntılı şeyler yazdım, onları ben size daha sonra gösteririm.

Bu koku, şu nedenle olabilir: Şimdi, burada olduğu kesin zaten. En azından bu seyahatte yangının başladığı noktanın neresi olduğunu çok net olarak öğrendik. Yani şurası mıydı, burası mıydı artık demiyoruz, bir kere burasıydı. Şu işte 5 ile 9 arasında bir yerde olduğunu görüyoruz ve burada da herkes hemfikir ki burası taş bir galeri. Yani, bunun sağında solunda bir kömür olsaydı... Ki açıldığı zaman ben onu isterim yani gelelim açılırken bir görelim biz orayı. Hepimizin gelmesine gerek yok teknik olarak daha küçük bir ekiple gelip onu, orada görmek de bence son derece faydalı olur.

Şimdi, kokunun nedeni şu olabilir yani bugünkü söylenenlerle birleştirdiğim zaman aslında akşam da benim daha önce yazdığım raporları da düşünerek ben böyle bir şey olabileceğini kafamda kurmuştum, bugün de bunu konuşuruz, dillendiririz diye düşünmüştüm.

Şimdi şurada tavanda oluşan zaten göçmez o çok kalın bir şey tabaka ve bunun göçmesi çok uzun zaman alabilir, orada büyük bir boşluk içerisinde ciddi miktarda zehirli gaz zaten kömürün oksidasyonu dolayısıyla orada gazın olmaması mümkün değil, orada gaz zaten olur, o bir kusur değil. Yani, daha önceden çalışılmış bir yerin tavanında oluşan bir yerinde o gaz olur yani bunu zaten önleyemezsiniz. O göçmeye başladığında tabii bir yerden, en kolay deleceği yerden, gazın ocak içerisine girmiş olması lazım. Onun içinde karbonmonoksit vardır, metan vardır, envaiçeşit... Yani, karbonmonoksit de yanıcı bir gazdır ayrıca zehirli olmakla birlikte, metanla birlikte. Şimdi, o gaz yavaş yavaş sızmaya başlamıştır, önce çok hızlı değil, tabii kırana kadar, sızmaya başlamıştır, ondan sonra sızınca işte motordan, şuradan, buradan aldığı bir kıvılcımla da yanmıştır, patlamıştır ve ondan sonra...

İşte, o Orhan'ın dünkü söylediği ya işte "Çok kötü bir koku duyduk." şeyi bunu çağırıştırıyor, buradan basıldığı zaman, oradan enjektörden çıkan bir hava gibi gelmesi ama yangın yok daha bakın. O havalandırma havasıyla yukarıya doğru gidiyor ve o kokuyu duyuyor, ondan sonra yaklaşık on dakika sonra duman geliyor. Yani Orhan'ın ifadesini bir kere daha dinleriz ve okuruz çünkü son derece önemli. Çünkü öyle bir koku başka türlü gelemes. Yani, yangın olmadan, duman olmadan bir kokunun gelmesi, bir yerde durmuş, dinlenmiş bir gazın geldiğini gösterebilir. Yani, bunu şimdi paylaşmak istedim. Yani, söylenenlerle taşlar yerine biraz daha oturuyor gibi, birbirine denk geliyor.

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Nereden gelmiştir gaz Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - O, tabii, şuradaki boşluklardan. Bunun üstünde oluşan boşluklardan. Bunların temsilî resimlerini çizebiliriz.

BAŞKAN – Şimdi, kömürü boşalttığınız zaman üzerindeki yumuşak çöküyor. Bu söylenen şeyler üzerindeki...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Çok yukarıda, çok yukarıda 50 metre, 60 metre...

BAŞKAN – Çökme bu zaman içerisinde orada gaz birikiyor tepede. Basınçla da birdenbire oturmaya başlayınca o içerisindeki gaz da galerinin çatallarından içeriye veriyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Efendim, Soma havzasında en önemli şeylerden bir tanesi bu göçme olayının izlenmesi. Ben bunun proje olarak da yapılması gerekir diye ayrıntılı olarak nasıl yapılacağını da yazdım. Sismik olarak dinleyerek, buralardaki hareketleri dinleyip o göçmenin ne zaman olacağını aslında tahmin etmek mümkün. Yani, bu tür sistemlerin mutlaka burada kullanılması gerektiğini ben yazdığım birkaç raporda çok net yazdığımı hatırlıyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Aşırı bir basınç olmalı ki temiz havanın geldiği yere temiz havayı da yenerek gidiyor...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Aynen öyle, aynen öyle bir yerden bir gaz püskürmesinin olması lazım çünkü orası kömür olsa yandı da tutuşturdu deriz ama orası hakikaten şey değil taş.

BAŞKAN – Arkadaşlar çok teşekkür ediyorum. Hocama da teşekkür ediyorum.

Oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati. 13.54

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.00

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Bir harita koysunlar, numara da var, belki sizin de bilginiz olursa...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Dört aylık bir süreçte, sonuçta, burada ben mühendis arkadaşlarla birlikte kaldığım için, ister istemez bizim de vaktimizin çoğu bu olayı sormak, anlamak, ne olduğunu anlamaya çalışmakla geçti. Sonuçta, çok deneyimli arkadaşlarımız var yani uzun yıllardır bizim şirketimizde olan. Ben mühendisliği bilmesem bile artık sora sora daha bir konuya hâkim oldum ister istemez.

BAŞKAN – Can Bey, şöyle yapalım: Siz on veya on beş dakika kendiniz isterseniz, sizi bir serbest bırakalım, kendiniz bir olayı anlatın. Ondan sonra, daha sonra arkadaşlarımızdan...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Olayı mı anlatayım?

BAŞKAN – ...soru-cevap olacak. İkişerli veya üçerli sorulara cevap verilirse sizden sonra bir 4 kişi daha dinleyeceğiz, akşam da havaalanına yetişip Ankara'ya döneceğiz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ne kadar bir süre devam edeceğiz?

BAŞKAN – Sizinle bir saat vaktimiz olsun.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Yani, bir on dakika içinde...

BAŞKAN – On dakika içerisinde, bir eli dakikayı da soru-cevap...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şirkette nasıl bir yapılanmamız var onu söyleyeyim: Ben yurt dışında finans okudum, eğitimimi 2001 yılında bitirdim, 2001 yazında, 2002 kışında geldim, Türkiye'ye döndüm. Türkiye'ye döndükten sonra da şirketimizde çalışmaya başladım. Genel olarak, aslında şirketin hani finansal işleri, yapılanması, gelişim süreci, stratejik kararlar bu konulara baktık.

Soma Kömür AŞ otuz yıllık bir şirket, 2013'te otuzuncu yılını doldurdu madencilikte. Türkiye'nin aslında en eski yer altı kömür işletmecilerinden biri. Otuz yıllık süreç içinde yaklaşık yer altında 45 milyon ton kömür üretimi olmuş, belki biraz daha üstünde. Bizim şirketimizin yapılanmasında, dediğim gibi, zamana sirayet eden bir gelişme modeli oldu. Yani, büyümemiz tamamen kendi içinde organik bir büyüme oldu, çok fazla hani yönetici transferimiz dahi olmamış gibi bir şeydi. Bugün, şirketimizin üst düzeyinde bulunan bütün yöneticiler yılların içinde, yirmi beş-otuz yıllık süreç içinde daha çok bizim şirketimizde yetişmiş mühendislerdi. Bugün itibarıyla yani kazanın olduğu zaman itibarıyla, şirket grubumuzda 130'dan fazla maden mühendisi istihdam ediyorduk. Çeşitli bölgelerde madencilik yapıyoruz. Benim gelmemden itibaren, dediğim gibi, kademeli olarak Soma bölgesinde büyüme başladı yani daha doğrusu "Büyüme kademeli olarak başladı." demek lazım, biz o zaman özel sektör olarak çalışıyorduk. 2004 itibarıyla devletin bir politikası oldu, özel sektörle ortak çalışma politikası kapsamında kendi ocaklarını işletmesini özel sektörle anlaşma yoluyla özel sektöre yaptırmak gibi bir politikayla başlandı. Biz o zaman Geventepe bölgesinde çalışıyorduk, birleştik yan sahaya, orada yaptık. Daha sonra da yani 2005 yılından sonra, 2009 yılında bu kazanın meydana geldiği Eynez ocağını aldık. Dediğim gibi, bütün yöneticilerimiz hep şirket içinde yetiştiler.

Şimdi, bu kaza olana kadar günlük şirket... Tabii, biz geçmişte çok vahim bir olay yaşadık ama istatistiklere hep bakıyorduk. Sonuçta ben bir finansçıyım, finans da istatistik işidir. Bizim geçmişimizde 45 milyon tonda yaklaşık 12 kazamız oldu otuz sene içinde yer altında. Bu 5 milyon tonda 1 gibi bir kaza oranı neredeyse. Bu da aslında, o gözle bakıldığında dünya istatistiklerinde bile yer altı kömür üreticiliğinde kaza oranı en düşük şirketlerden biriydik.

Şimdi, bu kaza, tabii, bunu biz anlamakta güçlük çekiyoruz; ne olduğunu henüz hiçbir mühendisimiz söyleyemedi çünkü kazanın olma yeri bir taş bacanın içinde gerçekleşiyor. Sensör verilerimizde hiçbir sinyal yok, hepsini inceledik, tekrar tekrar döndük, baktık. Sonuçta, burada yerin altında her vardiyada 3-4 tane zaten iş güvenlikçi var, toplam da 50 mühendis var ve şirketin yapılanması itibarıyla biz bir işi 1'den fazla mühendise yaptırmazdık. Amacımız, alanında uzmanlaşmaydı. Eğer biri, bir mühendis güvenlik konusunda

uzmanlaşıyorsa hep güvenliğe bakardı; mekanik konusunda uzmanlaşıyorsa mekaniğe bakardı. Hangi alanda uzmanlaşıyorlarsa yıllara sirayet ederek o alanda uzmanlaşırlardı.

Akın Bey, bu işletmenin müdürü, çok değerli bir arkadaşımızdır, kendisi yıllardır aslında iş güvenliğinin başında olmuş bir arkadaşımız; iş güvenliğini yönetirken bu işletmenin başına geçti. Tabii, onlarla, kendileriyle olaydan sonra görüşme imkânları oldu ama tutuklamanın ardından tekrar görüşemedim. Bu konuyu masa başına oturup aslında bütün ekip olarak hiçbir değerlendirme fırsatımız olmadı, kendi aramızda tartışamadık ne olduğunu. Ama ayrı ayrı hâlâ da çalışma grupları hâlinde tartışıyoruz ve işin gerçeği, biz nasıl olmuş olabileceğine dair bir sonuca varamıyoruz.

Bir kömür yanmasından bahsediliyor. Yani, şöyle bir durum var: Biz hangi tezi ortaya atsak, şu olmuştur desek, olmamasına sebebiyet verecek birkaç antitez ortaya çıkıyor. Yani, mühendislik anlamında hani bir yerde açık bir panodan, yeryüzünden gazı aldı, yandı, birikti, geldi. Yeryüzünden gaz alması durumunda, hava alması durumunda gazını da yeryüzüne bırakması gerekiyor, bu bağlamda bir sıkışma olması gerekiyor. Yani, birçok tezi değerlendirdik. Açıkçası, bir taş bacanın içinde, ki bu taş baca yeni bir taş baca değil, beş-altı yıldır orada duran bir taş baca, bu kadar yüksek bir deşarjın nasıl olabildiğini biz bulamadık. Bilirkişi raporunu inceledik, bilirkişi raporunda yazılanların olmasının pek mümkün olmadığı kanaatindeyiz. Yani, alttaki topuktan... Topukta bir yanma olsa... Yani "Kömür yanması süreli bir olay." diye söylüyorlar. Sonuçta, bunları ben de sizlerle birlikte öğrendim, dediğim gibi.

Bizim işletmemizde şöyle bir prensip kuralı vardı: Biz yangınla mücadele etmeyiz. Yani "yangın" ibaresini verdikten sonra üretim panosunda, yükselme zaten kademeli gün ve saate yayılır. Eğer pano 50 ppm'in üzerinde kalıyor ve sabit devam ediyorsa pano kapatılır. Bu şekilde, biz, mekanize dahi kurduğumuz panoları kapatmış, külleme işlemi yapmış, operasyonu durdurmuş, yeri geldi mi o mekanize panoları tekrar söküp, yeryüzüne çıkarıp, komple bakımlar yapıp yer altına soktuğumuz durumlar yaşadık. Zaten prensip olarak, tabii, burada olaydan sonra üzüldüğümüz bir şey var çünkü hani bu şirkete... Tabii ki yani ben böyle bir olaydan sonra basının bakış açısını sorgulamadan... 301 kişi öldü yani çok ciddi bir olay var ve hani böyle bir olayda verilecek her tür tepki anlaşılabilir bir tepki, "Sorgu niye oldu." dan ziyade veya "Bu şirket neydi?" den ziyade... Ama tabii şirketi anlamak, kendimizi anlatmakla ilgili ufak bir gayretimiz oldu fakat dinleyenimiz olmadığı için biz de susmayı seçtik. Birkaç gün yani televizyonlarda verilen görüntülerde ahşap tahkimatların, işte, vagonla itilen ocakların resimlerinin, fotoğraflarının, videolarının yanında bu şirketin olayı anlatılıyordu, örnekler veriliyordu, mekanizelerin örneği veriliyordu. Avrupa'da bu mekanizayla yapılıyor, "Türkiye'de, işte, bu şirket..." diyor, yanında vagon resimleri, daracık kesitler yani bizle alakası olmayan...

Şimdi, burada, Soma bölgesi çok zor bir bölge, ben onu bir açıklamak isterim. Yani ben madenci olmamama rağmen tabii yıllardan beri bu işin içinde... Her yurt dışı seyahatimde, gittiğim yerde bir maden varsa girmiş, gezmişimdir, yabancı şirketlerin yatırımlarına bakmışımdır. Bir kere Türkiye'nin madenciligi zor. Niye zor? Sonuçta yani biz bir yarımadayız, üç tarafımızdan baskı yemiş bir yapıya sahibiz. Ukrayna'ya geçtiğinizde havza dümdüz, kilometrelik mekanize panolar kurabilirken Zonguldak'ta faylardan, kırıklı zonlardan bunu yapamıyorsunuz, aynı şekilde Ege bölgesinde.

Şimdi, bir Amerika, Avusturalya örnekleri veriliyor. Orada ne oluyor? Amerika ve Avusturalya'da, ben gezdim, Amerika'da da maden ocaklarını gezdim. Yani, Amerika'da da, Avusturalya'da da bu tarz zorlu yapılarındaki madenleri rezerv hesabına bile katmıyorlar. Kilometrelik düz panolar var; tavan taş, taban taş, metan riski yok, yanmariski yok. Yani, Türkiye'nin madenciligi zaten zor bir madencilik. Biz bunu biliyorduk, buna göre tedbirimizi alıyorduk. Yani, tedbir almadığımız konusundaki suçlamaları ben kabul edemeyeceğim. Çünkü, gerçekten, bilmiyorum, ocaklarımızı gezebildiniz mi -biz görmedik- yani yapılabileceğin... Son yatırımımız Işıklar'dır.

BAŞKAN – Gezdik oraları.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Yani, şu anda teknoloji anlamında yapılabilecek, var olabilecek madencilik anlamında ne varsa Işıklar'da yapılmıştır. Biz Merzifon'da bir maden ocağı devraldık. Ben, gezdiğim gün, çıktığım dakika ocağa kapatılma talimatını verdim ki üretim yapılan bir ocaktır. 5 kilometrelik 8 metre kare kesitle, 5 kilometre gidiş, 5 kilometre dönüş, havalandırmayla çalışıyordu. Ocağı durdurduk, tamamen operasyonu durdurduk, ocağı boşalttık, yeniden yepyeni yollarla içeri girdik. Şu anda hani orada da mekanizasyon, yarı mekanizasyon planlarını değerlendirdik. Yani, önceliğimiz hep güvenlik oldu, bu olaya kadar da bu konuda başarılı olduk. Şimdi bu olay bir şey oldu yani ne olduğunu anlayabilsek "Biz bunu yanlış yaptık." diyebileceğimiz bir noktada olabilsek kendimizi daha kolay yargılayacağız ama ne olduğunu biz anlayamıyoruz. Yani, gerçek anlamda ben bunu dört buçuk aydır burada gece gündüz, saatlerce yani olabilecek her şeyi değerlendiriyoruz. Hani ne emsal bulabildik, ne böyle bir şey yapar? Çünkü, arkadaşlarımla anlattığı -size anlatacaklar- bu olayın başladığı nokta biliniyor, tam noktası biliniyor ifadelerden. Burada 2 tane arkadaş geçiyorlar 5 ile 6 numara arasındaki noktayı. Oradaki tamburların olduğu yeri geçiyorlar, arkadan bir

gaz deşarjı geliyor, yaklaşık 1-2 metre arkalarından ve geri dönüp buradan 2 numaraya doğru 15-16 kişi gazın içinden çıkıyor. Şimdi, bu 5-6 arasında ne var diye baktık, her şeyi değerlendirdik. Bant yanar mı? Bantlarımızın spesifikasyonu bellidir, TSE standartlıdır ki aldığımız fabrika yeni bir üniteye geçmişti, çok daha kalitesini artırmıştı, yanmazlık oranları çok yüksektir. Bu böyle bir sıyırmaıyla bandın, dışarıdan bir müdahale olmadan yanmaz. Zaten denemelerini de yaptırarak, bandın bir uçtan bir uca şalomayla kesimi yirmi dakika sürdü. Yani, buradaki kablolu sisteminin böyle bir şey yapmasına imkân yok. Yani, bu kadar büyük bir şeye ne olabilir diye tabii çok baktık, bu kadar büyük bir şeyin olması için bir şey bulamadık. Sadece bir tez olarak, tabii bunu da bilemiyorum, Dinar depremi ve Marmara depreminde fay hatlarının içinde sıkışmış gazların ani yanma sonucu baskı yapıp ortaya çıktığını, alev alarak püskürdüğünü söyleyen birine denk geldik, o örnekleri araştırdık. Çünkü buradaki olay şöyle yani burada bir kömür topuğunda yangın olsa bu yanmanın, bu kadar büyük bir basınçla gelecek bir yanmanın sürekli devam etmesi lazım. Olay gününden iki gün sonra burada soğutma yapıp gidildiğinde herhangi bir yangın yok, kokuma yok, hiçbir şey yani olay yerinin başlangıcı...

Tabii, ben şimdi uç bir tez belki ama burada bunun planlanmış veya yapılmış olabileceği tezini de düşündük. Yani, niye yapılabilir? Sonuçta, yüz yıldır enerji için savaşıyor. Niye yapılabilir? Türkiye son yıllarda kömür anlamında çok ciddi atağa kalkmış bir ülke, termik santral planları var ve sahip olduğumuz en önemli petek kaynağımız kömür. Yerin altına derinleşiyoruz, artık açık ocak madenciliği bitiyor ve yer altına gidiyoruz. Yani, bütün bunlara bakıyoruz. İçinde bulunduğum durum şahsen çok üzücü ve çok zor bir durum. Çünkü kendi prensiplerimizi biliyoruz, basında bizimle ilgili yansıtılmış tabloyu görüyoruz.

Burada çok şey konuşuldu. Ben çok memnunum buraya geldiği için çünkü ben tutuklanırken, adliyeye girerken bir gazeteci bana "Söyleyecek bir şeyiniz var mı?" diye sordu, ben de "Zamanı gelince konuşacağım." dedim. Çünkü konuşmaya çalıştık ilk üç dört gün, gazetede yalan haber çıkıyordu, arıyorduk, "Bu yalan." diyorduk, "Biliyoruz ama yayınlamaya devam edeceğiz." diyorlardı. O kadar büyük bir baskının altında bize de yapabilecek bir şey kalmadı, boynumuzu büktük, sustuk, zamanı gelince konuşabileceğimiz ortam olduğu zaman kendimizi anlatalım dedik. O yüzden ben herkese çok teşekkür ediyorum, en azından bizi dinlemek nezaketini gösteriyorsunuz.

Yani, dediğim gibi, ben şimdi burada şirketteki pozisyonum itibarıyla finansmanını yaptım bu işin ama bu ekibin var olmasında, büyümesinde, sistematik bir şekilde bir ekip hâline gelmesinde de çok büyük katkı var. Finansmanıyla ilgili bir şey söylemek istiyorum, Türkiye'de ve dünyada finansman anlamında en zor finanse edilebilecek sektör madencilik sektörü. Bunun sebebi de şu: Madencilik sektörü, bir fabrika kurmuyorsunuz. Yani, bir banka size finansman verdiğinde bir fabrika kuruyorsanız ne der? "Yürütemezlerse fabrikasını alırım." Özellikle kömür madenciliği ve bu tarz taahhüt işlerinde bankanın sizinle yaptığı iş tamamen itibara dayalı. Bizim geçmişten gelen, yıllardır bu işi yapmamız, böyle bir olay değil yani bunun yüzde 1'ini yaşamadık biz, otuz sene boyunca 3 kişinin aynı anda öldüğü bir kaza yaşanmadı bu işletmelerde. Yani, gerçekten kendimize güveniyorduk madenciliği doğru bildiğimiz konusunda, hâlâ da bu güvenimiz devam ediyor. Burada bizim düşüneceğimiz bir olağanüstü bir şey oldu, öngörülemeyen, sektörel anlamda belki bir ilk. Bu noktadan sonra en önemli şey bunun ne olduğunun doğru anlaşılması çünkü bu madencilik devam edecek, bizimle devam edecek veya bir başkasıyla devam edecek. Soma'da 500 milyon ton yerin altında kömür var ve birilerinin bu kömürü çıkarması lazım. Bu otuz senedir olmadı, 13 Mayıs'ta oldu. Babam Alp Gürkan 12 Mayıs'ta madencilik sektörünün en itibarlı insanlarından biriymen 14 Mayıs'ta o itibar edenlerden kimse kalmadı. Şimdi sorgulamadan, yargılamadan bir yerlere gittik. Ben o yüzden çok memnunum, gidip gördünüz, kanınız nedir bilmiyorum ama en azından bizim yapmaya çalıştıklarımızı, bugüne kadar yaptıklarımızı, çalışma prensibimizi gördünüz.

Bir mekanizenin yatırımı normal bir klasik ayağın iki üst katıdır. Diyeceksiniz "Niye mekanize yapıyorsunuz?" Eğer ola ki... Bir kere mekanizeyi iki şey sağlıyor: Bir, çalışandaki teknik vasfınız artıyor yani teknik lise mezunları, işte uzun vadede çalışacak ve işe hâkim olacak insan kitlesiyle çalışmaya başlıyorsunuz. İki, güvenliği inanılmaz derecede artırıyor. Bir mekanize yatırımının geri ödemesi beş ile yedi yıl arasında yani yaptığınız bir yatırımdan uzun yıllar boyunca para kazanmıyorsunuz. Ne zaman mekanize yatırımdan para kazanır bir şirket? Bu iş gerçekten yıllara sâri yirmi otuz yıl yaparsa mekanize sistemleri kendini geri ödemeye başladıktan ve bitirdikten sonra o zaman işte bir kârlılık olur. Biz şirket olarak son yedi yıldır Türkiye'de en çok madencilik, kömür sektörüne yatırım yapan şirketz. Birçok şey konuşuldu, bir bina müteahhitliği yaptık, yer altından çıkan yer üstüne yatırılıyordu, tamamen benim finansal bir kurgumdu. Bu yatırımların hepsi o bina sayesinde gerçekleşti. Ben 2004-2005 yılında grafikteki büyüme ivmesini gördüğümde o zaman babam Yönetim Kurulu Başkanıydı, bir gayrimenkul yatırımı yapmamız gerektiğini söyledim çünkü uzun vadede gayrimenkul ile desteklenmeyen bir finansmanı madenciliğin önünde imkânımız olmayacağını söyledim. Işıklar yatırımı, Merzifon'da yapmakta olduğumuz bütün bu yatırımlar aslında o projeden gelen finansman imkânıylaydı. O proje de buradan, yer altından çok büyük paralar kazandık da yaptığımız

bir proje değil, bir finansman projesiydi. Proje kendini kiralalarıyla ödüyordu, gayrimenkul teminatları da buradaki finansmanları sağlıyordu. Buna da bir açıklık getirmek istiyorum çünkü dediğim gibi, bize sorulmadan birçok şey söylendi, kendimizi ifade etme imkânımız hiç olmadı. Biz bu olayın vahametiyle ilgili zaten en çok üzülen, en çok yaralanan biziz. Yani, burada böyle hani kelimeyle ifade edilemez zaten bizim yaşadığımız. O yüzden hani bu bir süreç. Buradaki -dediğim gibi- en önemli şey bu olayın gerçek sebebinin bilinmesi. Bilinsin ki madencilik literatürüne belki girecek bir olayla karşı karşıyayız. Yani, dört buçuk ay oldu, bilemiyorum, belki sizlerin bunu bizlerden daha da detaylı inceleme imkânınız var, siz çözdünüz ama biz çözemedik. Bizim konuştuğumuz hiçbir profesör, hiçbir maden mühendisi de henüz bunu tam anlamıyla anlamış değil çünkü olay olduğunda gaz var, alev yok, alevin sonradan nereden geldiği belli değil. Yangının sebebini anlayamıyoruz. Yangını anlasak gazı anlayamıyoruz.

Ocağa yani yaklaşık işte otopsi sonuçlarını aldık. Hemen bu olayın olduğu yerin yanında bir alanımız vardı, buraya biz bir yaşam odası yapmıştık, onu da anlatmak isterim. Bu yaşam odasını yaptık, sonradan da başımıza bu yaşam odası çok büyük sıkıntı oldu. Niye oldu? 2010 yılında bu Şili'deki madenciler yer altında kalınca ben "Yaşam odası yapabilir miyiz biz?" diye sordum mühendis arkadaşlara. "Bu madende olmaz." dediler. "Niye olmaz?" dedim. "Tektonik hareketten ayakta tutamayız bunu." dediler. "Deneyelim görelim." dedim. Biz olmayacağını bile bile denemek amacıyla eğer başarılı tutabilirsek, ayakta tutabilirsek, dedikleri gibi tektonik bir sıkıntı olmazsa en azından bir adım atmış oluruz, görürüz dedik, bir alan yaptık. Bu alan ancak bir sene ayakta kaldı ve göçtü, ayakta duramadı. Onun göçmesinin ardından ocağın tam merkezinde olduğu için orada bir alanda yaklaşık 350 tane acil bir durumda kullanılmak üzere ferdî oksijen maskesi koyduk ekstradan hani acil bir durum olursa diye. Şimdi, bu olayın olduğu yer ocağın tam kalbi, öyle bir nokta ki bütün ocağa sirayet edecek, mevcut ocağa sirayet edecek bir şeyin olmasını istesiniz bu noktada yapmanız lazım, havanın iki yönlü akışı olan... Yani 100 metre yukarıda yapsanız aşağıya sirayet etmeyecek, 100 metre aşağıda yapsanız yukarı sirayet etmeyecek ama öyle bir noktada ki, öyle bir anda ki, tam vardiya dönüşüm anı... Yani artık bütün terslikler üst üste denk geldi, bizi buldu gibi bir şeyden başka bir şeye gelemiyorum. Yani plansanız nerede böyle bir şey yapalım da bütün ocağı tarumar edelim diye, bu noktada yapılır, bu kadar yani, bunun başka bir noktası yok. Burası en az insan geçen, en korunaklı, tamburların olduğu yer, insanların aslında hareketinin, sirkülasyonunun az olduğu bir nokta. Şunu demek istiyorum: Bu olay burada başlıyor, 350 tane ferdî maskenin bulunduğu yerdeki arkadaşlarımız vefat ediyor, kurtulamıyorlar ve otopsi sonuçlarına baktım, 99,2 hemoglobinin monoksit oranıyla... Yani bu, dakikalar içinde yaklaşık 8-10 bin ppm bir gazdan bahsediyoruz yani böyle bir gazı... Ocakta çıkarmaya çalışsanız bu yangını, uğraşsanız bile gerçekten zor bir yangından bahsediyorlar. Yani her şeyi üst üste koyuyoruz, işin içinden çıkamıyoruz ve üzülüyoruz. Üzülüyoruz çünkü otuz yıldır bu iş yapıyoruz, bildiğimiz iş bu, hep yapmak istediğimiz iş bu. Bu, babamın...

Ha, şu şeye de açıklık getirmek isterim: Ben niye yönetim kurulu başkanıydım? Alp Bey, babam, geçen sene Ekim ayında 75 yaşını doldurdu, 4 tane torunu oldu ve dedi ki: "Ben kırk senemi madencilığe verdim, artık alınının aklıyla emekliye ayrılmak istiyorum. Burada hani bir fahri başkan olarak gerekiyorsa bana sormak istediklerinizi cevaplayacağım, artık torunlarımla olmak istiyorum." Onun o kararından sonra... İşin gerçeği, ben daha kurumsal yaklaşan bir insanım. Bu şirket kurumsal bir şirket, bunu belirtmek isterim, bu şirket aile şirketi değil, bütün aileden sadece 2 kişinin çalıştığı bir şirket, 7 bin çalışanı olan fakat 2 aile bireyi olan bir şirket yani burada böyle gelip kararların bizler tarafından verildiği, kafamıza göre verildiği bir yapı yok, her şey madenlerde hazırlanır, gelir bize sunulur. Ben, dediğim gibi, uzun yıllar burada sonuçta yönetim kurulu başkan vekilliği yaptım. Bizde nasıldı? Projeler madende hazırlanır, bu hazırlığın akabinde gelir bize sunulur, bunu ben değerlendirmeye başladım ondan sonra. Eğer mevcut proje finanse edilebilecek gibi görünüyorsa, finanse edebileceğimize inanırsak o zaman süreç işleme başlar, bankalarla görüşürüz, yapıp yapamayacağımıza bakarız, projenin doğru olup olmadığına bakarız, doğru olduğunu düşünürsek o zaman tekrar mühendislik bölümüne devrolur, biz merkezden finansmanını ayarlarız ve projenin yatırımına başlarız. Dediğim gibi, bu işlerde kazanılan para çok uzun yıllara sarıh bir para. Biz zaten aile olarak -bilmiyorum artık basında nasıl yansıtıldı da- oldukça mütevazı yaşayan insanlarızdır, hiçbir zaman abartılı şeylerimiz olmamış insanlarız. O yüzden de hani buradan daha çok kazanıp... Önemli olan, işimizi yapalım. Alp Bey'in bana emekli olurken bir şeyi vardı, "Can, bu işe sahip çıkacaksın, burada 7 bin kişiye iş veriyoruz, buna sahip çıkacaksın." dedi. O, bana bunu bu şekilde devretti. Benim, dediğim gibi, yönetim kurulu başkanlığı konusunda kaygıları vardı çünkü teknik bilgim yok yani tabii ki öğrenmeye çalışıyorum, anlamaya çalışıyorum ama şunu buraya yapmayın da buraya yapın diyebilecek bir bilgiye sahip bir insan değilim. Yani o noktada, kontrol edemediğim bir yapının bütün sorumluluğu benim üstümdeydi. Ama bankalarla yaptığımız finansman anlaşmalarından dolayı da banka zaten başka bir yönetim kurulu başkanını kabul etmiyordu. Sonuçta biz de işimizin arkasındayız. Ben de bu şekilde yönetim kurulu başkanı oldum. Alp Bey aslında emekliydi. Bu olay başladığında bir basın toplantısı yapıldı. O basın toplantısında olması gereken bendim ama niye çıkamadım? İnanılmaz bir sosyal medya baskısı "Alp Gürkan nerede, Alp Gürkan nerede, Alp Gürkan nerede..." Çıkıp da "Alp

Gürkan emekli oldu...” Çıkıp da zaten bir şey diyecek hâlimiz kalmamıştı. 75 yaşında, kendince tansiyon ve sağlık sorunları olan bir insan dört gün uyumadan basın toplantısına çıktı, ne konuşabildi ne bir şey yapabildi. Ama hâlâ diyorum, ben verilen tepkiyi de yadırgamıyorum, en azından basının verdiği tepkiyi yadırgamıyorum. Bazı tepkileri yadırgıyorum, buradan en azından bilgi alabilecek, öğrenebilecek, ondan sonra yorum yapabilecek insanlar varken, bunu yapmadan yorumlamış insanların tepkisini biraz yadırgıyorum. En azından bir inceleselerdi, şirketin geçmişine bir baksalardı, yapılan yatırımları bir görselerdi, ondan sonra yargılaması... Zaten yargılıyorlar, herkes yargıladı. Buydu benim şeyim.

Bunun dışında ben sorularınızı cevaplayayım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Can Bey.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Müsaade ederseniz ben ikişerli ve üçerli alacağım arkadaşlarımızdan çünkü zaman sorununuz var. Özgür Bey, Özgür Özel...

Selçuk Ağabey, sen sorunu sorabilirsin.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, geçmiş olsun.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Sağ olun, çok teşekkür ederim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bir an önce hakikatin ortaya çıkmasını diliyorum.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Eyvallah.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Biraz önce arkadaşlarınıza sormuştum, bu kömürcülüğü, bu madencilik dışındaki firmalarla yapıyorlar Almanlar, İngilizler, Avusturalyalılar gibi... Buralarda çok az kaza oluyor.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bizde de çok az oluyordu öyle bakıldığında yani dediğim gibi, otuz senelik geçmişimizde...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sadece sizin için söylemiyorum ben bunu, sadece sizin holdinginiz için yani bu firma için söylemiyorum. Genellikle Türkiye’de son kırk elli yıldır çok ciddi kazalar oldu ve can kayıplı kazalar. Orayla bura arasında ne eksikliğimiz var? Birinci sorum bu.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bakın, ben bunu açıklamak isterim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İkinci sorumu sorayım efendim.

BAŞKAN – Şöyle yapalım Can Bey... Siz bir kalem kâğıt verirsiniz Can Bey soruları...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Burada var, ben not alayım.

BAŞKAN – Siz hepsini not alın, toplu cevap verin.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Orayla burası arasında ne farklar var, teknolojik mi, kanuni mi, eğitim mi, bunlar gibi vesaire ve benzerleri?

İkinci sorum Can Bey: 2005 yılında Park Holdingden burayı satın almışsınız.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Hayır, 2009 yılında.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 2009 yılında, düzeltiyorum. Bir genel müdür, şu an ismini hatırlayamayacağım, bu firmalarda çalışmış bir şahıs Ankara’da bize bilgi verirken şöyle söylemişti: “Burası zaten yanıyordu...”

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Tabii, çok yandı.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – “...burada çok fazla yangın vardı...”

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Evet.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – “...Burasını bilinçli olarak bu şahıslar, Park Holding, buraya, Soma Kömür AŞ’ye devretti, onlar da bilerek aldılar ve böyle devam ettirdiler.”

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Evet.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Neden böyle sorunlu bir maden ocağını satın aldınız ve sorunlu bir maden ocağını yürütme lüzumunu hissettiniz?

Teşekkür ederim.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ben iki sorunuza da...

BAŞKAN – Bir saniye Can Bey, Özgür Bey’in de sorusunu alalım, ikisine cevap verin, olur mu?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Can Bey, geçmiş olsun öncelikle.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Sağ olun, çok teşekkürler.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, savcılıkta ilk olarak siz sorgulandığınızda denetimli serbestlikle bırakılıyordunuz, savcının talebi oydu. Ardından, Ramazan Doğru görüştüğünde savcılığa sizin tarafınızdan ibraz edilen şirketin yetki devriyle ilgili 24/12/2013 kararındaki o imzanın kendisine ait olmadığını söyleyince savcı sizi tekrar ek sorguya aldı ve bu sefer tutuklanmanızı talep etti ve mahkeme de tutukladı. Ramazan Doğru'nun itirazı daha sonra, üç dört ayın sonunda kriminolojiden onu haklı bulur şekilde oldu, dava dosyasına girmiş. Ayrıca, ticari sicil gazetesine yollanan ve yayımlanan karardaki imzanın da kendisine ait olmadığını, onun da...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Onun daha henüz kriminal raporu gelmedi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gelmedi ama bugün kendisi de “O imza da bana ait değil...”

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bekleyelim, görelim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O da diğer şekilde çıkacağını iddia ediyor kendisi, öyle düşünüyor ve şirketin kendisine sağlamayı teklif ettiği avukatı da kabul etmeyip İzmir’den bir başka avukat aldı. Bu, sizin verdiğiniz belgedeki imzanın gerçek olmasını neye bağlıyorsunuz, nasıl açıklıyorsunuz ve Ramazan Bey de...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Açıklayayım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sorum zaten bu kadar, size ben başka bir şey sormayacağım.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ben bunu... Sırayla gideyim isterseniz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii. Yani Ramazan Bey’in...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Açıklayacağım. Ben normalde bunu anlatayım diye düşündüm ama soru gelmeden söylemek istemedim herhangi bir konuda.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

BAŞKAN – Buyurun Can Bey.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şimdi, yabancı ülkelerle ilgili aradaki fark... Şimdi, demin aslında biraz bahsettim. Türkiye'nin madenciligi -yani hocalarımız bilir, ben bilemiyorum ama- Türkiye'nin madencilik yapısı gerçekten zor, sıkışmış bir yapıdayız, çok kırıklı bir yapı var. Avrupa'daki madencilığe gelirse, Almanya, İngiltere, Fransa diyoruz. Bir kere, İngiltere, Fransa, herhâlde yaklaşık bir yirmi otuz yıldır falan madencilik işini rafa kaldırmış durumda, yapmıyorlar. İlk başladıkları dönemde çok büyük kazaların olduğu... Tabii, o zaman belki teknoloji bu kadar gelişmemişti ama ben şöyle bir örnek vermek istiyorum: Geçen gün şansa televizyonda denk geldim, Güney Afrika'daki yer altı madenciligiyle ilgili bir program vardı. Güney Afrika çok ciddi bir madencilik kökenine sahip, 150 yıllık falan bir madencilik kökenleri var. Yaptıkları madencilik, ağırlıklı, metal madenciligi, kömür madenciligine göre daha kolay bir madenciliktir çünkü taş yapı içindesiniz. Yıllık 150 ölümlü kaza ortalaması olduğunu öğrendim programda. Yani kaza olmuyor değil aslında, kazalar oluyor. Ha, kaza nasıl önlenir? Teknolojik yatırımla önlenir, biz buna inanıyoruz, o yüzden zaten teknolojik yatırım yapıyoruz, yaptık. Yani, kendini yedi yılda ödeyecek bir mekanize yatırımını 200 kat farkla yapmamızın sebebi bu. Çok para, az para değil, ikisinin de kazandırdığı para aynı. On beş yıllık bir periyoda bakarsanız, belki mekanize kârlı olabilir ama on beş yıllık bir periyottan bahsediyoruz. Şimdi, bunların yapılması lazım. Mevzuattaki değişiklikleri... Mesela, böyle bir kazada biz şunu gördük, gerçi o konuda da net bir şey söyleyemiyorum, hani, oksijen maskesi olsaydı belki bu yaşanmazdı diyoruz ama 350 tane ferdi oksijen maskesinin yanında 12 tane arkadaşımız çıktı. Yani, neydi bu vuran bizi? O kadar hızlı ve o kadar kuvvetli vurmuş ki bu arkadaşlar maske bile takamamışlar. Nasıl bir şey? Madencilik yangını oluyor yani Soma bölgesinde yangın var ve hep olacak, biz çok yaşadık, yaşamaya da devam edeceğiz. O yangınla bu yangın, ikisi birbirinden farklı yangınlar. Şimdi, yabancı ülkelerdeki farkı diyoruz, dediğim gibi, Avustralya, Amerika yer altı kömür madencilığının yapıldığı bölge, şöyle söyleyeyim: Madencilğin yapıldığı neredeyse bütün damarlar yaklaşık 4 metre, 5 metre veya 6 metre kalınlığında, kilometreyle kurulabilen pano boyları -bunlar teknik konular- mekanize genişlikleri 200 metre. Öyle bir şey yapıyorlar ki 2,5-3 kilometre bir pano boyu kuruyor, 200 metrelik bir mekanize koyuyor, yaklaşık bir buçuk yıl sürekli aynı kesimi yapıyor, bir vardiyadan bir vardiyaya bile değişiklik olmuyor. O kadar şartlar farklı ki birbirinden yani gaz sıkıntısı yok, metan sıkıntısı yok, kömürde yanma sıkıntısı yok, tavanda baskı sıkıntısı yok. Soma bölgesinin ve Türkiye'nin aslında diğer madencilik bölgelerinin -benim şahsi kanaatimce çünkü bu olayın üzerine ben çok gittim, çok uğraştım- en büyük madencilik sıkıntılarının biri, bu madenlerde ayak kurulduğunda rekuplarda baskı denen bir şey var. Kuruyorsunuz rekubu, yer altında öyle bir baskı oluyor ki -yani yer ki tavan taşı yumuşak falan- bu devamlı bir tarama gerektiriyor. Hatta, biz Işıklar Ocağı'na geçtiğimizde ben hep insan üzerindeki iş yükünü alarak madencilik yapalım, bu felsefeyi zorluyordum. Biz Işıklar Ocağı'na geçtik, dedim ki “Roadheader”lar alalım -gördünüz mü bilmiyorum, “roadheader” başı dönerek kesim yapan makinalar, şu anda Işıklar’da da çalışıyorlar-

kesimi bununla yapalım, işçinin üzerinden yükü alalım, kesit de genişlesin, hem işçi rahatlar hem kesit genişlediği için çalışma ortamı rahatlar. Ama ne oldu? Biz normalde 9-10 metrekaarelik "hava kaçıışı" denilen rekupları 16 metrekaareye çıkardık. Bir baskı yedik ki işçinin üzerinden yük alacağız derken o 16 metrekaare geniş kesiti ayakta tutmak için verilen emek daha fazla hâle geldi.

Yani yaptığımız madencilğin olduğu yerdeki şartlar zor, bunu bilerek yürümemiz lazım ama bunların önü alınmaz mı, kazaların önü? Alınır, daha teknolojik madencilikle. Dediğim gibi, bizim maden kazalarımızın belli şeyleri vardır, o yüzden bu. Madende kaza niye oluyor? Biz bunları analiz ediyoruz, yönetim kurulu toplantılarımızda konuşuyoruz. Göçük olur, madende kaza olur. Metan sıkıntılı bölgelerde çalışıyoruz, özellikle Zonguldak, Merzifon falan, metan patlaması olabilir, kaza olur. Bunun dışında, bireysel, ufak kazalar olur ama asıl sebep göçük ve metandır. Mekanize yaptığınızda zaten göçük sistemi, mekanize ve yarı mekanizede göçük kaza ihtimalini çok düşürüyorsunuz. Bakın, o bireysel kazayı önlemek tamamen bir iş kültürüyle alakalı. Yani, siz ne kadar uğraşırsanız uğraşın sizinle birlikte işçinin de o emeği vermesi lazım bireysel kazayı önlemek için. Açılmaması gereken bir nokta varsa açmaması, ellememesi gereken bir nokta varsa ellememesi lazım ama o da bir yere kadar olabiliyor. Yani, bu komple bir kültür aslında, zamanla gelişecek bir kültür. Sonuçta, Türkiye yer altı madenciliğinde biz otuz senedir varız ama birçok firma giriyor, birçok firma şu anda yer altı madenciliğine giriyor ve ben bakıyorum, gerçekten zorlanıyorlar.

Şimdi, buradan buna geleceğim, Park Holdinge. Park Holding Türkiye'de Amerikan standartlarında madeni bulunan tek şirkettir. Çayırhan bölgesi Anadolu çanağının içinde kaldığı için Amerika'da bahsettiğim gibi dümdüz, tavan taş-taban taş kesitlerde, madencilik sıkıntısı olmayan, fayı olmayan, kalın damarı olmayan, damarda eğimi olmayan; aslında olabilecek en kolay madenciliği yapıyorlar, yanma yok, gaz riski yok. Yani, bizde madencilikte biz dağa bisikleti yapıyorsak onlar düz asfalt bisikletine biniyorlar diye konuşuruz her zaman. Park Holding buraya geldikten sonra evet, yangınla mücadele edemediler. Şimdi, bu yangın öyle bir olaydır ki Demir Export firması da şimdi Soma'da. Demir Export da ilk panolarını açtığında yangınla mücadelede çok zorlanacak. Soma'nın kültürüdür yangın ama bu yangınla -bakın, çok önemli bir şey var- bu yangının bir alakası yok. Burada olan yangın... Biz Soma'da yılda bir veya iki panoda en azından yangın yeriz, panoyu kapatırız, külleme yaparız, tekrar açarız. Soma'da İmbat'a gidin onlar da aynısını yapar. Soma'da madencilik yapan herkes Soma'daki yangın olayını bilir. Yangın kelimesi belki çok doğru bir kelime değil, ayak içindeki bu yangın uzun zaman alan, zamanla oluşan yani ppm toplayan, saatler içinde yükselir, günler içinde yükselir, gaz gelir, kapatırsınız, kül basarsınız söner, sonra tekrar açarsınız. Onların bahsettiği yangın bu, bu yangını biz de bilmiyoruz nedir. Dediğim gibi, 130 tane mühendisimiz var bizim, bu mühendisler Soma bölgesinde yetişmiş mühendisler. Akın Bey yirmi beş yıldır Soma bölgesinde, iş güvenliği uzmanı, Türkiye'deki birçok kazaya bilirkişi olarak gider. Biz şirket olarak şunu da yaparız: Herhangi bir yerde bir kaza olduğunda, "Aa, kaza olmuş." demeyiz, hemen bir ekip gider, kaza niye oldu diye inceler, benzer bir kazanın önleminin nasıl alınabileceğine dair kendi içimizde ona göre önlem planları oluştururuz. Dediğim gibi, Parkın burayı bırakmasını biz yadırgamadık. Çayırhan'daki madenciliği burada yapmayı bekliyorlarsa zaten yapamayacağını biliyorduk. Burada damar yapıları farklı, kömür çok yanmaya müsait. Havalandırmasını doğru yapmadığınız anda ayakta yangın olur. İlerleme hızları doğru olmadığı zaman yangın olur.

Aslında ben -bilmiyorum soru gelecek mi- çok konusu geçtiği için, üretim baskısı konusuyla ilgili de bir şeyler söylemek istiyorum daha sonradan ama bu yangın normaldir Soma'da. Yani biz Parktan burayı devraldığımızda burası yanıyordu, yanıyordu, biliyoruz; bizim de aldıktan sonra birçok ayağımızda yangın çıktı, kapattık, önlemine aldık, ileride tekrar açtık, devam ettik. Bundan sonra da bu madenciliği yaptığımız sürece bu yangınları yaşayacağız; bu, Soma'nın yapısı. Yani bu yangınla mücadele başka bir şey, o yangınla bu yangın bir değil; bunu söylemek istiyorum.

Ramazan Bey olayına gelince... Dediğim gibi, ben 2014'ün başında Yönetim Kurulu üyesi olacağım zaman, işin gerçeği, şunu söyledim: Ben bu işin teknik kısmını bilmiyorum, kontrol edebilecek bir deneyime sahip değilim, karar verici merci olabilecek bir deneyime sahip değilim. Bununla ilgili -hukuk departmanımızı çağırdım- sonuçta zaten 6331 sayılı İş Güvenliği Kanunu'na göre işveren vekili işveren sayılıyor risk ihtiva eden bölgelerde ama ben bunu kendi iç mevzuatımıza yazalım dedim çünkü Ramazan Bey Genel Müdürümüz, Soma'daki bir numaralı insan, karar verici o. Ramazan Bey öyle bir genel müdürdü ki ben işletme müdürümle birebir konuşmaya kalksam kendisinin haberi olmadan konuştuğum için bozulan bir insandı. Ama şöyle bir şey söyleyeceğim: Ramazan Bey çok deneyimli bir mühendistir, çok iyi bir mühendistir kesinlikle. Bu olayda şöyle bir şey oldu: Ben hukuk departmanına söyledim, bununla ilgili gereken düzenlemeyi yapalım, gereken yerlere yollayalım, imzalar atılsın, son hâlini de bana getirin, imzalayayım dedim. Yazdılar, yollandığı söylendi, geri geldi, imzayı attım, Ticaret Sicile başvurdum. Şimdi, burada tabii şöyle bir şey oldu: Sanki biz bunu bilerek yaptık. Ya, bir yöneticinin, bir hukukçunun yarın öbür gün bir şey olduğunda gelip de "Ya, bu benim imzam değil." demesinin, bizim açımızdan böyle bir şey yapmanın -akılla mantıkla bağdaşan- yapmanın anlamı yok ki. Gizli bir evrak bile değil bu, Ticaret Sicilde yayımlanmış,

açık bir evrak; hani, saklayabileceğiniz bir evrak olur, siz öyle bir taklit edersiniz ki imzayı taklit edilmiş imza olur, saklanır. Bir olay olduğunda bir insanın ilk söyleyeceği “Bu benim imzam değil.” se ve imza geçersiz olacaksa ben öyle bir şey olduğunu bilseydim, Ramazan Bey bana bu olay olduktan sonra deseydi “Ya, bu imza benim değil.” diye... Benim o evraktan haberim bile olmadı. Götürdüm, benden Yönetim Kurulu kararını istediler, Yönetim Kurulunun başında olduğumla ilgili alınmış karar, götürdüm evrakı sundum, evrakı sununca savcı “Böyle mi?” dedi, götürdüm, Ramazan Bey geldi “Benim değil.” dedi. Şimdi, ben Ramazan Bey’i suçlamak istemiyorum, şirketin içinde çok ciddi bir iç düzen var. Yani Ramazan Bey “Ben bunu başkasına attırayım da gün gelirse inkâr ederim.” mantığıyla yapmış demek istemiyorum çünkü biz on küsur yıllık, on beş yıllık iş arkadaşlarıyız, böyle bir şeyi bilinçli olarak... Ha, bunu kendimizin araştırıp bulması lazım. Niye? Bu evrakı yollamaktan sorumlu olan şirketin içindeki bir muhasebeci evrakı yollamayı unutup “Ben buna bir imza atayım.” demiş midir, bilemiyorum, inceleme imkânımız olmadı. Veya dediğim gibi, Ticaret Sicil Müdürlüğüne yazılmış yazı gerçekten onun imzası mı, değil mi; bunları görüp ancak bu konuda yorum yapabiliriz ama dönüp de yarın öbür gün bir şey olursa diye kendi kafamda imza attırıp, bunu da Ticaret Sicile verip ondan sonra da gelip inkâr edilebilecek bir evrakı imzalamayacak kadar işimizi doğru yapmaya çalışan insanlarız. Yani o üzücü bir olay oldu, olma şekli itibarıyla, kredibilitemiz açısından da ama bunun ne olduğunu anlamak zaten bizim kendi iç sorumluluğumuz, dışarıdaki sorumluluğun dışında. Dediğim gibi, bu evrakın hazırlanmasını isteyen benim, bunu üstüne basarak söylüyorum çünkü sorumlu olduğum işte işveren vekillerimle bir kontrol yapabiliyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu yetki devrinden sonra Ramazan Bey’in maaşında bir artış oldu mu?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ramazan Bey’in maaşı zaten çok iyiydi. Yani, Ramazan Bey, primleriyle birlikte Türkiye’de az yöneticinin aldığı bir maaşı almıştır.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ne kadardı mesela?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Net eline geçen 35 bin liradır, üstüne de primler alır. Yani, bu insana ben niye bunu vereyim? Eğer işin başında durup kontrol etmeyecekse zaten her işletmenin kendi bir müdürü varken... Ama Ramazan Bey bunu hak etmiş bir mühendis.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yetki devrinden sonra maaş artmadı, zaten yüksekti.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Artmadı. Ramazan Bey’in 7 bin kişilik bir organizasyonun en tepesindeki karar mercisi olarak böyle bir maaşı vardı. Yani, bu maaş artı primdir ama net eline geçendir ve dediğim gibi, yaptığı işin karşılığıdır bizim gözümüzde. Biz zaten bütün mühendislerimize, kadromuza olabildiğince iyi maaş vermeye çalışırız. Mühendislerimiz iyi para alır, işçilerimiz prim üzerinden iyi para alır ve şartlarını her zaman iyileştirmeye çalışırız bu insanların. Yani işçilerin -bilemiyorum- bu kadar mutsuz olduklarından haberim yoktu çünkü işe girmek için Soma’da başvuru yapıp işe alınmadığı için kapı, pencere kıran çok insan oldu, nizamiyenin kapısını, penceresini.

BAŞKAN – Can Bey, vaktimiz dar, isterseniz iki soru daha alalım.

Muzaffer Yurttaş ve ardından, Yılmaz Tunç...

Muzaffer Bey, buyurun.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Geçmiş olsun öncelikle Can Bey.

Şimdi, özet olarak şunu söylediniz: Olağanüstü, öngörülemeyen, sektörel anlamda bir ilk, anlaşılabilen bir olay olarak yorumladınız bu olayı. Sizce bu olayın sebebi ne olabilir? Yani bir öngörünüz vardır mutlaka.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Dediğim gibi, biz çok araştırdık. Ben sonuçta teknik bir insan değilim.

BAŞKAN – Can Bey, soru sorup cevabını beklemeyle, sorularını sor Muzaffer Bey, Yılmaz Bey de sorsun, not alın lütfen. Öyle yapalım, çünkü yine zamanımızı açacağız.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Tutuklanmadan önce, bu olay meydana geldikten sonra, yöneticilerle, mühendis arkadaşlarla bir arada, ortak bir toplantı yapıp bu olayın sebebini bir arada tartışma imkânını herhâlde bulamadınız.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bir saat Ramazan Bey’i görebildim o kadar. Yani, bütün herkes kurtarmadaydı, kimse başını kaldırıp da “Olay nedir?” diye sormayı bile düşünmedi. Herkesin derdi bir an evvel kurtarmayı bitirmektir, 7/24 herkes çalıştı, günlerce kimse uyumadı. Yani bunu oturup da değerlendirmek... Şöyle bir şey söyleyeyim: Basın toplantısı yaptığımızda olayın başladığı noktanın yerini bile doğru bilmiyorduk, bambaşka bir noktada oldu sanıyordu herkes, o kadar oturup bir değerlendirme bile yapamadık. Burada “2 numaralı” yazan yerin orada bir şey olduğunu sanıyorduk, oysa alakası yokmuş.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Yurt dışında değişik madenlere gidip inceleme fırsatınız olduğunu yani gittiğiniz her ülkede de madenleri incelemek için çalıştığınızı söylediniz. Eynez’deki madene girdiniz mi siz daha önce?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Tabii ki.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Ayrıca, buradaki eğitimler konusunda, tatbikatlar konusunda sizin bilginiz var mıydı? Yani, tabii ki şirketin yöneticisisiniz...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – İşin gerçeği, biz bir de sonuçta bu eğitimi hem iç hem dış olarak veriyoruz, 9 Eylül Üniversitesine para da ödüyorduk, ben eğitimlerin tam olarak, doğru şekilde yapıldığı kanınsındaydım. Çünkü tatbikat alanlarına gittiğimde gösteriyorlardı, dışarıda tatbikat alanları vardı, içeride vardı. Ben eğitimler konusunda eksik olduğuna dair en ufak bir bilğim yoktu ki eksik olup olmadığını da bilmiyorum. Öyle bir itham var ama sonuçta, bizim özlük dosyalarımız var, alınan on beş dakikalık eğitim bile kaydedilip özlük dosyasına giriyor. Yani, orada, dediğim gibi, evraklarımıza baktığımızda yaptığımız işler, her şey yani bir insanın aldığı her eğitim, her kademe özlük dosyasına giriliyor, röntgen çekirse de özlük dosyasına giriyor. Bütün işçilerin özlük dosyaları var ve aldıkları bütün eğitimler o özlük dosyasında. Hani, eğitimle ilgili ne gibi bir kusur olduğunu -söyleniyor ama- ben tam anlamış da değilim, ayrıca, bilğim dâhilinde bir kusur olabileceğine dair herhangi bir bilğim de zaten yok. Dediğim gibi, biz bunun için, tam kapasite bir eğitim için üniversiteye bedel de ödüyörüz. Yani bu bedeli ödeyip de eğitim vermememiz için hiçbir sebep de yok, o da ayrı bir konu.

BAŞKAN – Şimdi, çok interaktif bir şey oldu, o zaman, bundan sonra Muzaffer Yurttaş’ın sorularına...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ben bir soruya daha cevap vereyim mi?

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Bizim zamanımız dar, mümkün olduğu kadar üç arkadaşımızdan alıyoruz, siz öyle cevap verin, ben sözünüzü kesmek istemedim. Yılmaz Tunç ile Vural Kavuncu’ya da söz vereceğim, arkasından da Hasan Bey ile Sakine Hanım da...

Yılmaz Tunç...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Can Bey, geçmiş olsun, başınız sağ olsun.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Çok sağ olun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tabii, “Gelişmiş ülkelerde Türkiye’de işletilen madenlere benzer madenleri rezerve bile dâhil etmiyorlar.” dediniz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Amerika ve Avustralya’daki gördüğüm örneklerden bahsediyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Siz oralardaki ocaklara indiniz, incelediniz, aradaki farkı biliyorsunuz. Şirketinize ait olan ocaktaki şartlar daha ağır, Çayırhan’a göre daha ağır.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Tabii ki çok daha farklı ve ağır.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Zonguldak buraya göre çok daha ağır çünkü orada mekanize de kullanılmıyor, tamamen o ağaç tahkimatlarıyla, domuz damlarıyla vesaire...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şöyle: “Mekanize kullanılmıyor.” yanlış, ben Zonguldak’ta ocağı gezdim, siz Zonguldak’ı gezdiniz mi? Ayak içine girdiniz mi?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Gezdik, hem Ağaçlı’ya hem Kozlu’ya girdik, ayak içine de girdik.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ahşap tahkimatlarla...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Kazma kürekle, ahşap şeylerle...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şimdi, “Mekanize kullanılmıyor.”u kesinlikle Zonguldak’la ilgili doğru bulmuyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Devam edeyim ben: Şartlar açısından söylüyorum, belki bazı ayaklarda kullanılabilir.

BAŞKAN – Can Bey, not alın lütfen, toplu cevap verelim, olmaz mı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi, bu şartlara göre iş güvenliği tedbirlerini almak gerekmez mi? “Aracınızı yol şartlarına göre kullanın.” diyor trafik kuralları, burada da şartlar böyle, o zaman, o şartlara göre kuralların konulup uygulanması gerekir.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Kesinlikle.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Örnek verelim: S panosundaki işçiler o bahsettiğiniz yaşam odasına -“Orada 300 oksijen maskesi vardı.” demiştiniz- 400 metre uzaklıktalar. Yakınındakiler evet, onlar orada kullanıp şey yapamamış, belki patlama orada oldu, bir iki nefeste düştüler ama uzağındakiler, hatta o gruptan 5 işçi yukarıya çıkmış ve kurtulmuşlar.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Kaçış yolu var çünkü, S panosunun hemen, yaklaşık 50 metre yukarısında.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Eğer bu işçilerin Zonguldak’ taki TTK işletmesindeki gibi oksijen maskeleri bellerine takılı olsaydı o patlamanın olduğu yere 400-500 metre uzaklıktaki bu işçiler, iyi de eğitim almış olsalardı, bunlar o maskelerini takıp, aralarından kopup ayrılan 5 kişi gibi hepsi çıkmış, kurtulmuş olabilirlerdi. Bu konuda tatbikatlardan, eğitimlerden, bu anlamda, siz işletmenin durumundan haberdar mıydınız?

Uzatmayayım, bir soru daha var ama Başkanımız sürekli...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bir de Vural Bey’ den alayım. Vural Bey’ in soruları genelde kısa oluyor.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Evet, kısa.

Şimdi, olayla ilişkili gelişmeleri kendinize göre gerekçelendirdiniz. Aslında bizim için de insani boyutta makul ve mantıklı gerekçelendirmeler sundunuz. Akın Bey’ den de benzer bir ifade duyduk yani iyi niyet konusunda. Sonuçta hayatını ortaya koymuş yani bunun ötesi yok. Belli ki o tarza inanmış fakat beni bunun arasında rahatsız eden bir durum var. Bu kadar bir sıkıntının olduğu ortamda her şeyin mükemmel olduğu, aslında kusursuz işletildiği yönünde büyük bir inanç oluşmuş firmada. Yani “Biz zaten en güzelini kurduk, harika bir düzen kurduk.” tarzında bir anlayış hâkim olmuş öncesinde. Şimdi, işin öncesini söylediniz; beklenmedik olağanüstü durum. Peki, onu tartışalım ama olduktan sonraki hareket planı içerisinde biraz evvel Yılmaz Bey’ in bahsettiği hadisede sadece oradaki insanlar değil uzağındaki olan insanların uzak panolarda belki büyük alanlar, odalar değil ama revire benzer küçük noktalar hâlinde, cepler hâlinde bu oksijen maskelerinin olması -bellerinde olmasıyla birlikte- öyle anlaşılıyor ki ifadelerden çok insanın yaşamını kurtarabilecekti, en yakında olanlar hariç.

Biz diğer madeninizi de gördük. Yani teknik eleman değilim ama iki maden arasındaki farkı görmek için herhangi bir göze ve anlayışa gerek yok. Biri kabloların ne olduğu belli olmaksızın... Hangi kablo nedir? Kimisi boşta, kimisi değişik. Oradaki çalışanların bile zor ayırt edebileceği özellikte. Tahkimatlarınızın tamamen ahşap, derme çatma gibi gözüküyor. O ahşap dediğim demirlerin altındaki kamalardan bahsediyorum. Gene, ifadeler üstüne, S panolarında yer yer çok daralar hani hazneler, diğer tarafta basınçlı suni teneffüsler var. Biz biliyoruz, burada hayatta kalanların bir kısmı basınçlı havalarla hayatta kalmışlar. Yani ikisi arasında büyük fark var. Siz madem biliyorsunuz diğer usulü, yöntemi, bu madeni de devralmış olmanıza rağmen, seneler geçti, yeni panolar da açtınız, bu diğer yöntemleri burada uygulamamanızın sebebi neydi? Yani, burada acaba baskının içerisinde sadece üretim değil, maliyet baskısının ne kadar etkili? Çünkü güvenlik için bir para harcamanız lazım, boruları tamamen söküp yeni boru yapmanız, suni teneffüs alanları yapmanız, belli bir oksijen maskesi koymuş olmanız... Siz bunları mutlaka yurt dışında gördünüz. Yani, bu maliyeti artıran bir unsur, taahhütlerinizi var, niye bunu böyle yapmadınız diye de sorayım.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ GÜRKAN – Açıklayayım.

BAŞKAN – Can Bey, buyurun.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Yani ben bir kere geriden başlayayım isterseniz, sizin son sorunuzdan.

Bu maliyet konusunda bir şeyden... Şimdi, bu ocağın bir altyapısı vardı. Ocak 2 tane fay arasına sıkışmış bir ocak. Biz, özellikle, aynı Eynez’ de yaptığımız gibi 2 tane yeni yol açalım, alt kısımlara gidelim dedik. Şöyle bir durum var: Şimdi, burada mevcut çalışılmış alanlar var. Sonuçta devletin daha önceden çalıştığı alanlar ve mevcut yollar vardı. Biz bir tane bile yeni tünel açabilecek ancak bir tane yol bulduk, açabildik. Yani İmbat sahasından geçmeye çalıştık. Eski imalatların altına giremedik, üstten çıksak riskli oluyordu. Sıkışık bir havzada burası, böyle zaten “V” şeklinde sıkışık bir havzada mevcut yapıyı yenileme imkânı...

Bir de şöyle bir şey söyleyeceğim: Burada, yani sonuçta bu ocak ana kesitleri, galeri kesitleri, kama çok kullanılan bir şey. Hatta kamayı bu tip ocaklarda... Çünkü, burada kömürü altınıza aldığınız noktalar oluyor -betonlamayı çok konuştuk biz- betonlama tercih edilmiyor. Niye? Kama kullandığınızda herhangi bir noktada bir kızılsma olması durumunda kamadan dolayı, açıklıklardan dolayı bunu hem görebiliyorsunuz hem müdahale edebiliyorsunuz. Betonlama yapıldığında betonun arkasında olabilecek bir şeyi görme ve müdahale etme imkânınız olmuyor. O yüzden, tamamen yüzde yüz taş kesitin içerisinde olmadığı sürece betonlama ve “shotcrete” yapmayı tercih etmiyorlar. Burada galeriler arkadaşların. Bu sizin bana sorduğunuz soru da benim direkt mühendis arkadaşlarımla tartıştığım sorular.

Şöyle bir örnek daha vereyim: S panosunda, yaklaşık S panosunun üstünde bir vardiyada 40-50 kişi geliyor. S panosunun içinde 35 tane bir odada, yine aynen böyle bir odada 35 tane ferdi oksijen maskesi zaten vardı, hiçbiri kullanılamamış, bu da bir not düşmek gerekirse.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Dün şöyle dediler: “Şimdi öğrendik orada oksijen maskesi olduğunu. Kimse bize söylemedi. Üstünde yazmıyordu, eğitimi almadık.” Bu heyete dün söylediler. Hatta bunu Ramazan Doğru’ya sorduk, o “Orada öyle bir maske yok.” dedi mesela ama sizin söylediğinizi dün işçiler doğruladı ama “Eğitimi almadık, bir şey yapmadık...”

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Yani çalıştıkları yerde oksijen maskesini oraya mühendisler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Otuz beş bin de 20.” dedi ama işçiler.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şöyle bir şey söyleyeceğim: Çalıştıkları yere oksijen maskelerini mühendisler taşıyor, yerleştirmiyor; onu taşıyan, yerleştiren de işçi arkadaşlar; çalıştıkları yerde nerede ne olduğunu da gayet iyi bir şekilde ben bildiklerini düşünüyorum.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Kazada olanlar değildir onlar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Belki taşıyan başkadır da kazaya uğrayan başkadır.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Yani şimdi, sonuçta orada bir oksijen maskesiz bir alan var, oksijen maskesi yoktur.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama bilse almaz mı? Yani bir de şöyle...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – İşte, zaten ona şaşıyoruz. Bakın, birisi almaz mı? Gaz maskeleri...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, “Bilse almaz mı?” Hemen ona sarılırım ben olsam yani.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – “Bilse almaz mı?” Şimdi, öyle bir panik ortamı, o kadar hızlı gelen bir şey olmuş ki. Yani şöyle söyleyeyim: Ana yola çıkıp 50 metre yukarı gitmeye cesaret edememişler, o kadar hızlı bir deşarjdan bahsediyoruz. Yani, ana yola çıksa, 50 metre gitse, nefesini tutsa...

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama orada durdurmuşlar

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Can Bey, biz bak çok kişi dinledik, bu böyle değil yani.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Deşarjdan dolayı başındaki mühendis korkmuş yani çıkarsa... Ama iyi ki de durdurmuş.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama durdurmasaydı on metre sonra...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bakın, durdurmasaydı on metre bile değil, üç adım gidemeyecekmiş yani o kadar kuvvetli bir deşarj. Ana yoldaki ölümlerde çünkü 99’larda bir gaz var. Gerçekten doğruyu yapmış o arkadaş durdurarak, o kadar hızlı, o kadar yoğun gelmiş ki, çıksalar zaten bir iki adım atmalarının imkânı olmayacak.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama oksijen maskesini takıp çıksa o zaman değişir.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şimdi, oksijen maskesiyle ilgili konu. Bu tabii bir mevzuat konusu. Bizim şirket olarak -oksijen maskesi büyük bir maske- bunu da konuştuğumuz zamanlar oldu. İşçi gaz maskesini bile taşımak konusunda -belinde bir ağırlık- aslında böyle bir olaya kadar kimse memnun değildi. Yani opsiyonel bıraksanız kimsenin belinde taşıyacağı bir şey değil. Oksijen maskesi bundan çok daha ağır günlük çalışma şartında. Yani, şimdi bu olaydan sonra herkes taşıyacak. Bu olaya kadar “Ya, bunu yapmaya gerek var mı?” sorusuydu. Yani, bir tek oksijen maskesini kullanmayan biz değiliz. Biz şu anda bunu yaşadık, yaşamıyorduk da herhangi bir yerde yaşansaydı, bizim şirket prensibimiz: “Biz tamamen oksijen maskesine geçiyoruz.” Bütün siparişlerimiz verildi, bütün çalışanlarımız bundan sonra oksijen maskesi... Nedir? Çünkü böyle bir olay yaşadık.

BAŞKAN – Can Bey, diğer sorulara da...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Tabii, ondan sonra, beyefendi “Ne olabilir?” diye sormuştu. Yani dediğim gibi “Ne olabilir?”i her şeyi tartıştık. Hani yandaki panolarda bir gaz, açık havadan gelmiş, gaz sıkışmıştır, bunu da tartıştık ama öyle bir şey var ki bir yerden eğer kömür havayı alıyorsa mantıken havayı aldığı yerden gazı bırakır, gazı bırakmıyor. Hava aldı, yandıysa da gazı bırakmıyorsa o zaman gazın etkisiyle sönmülenir. İki tane opsiyon var; yani gazın bu kadar kendi içinde basınçlı sıkışma yapma imkânı yok. O yüzden “Burada bir yerde bir kömür yangını oldu, gazı birikti, deşarj oldu.” teorisi aslında bir türlü olamıyor, çünkü gazın sıkışma imkânı yok. Havayı alıyorsa havanın geldiği yerden gazı bırakması lazım, gazı bırakmıyorsa da zaten o

gazın oksijeni geçtiği anda ateşi boğması lazım yani bizim bildiğimiz madencilik terimlerinde. Ee, şimdi, olayın olduğu yer taş pano, hiçbir şey yok, hiçbir şey yok orada, yanıcı hiçbir şey yok, üstünde kömür yok, olsa bir kömür 3 metre altında, hava alsaydı, gazını verir, hemen 50 metre yukarıda sensör var, sensörden okunur. Ayrıca burada bizim güvenlikçi arkadaşlar her gün toplanıp oradan ocağa dağılıyorlar. Hepsinin ellerinde gaz okuma aletleri var. Hepsinin ellerindeki gaz okuma aletlerinin sensör verilerine de baktık, orada da hiç bir şey yok. Yani, ocağın içinde bu olay olduğu ana kadar yangın emaresi olan... Bilirkişi top atımlarını almış, "Ortalama yangın emaresidir." demiş de bir tane rapor koymuş, 23 Nisanda sıfır, diğer günler top atımı... "Bu yangın emaresidir." diyor. Yani hiçbir şey yok bilimsel olarak.

Ne olabilir? Dediğim gibi burada -bizim kendi düşüncemiz- bir fay hattı, bilemeyeceğim yani "Fay hatlarının içinde gaz sıkışması olabilir." diyorlar. Normalde bu gaz sıkışmaları depremle tetiklenip alev püskürtüyor. Ama önce gaz geldi, hani öyle bir şey oldu. Yukarıda bir yerde alev yani fay hattında bir tektonik hareketle bir yanma başladı. İçindeki kömürün tozunu veya dumanını püskürttü, sonra da alevi geldi, bu bir teori ya da yani ben şahsen bu kadar olmazların içinde bir şey bilimsel açıklanamıyorsa buranın sabote edilmiş olabileceğini de düşünüyorum. "Bunu niye yapacaklar? Kim niye yapsın?" diyorsunuz belki. O zaten bizi aşar, bu yapılıyorsa bu bize değildir, bu Türkiye'ye dir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de neyle yapabilir? Mesela bir yeri sabote...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ben bunu da düşündüm Özgür Bey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI CAN GÜRKAN – Bakın, hemen bir cevap verebilir miyim Özgür Bey? Ben bunu da düşündüm. Bir araştırmam lazım. Niye? Bakın, bugün uçaklara şu su bardağından fazla su almıyorlar koca bir uçağı devireceğini düşündükleri için. Yani o kadar etkili, o kadar tehlikeli kimyasallar var ki iz bırakmayabilecek. Yani, burada şu anda bakın, Türkiye'nin en önemli kaynağı bir darbe yedi ve tam atağa kalktı, geleceğinin yer altına döneceği anda Türkiye'nin geçmiş belki de en temiz madencilik şirketinde, en çok madenci çalıştıran şirketinde -sizler de bilim insanız ve araştırıyorsunuz tanıdığınız bilimcilerle- dört buçuk aydır, dünyada emsali görülmemiş, ocağın tam merkezinde, tam vardiya dönüm vaktinde açıklanamayan bir kazamız var. Yani insan ister istemez "Acaba." diyor. Ha, neyle yapılabilir? İlk günden itibaren belki savcılık o kapsamda da biraz soruşturursa, biraz araştırırsaydı belki bir şeyler...

BAŞKAN – Yani "Binde 1 ihtimal de olsa göz ardı edilmemesi gerekir." diyorsunuz.

Vural Bey'in sorularına bir cevap verin.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – O kadar çok giriş çıkış var ve baretli ki kimin girip çıktığını aradan...

BAŞKAN – Var mı cevaplayacağınız sorular orada?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Zonguldak'taki mekanize konusunu beyefendiyle konuşuyorduk, onunla ilgili bir şey söylemek isterim.

Şimdi, Zonguldak'ta biz bir ihale aldık Bağlık-İnağzı ihalesi, çok inceledik orayı ve hatta şöyle bir şey yaptık, dedik ki, MTA'nın sondajları vardı: Böyle yeryüzünden sondajla bu iş olmaz, biz galerilerimize başlayalım, inelim yer altında incelememizi bitirelim, yapılıp yapılmayacağını yer altında. Yani madem MTA "Kömür burada var." diyor. Biz 2 tane bin metrelik desandre inmiştik, 25 metrekare kesitle, incelemeler yapıyorduk, aldığımız bütün kestiğimiz ince damarların gaz ölçümlerini yapıyorduk, metan incelemelerini yapıyorduk, sondajlar yaptık, MTA'nın verilerinin hiçbirinin doğru olmadığı çıktı ortaya. Yani, yan yana kesiyoruz, MTA "6 metre" diyor, 60 santim damar çıkıyor. Öyle olunca biz de devam etmeme kararı ve çok ciddi bir yatırımı orada bıraktık. O dönem ben Zonguldak'a baktım, Üzümez Ocağı'nı gezdim. Mekanize olamasa bile Zonguldak çok rahat şekilde, hiç yoksa demir bellek veyahut yarı mekanize olabilecek bir yapıya sahip, çok rahat bir şekilde. Zonguldak'tan daha kötü durumda bir ocağı biz Amasya'da devraldık. Dediğim gibi, aldığımız gün kapattık, standartları çok kötü, çok tehlikeli diye kapattık o ocağı. Tekrar 25 metrekare kesitle desandre indik, mevcut 8 metrekare kesitleri 16 metrekareye çıkartma kararı aldık, havalandırmayı kuvvetlendirip güçlendirmek ve mekanize, hatta gaz çok fazla olduğu için direkt mekanize ile başlamayalım, gaz geliri ölçülebilir diye yarı mekanizeyle başlayalım, gazı drene etme konusunda araştırma yapalım, sonra mekanizeye geçelim dedik. Yani burada şirket... Ben şunu söyleyeceğim: Şirket her şeyi doğru yaptığına inanıyor. Sonuçta bizim bir gelen kültürümüz var. Bugüne kadar bu olay kadar da yanlış yaptığımızı gördüğümüz hiçbir şey olmadı ki bu olayda da hâlâ neyi yanlış yaptığımızı anlayamıyoruz.

Tabii, şimdi, hızla devam edeceğim. Zonguldak'tan, hani oradaki şartlar. Türkiye'de şartlar bu. Yapılamaz mı? Yapılır. Keşke Amerika'daki gibi rezervlerimiz olsaydı, keşke petrolümüz, keşke doğal gazımız olsaydı. Var mı? Yok. Olmadığı için elimizdeki ni iyi şekilde değerlendirmemiz lazım. Bu yatırımla... Ben bu şirketin, affedersiniz, bir tane oksijen maskesi almaktan imtina edecek bir şirket

olduğu tarzında bir şey kabul edemem, yatırım yapmaktan çünkü hiçbir zaman çekinmedik. Tam tersine, böyle bir risk değil, bunun binde 1'inin olabileceğini düşünseydik zorunlu hâle getirirdik. Ki şu anda zaten her şey oksijen maskesine döndük, mevzuata kesinlikle konulması gereken ve hiçbir şekilde ödün verilmemesi gereken bir şey varsa şahsi kanaatim budur. Çünkü böyle bir şeyi kimse öngörmedi, kimse böyle bir olayın olabileceğini, oksijen... Ben açıkçası, bilmiyordum, dediğim gibi, son dört ayda birçok şeyi öğrendim. Bu gaz maskelerinin bu kadar yetersiz bir şey olduğuna dair benim de fikrim yoktu, bence kimsenin fikri yoktu yani yüksek bir gaz geldiğinde oksijen 17'nin altına düşünce çalışmıyor, zaten 1.000 ppm falan kesebiliyor, 2-3 bin ppm olduğunda zaten bir etkisi yok. Yani, mevzuatta hiç belki olmaması gereken bir şey ama böyleydi, bütün Türkiye bunu böyle yapıyordu, biz de böyle yaptık. Doğru mu, yanlış mı? Şimdi, böyle bir şeyle karşılaşınca keşke diyoruz oksijen maskesi mevzuatta... Ama bu "keşke"yi bir tek biz demiyoruz, bu "keşke"yi herkes diyor ve bunun kesinlikle mevzuata konulması gerekiyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Mevzuat genel bir hüküm içeriyor "İşçi bu tür durumlarda kurtaracak ekipmanı bulundurmak zorundadır." diyor. Orada oksijen ya da karbonmonoksit diye ayırmıyor.

BAŞKAN – O zaman mevzuat olarak bizim de hatamız, var onun üzerine gideceğiz.

Can Bey, teşekkür ederim.

Hasan Ören, Sakine Öz, Erkan Bey'e söz vereceğim ama hepsinin sorusunu alalım, ondan sonra cevap verin interaktif bir şey olmasın. Programımızın çok ilerisine geçtik çünkü.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Can Bey, geçmiş olsun.

Kısaca sorum olacak, bir: Uzaydan fotoğrafların çekildiği, binlerce metre suyun altında kameraların çekildiği yerde - madenlerde şimdi, siz de bilmiyorsunuz, biz de bilmek ve öğrenmek istiyoruz nasıl çıktığını, diğer arkadaşlara da sordum, finansman sizde olduğu için sizden alabiliriz cevabı- keşke burada 30, 40, 50, 100 kamera olsaydı da bugün bunu tartışmadan sabotaj mı neyse bunu halletmiş olsaydık, sizin için de bir kolaylık olurdu. Bir iş adamının -ben de bir iş adamıyım- bunu atlama mümkün değil ama iş adamlarının şöyle bir zafiyeti de vardır: Oradaki insanların çalışmasının daha fazla üretime yönlendirmesiyle ilgili bu kayıtların olmamasıyla ilgili biraz da çekinceleri vardır.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – O üretim konusun da ekliyorum, onu da açıklayayım.

HASAN ÖREN (Manisa) – İki: Sizin maliyetiniz, bildiğim kadarıyla -yanlışım varsa düzeltin- 40-45 lira, satışınız 50-55 lira yani 15 liralık bir kâr marjınız var.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – 15 TL değil, yüzde 15.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani 10 liradiyelim. Zaten siz de teyit ettiniz, "Biz yapıları buraya finansman sağlamak için yaptık, madencilik çok para kazanan bir yer değil." dediniz. Madencilik çok para kazanmıyor ise Soma'nın siyasetinden, sosyal yaşamından, sporundan, sendikasına kadar neden nüfuz etmek istiyorsunuz? Yani, burada bir çelişki mi var? Sendikacılık dediğinde tak, elemanlarınız orada kendi insanlarını yerleştirmeye çalışıyor. Spor der ise hemen sizlerden birisi onun başında. Siyaseti, belediyeçilik dersiniz, oradasın. Niye böyle bir zorunluluğu kendinizde hissediyorsunuz para kazanmayan bir madencilikte. Yani bu en yetkili olan, genel müdürünüz de olabilir, siz de olabilirsiniz. Eğer bir genel müdür, bir ilçenin dokusuna nüfuz etmeye başlamışsa sanayici olarak, siyaset-sanayici iş birliği çok kötü bir yere girdiyse sonuçların da iyi olmayacağı kanaatindeyim.

Son sorum: TKİ'yi niye konuşmuyorsunuz? Evin sahibi TKİ, malın sahibi TKİ. Şimdi sizinle işçi çarpıştırıyoruz devamlı. Yani, 10 lira kazanan siz, mağdur olan işçi. Ama burada tonundan 70 lira, 80 lira, 100 lira kazanan bir Türkiye Kömür İşletmeleri var, bir Enerji Bakanlığı var hava atan "500 trilyon para kazandık." 500 trilyon para kazanan mal sahibi, mülk sahibi, o zaman bunlarla ilgili ya size biraz zorlayıcı bir şeyler söyleyecek "Al, yüzde 30'unu daha veriyorum, şu iş güvenliğine harca." diyecek, veyahut kendisi yapacak.

Şimdi, Eynez'de 5 milyon ton değil de 50 milyon ton rezerv olsaydı bu sistemde çalışır mıydınız?

Benim sorularım bu kadar.

BAŞKAN – Sakine Hanım, buyurun.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Teşekkür ederim.

Geçmiş olsun öncelikle.

Ben de sizin anlatılarınızdan, ne kadar yatırım yaptığınızı, nasıl yatırım yaptığınızı anlattınız ama iş güvenliğiyle ilgili bir şey anlatmadığınızı düşünüyorum. İş güvenliği de, bu kadar yatırım yaptınız, güçlüsünüz...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Hayır, hayır. Hepsı iş güvenliği, bakın...

BAŞKAN – Tamam, sorusunu bitirsin.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ama iş güvenliğiyle ilgili hani hem işçilerimizden gelen hem de biz Manisa milletvekilleriye ve Manisa’ dan hiç ayrılmayan milletvekilleriye. Oradaki işçilerin de, ailelerin de anlatılarından iş güvenliğiyle ilgili yatırım yapmadığınız ya da işte, en azından bu oksijen maskelerinin nerede olduğunu bile bilmediklerinden eğitimlerinin, iş güvenliğiyle ilgili eğitimlerinin de yeterince yapılmadığı algısını aldık, siz her ne kadar bahsetmeseniz de. Burada büyük bir firmasınız ama işçi mutluluğuyla ilgili bir çalışmanızın da görülmediği yani bu aldığım algı hemen hemen bu nitelikte. Bu işçi mutluluğunu hiç düşündünüz mü, hiç sorguladınız mı onu sormak istiyorum.

İkinci soru olarak da, Hasan Ağabey’e de ek niteliğinde, kırk yıllık bir şirketsiniz neredeyse ama 2009’ dan sonra bir atağınız var gibi görülüyor. Öyle mi? Öyle değilse onu da açıklarsınız yani 2009’ dan önceki işlerinizi de anlatırsınız ama 2009’ dan sonraki atağınız varsa onu da anlatırsınız.

Olay olduğunda Bakandan sonra gelen ilk milletvekiliyim, Bakan hava yoluyla gelmiş, biz de kara yoluyla, arkamdan da diğer Hasan Bey, Özgür Bey, diğer milletvekili arkadaşlarım da geldi kara yoluyla ve orada Bakanı iş başında gördüm hemen geldiğimde. Her şeyin sorumlusu, daha doğrusu birçok şeyin yükünü almaya çalışır vaziyeteydi çünkü açılışınıza da geldiği için “Türkiye’deki en iyi maden ocağı işletmesi” diye de basında da açıklamaları oldu.

BAŞKAN – Sakine Hanım, toparlayabilir miyiz lütfen.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ama bir anda, ikinci gün, üçüncü gün Bakan bıraktı sizi, orta yerde bıraktı. Bunu bir açıklayabilir misiniz? Kenara çekildi ve sizi ortada bıraktı olarak algılıyorum ben. Siz nasıl bakıyorsunuz bu duruma?

Bir de, evet, bir önceki dönemlerdeki oranlara göre iş mal etme üçte 1 oranında bir maliyette, hani iş isterken de, talep ederken de “Biz bunu üçte 1’e mal ederiz.” diye bir talebiniz var. Bunu nasıl yapacağınızı düşündünüz de bu işi aldınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle geçmiş olsun, Allah yardımcınız olsun. İnşallah ülkemize, milletimize, hiç kimsenin başına böyle bir facia da gelmesin.

Şimdi, daha evvel, sabahleyin görüştüğümüz arkadaşlara da ifade ettim, bu ele alacağımız hadiseye sadece teknik boyutu üzerinde odaklanıyorlar. Görüyorum ki 13 Mayıs’tan beri bu hadise de âdeta bir sis perdesinin ardına sürülüyor gibi konunun muhatapları tarafından, bir türlü bunun sebebini, nasıl çıktığını izah edemediler yani genel müdürle, birtakım teknik arkadaşlarla ve işçilerle görüştüğümüzde bu mutlaka neden bunun teknik izahı yapılamıyor hakikaten bilirkişi raporlarına baktığımızda da veya bugüne kadarki çalışmalarımızdaki durum bu. Hadisenin teknik, hukuki ve idari boyutu üzerinde duruyoruz. Ben bugünkü çalışmalarımızda genellikle bu idari boyutu üzerinde aralıklı olarak durmak istiyorum.

Siz bir iktisadi işletmesiniz, finansçı olduğunuzu da ifade ettiniz ancak tabii bu büyük iktisadi işletmelerin bir yönetim kurulu başkanısınız ve madenin de bir iktisadi işletme olarak nasıl yönetildiği fevkalade önemli. Bunların yönetim birimlerinin başındasınız yani bir planlama yapıyorsunuz, bir örgütlenme yapıyorsunuz, kadrolama var, bir sevk ve yönlendirme var işçileri kanallara etme. Bir de, bir yöneticinin en önemli görevlerinden birisi de denetimdir. Acaba bu şirketlerinizin iç denetimini nasıl yapıyordunuz? Ben şimdi sizin anlatımınızdan... Genel Müdür Ramazan Doğru ve yöneticilere insan sahip çıkar, doğal bir refleksdir, bu görevlendirmeleri, yetki ve sorumlulukları nasıl dağıttınız, yani bu kadrolamaları nasıl yaptınız? Uzun yıllar aynı makam ve görevlerde bulunan insanlarda “işletme körlüğü” dediğimiz bir hadise vardır yani sürekli aynı işi yapar, bu sefer görmez olur aksayan hadiseleri. Olayın bu yönünü de mutlaka değerlendirmek lazım ama siz şirketinizin iç denetimini yaptınız mı? Nasıl yaptınız? Ben bu soruyu Ramazan Doğru’ ya yönelttiğimde de doğrusu pek bir cevap da alamadım. Yani denetim konusunu, bu yönetim fonksiyonlarını nasıl yerine getirdiğinizi doğrusu ben öğrenmek istiyorum. Çünkü, ifade ettiğiniz gibi, hakikaten madencilik sektöründe çok köklü bir şirketsiniz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ben iç denetim derken onu tam olarak...

BAŞKAN – Bir saniye Can Bey.

Teşekkür ederim Erkan Bey.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – İç denetim o kadar geniş bir konu ki...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Can Bey, sorumu bitireyim de daha şey olsun.

Sayın Başkan, ben anlıyorum sizi, zaman darlığı var ama fevkalade de önemli. Yani aylarca işçilerle dolu dolu, saatlerce konuşacağız, ancak Sayın Yönetim Kurulu Başkanını, Sayın Genel Müdürü bir saate sıkıştırmaya çalışacağız. Lütfen, zamanı biraz geniş tutacağız Sayın Başkan.

Şimdi, yılda çıkarılması gereken, taahhüt edilen kömür miktarı var, “tüvenan ton” olarak ifade ediliyor. Bu “1,5 milyon” ton olarak ifade edildi. Bu ocaktan çıkan kömür miktarı ne kadardır? Yine, işçiler aşırı üretime zorlandıklarını... Üretim zorlaması üzerinde sıklıkla durulan bir hadise; üretim zorlaması, maliyet zorlaması önemli ve bazı yöneticilerin ve dayışbaşların da bu artan üretimden pay aldıkları ifade ediliyor. 2014 yılı itibarıyla kömürü ton başına kaç mal ettiniz, kaç satınız? Ve Türkiye Kömür İşletmelerinin konumu nedir burada? Çünkü, bu ocağın diğer ocaklardan farkı, eski bir ocak olması. Demek ki bunların projelendirilmesi, birtakım havalandırma sistemleri bütün planı, programı belki de otuz sene evvel yapıldı, 80’li yıllardan kalma bir şey. Acaba o günlerden kalan projelendirmeye de ilgili bir durum var yani nasıl olur da bir olay, ya bir uçak düşüyor, kara kutusundan belki bir tahminde bulunulabiliyor ama dört ay aşkın bir süre geçmiş, belki yüzlerce kişi bu konuya kafa yoruyor ve Türkiye Kömür İşletmelerinin de konumu, pozisyonu nedir sizce?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Can Bey, bir saniye.

Şimdi, biz 17.00’de buradan çıkıp 17.15’te otobüsümüzün hareket etmesi gerekiyordu, planlamamız öyle, Ankara’ya gideceğiz ama şimdi, 16’yı neredeyse 20 geçiyor, ben sizden sorulara kısa, öz, yoruma girmeden bir cevaplar rica edeceğim.

Daha sonra, sizden hemen sonra belki 16.30’a doğru siz bitirince diğer 4 arkadaşımızı da dinleyeceğiz. Bizim 17.30’da buradan çıkmamız lazım ki havaalanına yetişebilelim. Biz birer saat öngörmüştük, sizle de bir buçuk saate yakın bir zamanımız geçti, o yüzden kısa ve öz rica edeyim.

Buyurun.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Kamera konusundan bahsedeyim: Yer altında kamera çalışması konusunda çok ciddi sıkıntı yaşıyoruz. Niye? Ortam rutubetli bir ortam, kameralardan görüntü verimi çok zor alınıyor. Yani bu konuyu biz çok gündeme getirdik, kamera sistemlerini de çok inceledik. Görüntü verimi o kadar düşük ki hem karanlık bir ortam olmasından, hem de rutubetten dolayı devamlı olarak bir görüntü kaybı oluyor yani keşke her yere koysak, 100 tane kamera koymakta hiçbir şey yok ama alamadığınız bir görüntü ancak nerede tambur başında görüntü ışık olan, işçilerin indiği, bindiği yerlerde kullanabiliyorsunuz ama ocağa bir kamera sistemiyle donatayım, şimdi deniyoruz, tekrar deniyoruz ama verim alamıyoruz, bunu denedik, daha önce de denedik verim alamadık, burada da böyle bir sıkıntı var. Yani mevcut teknolojinin rutubetli bir maden ocağında, rutubetli hava akışının olduğu bir maden ocağında görüntü verimi sıkıntısı mevcut teknolojiyle bu sıkıntıyı yaşıyoruz, o sıkıntı var, yoksa göz ardı ettiğimiz bir konu değil.

Üretim baskısıyla ilgili bir konu oldu, hani bu çok söyleniyor “Üretim baskısı, işçilerin üzerinde bir üretim baskısı...” Şimdi, bu çok teknik ve basit bir konu aslında. “Üretim baskısı var.” denirken işçinin tam olarak neyi izah ettiğini anlamadım. Çünkü işçinin çalışma süresi belli bakın, yedi buçuk saat çalışıyor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Üretim mi, maliyet mi?

Maliyette TKİ’nin verdiği fiyat sizin üzerinizde de bir maliyet baskısı yaratıyor yani sadece işçinin üzerindeki baskıdan bahsetmiyorum.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bakın, özel sektörden TKİ tamam, keşke daha fazla verse, biz de biraz daha fazla kazansak ama verdiği bu, şartlar bu, ihaleyle oluyor bu işler. Yani mesela ben yanıımızdaki Demir Export’un aldığı ihalede dedim ki: Artık düşük fiyat vermeyeceğim. Yani, yüzde 15 ile bu kadar risk, bu kadar büyük iş, kendimizi geliştirmeye çalışıyoruz olmuyor, yüksek fiyat vereceğim. Hayatında hiç yer altı madenciliği yapmamış, kömür madenciliği yapmamış Demir Export geldi, bizim mevcut ocaktaki fiyatımızdan 10 kuruş fazla verdi, aldı. Yani, şimdi, özel sektörün olayı bu, rekabet. Ne yapalım? Keşke daha fazla olsa. Biz istemez miyiz? Yani yüzde 10’da, 15’te 3 bin tane insan çalıştırıyorsunuz, bu yükü, bu sorumluluğu taşıyorsunuz, bir de üstüne yatırım yapıp kendinizi geliştirmeye çalışıyorsunuz. Ne oluyor? Alternatif yollara gidiyoruz; gayrimenkul yatırımı yapıyoruz, oradan gelenin payıyla madencilik sektörüne finansman sağlıyoruz, bunları yapmaya çalışıyoruz. Keşke öyle olmasa ama öyle, bu bir özel sektör dinamiği. Belki değişir, mevcut yasa tasarısında bununla ilgili duyduğum kadarıyla torbada bazı şeyler var. İnşallah ek destekler olur. Bu bir tek bize değil, madencilığa olur. Yurt dışından gelen kömür ile Türkiye’de üretilen kömürün arasında bir

koruma rekabeti yapılır. Bunların hepsi önemli şeyler ama sayın vekillerim, sizlerin yapması gereken... Biz bir tane şirketiz. Bizim ne gücümüz ne sözüümüz burada yetmez.

“TKİ neden konuşulmuyor?” dediniz. Ben hapisteyim zaten pek konuşabilecek şeyim yok, kimseyle bir diyalog içine giremiyorum. Bunun dışında TKİ’yle ilgili neyin konuşulması gerektiğini bilmiyorum. TKİ burada bu sahaları ihale ediyor veya redevansla veriyor, üreticisi üretiyor. Bir sistemdi, güzel de çalışan bir sistemdi. Dediğim gibi çok anormal bir olayla, anormal bir şey yaşadık. Bakın, dört buçuk ay bu kadar vekil, inceleyenler, araştıranlar, profesörler ne olduğunu, bunun nasıl olabileceğini kimse bulamıyor. 130 tane Soma bölgesinde yetişmiş maden mühendisimiz var, 1 tanesi yorum yapamıyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yurt dışından özel bir bilirkişi heyeti getirmeyi düşünüyor musunuz?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Evet, talebimiz var Fransa’dan. Biz, bakın herkesten çok inanın yani bu olay bizi vurdu, bizi yıktı, bize zarar verdi ve herkesten çok bu olayın ardındaki gerçeği, ne olduğunu bilmek benim arzum. Yani ne olduğunu bilmeyi o kadar çok istiyorum, ne yaşadığımızı bilmek, bunu kelimelerle tarif edemem. Yani otuz yıllık bir emeğin sonunda bunu yaşamak insanı gerçekten yaralıyor ama şu ana kadar bir sonuç alınmadı.

TKİ konusunda... “İş güvenliği yatırımı yapmıyorsunuz.” dediniz. Yaptığımız her yatırım iş güvenliği. Bakın, galeri kesitlerinden tutun, kullanılan “roadheader”, mekanize tahkimatlardan yarı mekanizelere bunların hepsi iş güvenliği yatırımı, hepsi. Niye yarı mekanize kullanıyoruz? Klasik ayakta göçük ihtimali daha fazla, yarı mekanize olduğunda tek sistem, göçük ihtimalini azaltıyor. Galeriye niye genişletiyoruz? Kesik baskısı olduğunda ihtimal azalsın. Bunlar milyonlarca liralık yatırımlar.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – İşçi güvenliği mi dememiz gerekiyor?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – İşçi güvenliği için bu. Yani siz yarı mekanize ya da mekanize yaptığınızda işçinin güvenliği artıyor, göçük ihtimalini ortadan kaldırılıyorsunuz, her şeyi ortadan kaldırılıyorsunuz. Normal bir klasik ayak, çakma, belleme direkli bir ayağın maliyeti 100 bin lira, mekanizenin maliyeti 20 milyondan başlıyor. Yedi sene boyunca borç ödüyorsunuz bir tane mekanize aldığınızda. Niye bunu alıyorsunuz? Ben 100 lira yapıp yüzde 15 kârımı yapabilecekken yatırıp yedi sene boyunca borç ödüyorum. Daha güvenli, uzun vadede daha emniyetli bir iş sistemi olsun diye. Bakın, üretim farkı...

HASAN ÖREN (Manisa) – Daha az insan...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Daha az insan, üretim farkı, emniyet. Siz insan sayısını azalttığınızda emniyetiniz artıyor, çalışan verim�iniz artıyor, insanlara verebildiğiniz... Ben inşaat sektöründe de bulundum. Ben şimdi şunu kesinlikle yapmak istemiyorum: İşçiyle ilgili konuşmak istemiyorum, işçi dikkatlidir, dikkatsizdir, bunu yapmak istemiyorum, bunlar çünkü çok farklı yorumlara çekilebiliyor ama bu iş güvenliği kültürünün çok alttan başlayıp yukarı doğru zaman içerisinde sirayet ettirilmesi lazım. Belki mevzuatta öyle bir şey olmalı ki madenci çalışanları lise mezunu veya teknik lise mezunu, bunun da yapılması gerekebilir. Yani eğitimin kamudan başlayıp gelmesi lazım. Yani madende çalışan arkadaşlarımız tarlada çalışmıyor, inşaatda çalışmıyor, orada iş bulamıyor, geliyor, madende çalışıyor. Yani 100 kişi başvuruyor, 20’si madenci olmaya karar veriyor, devam ediyor, bir sirkülasyon var. Yani sonuçta bu bir kültür. Bu kültür neyle gelişir? Biz bunu mekanizasyonla gelişeceğine inandık. Soma ne kadar mekanizeye uygun olmasa da maliyeti mekanizeyi kurtarmasa da iş güvenliği, verimlilik, daha bir disiplin, daha iyi bir madencilik adına biz bunu yaptık. Bizim yaptığımız her şey, bakın, iş güvenliği. Şu bir tane oksijen maskesi almıyor. Bir tane mekanize şiltin fiyatına bütün ocağı oksijen maskesi doldururuz gerçekten. Sonuçta biz bu oksijen maskesini aramızda da tartıştık. Dediğim gibi, işçi gaz maskesini bile taşımak çok fazla istemiyor, ağırlık yapıyor, üzerinde bir ağırlık yapıyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – İşçinin inisiyatifine bırakılmaz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bırakılmaz kesinlikle. O yüzden kesinlikle diyorum ki mevzuatta oksijen maskesi zorunlu olmalı. Karbonmonoksit maskesini ağır bir durumda etkisinin olmadığını ne yazık ki bu olayla acı bir şekilde herkes gördü. Bugüne kadar madenlerin hepsinde karbonmonoksit maskesi kullanılıyordu, olmadığını gördük, kesinlikle de yapılması gereken budur.

Evet, 2009 sonrasında bir atağa kalktığımızı söylüyorsunuz. Aslında atağa kalkmamız 2009 sonrasında değil 2001 krizinin akabinde gelen dönemdedir, kademeli olarak büyümüşüzdür. 2001’in sonunda bin tonda üretimimiz, yeni yatırımlar yaptık, 2002’de 2 bin ton, 4 bin ton, 6 bin ton, kademe kademe üretimimiz on beş yılda arttı. Bakarsanız üretim kapasitelerimize, yaptığımız yatırımlara bu süreç on iki yıllık bir süreçtir, bir anda olmuş bir süreç değildir. 2009’da olan şeydi: bir tane büyük ocak işletirken 2009’da ikinci bir büyük ocak aldığımız için orada bir hızlı bir artış gibi görünüyordu ama bu kademeli artıştır, dediğim gibi olabilirdiğince organik büyümeye çalışan bir şirketiz yani gidip de bir işi devralmak değil ama sonuçta madencilikte çok fazla imkân yok. Milyonlarca ton rezerv yerin altında, keşke

bize 100 milyon tonluk saha verseler, biz de o 100 milyon tonluk sahaya göre çok daha büyük bir yatırım planlaması yapabilsek ama böyle değil, sıkıntı. 20 milyon veriliyor, 10 milyon. Keşkler var ama beni aşar bunları tartışmak, devlet politikamızdır, devlet politikalarımızı siz sayın vekillerim tartışacaksınız. Bizler sonuçta burada dediğim gibi biz kumsalda kumuz, bir şirketiz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Görüşleriniz, önerilerinizi de tabii...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Sağ olun, teşekkürler. Yani biz...

HASAN ÖREN (Manisa) – Sorum vardı ama...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şeyi sordunuz: “Soma’nın siyasi şeyinde...”

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani siyaseti biz biliyoruz ama...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şimdi, bakın, ben siyasetle ilgili, gerçi siyasi neyimiz var, onu bilmiyorum. Genel Müdürümüzün eşi Medis şeyi oldu galiba, bir onu sormuştlardı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sporda siz varsınız, sendikada siz varsınız.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Sendikada nasıl biz varız, onu...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sendika yönetimini...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – 57 bin tane işçimiz var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Mesela ben Ramazan Bey’e telefon açtım, dedim ki: “Ramazan Bey, şu insanları bırakın da sendikada sandık koyulacak, girsinler içeriye, sendikaya aday olan insanlar hiç olmazsa işçilerle görüşsün.” İçeriye sokmadı. Yani bu anlayış içerisinde... Veya işte efendim, medis üyesi falancayı bu kadar yetkili bir insanın ki siz siyasetin dışında ticaret yapan...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bakın, biz siyasetin tamamen dışında bir aileyiz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama her...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şimdi, futbolu söyleyeyim. Futbol konusuna ben karşı çıktım, “Ne gerek var?” dedim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Hayır, yardım yapabilirsiniz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bakın, niye biliyor musunuz? Dediler ki...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yönetim sizde olmasın.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Hayır, yönetim bizde. “Futbola ne gerek var?” dediler. Soma Spor Kulübünün işte, o zaman dediler ki: “Batmış durumda, kimse almıyor, kimse ilgilenmiyor, birinin ilgilenmesi lazım. Siz Soma’da çok istihdam sağlıyorsunuz. Siz ilgilenir misiniz?” Bana sordular. “Ya, ilgilenmek neye yarayacak? Sosyal bir sorumluluk projesidir bu, yapalım.” Her yıl işçi ailelerinin çocukların sünnetini de yaptırıyoruz, bu da sosyal sorumluluk projesidir. Ben bu tip her şeyden uzağımdır özel hayatımda da yani bir spor kulübü ilişkisi, bu tip şeylerim yoktu. Ama bana o zaman bunun bir sosyal sorumluluk projesi olarak doğru bir proje olacağını, Soma’da insanlara bir katkısı olacağı söylendi. Ee bizde bu sosyal sorumluluk projesi alanında ben futbola okey dedim. Ayrıca zaman içinde de hep bana aktarılan bilgi şu oldu: “Soma Spor hep başarısız oldu.” Niye devam ediyoruz dediğimde “Somalılar çok seviyor.” dendi. Gerçekten maçlara gidiyorlar, bir taraftarlık oluyor, biz de evet dedik yani. Sonuçta Soma gibi bir ilçede 7 bin kişi çalıştırıyorsunuz. Bu tip sosyal sorumluluk projelerinden...

HASAN ÖREN (Manisa) – Spora kilitlenmeyin. Mesela işte, medis üyeliğine bakın, sendikaya bakın.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – O konuyu Ramazan Bey bana geldi, sordu: “Eşim medis üyesi olmayı düşünüyor. Ne dersiniz?” dedi. Ben bu konuda bir şey diyemem, sizin kararınızdır dedim, isterseniz olursunuz, istemezsiniz olmazsınız. Sonuçta Soma’da yaşayan, bir şekilde işte, kazancı, geliriyle bir yere gelmiş bir yöneticisi. Bu kendi arzusuymuştu. Biz bu şekilde yöneticimize sen... Bizim orada herhangi bir yönlendirmemizle olan bir şey değil. Kendisi bana sordu, “Bir mahzuru var mı?” dedi. Karar sizindir dedim, bizim şeyimizin dışında dedim ve karışmadım.

BAŞKAN – Can Bey, hızlandıralım.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Tamam, onu da geçelim.

“Bakan Bey neden bıraktı sizi?” Bakan Bey, inanılmaz bir şekilde orada işin başında gerçekten beş gün boyunca ki ben bile gitmekte zorlandım, çok ciddi bir provokasyon vardı, gittiğimizde sıkıntı oluyordu, gidiyorduk, duramıyorduk, ayrılıyorduk. İşin başında beş gün boyunca durdu. Benim bizi bıraktılar yani öyle bir algım... Zaten o beş günü nasıl yaşadığımızı bilmiyorum hiç uyumadan...

HASAN ÖREN (Manisa) – Oradaydık, beraberdik.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Biz de oradaydık.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Yani dediğim gibi bizi bıraktılar veya bizi tuttular. Bir olay olmuştu, herkes sahiplendi, sizler de sahiplendiniz.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Basın açıklamasını Bakan Bey yapıyordu önceleri, sonradan size...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Niye biz yaptık? Doğru bir şey değildi. Bakın, bizim yaptığımız basın açıklaması çok yanlış, a'dan z'ye her şeyiyle yanlış. Bakın, beş gün boyunca uyumadan kurtarma yapılmış, ne olduğunu kendi aramızda bile tartışamamışız. Çıkıp ne söyleyeceğimiz, ne söylememiz gerektiğini bile...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Kim karar verdi basın açıklamasına?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Vallahi, basın danışmanlarımız “Sosyal medya yıkılıyor, çıkmanız lazım.” Dedim “Çıkayım, konuşayım.” “Hayır, Alp Bey çıkacak.” Niye? Alp Bey emekli oldu. “Alp Bey emekli oldu.” diyemeyiz. Yani dedim “Ne konuşacağız? Olayı bile anlamıyoruz, ne konuşacağız.” Sosyal medya, Twitter “Alp Gürkan nerede, Alp Gürkan ortaya çıksın, Alp Gürkan...” Yani öyle bir ortam oldu. Bunu yaşadığınızda karar verme mekanizmanız, böyle bir olay yaşadığınızda ciddi bir sarsıntı alıyor, neyle ilgileneneceğinizi şaşırıyorsunuz. Kurtarmayla mı ilgilenelim, ocakla mı, arkadaşlarımızla mı? Arıyorlar, “Akın öldü.” diyorlar. Beynimden kaynar sular dökülüyor, ondan sonra “Yok ölmemiş, kurtuldu.” diyorlar. Yani o beş, altı günlük süreç... Ben hiç uyumadım. Nezarethaneye girdiğimde ilk defa uyudum. O günden pazara kadar hiç uyumadım. Nezarethaneye girdim, yattım, uyudum. Yani öyle bir süreçti ki... Biz sonuçta basına çıkan, sosyal olarak bilinen, konuşmalar yapan insanlar değiliz. Yani böyle bir olay yaşamışız, bütün Türkiye üzerimize geliyor. Ne yaşadığımızı bilmiyoruz başta. O yüzden Bakan Bey bizi bıraktı. Bununla ilgili bir şey diyebileceğim bir şey yok. Orada herkes elinden geleni yaptı, sizler de. Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Diğer soruyu cevaplayın.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Şuna geleyim: İşletmede üçte 1 oranına mal oluyor diyorsunuz. Evet, maliyetler bunlar, maliyetler belli. 45 lira üçte 1'i. Bugün bu işletmeyi devlet yapsa 100-200 lira arasında olacağını düşünüyorum. 150 lira olur. Niye olur? O tartışmaya açık. Yani 45 olmaz da... Bakın, Zonguldak örneği var önümüzde. 500 milyon zarar var Zonguldak'ta.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) - O zararın sebebi nedir?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – 600 trilyon lira sübvans ediyor devlet Zonguldak'ta.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Evet. Yani bir Zonguldak örneği var. Zonguldak'ta her yıl 500-600 milyon bir zarar var, Soma'daysa 600 milyon kâr var. Yani bu işin yapılabilir maliyetleri belli. Biz gelip de burada yüzde 100 kâr edelim de demiyoruz.

HASAN ÖREN (Manisa) – O kadar çok kâr ediyorsa oradaki özel madenciler niye kâr edemiyor?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Zonguldak'takiler, onlar, devlete satış... Onların anlaşması böyle değil.

HASAN ÖREN (Manisa) – Maliyetleri karşılamaz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bizimki de karşılamaz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Neyi talep etmişsiniz?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Çünkü düzenleme yapılacağı söyleniyor.

BAŞKAN - Can Bey, vaktimizi çok aştık, lütfen...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Tamam, bitti.

İşletmeyi nasıl yönetiyorsunuz? İç denetim nasıl yapılıyor? İktisadi işletme kurumsal bir yapıda. Burada onlarca yönetici mühendis, 130 tane mühendis var. Bu kazanın olduğu maden işletmesinde 50'ye yakın maden mühendisi, teknikerler var. İç kontrolleri, denetimleri zaten sistem kendi kendine yapıyor. Ayrıca, biz devlet kontrolünden geçiyorduk. Yani dediğim gibi benim yapmam gereken, belki dışarıdan bir eğitim, üniversite kontrollü denetim yaptırmak olabilir de şöyle bir şey var: İşletme körlüğü diyorsunuz. Bakın, benim en büyük zevklerimden biri işletme kitapları okumaktır. Amerika'da beş yılda bir büyük holdingler CEO'larını transfer ederler. Ama bu işi siz alıp da bu işin başına genel müdür olarak herhangi bir CEO'yu oturtamazsınız. Bu madencilik teknik ve özel bir iş. İş bilmeyen bir insanın yönetebileceği bir işten bahsetmiyoruz burada. Ramazan Bey yirmi beş yıllık bir madenci, deneyimli bir maden mühendisi. Zaten, Ramazan Bey, aslında... Bir genel müdür ne yapar? Gider, banka ilişkilerini de yönetir. Hayır, Ramazan Bey ve ekip tamamen madencilik işlerine bakıyor, finansı ben yapıyorum. Yani öyle bir şey ki madene siz aldınız dışarıdan bir yönetici. Bugün dışarıdan yönetici

transfer edebileceğiniz bir yönetici yok şu anda bu işletmenin başına koyabileceğiniz. Ancak ne olur? Ramazan Bey ayrılır, onun yerine Akın Bey gelir, Haluk Bey gelir, alttan bir yönetici üste çıkar. Yani bu dinamikleri farklı bir işlem, bir fabrika değil bu. Gözünüzün önünde makineler, çalışma sayısı, çalışma saati. O yüzden Türkiye’de, dediğim gibi bu olaya kadar bu işi Soma bölgesini en iyi bilen kadroyla çalışıyoruz, hâlâ da öyle olduğumuzu düşünüyorum. Yani gelip de bizi denetlemek... Tabii ki denetleyebilecek yerler vardır ki değişik kurumlar da denetliyor bizi. Bu da bize iç denetim oluyor aslında.

Şimdi, aşırı üretim zorlamasını da bir açıklamak istiyorum, bu çünkü önemli bir konu. Bir işçi gidiyor, yedi buçuk saat çalışma süresi var. Siz bir işçiye yedi buçuk saat değil, dokuz saat çalıştırırsanız bir üretim zorlaması yaptırmışsınızdır. Bizde istatistikler çok bellidir, her şeyin istatistikini çıkartırız. Bir klasik ayak dediğimiz çakma, direk ayakta ayda 12 metre ilerleme olur. Bunu yarı mekanizeye çıkartırsanız aylık 22 metre ile 23 metre arasında ilerleme olur, mekanizde de 60 metrelik bir ilerleme olur. Siz işçiye zorlayarak bu 12’yi 15, 22’yi 25 yapamazsınız. Yani zaten standardımız belli. Üretimin bütün olayı kurduğunuz ayak boyuyla alakalıdır. Yani işçi diyor “Biz zorladılar.” Neye zorladık? Biz yedi buçuk saat yerine sekiz buçuk saat mi çalıştırdık bu işçiye?

HASAN ÖREN (Manisa) – Yedi buçuk saat içerisindeki verim önemlidir. Yüzde 65 demişsiniz verime ama siz zorlamayla, aşağıda değişimle yedi buçuk saat içerisinde yüzde 72’ye çıkarabilirsiniz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Biz aşağıda işçi kazma sallarken gelip almıyor ki. Vardiyada değişim yapılan noktalar yani aşağıda değişim yapanlar kim? Aşağıda değişim yapanlar şalterciler, belli başlı iş noktasını teslim etmeden bırakamayacaklar olanlar. Onun dışında bir işçi grubu işini bitiriyor. İfadelere de bakarsanız “Biz yolda karşılaştık.” diyor. Orada karşılayacak, nasıl, nerede karşılaşılabir ki. İşçinin çıkma süresi belli, girme süresi belli. Yaklaşık yarım saatlik bir mesafe içinde işçi işini bırakıp çıkarken işine, vardiyasına girenler de giriyor. Bu işçiler yolda karşılaşıyor. Ayakların içinde, elden devir yaptırılmıyor ki. Bunları zaten işçiler hep “Yolda karşılaştık.” diye söylüyorlar. Şunu demeye çalışıyorum: İşçi, alın on yıllık üretim istatistiklerini, hiçbir panonun ilerlemesi, standardı değişmemiştir. Zorlanan işçiler var. Bir şey söylemek istiyorum: Bu Komisyondan çok önemli bilgi edindim, bir de üstüne gittim. İbrahim Bey diye bir arkadaşınız, S panosundan çıkan, İbrahim Genç. Bu arkadaşın yaptığı iş zor. Kolaylaştırmak için dediğim gibi “roadheader” geniş kesitler... Bütün bunlar taramacıların işlerini kolaylaştırmak için yapılmış şeylerdir. Kesiti genişlettik. Ama Soma bölgesindeki baskıdan dolayı yine taramacıların işi zorlandı. Bütün madende bence en zor iş, İbrahim dediğimiz arkadaşın yaptığı iş çünkü tarama yapıyor, devamlı fiziki bir güç ve tarama, önü alınamayacağına artık kanaat getirdim. Dediğim gibi “roadheader” a döndük, galeri kesitini 16’ya çıkardık, yine tarama ihtiyacı oldu. O fiziki yükü Soma’da yok etmenin imkânı yok, ayak rekuplarında ve ayak boylarında, bunu tescilledik. İbrahim’le ilgilenilmemiş, ben bunu Komisyon raporunda okudum ve gerçekten kendimiz o...

BAŞKAN – Kaza sonrası...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – İnanılmaz derecede bozuldum, bunu da belirtmek istiyorum. Yani ben buradayım, bazı şeylere bakamıyorum ama İbrahim ve oradaki birkaç arkadaşla da özel olarak ilgilenilmiş olması lazımdı travmadan dolayı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nereden komisyon raporunu almış dendiye, tutanağı avukatınız İnternet’ten alıyor, bize getiriyor.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bir avukat getirdi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunda bir sıkıntı yok, tartışıyoruz bile.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Tutanağı aldım. Orada mesela bizim, o arkadaş ve bir iki tane daha o olayı yaşayan arkadaş da... Ama olay sonrası yaşadığımız travma... Bütün sistemimiz sarsıldı. İş asıl yöneten herkes içeride, bazı aksaklıklar oldu ama onları da kademe kademe düzeltiyoruz. İbrahim bugün işbaşı yaptı, istediği bir şekilde. Özellikle ilgilendim, özellikle psikolojik herhangi bir ihtiyacı olursa da kendim karşılayacağımı da belirttim. Bunu da belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Biz onu iki kere dinledik, fedakâr bir çocuk, özverili bir çocuk.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Çok, çok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İç denetimde... Uyguladığımız bir şey vardı da. Evet-hayır da diyebilirsiniz cevap olarak.

Bu iç denetimde tespit ettiğiniz -kazadan birkaç ay önce- bir mali şirket içi yolsuzluk, paranın yok olması, bir şeyler falan. Böyle bir şeyden bahsediliyor. Bu konuda bize...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – O şimdi bahsedilmesi... Bir tespitimiz olmadı bakın, bir tespitimiz olmadı. Ama maliyetlerde bir artış vardı ve ben biraz bu konuyu mercek altına almaya başlamıştım. Hem madencilik geliştirmek adına bir yazılım firmasıyla anlaşmıştım. Uzun zamandır Türkiye’de yapılacak en iyi madencilik yazılımını

hazırlamak üzere 2 tane ODTÜ' lü genç mühendis çocuk ve onların 16 kişilik ekibiyle anlaşmışım. Sadece bize değil, yazılım bittiğinde, aslında bütün maden şirketlerine faydası olabilecek bir yazılım üzerinde çalışıyorduk bu olay olduğunda. Şimdi, o yani birileri... Bir şey söylemek istemiyorum. Bakın, çünkü hiç bilmediğimiz... Böyle bir şey var mı, yok mu? Dedikodu babında, o yüzden bilmiyorum ama denetimleri daha sıkı hâle getirmek yani şirketin kontrolünü, maliyetlerin kontrolünü daha bir bilgisayar ortamına taşımak, göz önüne almak gibi bir şeyimiz vardı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sizin şirketinizde şu olur mu, son olarak: Bir eski madendeki malzemeleri söküp şirkette kullanmak. Mesela bir kelepçe lazım, alamayız, git bul. Diyor ki: “Gidip bazen kendi madenimizin içinden çalıp gelip buraya takıyorduk.”

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – O şöyle: Bakın, istasyonlar var. Bahsettiğiniz konuyu biliyorum, İbrahim'in bahsettiği konu o zaten. İstasyonlar var. Şimdi bu TH' lar büküm istasyonlarına gidiyor, bunlar tekrar tekrar kullanılabilen TH' lar. Zaten ağır olan yük o. Şimdi, yerin altında baskıdan dolayı bükülüyor. Onun ne yapılması lazım? Düzeltmesi lazım. Gidip yerin altında 6-7 tane büküm düzeltme istasyonu var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir de terk edilmiş bir madenden malzeme söktürme. O konuyu biliyor musunuz?

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Yok. Ne terk edilmiş madenden... Terk edilmiş bir maden yok ki malzeme...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İşletilmesi bırakılmış bir madenden, şirket tarafından, genel müdür tarafından Gürmin Makineye oradan malzeme söktürülüp burada kullanılması.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Pardon. Bizim bıraktığımız eski bir maden mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sizin bıraktığınız mı bilmiyorum. Şu anda işlemekte olmayan bir madenden malzeme sökülüp burada kullanılması.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Bizim eski madenlerimizdeki malzemelerimizi söküp almamız normal ama kapanmış başka bir madenden gidip...

HASAN ÖREN (Manisa) – Geride kalan... Mesela geçmişsiniz galeriyi, işte ileride bir kelepçeye ihtiyaç olmuş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hasan Ağabey, onu söylemiyorlar, benim kastettiğim o değil. Bir başka yerde, şu an kullanılmayan ve açık olması, kapısının barajlanmış olması gereken bir madenden girip eski kalmış malzemelerin kullanıldığını...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Kapısının barajlı olması gereken bir madene girmezler, öyle bir şey yok ki. Ama bizim eski kendi madenimizden kalan malzeme varsa sökmemiz çok normal bir şey. Yani kapattığımız malzemeleri boşaltmamız lazım zaten ama onu planlı şekilde yapıyoruz.

BAŞKAN – Can Bey, çok teşekkür ederim. Bizimle iş birliği yaptınız, bizde görüşlerinizi düşüncelerinizi aldık.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Estağfurullah. Ben çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Arkadaşlarımız çok açık sözlülükle size sorularını yöneltti, siz de çok açık ve şeffaf bir şekilde bizimle paylaştınız. Bizim açımızdan çok verimli oldu söyledikleriniz. İnşallah siz de bizlerden çok şeyler almışsınızdır. Komisyonumuzun hazırlayacağı raporda sizin görüşleriniz de dâhil biz herkesin görüşüne yer vereceğiz, vermek durumundayız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yazışma yapabiliriz. Yani Komisyon tutanaklarını istiyorsanız kafanıza takılan bir konuda da bize yazılı olarak...

BAŞKAN – Yazılı olarak verebilirsiniz, bize öneri de gönderebilirsiniz.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Özgür Bey, siz bir iki kere geldiniz ama o gün farklı bir ortam vardı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz gelmedik. Şöyle, gelmeyi düşündük ama hiç buraya gelmedik.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Öyle bir sordular. O gün, dediğim gibi televizyonda mekanizeler gösteriliyordu Özgür Bey yani shot tahkimatlar. Avrupa'da bu var, niye bu madende...

BAŞKAN – Can Bey, basın her yazdığından etkilenmeyin. Yaşadığınız...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN – Ama biraz orada böyle bir bilinmeden bir yönlendirme olmuş belki.

BAŞKAN – Yaşadığınızı biliyorum, yaşadığınız süreci biz de tahmin edebiliyoruz. Biz bile buraya gelince bizlere neler yazdıklarını biliyoruz, dürüm sefası yapmaktan başka bir şeye kadar. Biz onlara alıştık, siyasetçi olarak alıştığımız için... Kolay bir süreç yaşamadınız, o yüzden tekrar geçmiş olsun. Allah bu tür kazalardan sizin şirketiniz de dâhil milletimizi korusun.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN - Tabii, en önemlisi sayın üyeler, sayın vekiller; bu olay bakın dört buçuk ay çözülemedi. Ben her şeyiyle bu olayın ne olduğunu anlamak için uğraşıyorum. Biz suçlanalım, hiçbir önemi yok ama olayın ne olduğunu anlamak, lütfen, bu vatana karşı bir sorumluluk.

BAŞKAN – Bizim Medis tutanaklarının hepsini alabilirsiniz. Bir şey söyleyeyim size: Lütfen alın, işin içerisinde, firmayı bizden daha iyi bilen insanlarsınız. Medis tutanaklarımız açıktır, alın. O konularda bizi bilgilendirmeniz gereken bir şey varsa bana yazarsınız, ben üyelerimizi gönderirim.

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN - Her zaman.

BAŞKAN – Burada interaktif bir ilişkiye, Komisyonumuz sizinle interaktif ilişkiye açık. Tekrar bir daha teşekkür ediyorum, bizimle görüşme...

SOMA HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKAN VEKİLİ CAN GÜRKAN - Ben çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

BAŞKAN – Şimdi arkadaşlarımızdan vardiya amiri olarak İsmail Adalı, Hilmi Kazık, Mehmet Ali Günay Çelik ve Yasin Kurnaz.

Şimdi, o kaza anında hepiniz aşağıda mıydınız?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI - Hayır, 2 arkadaş yoktu, sonradan geldi. Ben ve Mehmet Ali arkadaşımız...

BAŞKAN – Mehmet Ali ile İsmail kaza anında oradaydı, öyle mi?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI - Evet.

BAŞKAN – O zaman İsmail seninle başlayalım, olayı bir anlat. Yalnız, şöyle bir şey yapacağız: Beşer dakika veya altışar dakika, bir harita üzerinden de yardımcı olunabilir. Bizim orada numaralandırdığımız yerler de var, o kazanın olduğu mahalde. Dikkat ederseniz, üçgenin orada, şu aşağıda, kazanın olduğu yerlerde, orada “1, 2, 3, 4, 5” diye numaralar da var, oralara göre de konumlandırabilirsiniz “Ben şuradaydım, şunu yaptım.” falan gibi. Bu çerçevede, kaza anında siz müdahale ederken neler yaşadınız? Önce senden, sonra da Mehmet Ali’den alalım.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Şöyle ayakta anlatabilirim değil mi?

BAŞKAN - Tabii, ayakta anlatabilirsin. Daha sonra üyelerimizin soruları olacak, onlara cevap vereceğiz.

Devam, İsmail, buyur sen.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Başkanım, şimdi, öncelikle, kaza günü...

BAŞKAN – İsmail, önce kendini tanıtır mısın? Mesleğin neydi senin?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Ben maden mühendisiyim. İsmim İsmail Adalı.

BAŞKAN - Görevin neydi ocakta?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Ocakta teknik müdür görevini yapıyordum.

BAŞKAN – Orada ikinci pozisyondaydın?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Evet, üretimden sorumluyum.

BAŞKAN - Akın Beyden sonra ikinci pozisyondaydın.

Tamam, buyur İsmail.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Şimdi, Başkanım, olay günü ben yer üstündeydim, saat üç civarı. Olayın başlangıç saati bana üçe beş kala, üçe on kala gibi söylendi, izleme tarafından bana bilgi verildi. Ocakta “U3 bölgesi” dediğimiz, kazanın olduğu yer tahmin ettiğimiz yerden bir duman gelirinin olduğu söylendi. Ben de o esnada hemen izleme kontrol merkezine girdim. Önümüzde bulunan sensörler var –görmüşsünüzdür büyük ihtimal- bu sensörlerde değişiklik var mı hemen ona baktım öncelikle ama hiçbir değişikliğin olmadığını gördüm. Özellikle şu sel bölgesindeki sensörlerimiz çalışıyordu, bunlarda hiçbir anormallik yok idi. Sonra, izlemeci arkadaşın bana söylediği...

(Elektrik kesintisi)

BAŞKAN - İsmail elektriklerimiz kesildi ama mevcut şartlarımızla kaydedeceğiz. Arkadaşlarımızdan çok sessiz, sakın olmalarını rica ediyorum.

Buyur İsmail.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Şimdi, Başkanım, devam edeyim kaldığım yerden.

İzlemeci arkadaşım sensörlerin gittiğini söyledi ama ocağın diğer tarafındaki sensörlerde hiçbir sıkıntının olmadığını gördüm ama izlemeye girdiğim, şurada S bölgesindeki sensörün bir tanesinin aniden pik yaptığını gördüm. İzlemeye girdim, bu hemen hemen on-on beş saniye içerisinde gelişen bir olay...

BAŞKAN - Saat kaçtı? Bir daha söyle o saati.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Üç civarı diyeyim. Yani üç beş kala olabilir, üç civarı.

BAŞKAN - Olay olduktan on-on beş dakika sonra sen hemen izlemeye girdin, izleme...

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – On beş dakika sonra değil, bana hemen izlemeciden haber geldi, tesadüfen o bölgedeydim. Hemen izlemeci arkadaş bana U3 bölgesinden bir duman geldiğini söyledi. Ben de izlemeye çıktım, oradaki sensörlere baktım...

BAŞKAN - İzleme dediğin karo, yukarıya çıktın, dışarıya çıktın.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Ben zaten yer üstündeyim. Tam tertip saati olduğu için diğer işçi arkadaşlar ocağa girdi.

BAŞKAN - Yerini konumlandıralım, o yüzden soruyorum.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – İdari binadaydım.

BAŞKAN - Ha, idari binadaydın.

Devam et.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – S bölgesindeki sensörün bir tanesinin aniden pik yaptığını gördüm yani kırmızı yaptı ve ikaz verdi. Ben dedim ki mantıken burada bir olay var, büyük bir olay, hemen izlemeci arkadaşlara dedim ki: “Hemen ocağı tahliye et, her tarafa bilgi ver, ocağı hemen boşaltalım.” Ben de hemen -zaten iş elbiseleri üzerimdeydi- koşa koşa ocağa geldim. Şurada pis havanın çıkacağı bölgeye geldiğimde şuradaki arkadaşın bir tanesine, tam kim olduğunu hatırlamıyorum, ocağa kimse girmesin diye bir nöbetçi koydum oraya.

BAŞKAN - Nefeslik 340’tan.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Evet, 340’ın ağızına. Çünkü “paşa vardiyası” dediğimiz vardiya ocağa girecekti, kontrolsüz bir şekilde ocağa girenler olacaktı büyük ihtimal...

BAŞKAN – Girmelerini engelledin.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Evet, önlemek için oraya bir tane nöbetçi koydum. Koşa koşa kendim ocak ağzından olay yerine doğru gittim. Benim buraya gitmem tahmini on dakika.

BAŞKAN – Hangi galeriden indin, kendi açtığınız galeriden mi, Soma’nın açtığı galeri mi, ortadaki galeri mi?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Orta galeriden girdim, on dakika içerisinde, tahmini üçü on geçe veya üçü çeyrek geçe gibi bu bölgeye geldim. Şu bölgeye geldiğimde...

BAŞKAN – Numaralarıyla söyle sen.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – “2 no.lu bölge” dediğimiz kulikar yolu kavşağına geldiğimde, tam kavşağa ulaşamadım, orada çok yoğun bir duman vardı, göz gözü görmeyecek şekilde. Yani mantıken düşündüğümde, benim arkamdan yaklaşık 1.500-2.000 metreküp bir hava geliyor, oksijen, ocağa maksimum havanın geldiği bir yerdi. Önümle bir dumanla karşılaşıyorum ve yangının burada olabileceğini düşündük, mantıken de öyle olması gerekiyor. Şu bölgede oksijen maskelerini takarak yangını aramaya başladık. Diğer taraftan da tahliye ekipleri ve oksijen tüplerini buraya hızlı bir şekilde getirdik. Yangını bulduk bir şekilde, müdahale etme açısından ama şu bölgede yaklaşık bir 10 kişiye yakın vardık teknik kadro ama yangınla ilgili...

BAŞKAN – Park Tekniğin hazırlamış olduğu reküpün ağzında 10-15 kişi vardınız, öyle mi? 2 numarada.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Tabii, tabii. 2 numaradayız, yani 2 numaraya ulaşmaya çalıştık, 2 numara yaklaşık bir beş metre civarında. Yani 2 numaralı kavşağa, oraya yaklaşık beş metre ulaştık biz ama göz gözü görmüyor, yoğun bir duman var ve sıcaklık var ortamda. Bunun neticesinde, arkadaşlarla birlikte...

BAŞKAN – Sıcaklık normal bir sıcaklık mıydı, dumanın getirdiği bir sıcaklık mıydı?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Muhakkak dumanın getirdiği bir sıcaklık ama bizim alışkın olmadığımız bir sıcaklık var. Bu bölgede yangını aramaya başladık. Kesinlikle bir açık alev olduğunu düşünüyoruz veya şurada kabloların ve bandın yandığını düşünüyoruz ama yangınla ilgili hiçbir iz, emare yok. Biz girebildiğimiz kadar içeri girdik, dumanın içerisine, yaklaşık 10-15 metre kadar

oksijen maskeleri takıp ama hiçbir açık alev yok. Tahmin ediyorum, yaklaşık bir on beş, yirmi dakika geçmiştir ama yangınla ilgili hiçbir şey bulamadık ve daha da ileriye gidemiyoruz dumanın içerisinde. Onun neticesinde, buradan tekrar geriye çıktık, işte, Akın Beyle görüşüldü, ben Akın Beye olaya anlattım, Akın Beye dedim ki: Bu olay çok büyük bir olay, biz yangına ulaşamıyoruz. “Havayı ters çevirelim.” kararını aldık ve havayı ters çevirmek için onunla ilgili tertip aldık. Bizim gerimizde yaklaşık 140 panosu var ve mekanize panosu var, üretim olarak çalışan yerler ve ocağa kontrolsüzce insanların girebileceği ihtimali var. Hızlı bir şekilde bunları tahliye ettik, arkamızı çünkü havayı çevirme tertibi aldığımızda buralar komple pis hava dolacaktı, burada varsa insanları da muhtemelen kaybedecektik. Onun için, hemen arkadaşlarla organize olduk, hızlı bir şekilde, yaklaşık 1.500 metre bu olay yeri olarak tahmin ettiğimiz yer, 1.500 metrelik yeri işçilerden tahliye ettik ve temizledik.

Ondan sonra, şunu da söyleyeyim aklıma gelmişken: Şu bölgede yangına ulaşamadığımız için buraya en yakın olarak -şurada Ramazan arkadaşımız var, şalterci- Ramazan arkadaşımızı ben çağırttım, nerede olduğunu tam bilmiyorum, arkadaşlara dedim ki: Onu bulun, bir gelsin buraya. En azından, ilk görgü şahidinin o olduğunu düşünüyoruz. Ramazan tabii korkmuş burada, arkalardan bir yerden geldi, ben Ramazan’a söyledim burada, Ramazan, bu yangında ne oldu, yani bu duman nereden geliyor diye sordum, Ramazan da dedi ki: “Ben şalterdeydim.” İşte, dumanın yoğun biçimde 4’ üncü bant diye tabir ettiğimiz bölgeden, aşağıdan geldiğini söyledi.

BAŞKAN – 5 ile 6 arası öyle mi?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Evet, 5’inci bant.

Yoğun dumanın buradan geldiğini söyledi. Biz de işte, arkadaşlarla birlikte bu duman arkamızdan gelerek temiz havaya doğru kaçtığını söyledi. Biz dedik ki “Artık bu yangın bize çok uzak.” Ama duman buraya kadar gelmişti, biz de buradan geri çekildik.

Bir de şurada biz perde gibi bir şey yapmıştık arkamıza çünkü yangının burada olduğunu tahmin ettiğimiz için yani duman olduğu için...

BAŞKAN – Havayı perdelediniz.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – ...havayı perdeleyelim, en azından yangın daha çok büyümesin diye düşündük ama yangını görmüyoruz tabii, sadece tahmin üzerine. Biz bu perdeyi yaptığımızda komple duman bize bastı yani geriye doğru bastı, biz geriye çekilmek zorunda kaldık. Hava miktarını azaltınca duman bizi de bastı orada.

BAŞKAN – Perdelemeyi merkeze geçtikten sonra mı, 2’den önce mi yaptın?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Evet, 2 numaralı kavşağa gelmeden yaptık ki yangın önümüzde ise daha çok oksijen verip yangına müdahale edelim diyerek ama ulaşamadık tabii. O da sonuç vermedi ki duman daha çok bize doğru, geriye doğru bastı yani havanın, oksijenin geldiği yere doğru bastı. İşte, ondan sonra havayı ters çevirme tertibini aldık ve biraz önce söylediğim şeyleri uygulamaya başladık, komple arkamızı temizledik. Sonra, ben buradan 270 kotuna geldim. En son işçileri temizleyerek “270 kotu” dediğimiz yere geldim, Akın Bey de burada bekliyordu, 270 kotunda. Buradan tahliye cihazlarını girdik, takındık, o ara havayı ters çevirmiştik, havayı ters çevirme işlemi gerçekleşmişti, hava da artık ters dönüyordu, bunu fark ediyorduk. Buradan tahliye cihazlarımızı giydik “nefeslik” dediğimiz yerden, artık burası temiz hava olacaktı havayı ters çevirdiğimiz için, buradan cihazları takıp hızlı bir şekilde tekrar geri geldik yani insanların olabileceği yere doğru geri geldik. Şu insan nakil 4’ üncü bant veya 5’inci bant dediğimiz yere, şu kavşağa geldik. Buradan, şu bölgeden hâlâ buraya bir duman tahliyesi vardı yani pis duman geliyordu, şurada tekrar temiz havaya karışıyordu. Hızlı bir şekilde buraya müdahale ettik. Zaten biz bu işi yaparken şu bölgeye geldiğimizde temiz hava iyice artık insanların olduğu yere gitmişti ve biz oradayken daha bizim önümüzden yaşayan insanlar geldi. İşte onlar dedi. Biz şu bölgenin insanları komple, “mekanize” dediğimiz bu ayağın içine toplandık. “Yaklaşık bir 150 kişiye yakın var.” dedi, 150’ye yakın kişinin orada yaşıyor olduğunu söyledi. Tabii, biz de ondan sonra onların olduğu yere doğru gittik, insanlar ondan sonra çıkmaya başladı oradan. Ondan sonra, benim yaptığım burada, tekrar buradan geriye çıktım çünkü bizim buradan kimseyle telefon irtibatımız yoktu hiçbir yerle, tekrar geriye çektim ve kurtarma ekiplerini buradan buraya yönlendirdim. İnsanlar burada, şimdi, halsiz olanlar vardır, insanları gönderip bir de koluna girmesi gerekebiliyor. Buradaki bu 150 kişiye yakın insanı tahliye etmek için işlemler başladı ve insanlar buradan çıktı. Sonra da hemen buradan hızlı bir şekilde şurada “S panosu” dediğimiz yere geldim. Burada da bayağı bir işçi arkadaşımız vardı, yoğun olarak çalışmanın olduğu, üretimin yoğun olduğu bir bölge. İşte burada insanları kurtarabiliriz diye hızlı bir şekilde buraya geldim ama gördüğümüz olay tabii bizi çok üzdü. İnsanların bayağı birçoğunu kaybetmiştik burada. Bundan sonra artık beş gün boyunca bu anlattığım kurtarma çalışmaları devam etti. Beş gün boyunca işin başındaydık, en son kişiyi çıkarıncaya kadar ocağa bekledik, insanları çıkardık.

Konuyla ilgili bildiklerim, gördüklerim bundan ibaret.

BAŞKAN – İsmail, oraya inmeden mi Koray Beyi aradın; Koray Beyi, Mehmet’i?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Ben kimseyle görüşmedim çünkü ben çok hızlı hareket etmek zorundaydım.

BAŞKAN – İzlemeden oraya talimat gitti öyle mi?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Evet, ben o talimatı verdim izlemeye.

BAŞKAN – Onlar aradılar.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Ocağın her tarafına ulaş ve herkesi boşaltsınlar dedim. Yani bu olayı... Şurada sensörün hızlı bir şekilde yükseldiğini görünce buradaki olayın biraz büyük olduğunu düşünüp ocağı komple boşaltın dedim. Hatta şunu söyledim: Şurada şu bizim şey var, ocağın havasından bağımsız bir bölgemiz var. Şuraya da ulaş, şu telefona da ulaş, olur ya çıkamayan olur, herkesi oraya tahliye etsinler gibi talimatını da verdim. Ondan sonra, ben hızlı bir şekilde olay yerine doğru gittim.

BAŞKAN – Mehmet Ali, seni...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Öncelikle, hoş geldiniz.

Başkanım, ben de o olay günü ocaktaydım zaten. En son saat iki buçuk gibi “revir” diye tarif ettiğimiz bu bölgedeydim, hatta Serkan vardı revirci, onunla yaklaşık bir beş-on dakika kadar “Olay var mı, kaza filan var mı?” diye görüştük, herhangi bir sıkıntı yoktu. Daha sonra ben buradan nefeslik yolunu kullanarak dışarıya çıktım, yer üstüne. Tertip saati geliyordu zaten. Bizim normalde iki kırk beş, üç on beş arasında tertiplerimiz olur bir sonraki vardiya için Tertip odasına gittiğim zaman izlemeden haber geldi.

BAŞKAN – Tertip odası nerede, aşağıda mı?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Tertip odası yer üstünde.

Ben saat iki buçuk gibi buradan ayrıldım, revirden, S panolarını dolaştım, revire geldim, iki buçuk gibi buradan ayrıldım, normal nefeslikteki insan nakli bantlarını kullanarak yer üstüne çıktım. Benim yer üstüne çıkmam yaklaşık olarak yirmi dakika filan sürüyor. İki kırk beş-iki elli arasında yer üstündeydim ben. Tertip odasına gittiğim zaman telefon çaldı. Zaten tertipte telefonları bekliyoruz biz. Telefonu açtığım zaman, izlemeden, aşağıda U-3 bölgesinde bir sıkıntı olduğunu, fakat ne olduğunu bilmediğini, yalnız duman geldiğini, yoğun bir dumanın olduğunu bildirmişler. O şekilde söyledikten sonra telefonu kapattı izleme ve akabinde, hemen karşılıklı masalarımız var, bir ayrı dahili telefon daha var, o telefon çaldı. Onu açtığım zaman da bizim aşağıda, U3 bölgesinde o gün tertibini verdiğimiz emniyet biriminden Yusuf Arslan diye bir işçiyle görüştüm. Onun bana söylediği 5 ve 6 no.lu olarak tarif ettiğiniz şuradaki bu bölgenin...

BAŞKAN – Yusuf Koçan...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yok, Yusuf Arslan.

BAŞKAN – Yusuf Koçan var bir tane...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Bir Yusuf Koçan var, o ayrı.

Yusuf Arslan’la görüştüm. Yusuf Arslan bana 6 no.lu -buradaki işarete göre- bölgenin olduğu yerden 5 no.luya doğru öncelikle gri, daha sonra siyaha dönen bir dumanın geldiğini ve dumanın komple onları takip ederek sardığını söyledi. Ben de dumanın yönünü filan sordum “Aşağıya gitmiyor mu, ne tarafa geliyor?” diye. Ben onlara “Siz şu anda neredesiniz?” dedim. “Biz temiz havadayız.” dedi. Yani, şu anda şeye gelmişler, bizim şu bölgelerde bir malzemeliğimiz var, tarama deposunun olduğu yerde. “Malzemenin olduğu yerdeyim.” dedi. “Sizin olduğunuz yerde herhangi bir sıkıntı var mı?” dedim. “Yok, biz bu bölgedeki bütün arkadaşlarla birlikte çıktık, şu an kendimiz temiz havadayız.” dedi. Daha sonra, hiç zaman kaybetmeden direkt ocağa indim ben. Ocağa inerken ilk başta bu 270’ te nefesliğe açtım kapılarını. O anda duman nefeslikten geliyordu ama çok yoğun değildi yani tamamen gelmemişti. Sonra aşağıya geldim, bu bandın boyuna, buradan da bizim geçişimiz var nefesliğe, buradaki kapıları açtım, kapıları açar açmaz arkasından bir tane yarı baygın bir işçi düştü zaten, maskesi ağzında. Onu dışarıya aldık, daha sonra ben bu kapıları açtırdım, hepsini açtık yani aşağıya fazla hava gitmesin diye bu kapıları açtırdım, tekrar aşağıya geldim. Ben geldiğimde, zannedersem, İsmail Bey benden önce uğramış buraya, geçmiş yani beni. Buradan gelirken Yusuf Arslan dediğim işçiyle tekrar karşılaştık burada, deponun olduğu yerde. Tekrar teyit ettirdim ben, siz nerede çalışıyorsunuz, dumanın yerini, yangını tam olarak gördün mü filan diye. Bana ısrarla yangının o bizim 4’ üncü bant diye tabir ettiğimiz yerden, şu anda sizin işaret ettiğiniz 6 no.luyla 5 no.lunun olduğu yerden geldiğini ve kendilerinin de bu bölgeyi terk ettiğini söyledi, şu yolu kullanarak 1 no.lu tarafa doğru geçtiklerini söylediler. Tabii, ben buraya geldikten sonra burada -İsmail Bey vardı, işte Ertan Bey vardı, yine biraz kalabalıktı yani 5-10 kişi vardı- ilk etapta duman normal ana yolun... Buradan -dediğim gibi- 1.500 metre küp hava geliyor, burada ikiye bölünüyor havamız, bir kısmı aşağıya, bir kısmı buraya doğru gidiyor. Böyle olmasına rağmen bu bölgedeki duman 2 no.lunun olduğu yere doğru gelip türbüle olarak yani üstten geliyor hava, türbüle olarak tekrar sağa ve sola dağılılarak ocağın içine doğru gidiyordu ve bu bandın üzerine filan çıktık, işte yangın burada mı gibisinden, burası yanıyor, işte dumanı komple ocağa veriyor diye müdahalede

bulunuyorlardı. Ben İsmail Bey'e, hatta Ertan Bey'e filan söyledim, o Yusuf dediğimiz arkadaşı da getirdim yanımda, yangının burada olmadığını, yangının daha ileride olduğunu yani burada yapacağımız hiçbir çalışmanın bize faydası olmayacağını anladık. Ama, öyle bir duman yoğunluğu ve havanın o tersine gelmesi yani o anda biz -ben kendim olarak söylüyorum- büyük bir şaşkınlık içerisindeydik, panikledik yani, duman aşırı derecede ocak geneline... Bir sürü aşağıda yaklaşık işte 180 kişi, yukarıda keza çalışanlar var yani kimsenin kurtulamayacağını, çok büyük bir olayla karşılaştığımızı o anda anladık zaten. Yani, yapacağımız bir şey yoktu, biz oksijen maskelerini filan taktık, içeriye girdik, ben yaklaşık 15 metreye kadar gittim bandın üzerinde filan ama insan şeyini kaybediyor, görme olgusu diye bir şey yok, hiçbir şey göremiyorsunuz dumandan, yön tayini diye bir şey yok, sonra tekrar geri çıkmak zorunda kaldım o bölgeden. Dışarıya çıktığımızda, hatta Hilmi arkadaşımız da tahliye cihazıyla gelmişti, onlar tamamen kapalı devre kuşanmışlardı. Ben oksijen maskesiyle girdim o anlattığım yere. Onlar dahi dumandan ilerleyemediler yani.

İsmail Bey'in dediği gibi havalandırmada bu kapıları açmıştık zaten, bir kısım havayı buradan kısa devre yapıp havanın miktarını düşürdük. Perdeleme yapmak için biraz uğraştık ama biz perdelemeyi yapınca, buradaki havayı da kesince bu kez duman bizim olduğumuz 2 no.lu yerden 1 no.lu diye gösterdiğini yere doğru ilerlemeye başladı, daha da ana yolu doğru depmeye başladı yani yukarıya doğru.

BAŞKAN – Havayı kesince mi oldu o?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Oradan havayı azalttık.

BAŞKAN – Basınçla o tarafa doğru gidiyor.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Evet, biz şuradaki kapıları açtık yani ben kendim açtım, bu kapıları ben açtım fazla hava gitmesini diye aşağıya. Yaklaşık olarak şu 2 bacadan, 1 no.lu ve 2 no.lu bacadan...

BAŞKAN – Saat kaç o zaman Mehmet Ali?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Ben ilk buraya geldim, kapıları açtığım da saat üçü beş filan geçiyordu ya da üçü on geçiyordu, o civardaydı.

BAŞKAN – Dumanın oraya doğru geldiğinin saati ne kadar?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şurası mı? Şuradaki işi biz yaptığımız zaman yirmi-yirmi beş dakika geçti bu anlattıklarımın üzerinden.

BAŞKAN – Yani, bu yirmi-yirmi beş dakika sürekli duman basınçla çıkıyor gibi algılayabilir miyiz?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Evet, duman başlangıcından beri yani bu olayı ben işçilerden, arkadaşlarımdan öğrendiğimde, bu olayın ilk başlangıcında zaten yoğun bir şekilde dumanın... Yani, şuradaki olan bir yangının hava ne olursa olsun ya aşağı panoya ya da yukarıya doğru gitmesi lazım, ana yolun tersine gelmesi hiç beklenmedik bir şeydi.

BAŞKAN – Fizik kurallarına aykırı.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Fizik kurallarına da aykırı, artı havalandırma şartlarına yani bizim vermiş olduğumuz havalandırma şuradan 700 metre küp yaklaşık o civarlarda da buradan aşağıya inmiyor. 700 metre küp dakikalık havayı tersine itekleyecek kadar bir basınçla hava ters geliyordu. Hani kod farkı da fazla yok şurayla şurası, yüksekte olsa diyeceğim işte sıcak hava ısındığında yukarıya geliyor ama bizim normalde 2 no.luda...

BAŞKAN – 700'de dümdüz aşağıya inemezsiniz. 2'den bu tarafa geçtiğiniz zaman da 1.600-1.800 metre küp hava var, onu bile geriye itiyor.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Biz biraz azaltınca şuradan havayı, şuradan kapıları açtık, yaklaşık 400 metre küp bir kaçak yapmıştır bu kapılar. Artı, perde yapmak için, yangın buradaysa biz perdeleyelim, kendimize sağlam bir çalışacak ortam hazırlayalım, yangın buradaysa hemen kamaları filan dağıtıp, su verip soğutacaktık yani, ilk amacımız oydu daha doğrusu. Daha sonra burada ulaşamayınca... Biz hatta buradan da havanın biraz basıncını kısıtık yani perdeleme yaparak. Buradan da havayı açınca bu hava 2 no.ludan 1 no.luya doğruya yani daha önce-kulikar yolu dediğimiz burada yol var- daha önce normal yolun kurvesi görünüyordu, biz bu işlemi yapınca yaklaşık 1-2 metre daha hava yine ana yola doğru ilerlemeye başladı. O esnada zaten İsmail Bey -zannedersen- Akın Bey'le de görüşmüşler, havayı ters çevirme tertibe alındı, daha sonra komple bu bölgede, üst kısımlarda çalışanlar tahliye edildikten sonra havalandırma ters çevrildi, bu kez bizim ana yolumuzu hava çıkış, nefesliklerimizi ise temiz hava girişi olarak kullandık. Ben 340 tarafından ilk önce bu bölgeye geldim, burada 5 kişinin olduğunu biliyorduk. Bu daha önce devletten kalan, şu anda kaçamak olarak kullandığımız yerde 5 kişinin olduğunu fakat bizden önce, zannedersen, İmbat'ın ekibi olabilir, onlar girmişler. Tabii, krokiyi tam bilmedikleri için bulamamışlar, bize "Burada kimse yok." dediler. Ben kendim tahliye cihazıyla arkadaşlarla girdik, o 5 kişiyi yukarıda

şu üst kısma çıkmışlardı, oradan 5 kişiyi kurtardık sağ olarak. Daha sonra aşağıya indim S panosuna, S panosundan da 2 kişi kurtarıldı sağ olarak. Benden önce inen tahliyeciler ayakları filan dolaşmışlardı, ben sadece bu bant boyundaki kaybettiğimiz arkadaşlarımızı gördüm, ayak içlerine gitmedim, onlar da ulaşılar, hiç kimsenin sağ olmadığını söylediler bana. Tabii, bayağı bir şey durumundaydık. Ondan sonra, burada kaybettiğimiz arkadaşları bantlarla dışarıya çıkarma tertibe alındı.

BAŞKAN – S panosunda kaybettiğiniz arkadaşlar...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – S panosunun hava çıkışında, yaklaşık şu bandın boyunda, efendim yani benim tahminim 90-100 kişi vardı yani.

BAŞKAN – Koray Bey de mi oradaydı?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Koray Bey'in olduğu yerde yaklaşık 90-100 kişi vardı -bant dediğimiz yer 45 metrelik bir bölge- yani insanlar üst üste düşmüşlerdi böyle. Bizim şantik hattı dediğimiz bir hat var, onun havası var, yaklaşık 2 inç hava çıkışlı, plastik. Yani, birisi atlamış, o onun üzerine atlamış filan böyle insan yumağı şeklinde öyle bir görüntü vardı, çok dehşet bir durumdu.

Daha sonra, ben o bölgedeki insanları bantla yani o tertibe alınınca bantlara insanları atıp dışarıya çıkarmaya başladık. Daha sonra haber geldi, zannedersem bu bölgeden gelenlerden bir tanesi, telefonla ulaşamadım ben, bu bölgede insanların sağ olduğu bilgisi geldi bana. Ben daha sonra bu bölgeyi bıraktım, ayrıldım buradan. Nefeslikten tekrar geldim aşağıya, bu bölgeye geldiğim zaman yolda çıkanları gördüm zaten, daha çıkarma işlemi devam ediyordu. Buradan A0'ın nefesliği bu bizim 4' nücü bandın boyuna, aşağıya indim. Yukarıya doğru çıktığımda burada Akın Bey'le karşılaştık. Akın Beyler daha önceden inmişler, burada şey kalmamıştı fazla yani yaklaşık bir 20 kişi filan anca kalmıştı sağ olarak. Onlar da zaten gelen tahliye ekipleriyle yukarıya gönderiliyordu. Kimisi kendisi yürüyebiliyordu, bazılarının kollarına filan girerek normal çıkartma işlemi devam ediyordu. 4' üncü bandın boyuna geçtiğim de, bu 4' üncü bandın tam bu irtibat yani kulikar yol dediğimiz 2 no.lu'yla 9 no.lu' nun olduğu ara, bu bölgeye doğru geçtim, burası hiç yanmamıştı yani buradaki tahkimat tamamen sağlamdı, kamalarda falan hiçbir yanma yoktu. Burada 3 tanesi aşağıda, 2 tanesi yukarıda olmak üzere 5 tane arkadaşımızın cenazesi vardı, onları çıkardık bu bölgeden. Daha sonra yukarıya doğru, bandın motor başına doğru, ben oraya gitmeden önce -bu kopan bant aşağıya doğru kaçmış, bu bölgeyi tutuşturmuştu, yakmıştı- bu aşağıya kaçan bölgedeki yangını söndürmüşlerdi zaten ama şu ara -dediğim gibi- yanmamış, bunun tam ağız da yanmamış. Şu bölgede yaklaşık bir 12-13 metrelik yerde, yine sağlamdı burası ama alt taraf yanmıştı yaklaşık 25-30 metrelik bir bölgesi.

BAŞKAN – Yani, 9'la 7 arasında 10-12 metrelik bir yanık vardı, 9'un altında...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – 9'la 7'nin şu ağız kısmında bir 12 metrelik yanmayan bir yer var, oradan yukarısı tamamen yanmış, 9'la biraz daha aşağıda -şu anda burada gösterilmemiş- yaklaşık 25 metrelik bir bölge daha yanmıştı, bantlar, kablolar, ondan sonrası zaten sağlamdı. Yani, bu koparak gelen bant ucu buraya geldiği zaman yangını burada başlatmış, bizimkiler ilk etapta orayı söndürmüşler çünkü buranın dumanı hâlen şeye gidiyor, nefeslik bağlantısının altında olduğu için bizim tahliye yaptığımız kapılar burada, daha aşağısında olduğu için, buradan çıkan duman tekrar bu sağ olan insanlara doğru gittiği için ilk etapta oradaki yangını söndürmüşler. Bu yangın dediğim de, bizim söndürdüğümüz, daha sonra soğutma yaptığımız yani burası tamamen yanmış, hiçbir şey görünmüyordu, baca kesit olarak görünüyordu, duman filan yoktu ama kalan parça kamalar, işte bant parçaları filan duman yapıyordu, biz onları söndürdük. Yaklaşık olarak saat iki-iki buçuk gibi ben bu bölgedeki artık...

BAŞKAN – Hangi gün? Olaydan kaç gün sonra?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Olayın aynı akşamı, saat gece iki buçuk gibi. Gece iki buçuk gibi biz burada bu soğutma işlemini yaparken, aynı zamanda vefat etmiş arkadaşların dışarıya sevkini de yapıyorduk. Aniden bizim olduğumuz yere duman gelmeye başladı.

BAŞKAN – Yukarıdan aşağıya?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Evet, biz normalde bu bölgede işte, burada soğutma yapıyoruz, şuradaki arkadaşları alıyoruz.

BAŞKAN – Siz 9'la 7 arasındasınız, aniden tekrar yukarıdan aşağıya duman geliyor.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yukarıdan değil, normalde havamız bizim buradan geliyor, nefeslikten.

BAŞKAN – Evet.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Nefeslikten ana yola geliyor, ana yoldan tekrar yukarı çıkıyordu zaten. Bizim olduğumuz yere hava nefeslikten gelip 4' üncü banttan yukarıya doğru gidiyordu, ana yola, tekrar eski ana yola.

BAŞKAN – Rüzgâr mı ters çevirdi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Rüzgâr ters çevirmedi. Efendim, şimdi, bizim orada çalışma yaparken yangın bu tarafa doğru yani ilk etapta ocağın genel havalandırma sistemine göre hava bu tarafa akıyor, aşağıya doğru akıyor. Yangının olduğu yaklaşık yarım saat-kırk beş dakika sonra biz havalandırmayı durdurunca yangının artık bu tarafa ilerlemesi kesilmiş. Bu taraftan da zaten havayı verdik, yangının yönü artık ana yol, sizin de gidip gördüğünüz yere doğru dönmeye başlıyor çünkü hava ne tarafa akarsa yangını da o tarafa doğru sürüklemiş. Şu bizim 5 no.lu diye gösterdiğimiz yerde bir irtibatımız var, nefeslikle ana yol arasında, konveyör var orada hatta. Yangın bu tarafa doğru devam edince, bu bizim bağlantı barajımız var, barajın ön tarafında yine ağaç tahkimatları var yani kama var, dam var. Bu tarafı yanınca buranın dumanı yukarıdan gelen temiz havayla bizim olduğumuz yere karıştı. Daha sonra, biz oradaki şeyleri bırakmak zorunda kaldık, vefat eden arkadaşların hepsini aşağıda bıraktık, yaklaşık bir 12-13 kişi olduğunu biliyorduk sayı olarak.

BAŞKAN – Yani, bu duman yeni çıkmış bir duman değil, daha önce oradaki depolanmış duman...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Depolanmış duman değil de normalde yangın bu tarafa doğru, daha önce burası ve şurası yanmıştı, daha sonra yangının yönü değişip 5 no.ludan 3 no.luya doğru devam edince, şu barajın önü yanınca - arada zaten mesafe fazla yok, yaklaşık 4,5 metrelik bir mesafe var, baraj var arada, bir beton baraj var, altında zaten bir konveyör geçecek kadar boşluk var- beton barajın önü yanınca, hava nefeslikten bu tarafa doğru akınca buradaki pis hava da bizim temiz havaya karışmaya başladı. Bu durumu görünce, tamamen bütün tahliye ekibini buradan çıkardık biz, hatta Akın Beyler filan da vardı, Akın Bey bayağı kötü olmuştu, ben de bu bölgeye çıkarttım nefeslik tarafını, 3 no.lu, buraya geldikten sonra ben de kendimden geçmişim, en son uyandığımda revirdeydim ben, beni çıkarmışlar dışarıya. İşte revirde oksijen filan aldım, sonra serum filan taktırdım, saat sekiz-dokuz gibi kendime geldim, daha sonra çalışmalara tekrar devam ettim, aynı kurtarma çalışmalarına devam ettim. Ondan sonra, bu bölgeyi duman sarınca, biz kurtarmanın, şu anda anlattığım olaydan sonraki ikinci vardiya yani gündüz vardiyasında bu bölgedeki bütün çalışmaları durdurduk. S panosu, yarı mekanize, klasik ayaklar bu bölgedeki kurtarma çalışmalarına devam edildi. O bölgede -dediğim gibi- sağ insan yoktu zaten, vefat eden arkadaşları çıkarmaya başladık, iki gün sürdü. Daha sonra, buradan revirin olduğu yere geldik yani şu bölgeye çıkardım ben kendim, revirin olduğu yere indik, yaklaşık olarak revirin içerisinde 12 kişi vardı. Bunların içinde sağlıkçı Serkan, emniyet vardiya amiri Sinan Yılmaz, bu bölgenin çavuşu ve 8-10 tane de işçi vardı, revirin içinde kalmışlardı. Bu revir diye tabir ettiğim yer de bizim daha önceden yaşam odası olarak planladığımız bozulan yerin devamıydı, yaklaşık bir 8-10 metrelik bir bölge cep şeklinde. Orada yaklaşık 300-350 tane de maskemiz vardı, oksijen maskemiz. Yani, o maskeleri kullanmalarına rağmen -açmışlardı çünkü, patlak maskeler vardı- yaşamını yitirmişlerdi. Daha sonra, bu bölgedeki arkadaşları da burada aldıktan sonra bizim şeyimiz kalmadı ve bu süre zarfında yangının sürekli devam ettiğini biz biliyorduk yani bu ana yol boyunca yanmaya devam ettiğini ama işte ne kadar yandığını bilmiyorduk. Daha sonra, bu bölgedeki insanları almak için havalandırmayı tekrar eski hâline, ocak ağzından verip nefeslikten çıksın diye çevirdik, ondan sonra indiğimizde bu 340' ın hava girişinin buraya kadar yandığını gördük, buraya kadar gelmişti. Daha sonra, burada kısmi soğutma yaparak bu bölgeye ulaştık, 2 no.lu dediğimiz yere. 2 no.luya ulaştıktan sonra artık buradan temiz hava akıyordu yani kurtarma için ortamda herhangi bir sıkıntı yoktu, buradan geçtik, o gün alamadığımız sayı olarak yaklaşık 12-13 arkadaşımız vardı, onların çıkarma işlemini yapmaya başladık, onları çıkardık. Bu esnada soğutma işi de 9 no.ludan 6 no.lunun olduğu yere kadar hemen hemen yapılmıştı yani hem soğutma yapıyorduk, artı, kamalar yandığı için tahkimatın üzerindeki taşlar düşmesin diye üzerimizde kamalarla gidiyorduk.

BAŞKAN – Kamalama yapıyordunuz.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Kısmi olarak yani komple değil de sadece yürüme yollarına özellikle. Kamalama yaparak 6 no.lunun olduğu yere kadar gelmiştik biz. 6 no.lunun olduğu yere geldiğimizde sadece 5 kişinin çıkmadığı haberi geldi ocağın yani sayım yapılmış, ocağın 5 kişinin çıkmadığının haberi gelmişti...

BAŞKAN – 6 no.lu yerin oraya geldiğinizde göçük falan var mıydı o tahrik motorlarının orada?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Burada 2 tane tahrik var; bir şu 6 no.lu' nun olduğu yerde tahrikler var, bir de 7' nin olduğu yerde, 7' nin az üst tarafında. 7' nin olduğu yerdeki tahriklerin olduğu yerde hiçbir bozulma yok, sadece kamaları yanmış, işte "kısmi kavlak" dediğimiz taşlar dökülmüş ama 1 no.lu tahriklerin olduğu yerde, aynı kesit olmasına rağmen bayağı bir kavlak düşmüş, boşluk açılmış yani tahkimatın üzerinde yaklaşık 1-1,5 metre kadar kısmi boşluklar oluşmuş.

BAŞKAN – Tavanda mı olmuş?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Tavandan ve yanlarından. Özellikle sağ civarında dağa yoğun, yukarı doğru bakarken sağ tarafında biraz daha yoğun kavlaklar dökülmüştü.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - O su cebinin karşısı mı orası Mehmet Ali Bey?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Evet, su cebinin karşısı.

TKİ BAŞMÜHENDİSİ ÜMİT ÇEPNİ – Su cebinin karşısı mı, üstü mü?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Su cebinin üst tarafı.

BAŞKAN – Su cebi kömürde miydi Mehmet Ali, galerinin aşağıda?

MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – O cep zaten şey değildi, yani, normal kuyu gelip ondan sonra tabana inersiniz ya, biz o şekilde yapmamıştık. Oradaki kuyumuz düz bacaydı, içinde variller vardı, büyük tanklar vardı. Üst katlardan gelen su tanklara, tanklardan pompa atıyordu yani tabana kazı yapmamıştık orada.

BAŞKAN – Su cebi tamamen kazılmış bir şey değil mi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yok. Normal su cepleri sizin bildiğiniz gibi yani normal sürülür, havuz yapılır tabana. Biz o şekilde yapmamıştık. Oraya normal baca olarak girdik düz.

BAŞKAN – Düz baca girdiniz.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Girdiğimiz bacanın içerisine yaklaşık 30-40 tonluk bir tank koymuştuk. Öyle olduğu zaman daha iyi oluyor yani temizlemesi falan. Vanasını açyorsun, şlamın kendisi boşalıyor.

BAŞKAN – Su cebinin, o açtığınız cebin biraz ilerisinde sağda göçükler mi vardı tahrik motorunun orada?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Su cebini geçtikten sonra bu tahriklerin olduğu yer, dediğim gibi, aşağı bölgeye göre orası daha çok hırpalanmıştı yani daha çok göçmeler olmuştu, boşalmalar olmuştu ama TH'la, normal bizim TH profille taban arasında yaklaşık 2.70-3 metre bir mesafe var, yükseklik. Orada ise ben durduğum zaman kafam değişiyordu yani, daha hatta inmek zorunda kalıyordu, o kadar pasa dolmuştu yer tamamen yani. Bu dökülen pasalar kasaların üzerinden ve sağ yandan daha çok dökülmüştü. Daha sonra, buraya geldikten sonra yanıma ben bir arkadaş aldım eski madencilere, başçavuş. Çünkü 5 kişi olduğumuz için biz şu bölgeyi hiç kontrol edememiştik. Buradan hızlı olarak geçtik tahkimat yapmadan, monoray rayı var üstte, rayı kendimize korkuluk alarak rayın altında bir yere dokunmadan geçtik ve şu kapıların olduğu yerde 3 tane arkadaşın olduğunu gördük, vefat etmiş 3 arkadaş vardı. Yani, bunları buraya tahkimat yapıp geçmemiz yaklaşık hani bir günümüzü alacaktı. Biz risk aldık işte, kurtarma ekibinden ekip oluşturduk, 6 kişi gittik, oradaki 3 arkadaş çıkardık. Daha sonra 2 kişi kalmıştı en son. O 2 kişinin birisi zaten rahmetli Mehmet Efe'ydi. Bu nefeslikte, dediğim gibi, hava ters dönünce hiç ulaşamadığımız bölge olduğu için aşağıdakilerini biz aldık. Daha önceden nefeslikten çıkarıyorduk hep şeyleri, canlı olanları da vefat etmiş olanları da. Bu olay çıktıktan sonra ana yoldan, kulikardan çıkarmaya başladık artık arkadaşları. Nefeslik en sona kalan bölgeydi. Nefesliğe gittiğimizde de Mehmet Efe'yle Mustafa Korkmaz diye arkadaşımız vardı, onları oradan aldık ve kurtarma işimiz bitti. Kurtarmayı tamamladıktan sonra zaten bizim yapacağımız pek bir şey yoktu. Ondan sonra bu olayları yaşadık tabii, tutuklandık zaten.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Şu 6 numaralı bölümün önünde, hem tavanda hem sağ taraftaki şeyi dediniz. Mesela, oralarda yanma izleri nasıldı?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yanma izi yok, taş orası zaten. Yani, şimdi, oradaki taşları...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Yangın onun daha yukarısında mı? 4'üncü nakil bandından kuyruğuna doğru mu, yoksa...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Efendim, buralar hep yanmış. Yani, 9 no.lu'yla şu 8 no.lu dediğiniz yerin şu arada yaklaşık bir 10 metrelik bir yer var, şu parmağımı tuttuğum yer.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - İşte, yangının bittiği yerin...

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Bahtiyar Hocam, şimdi, orası, "kurve" dediğimiz yer var ya, aşağıda "kurve" dediğimiz yerde 20 metre yukarıdan başlıyor tahribat, yukarı, bu bandın kafası dediğimiz yere doğru yoğunlaşıyor. Yoğun olarak da üstteki tahriklerin olduğu yer.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şu U-3'ün olduğu yer de tamamen göçmüştü yani oradan geçiyoruz ama...

BAŞKAN – Orada yanma izi var mıydı İsmail yani onu söyle?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Hayır ağabey. Yanma izi yoktu.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yanacak her şey yanmıştı zaten. Kamalar yanmış sadece, o kadar. Sanılacak her şey yanmış zaten; bant yanmış, kablo yanmış.

BAŞKAN – İkiniz de maden mühendisisiniz. O göçüğün sebebi nedir, bir kafa yordunuz mu, nedir?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Göçüğün sebebi şu olabilir: Bir: Ya basınç oradan geldi. İki: Oranın tahkimatı normal tahkimat, aynı, normal, aşağısı da TH tahkimatı, orası da TH tahkimatı. Oradaki yapı biraz daha çürük olabilir yani ezik. Bir de bu tam payın olduğu yer, buradan pay geçiyor. Yani o tam tahriklerin olduğu yerden bir atım vardı, fay atımı var. Fay atımının olduğu bölgelerdeki marn daha ezik olur. Normal tahkimat üzerindeki kamaları zaten bu taşların düşmesini engeller, boştaki taşların düşmemesini.. Ama sağlam bir marn tabakasının içerisine hiç tahkimat koymadan bile gidilen bacalarımız vardı yani.

BAŞKAN – Zaten şimdi diyorsun ki sen: “Yukarıdaki kamalara gelince taşlar düşmüş.” Yani o taşan, düşen taşlar senin söylediğin gibi, boyunu kadar bir dolgu yapmaz o ama bir yerden bir darbeyle...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yok, öyle fırlayan bir yer yok. Anladığım dediğinizi. Yani, bir yerden böyle oyuk hâlinde fırlayan, boşalan bir yer yok. Tabii, kabarmasından dolayı... Yani, yukarıda, diyelim 1 metrelik düşen bir blok, aşağı kabarmadan dolayı yaklaşık 1,5-1,70 bir dolgu malzemesi oluşturuyor yani.

BAŞKAN – Yandan da geliyor...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yanlardan da düşmüş ama dediğim gibi, yukarıya doğru çıkarken şu sağ taraftan biraz daha yoğun yani. TH’ı görüyoruz, boş TH zaten. Sağ tarafında yaklaşık 1,20-1,80’lik boşluklar var böyle üçgenimsi. Tavan kısmında da yine aynı şekilde boşalmalar olmuş ve...

BAŞKAN – Daha önce yok muydu boşalmalar?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Daha önce kamayla kapalı zaten, normal, sağlam bir yer. Yani, boşluk olsa vurma yapar orası, göçme yapar.

BAŞKAN – Yani, şuradan aşağıdan yukarı çıkarken merkeze, sağda mı, solda mı?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Sağ taraftaki şey daha fazlaydı, dökülen taş...

BAŞKAN – Su cebinin biraz ilerisinde...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Su cebinden yaklaşık olarak bir 5 metre sonra, 5-6 metre... Şurada bizim 8 no.lu dediğimiz yerde barajımız var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Tam şu şeyinin üstü.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Şimdi, Başkanım, bizim yangının başladığını tahmin ettiğimiz yer ile şu bölge yaklaşık 100 metre. Bu 100 metre, 45 dakika içerisinde bant, kama, kablo komple yanmış. Havayı ters çevirdikten sonra, bu tekrar genel de artık burası biraz daha belki yavaş yanma yapınca bu kamalar ve biraz ezik yapıyla burası komple patlamış, tahkimatı yatırmış yani o tür bir hâl var. Sadece şu 30 metrelik bir yer yani şurası.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şimdi, İsmail Bey’in dediğine katılıyorum. Şimdi, şöyle bir durum var: Yani, bizim bu olayın ilk başlangıcı 3.50, havalandırmayı ters çevirmemiz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 3.50 mi, 14.50 mi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Pardon, üçe on var, 14.50. Bizim havalandırmayı ters çevirmemiz arasında yaklaşık 45-50 dakikalık bir zaman var. Bu süre içerisinde şu bölge, özellikle revirin daha üst tarafına, şuraya kadar yanmış zaten.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Şu K’nın girişi var ya...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – K’nın girişine kadar komple ne varsa yani hem plastik aksam, bantlar, kauçuk aksam, kamalar, tamamen...

BAŞKAN – Güçlü bir ateş var, güçlü bir ısı.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Güçlü bir ateşle yakmış, artı, bu revir dediğim yer, yaklaşık 8 metre bir cep olan yer içerisi normal, bizim “gömlekleme bezi” dediğimiz çuvala kaplı, sağlığının üzerindeki yeleğin falan şeyi normal, naylonsu malzemeyi asmış oraya, hiçbir şey yok, yanmamış. Yani, öyle bir ateş, alev gelmiş ki yani tabiri caizse yalayıp geçmiş burayı. Şu cep dediğimiz yer, şurası, şurası, şu bağlantının ağzı; o bölgelere hiçbir şey olmamış, yanmamış yani, ateş oraya girmemiş.

BAŞKAN – Peki, Mehmet Ali, bir şey soracağım: O yoğun duman içerisinde, tabii ki karanlık bir mekân yani göz gözü görmüyor, el yordamıyla hareket ettiniz, siz bu tarafa, temiz hava bölgesine geldiğinizde o tarafa bir alev sürmesinin yani alevin yukarı doğru çıkmasını gördünüz mü, gözlemlediniz mi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Hayır, görmedim.

BAŞKAN – Görme imkânı var mı bu ortamda? Bahtiyar Bey, olur mu öyle yani?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Yok, göremez, zaten oldukça mesafe var, zaten duman var.

BAŞKAN – 70-80 metreden bahsediyoruz.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Başkanım, burada bir şey söyleyebilir miyim? Biz burada kendimiz tahliye ettik yani kendimiz girdik, alev olsa bizi yakacak. Yani, biz hangi bölgeden anlayabiliriz diye kendimiz girdik.

BAŞKAN – Yok, yok, alevle siz muhatap olmadınız İsmail, onu söylemiyorum. Siz bu taraftasınız, neredesiniz? 2' desiniz veya 1' desiniz.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – 2' nin olduğu yerdeyiz.

BAŞKAN – 2' nin olduğu yerle 5' in olduğu yer, nereden bakarsak bir 70-80 metreden bahsediyoruz, yanılıyor muyum?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Evet.

BAŞKAN – 5' in olduğu, 70-80 metreden dumanın arkasındaki bir alevin, böyle bir ışığın yansıması falan gözükmez?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Hayır, kesinlikle hayır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, o cepte, o 2 kişinin vefat ettiği yerde 300-350 oksijen maskesi olmasına rağmen -buradaki insanlar da bunu çok iyi biliyorlar- ısıdan dolayı mı vefat ettiler, yoksa oksijen maskelerini kullanamadılar mı?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Maskeleri açmışlar, ben gördüm.

HASAN ÖREN (Manisa) – Neden o zaman o oksijen maskeleri korumadı?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Oksijen maskelerini açtığın zaman balonu çıkıyor, naylon.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani, o da yanmış olabilir mi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yapışmış.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ya, zaten o kadar sıcaklık insanlara da vurmuştur yani.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Artı, o sıcaklıkta zaten bizim bu tahliye cihazları olsun, diğer oksijen maskeleri, karbonmonoksit maskeleri ortamdaki havayı aldığı zaman ısınarak insana veriyor, bir sıcaklık veriyor. Bunu zaten bütün işçi arkadaşların çoğu bunu çalışmıyor zannediyor yani sıcak hava gelmeye başlıyor, panikliyor: “Ya, bu niye ısındı, boğazımı, genzimi yakmaya başladı.” Aslında, yani, bunun başka şeyi yok çünkü o şey “soda lime”la çalışıyor, katalizör görevi görüyor. Geldiği zaman o ısınıyor, yanma oluyor daha doğrusu, o malzeme yanınca soluduğumuz hava sıcak olarak bize geliyor. Tabii, sıcak hava geldiğinden dolayı çoğu sanki çalışmıyormuş gibi emare veriyor. Aynı şekilde, oksijen maskesi için de söylüyorum ben. O kapalı kutunun içinde çalışmıyor, oksijen maskesini açtığın zaman plastik bir şeyi var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Balon yanmış o zaman, öyle mi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Erimiş yani, yapışmış onlar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yoğun bir sıcaklık var yani, 60-70 derece, 80 derece.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Kendilerini şeye atmışlar zaten, aynaya yapıştırmışlar kendilerini. Hepsi yakın değil de, aynada toplu olarak zaten kucak kucağa kalmışlardı yani.

NESRİN ULEMA (İzmir) – Peki, Mehmet Ali Bey, bir şey sormak istiyorum ben, İsmail Bey'e de. Özellikle o bölgeden sağ kurtulan arkadaşlarımızla siz ilk etapta görüşen kişilersiniz. Bu dumanı görmeden önce çok kesif bir kokunun, ağır bir kokunun geldiğini söyleyen oldu mu? Yani, dumandan önce bölgede farklı bir koku olduğunu söyleyen oldu mu size?

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Olmadı yani bizim görüştüğümüz kadarıyla o bir iki gün içerisinde hiç kimsede “Buradan koku geldi, yangın vardı, arka vurdu, alev vardı.” ibaresi hiç olmadı. Yani, biz özellikle de bu üç beş gün içerisinde biz de merak ediyoruz, araştırdık, onunla ilgili kesinlikle bir şey gelmedi yani bize.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Normalde benim zaten Yusuf Arslan dediğim işçi arkadaşımız bizim kendi birimimizde çalışır yani emniyet biriminde kül ekibinin ustabaşısı. Orada yanında 2 tane daha arkadaş vardı, işte, yine onların emniyet biriminden. Yani, bu adamın asıl görevi, Yusuf Arslan'ın normalde bu ocaktaki görevlerinden bir tanesi, böyle yangın, herhangi

bir olay olduğu zaman bizlerin kontrolünü bizlerle birlikte gidip söndüren takım yani bir nevi itfaiyeci gibi. Bu arkadaş orada olmasına rağmen o dumanı görüyor, o bile “Kendimi zor attım.” diyor yani bir müdahale edecek bir durum yok. Zaten bizim şu bandın başında, 5 no.lu dediğimiz yerde yangın söndürme tertibatımız var, hortumumuz var. Vanasını açtığın zaman yaklaşık 25-30 metre uzayacak kadar hortum hazır var ama öyle bir yoğunlukta gelmiş ki duman, buradan yani şuradan şuraya 60-70 metrelik bölgeyi bir insan koşarak 30-40 saniyede...

(Elektrik kesintisi)

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – ...düşüyor. Düşünce üst tarafta, bu 3 no.lu'nun olduğu yerde, kasaların diplerinde yaklaşık şu sehpa kadar tabana çökme olmuş ama böyle bütün olarak değil, sadece direk diplerinin olduğu yerde, yaklaşık 1-2 metrelik bir yerde şunun kadar bir çökme vardı. Biz de tertipte zaten, gündüz vardiyasında bir önceki vardiyadan tertip aldığımız için bunun üst tarafına insanlar geçerken herhangi bir sıkıntı olmasın diye ağaçlar yatırıp üzerine platform yaptık, kül ekibini oraya yönlendirdik zaten, perdelemesini filan yaptılar, vardiyada da oraya yaklaşık bir kepçe, iki kepçe kül verilecekti, orayı dolduracaktık. Kısa devre şöyle yapar: Ana yoldan gelen temiz hava nefesliğe direkt kaçar.

BAŞKAN – Çünkü daha fazla olduğu için.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Fazla kaçmaz.

BAŞKAN – Yok, ikisinin arasındaki basınç farkından dolayı yukarı...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Çatlaklardan belki 40 metreküp, belki 30 metreküplük bir hava kaçıışı olur.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Şu şeyi bir kere daha soralım, varsa önemli orada bir şey çünkü. 5'le6' nın arasına geldiği zaman, şimdi, siz şuradan geldiniz şuraya, tam şuralara yakın bir yerde hem tavandan hem de yandan bir göçme...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şuralarda yok.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Orada yok, tamam, yukarıda.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şu barajı geçiyoruz, barajı geçtikten sonra, özellikle şu tahriklerin olduğu yer var ya...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Evet.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Tahriklerin olduğu yerden, tavandan, yanlardan, boşalmalar oluşmuş, bizim tahkimat, 16 metrekairelik olan yerde ayaklarımız, hatta bandın şasesinin üzerine kadar -bant daha yukarda- şaselerin üstüne kadar taş dolmuştu yani yığılmıştı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Anladım.

BAŞKAN – Mehmet Ali, iki taraftan da mı olmuş şey orada?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Özellikle sol tarafta fazla değil, sağ taraf, yukarıya doğru baktığın zaman sağ taraf fazla, sol taraf daha az. Yani, oradan da dökülmeler olmuş ama...

BAŞKAN – Tepede sol taraf daha fazla...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Sol taraf az, sağ taraf daha fazla açılmış.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Şu C'nin bağlantısı konusunda, buralarda çalıştığınızda o konuda ne söyleyebilirsiniz?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şimdi, bu bizim C'nin üst katı, birinci katının rekubuydu burası. Bu panoyu bitirdik biz, ondan sonra bir pano daha oluşturduk, alt kat olarak orayı aldık, çift kat çalıştık.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Bunun barajı nerede Mehmet Ali?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Bunun barajı burada. Üretim burada bir kere durmuş, alttaki ayağın üretimi şurada kapanıyor, 2011'de kapandı burası. Barajı burada, şu iki çizginin olduğu yer. Şimdi, buradan verdiğimiz kül komple ayağa gideceği için bizim önce ne yapmamız lazım? Ayağın içini ayrı doldurup bacayı ayrı doldurmamız lazım. Bacayı ayrı doldurabilmemiz için bacanın sonuna kör tapa şeklinde, yaklaşık 10 metrelik bir alan, ara baraj yapıp bir barajla ikisinin arasını dolduruyoruz hem havasızlığın azlığı için. Daha sonra, bu yaptığımız şu barajdan dışarıya kadar olan yeri de daha sonra doldurduk. Komple barajdan yani verdiğimiz su, kül bizim bilgimiz dışında. Ana şeye kaçmasın, göçüğe gitmesin diye şurada baraj yaptık, kapattık, ayağın

içindeki işlemimiz bittikten sonra doldurma işlemi, bu barajın önünde şu yolu tam buradan taşınca kadar külle doldurduk. Burası kot olarak zaten, burayla buranın arası...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Sonra ne kadar daha doldurdunuz su gittikten sonra? Bir daha, bir daha, bir daha oldu mu?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Bu tamamen doluncaya kadar, bu bir kez olmuyor. Yani, bizim buradaki arkadaşların hepsi takibini yapıyoruz o şekilde.

TKİ BAŞMÜHENDİSİ ÜMİT ÇEPNİ – Kavşak var ya bak Hocam orada, kavşak kesiyor bacayı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Pekâlâ, burada mesela şuraya kadar külün dolduğundan emin oldunuz mu? Eğimli olduğu için...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şimdi, burası eğimli olduğundan, biz külü veriyoruz, suyu bize geliyor. Külü çökeliyor, suyu geliyor. Suyunu çektiyoruz, sonra tekrar yağdırıyoruz. O şekilde vere vere.. Bir de orası baş aşağı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Pekâlâ, şimdi, bak, şurası C panosu, tamam mı, bizim şeyimiz de şurada.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Rekubumuz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Bu doldurduğumuz şey, diğeri de, yolumuz da şurada. Şimdi, şuradan külü verdik...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Buradan vermiyoruz yani. Şimdi, biz buradayız ya, borunun ucu buradaysa biz onunla 20-25 metre önündeyiz, burada bekliyoruz yani. Su geliyor, membranla, dalgıçlarla suyu atıyoruz, öyle çeke çeke götürüyoruz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Ondan sonra çeke çeke getiriyorsunuz.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Evet. Bunu yaparken yaklaşık olarak 6-7 tane boru bırakıyoruz. Bir tane en uçtaki borudan başlanır, o tıkanmış zaman -küлле doldu mu tıkanıyor- bir sonraki boruya geçilir. Öyle öyle sıralı yaparak en son şeye geldi. Zaten şu bölgedeki tahkimatı sökmedik biz, bacanın tahkimatı sökülmedi. Çünkü, üzerinde ana yol olduğundan, riskli olduğundan tahkimat da sökülmedi zaten.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Tabii, doğru.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Tahkimatı sökülmeyen bir yeri doldurmak zaten daha basit oluyor yani daha çabuk oldu alan dar olduğundan.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Doğru.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Bu şekilde burayı dolurdura dolurdura bu noktaya geldik. Daha sonra ağzına kadar doldu, kül tamamen taşmış oldu. Yani, bir kuyuyu doldurmak gibi. Kuyuya suyu dökeriz, sonra suyunu çeker, kül aşağıda kalır, tekrar üzerini doldurursunuz, tekrar suyunu çeker, en son katılaştığı zaman tamamen dolmuş olur. Bizim kül verme sistemimiz bu şekilde yani

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Anladım. Ama tabii burada şuradaki bütün 25-30 metrelik ayağın göçüğünün hepsini doldurmaya çalışıyoruz. Tabii burası suyla doldu, ondan sonra su biraz daha çekildi, bir daha verdik, bir daha, bir daha ama tabii şurası doldu. Doğal olarak geri çekmeye başladık ama buradaki zamanla iyice çekilerek şurada bir boşluk kalmış olabilir. "Kalmış." demiyorum, burada boşluk kalma ihtimali... Çünkü oradaki oturma da hemen bir günde, bir haftada biten bir oturma olmaz, buradaki malzeme göçmüş malzeme olduğu için –yani süngerimsi bir şey gibi hayal edin- burada zamanla da bir oturma meydana gelebilir yani doldurduğunuz anda tepeye kadar dolmuştur ama zamana bağımlı olarak o bir yük yaptığı için o yavaş yavaş çöker ve burada bir boşluk oluşmuş olabilir. O da bizim söylediğimiz şeyle bağlantıyı güçlendiriyor.

Anladın değil mi benim söylemek istediğimi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Anladım sizin dediğinizi.

Şimdi, bizim ayağımızın son kaldığı yer burası. Külle doldurma işiyle ayağın içini dolduruyoruz, sondajlar yapıyoruz daha üst kotlara çıksın diye, en son ayağını doldurduk ve bizim vermiş olduğumuz bu su göçüğe yayılıyor. Şimdi, göçüğü tamamen doldurmak zaten imkânsız çünkü biz normalde üretim yapıyoruz oradan 30 milyon ton –yani kömür çıkartıyorsun- verdiği kül miktarı 5 milyon ton yani tamamen çıkardığın kadar kül veremezsin. Onu vermen için ocağın her tarafına oluklarla kül, su basman gerekir, hiçbir yerde öyle

bir şey yok. Sadece barajlar ve ayağın en son söküml anında kalan kömürün olduğı bir yer yani tahkimatlı bölgenin tamamen dolması, izole olması...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Yok, ben yanlış yapıldığı anlamında söylemiyorum, işin doğası gereği böyle diye söylüyorum.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Daha sonra, bizim o arkaya verdiğimiz su zaten ne yapıyor? Kil kabarıyor, işte, taş yığıntısı, yukarıdan çökmeler, göçükte her zaman bir hareketlenme vardır zaten.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Mesela orada bu yangının başlamasından önce, yaklaşık on dakika, on beş dakika önce herhangi bir başka ses duymuş mu, farklı bir şey?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Efendim, ben şimdi onu da açıklayayım. Ben sordum, Yusuf'la görüşüm o bölgede, başka konuşacak kimseyi bulamadım yani öyle bir durumdaydık ki bizim amacımız olayı çözmek değil...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Yok. "Şöyle oldu, böyle oldu." dedi mi?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Yusuf'a sordum ben sadece, başka kimseye sormadım, ben sadece Yusuf'la konuştum. Ben bizzat sordum zaten: "Daha öncesinden herhangi bir yere kesim yaptınız mı, araştırma adına öyle bir şey yapıldı mı?" diye ben kendim sordum bunları. "Herhangi bir koku, gaz ya da duman daha önceden var mıydı, aksi giden bir durum?" "Kesinlikle yoktu yani o saate kadar normal çalışmalarımız devam ediyordu. Bir anda oldu." diyor yani olayın bir anda olduğunu ve çok çabuk geliştiğini bana söyledi. Yani diğer kurtulan işçi arkadaşların çoğunluğunun savcılık ifadelerinde bu bölgede çalışmaya devam ettiklerini, işte, top attıktan sonra patlatmadan çıkan pası temizlediklerini, ondan sonra bu olayın olduğunu söylüyorlar.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Bantçılar burada bir taban alıyorlarmış. Burada tam olarak ne tarafa o patları atmışlar?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Tabanlara yani normal taban zeminlerine. Bandın dengesini bozduğunu için orada arkadaşlar, onları düşürüp aşağı inecekler yani yaptıkları taban da çok derin bir taban değil. Onların aldıkları taban yaklaşık...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Onun yol açması diye bir şey zaten söz konusu pek olmaz.

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Ben kendi görüşümü söylüyorum, buna aynen de katılıyorum: Şuradan bir fay geçiyor, şu anda burada görünmüyor, biz onu görmüştük.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Nerede fay?

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Şurada, bakın, şu baca var ya, şu baca ve şu baca. Bunları daha önceden sürdürük buraya.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Ama niye bu planda yok o fay?

BAŞKAN – Bahtiyar Hocam, sıkıntımız var zaman açısından. Diğer arkadaşlarımızı bir dinleyelim, şey yapalım.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Başkanım, bir tek şunu sorayım da bu önemli bir bilgi çünkü, şurada şöyle bir fayın olduğunu söylüyorlar ki...

EMNİYET TEKNİKERİ MEHMET ALİ GÜNAY ÇELİK – Ertan Bey onu çok iyi biliyor aslında. Söylemediler mi?

Biz o fayı burada gördük, şu bacaları gördük.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - Tam olarak fayı işaretleyin.

BAŞKAN – Hilmi'yi dinleyelim.

Buyur Hilmi.

EMNİYET VARDİYA AMİRİ HİLMİ KAZIK – Öncelikle görevim benim emniyet vardiya amirliği. Vardiyalı çalışıyoruz, sekiz saatlik vardiyalarla yer altında bulunuyoruz devamlı. Olay günü normalde bizim servislerle geliş saatimiz üçü beş gece gibi. Tertip odasına geldiğimizde, o zamanda orada olmuş oluyoruz. Ben odaya geldiğimde işte, Mehmet Ali Bey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sen gece vardiyasına geliyordun.

EMNİYET VARDİYA AMİRİ HİLMİ KAZIK – Paşa vardiyasına, evet.

Yani saat dört, gece on iki vardiyasına girecektim ben. Saat üçte hemen hemen oradaydım, odanın olduğu yerde. Telefonda Mehmet Ali Bey birisiyle konuşuyor ve kimle konuştuğunu bilmiyordum ama yangınla ilgili konuştuğu belliydi. "İşte, yangın var. Nereden

geliyormuş?” falan, onun gibi sorular soruyordu. Benim elimde torbam vardı, gittim odaya koydum, soyunma odasına, ondan sonra geri döndüm, Mehmet Ali Bey oradan gitmiş. Başka bir arkadaş vardı orada. Ne oldu dedik, “Uç tarafında bir yangın varmış.” dedi. Ben aşağıya, tertip odasına, alt kata indim yani herhangi bir malzeme incek mi inmeyecek mi diye, sordum, olayın çok büyük olduğunu söylediler, “Hemen giyin, aşağı in.” dediler bana. Ben hemen giyindim, vardiyadaki diğer arkadaşlarıma da söyledim, giyindik, geldik.

Tahlisiye istasyonu var bizim yer üstünde, cihazlarımızı aldığımız, o dörtlü cihazların olduğu yer. Oradan cihazlarımızı aldık, önce bu 340 nefeslik dediğimiz yerden geçerken bir içeriye girip bakmak istedim, tam yoğun bir duman da gelmiyordu o zaman. Bir girdim, içeriye baktım, sonra çok acayip yoğun duman vardı, zaten içeri girip de bir şey yapılacak gibi değildi, hemen ben geriye çıktım. Bir mühendis arkadaşı da oraya bıraktım, bir mühendis arkadaş vardı. Ondan sonra bu orta yol dediğimiz temiz havanın olduğu yer, o ağıza geldiğimizde tahlisiyeciler arkadaş vardı, bunların cihaz bakımlarını yapan arkadaş, 4 tane cihazı getirmiş BD4, cihaz tahlisiye cihazı. Neyse, bunları ben ve 3 arkadaşım dâhil kuşandık, biz hemen yer altına indik. Bu, üçüncü bant başı dediğimiz yer, nefeslik irtibatın olduğu yerde bayağı bir yoğun arkadaşlar vardı orada. Hemen hemen 10-15 metre gibi içeride 1 arkadaşın yaşayabileceğini söylediler, biz hemen cihazlarla dumanın içerisine girdik, artık göz gözü görmüyordu yani önündeki arkadaş dahi görmüyordum yani o derece yoğun duman vardı. Neyse, o arkadaş oradan güç bela çıkarmaya çalıştık, çıkardık ama ölmüştü tahmini mce.

Daha sonra tekrardan bizi bu yardımın olduğu yere çağırıldılar bizi, bu 2 no.nun olduğu yere. Yalnız buradaki tam dönüşün olduğu yeri ben göremedim yani o yoğun dumandan ve aşırı bir duman vardı ve türbüle şeklinde devridaim ediyordu. Burada ne kadar cihaz varsa kuşanıp bu dumanın içerisine girdim ben yani bu söndürme tüpüyle. O bölgenin olduğu yerde sadece tabanlarda kömür var, yanlar, tavan taş. Tabii orada bir kömür yangını olacağını biz düşünmedik, herhâlde bir bant ya da bir kablo yanıyor. Yangın tüpüyle içeri girdik, acaba görür müyüz, bunu kullanabilir miyiz diye. Ben hiçbir şey görmedim orada, herhangi bir yangın emaresi görmedim, çok yoğun duman vardı. Diğer arkadaşlar da bantın üzerine çıktılar, onlar da oradan elleriyle yokladılar, onlar da bir şey hissetmediler. Tabii, birazcık bu ortamın gereği –dumandan geliyordu herhâlde, onu bilemiyoruz- bir sıcaklık vardı o dumanın getirdiği ama dumanın her zaman sıcaklığı değişiyordu. Daha sonra ben temiz havaya çıktım, burada kalın su hortumu vardı, bunu istedim yani bu yangın söndürme tüpüyle olacak iş değil, onunla girdim içeriye. İçeriye girdik, öylesine etrafa su sıkmaya başladık yani hiçbir şey gözüküyor ama bazı yerlerden de sıcak su geliyordu. Bazen geliyor, bazen gelmiyor, yan tarafa doğru çekiyorsun, soğuk su geliyor, yukarı yapıyorsun, sıcak su geliyor yani nereye sıkacağımızı da bilemedik. Artık gücüm tükenene kadar ben orada her tarafa su sıkmaya başladım.

BAŞKAN – Soğutma işlemi yaptınız.

EMNİYET VARDIYA AMİRİ HİLMİ KAZIK – Daha sonra artık gücüm tükenmişti, diğer arkadaşların da orada yapacağı bir şey yoktu, herkes temiz havaya geri çıktı. İşte, bildiğiniz gibi yani burayla ilgili bir şey yapamayacağımız için havanın ters dönmesi için talimat alındı, herkes ocağı boşalttı, biz yukarıya çıktık. Hava ters çevrildikten sonra da 340 nefeslikten biz ocağa girdik, zaten bu bölgeye geldiğimizde bir dolu cenaze vardı zaten, orada cenazelerin çıkarılması için yardım ettik. Daha sonra bu A mekanizinin olduğu yerde de yaşayanların olduğunu söylediler, hemen bu tarafa koştuk, buradaki arkadaşları çıkarmaya çalıştık. Bu beş gün boyunca da biz buna devam ettik. O ocağa girenler zaten içeridekiler olduğu için biz uğraştık bunlarla.

Şimdi, bizim en çok istediğimiz şey yani bu yangının biraz tarafsız olması. Benim burada gördüğüm şeylerden ve bilirkişi raporundan anladığım kadarıyla biz burada muhalefet-iktidar kavgasının içerisinde kaldık açıkçası. Yani aslında hiç gülünecek de bir şey değil, bizim hayatımız burada söz konusu. Ben burada ne suçumun olduğunu bilmiyorum açıkçası. Biz bir gün öncesinde –hiçbir şey yoktu- normal mesaimize devam ediyoruz, bir gün geliyor, burada duman var, yangına müdahale etmeye çalışıyoruz, beş gün boyunca biz bunlarla hayatımızı riske atarak bunları yaptık, daha sonra bir baktık ki “Bunlar suçluymuş.” dediler, hemen attılar içeriye. Böyle, bu şekilde ve bu zaman boyunca da hep medyadan da takip ettiğimiz gibi –biz de takip ettik buradan- burada açıkçası biraz muhalefetin fazla fazla abartmasıyla... Yani Suriyelilerin bir oraya gömülmediği kaldıydı, onlar bile dendi yani.

Bilirkişi raporunu da incelediyseniz –ki incelemiştinizdir- orada azıcık bir pratik madenciliği olan bir kişinin bunları anlayabileceği yani “Böyle şey mi olur?” diyebileceği şeyler mevcut ve bunları yazan kişiler profesör, doçent olan kişiler. Yani bunlar bizim hayatımıza açıkçası kastediyorlar yani bu kadar basit. Yani benim burada söylemek istediğim, azıcık bizim gözümüzle bakılması lazım bu işlere. Bizim ailelerimiz var, tamam, 301 kişinin ailesi öldü ama bunun tek suçlusu ya da suçlusu ben miyim yani? Diğer arkadaşlarım için de aynı yani, biz burada kimin, neyin suçlu olduğunu daha bilmiyoruz yani burada açıkçası olayın neden çıktığını bilmiyoruz. Yani bilirkişi raporunda “Defter yanlış yazılmış, kanaatimizdir.” diyor. Bundan mı 301 kişi öldü? 20 maddenin 8’inde biz suçluyuz ama bu işlerin nasıl işlediğinin azıcık bilinmesi lazım, kimlerin ne kadar yetkili olduğunun, kimlerin ne kadar bu işleri yapabileceğinin ya da bu suçları ortaya çıkarabileceğinin azıcık anlaşılması lazım burada. “O suçludur.” deyip geçmişler. “Acaba bu suçun

içerisine hakikaten de dâhil mi bu insan?" diye sorulmamış ve biz bunları madenciligi bilmeyen hâkimlere anlatmak zorunda kalacağız yani. Biz burada müebbetle mi yargılanacağız, on beş sene mi burada kalacağız, yoksa bir sene sonra mı çıkacağız, bulanık düşüncelerle ve ailemizin de bu şekildeki düşüncesiyle... Biz burada nasıl bir psikolojide olduğumuzu anlayın istiyorum yani. Çünkü filler tepişirken çimenler eziliyor yani açıkçası bu.

BAŞKAN – Biz buraya sizi dinlemeye geldik, sizi anlamaya geldik. Biz, sizler dâhil, belki de 35-40'a yakın işçi arkadaşımızı dinledik. Gelişimizin asıl nedeni sizin gibi olay anında orada olanları, birinci derece şahit olanları dinlemek. Burada sizin söyledikleriniz bizim için bu resmin bütününe çıkartması açısından çok önemli. O yüzden sizin söylediklerin ve sen bizim için önemlisin. İsmail Adalı da önemli, Yasin de, Mehmet Ali de. Biz Ramazan Bey'i de dinledik, Akın Bey'i de dinledik, Can Bey'i de dinledik işletmecilik açısından. Şunu anlamamız lazım: 301 insan öldü, ister istemez bunun getirdiği toplumda, sizde, bizde, hepimizin üzerinde bir travması var, bir acısı var. Bunun en büyük bedelini de siz ödüyorsunuz, biz bunun farkındayız, iktidar-muhalefet milletvekilleri hepimiz farkındayız. O yüzden öyle bir şey yok. Basınla ilgili söylediğin şeylerde aynen biz de basının mağduruyuz.

EMNİYET VARDİYA AMİRİ HİLMİ KAZIK – Biz dayanabildiğimiz kadar dayanırız bu işe. Ama ailelerimiz ne kadar dayanabilecek yani dışarıda olan insanlar buna ne kadar katlanabilecek?

BAŞKAN – Biz burada raporumuzu yayınladığımız zaman bilirkişi raporunun çok çok daha ötesinde sağlıklı bir rapor çıkacağından emin ol. Bilirkişi raporunu ben de okuduğum zaman dedim ki: Bilirkişi bu işi başından savmış. Ben açık konuşuyorum, kayıtlara giriyor söylediğim. Anlatırdım mi? Ben basına da söyledim bunu, bilirkişi olayın nasıl olduğu konusunda kafa yormamış, 13-14 sayfanın sadece 6 sayfasını resimle doldurmuş.

EMNİYET VARDİYA AMİRİ HİLMİ KAZIK – Müfettişlik yapıp ocaktaki eksikleri ortaya çıkarmaya çalışıyor. "Kanaatimce..." demiş, sanki biz ilkokul çocuğuyuz da kanaat kullanıyor burada.

BAŞKAN – Müsaade et. Bizlerin de Bahtiyar Hoca'mın da gelip size orada bir sürü sorular sormamızın nedeni kafamızdaki bazı şeylere cevap arıyoruz, onlar bu kadar cevap aramamış. Onlar 3 işçi şeyi koymuşlar, biz 40 kişi dinledik, onun dışında belki 50-60 uzman dinledik. Ben de bu işin uzmanıyım, ben de maden mühendisiyim, sizin gibi madencilikten geliyorum. Yurt dışında eğitim aldım, İstanbul Teknik'i bitirdim, Etibankta Genel Müdür Yardımcılığı yaptım yani sizleri anlayabilecek bir Başkanınız olarak bunu söylüyorum, o yüzden de sizleri özellikle dinleyelim istedik. Sitemin haklı, ne desen haklısın ama maalesef bu süreci birlikte atlatacağız. Oldu mu?

EMNİYET VARDİYA AMİRİ HİLMİ KAZIK – Şöyle bir şey demek istiyorum ben: Biz bu işi beş buçuk seneden beri yapıyoruz yer altı madencilğini Yasin arkadaşım ile beraber. Başlangıcımız Park Teknik'te oldu, aynı yerde, Eynez'de. Park Teknik'te oldu. On bir ay çalıştıktan sonra Soma Kömürleri devredildi ve ben burada gördüm ki yani Park Teknik'te yangınla mücadele yapıldığını, Soma Kömürlerinde nasıl yapıldığını gördük biz yani bir kıyaslama şansımız oldu ve hakikaten de biz Park Teknik'te bu işi yapmıyorduk yani. On bir ay benim öğrendiğim oradaki işle yangınla mücadele yapılmıyormuş. Soma Kömürlerinde biz bunu gördük yani yangınla nasıl mücadele edilebileceğini gördük en azından.

BAŞKAN – Park Teknik bu sahayı bilmiyor, onun farkındayız, onu çok tartıştık.

Müsaade edersen bir de Yasin'i dinleyelim oldu mu?

Çok teşekkür ederiz.

Yasincığım buyur.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Ben Yasin Kurnaz, maden mühendisiyim, emniyet vardiya amiriyim, vardiya 1 gece vardiyasının vardiya amiriyim ben. Hilmi Bey vardiya 3'te, ben ondan sonragelen vardiya'yım. Ben olaydan iki gün öncesine kadar yoktum zaten Soma'da, şehir dışındaydım, Bursa'daydım. İki gün Soma'da olmadığım için dolayı Bursa'dan Soma'ya gelirken yolda öğrendim ocakta bir kaza olduğunu, ne olduğunu bilmiyordum. Zaten olay olduğunda da Soma'ya girmek üzereydim. Altı buçuk gibi filan ben şirkete ulaştım yani bir şekilde araçla gittik, şirkete altı buçuk gibi ulaştım. Yedi gibi filan da işte, üstümü değiştirdim, malzemeleri filan aldım, 340 nefeslik ocak ağzına geldim. Burada zaten ben gittiğimde her şey olmuştu yani hava filan ters çevrilmişti, nedenini filan tabii tam araştıramadım, herkes bir yerdedi o sırada. Apar topar 340'a girdim, Ramazan Beyler filan vardı. Bu 340 bandının sonunda aralarında konuşuyorlardı. Bir beş, on dakika içinde hemen zaten doğruya doğru ilerledik. 340'ın doğusundan 5 kişi aldık, ben kapı tarafındaydım, içeriye tahlisiye ekipleri girdi, oradan aldılar, daha sonra aşağıya doğru indik. Hava çıkışının olduğu yerden ilk canlı olan arkadaş çıkardık, daha sonra biz onu aldıktan sonra arkamızdan bir kişiyi daha çıkarmışlar zaten. En fazla 2 kişi çıktı zaten orada, geri kalan herkes vefat etmişti S bölgesinde. Zaten burada İsmail Bey ve ikimiz vardık. Ben geldiğimde tabii İsmail Beyler falan buradan, aşağıdan gelmiş, bu S tarafının cenazelerini nakletmeye başladık, nakletmeye başladık, bant vasıtasıyla vesaire. Bu işte Starafında bildiğiniz üzere 45-50 metrelik

bir bant boyunda yaklaşık 100-150 arasında bir cenaze vardı, bayağı üst üsteydi, bayağı kötü bir durumdaydılar. Oradakileri aldık, havayı ters çevirdiğimiz için, havalandırma çok hızlı olmadığı için ortamdaki monoksiti çok hızlı temizlemiyordu, panoların içinde daha 150-200 ppm civarında yollarda monoksit vardı. Biz toplam 5 kişilik bir ekiple bu S panolarını dolaştık, “Yarı mekanizde vesairede kimse kaldı mı?” diye. Orada işte 1-2 vefat eden arkadaş daha vardı, onları da tahlisiye ekipleri çıkardı. Oraların kontrolünü yaparak cenazeleri de bir yandan çıkarmaya devam ediyorlardı, aşağılara doğru indik. Bu S-3 tarafına geldiğimizde klasik ayak tarafından aşağı indik, yine burada yol üstünde vardı birkaç cenaze. Bu S-3 panosuna ben girmedim klasik ayağa, İsmail Bey ilgilendi orasıyla, ben o kadar cenazeyle ilgilendikten sonra yani insanın psikolojisi biraz kötü oluyor, ondan dolayı “Ben dayanamayacağım.” dedim, yukarı doğru çıkıyordum. Tekrar buraya geldim yine yukarıdaki arkadaşların yanında durayım diye. Daha sonradan haber geldi, “Akın Beyler gazda kaldı, etkilendi.” diye. Hatta işte belki ölmüş olabileceğini falan söylediler. Ben yanıma bir 7-8 kişi aldım, 270 nefeslikten bu şeye geldim, onlar A panosunda olduğu için nefeslikten aşağı doğru inecektim. Yalnız aşağıda TTK ekipleri, tahlisiye ekipleri Akın Bey’i almışlar, zaten yolda Mehmet Ali Bey’i gördüm, o da çok etkilenmişti, bayağı kötü durumdaydı. İşte “Akın Bey aşağıda kaldı, vesaire.” dedi. Ocağı bilenler biz olduğumuz için ben başlarında gittim yani hem yolu biliyoruz hem de kurtarma işini bildiğimiz için. Aşağı doğru inerken şu dördüncü insan nakil bandının ortasında Akın Bey’i aldık yani bir şeyi yoktu, yavaş yavaş, yürüyerek geliyordu. Burada onu dışarı çıkardık. Yani bu dediğim şeyler sanırım bir dahaki günün sabah altısı falandı. Yani o üç dört gün boyunca zaten yer altından çıkmadığımız için zaman kavramı pek kalmamıştı. Ondan dolayı yani tam net şeyleri veremeyeceğim.

Burada işte buradan çıktık, yine bu buralara perde ve baraj işleri falan vardı, işte o havayı falan yönlendirmek için, miktarını artırabilmek için, onlarla uğraşıldı. Daha sonra bu S-3 panosunun da komple temizlendiği söylendi, kontrol falan etmişler, işte cenazeleri falan çıkarmışlar. Sanırım bir sonraki gündü, ikinci gün veya üçüncü günün başı olabilir. Bu şeye geldik, revirde 15 kişi olduğu söylendi. Ben gittiğimde 6-7 kişi kalmıştı çıkarılmadık, o arkadaşları da biz çıkardık. Bu revirin alt tarafında yani şu U-3’ün yanı oluyor, zaten arası 30-35 metrelik bir yer, 1.000’lik harita zaten, 30-40 metre arasında bir yer var. Buradan aşağı geçilmiyordu. Burası hem pusluymuş, duman filan vardı, bu bölgede devir daim yapıyordu. Buradan revirin içinden cenazeleri aldık, yine buradan yukarıya doğru naklettik onları. Sanırım işte o üçüncü günüydü. Daha sonra buradan çıktık, bu ana yoldan, havalandırma ters çevrilmişti. Havalandırma normale çevrildikten sonra ana yoldan geldik, bu sefer buradaki soğutma işlemlerine falan katıldık, ana yoldaki. Bu sırada tabii ocağın geri kalanı yani biz sadece İsmail Bey ile S tarafındaydık, cenazeleri filan çıkardık. Diğer geri kalan arkadaşlar da oradaki sağlıklı arkadaşları filan çıkarmışlar, artı cenaze nakillerini yapmışlar. Biz S tarafıyla ilgilendik, daha sonra işte bu havalandırma normale çevrilince bu ana yoldaki yangın bu şeye kadar filan gelmişti, şuraya kadar filan gelmişti, bu 140’ in alt tarafı, tarama deposu var orada, oraya kadar gelmişti. Oraları soğutarak devam etmişler. Zaten bizden bir öncekiler de biraz soğutmuş. Yalnız iki gün boyunca yandığı için taşlar da dâhil olmak üzere patlayacak derecede ısınmış, zaten buralarda normalde kömür yok, komple tavan taşının içinde sürülen bir galeri burası. Bir tek şurada K’den A’ya doğru inen yerde tabanda öyle bastığımız yerde çok hafif bir kömür görünüyordu, o da 5-10 metrelik bir yerde, onun dışında galeri komple taşın içinde, oralarda bir kömür görünmüyor.

BAŞKAN – Nefeslik galerisini söylüyorsun değil mi?

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Yok ana yoldan bahsediyorum.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Orada yangın üç gün sürmüş mü?

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – İşte havalandırmayı normal yoluna çevirdikten sonra. Sonuçta biz havalandırmayı ters çevirdik ondan sonra...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Tekrar mı yangın başlamış?

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Yok, yangın devam ediyor zaten.

Havalandırmayı bir kırk beş dakika sonra filan çevirmişler ya, yani ben gittiğimde çevrilmişti, saatini tam olarak bilmiyorum, kırk beş dakika, bir saat arasında diye konuşuluyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O kırk beş dakika değil, 17.30 değil mi havalandırma?

BAŞKAN – 17.30’da havalandırma çevrilmeye...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kaza olduktan iki buçuk saat sonra.

BAŞKAN – Tabii, şimdi onlar orada bulunduğu noktadan kırk beş dakika sonra, onu kastediyorlar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ha vardığınızdan kırk beş dakika sonra mı diyorsunuz?

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Olabilir yani yok ben normal havalandırmayı o şekilde biliyorum da yani ben altı buçukta gittiğim için zaten dönmüştü hava.

BAŞKAN – Havalandırma 17.30’da çevrilmiş çocuklar yani bizim bütün hepsinin söylediği, oturup karar verenlerin söylediği saat o, 17.30.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Doğrudur.

Şimdi, bu iki buçuk saat boyunca burası yanmış, hava akımı buradan işte 1.500-2.000 metre küp arasında geldiği için zaten bu tarafa doğru yangın gelmiyor. Havalandırma ters çevrildikten sonra bu tarafa doğru yangın ilerliyor. Zaten burada yanacak bir şey olmadığı için, terse basınç yaptığı için buradaki yangın sönüyor zaten kendiliğinden. Ufak tefek kama yangınları filan vardı U-3’e yakın bölgede. Zaten aşağı doğru inemediğimizi söyledim. İki üç gün boyunca da havalandırma ters çevrildiğinden dolayı U3 bölgesinden -tahmini olarak söylüyorum- bu tarama deposunun oraya kadar, yaklaşık 150-200 metrelik yer yanıyor iki, iki buçuk günde. Daha sonra havalandırmayı normal şekline çevirdiğimizde hava tekrar buradan geldiği için yani buradaki yangını geriye bastığı için geride de yanacak bir şey olmadığı için kendiliğinden sönüyor zaten yangın. Burada bir yangın kalmıyor, ondan dolayı sadece etraftaki sıcaklık, işte taşlar patlayacak seviyede. Su tutuyorsun az bir şey, çatır çatır diyor, kendiliğinden çatlıyor taşlar ve ortama düşüyordu. Kamalama yaparak, soğutma yaparak buraya devam ettik. Zaten burada bir 150 metre kadar ilerdi de şu 1 no.lu yere geldik. Bu 1 no.lu yerin orada sıcaklıktan dolayı biraz akmalar filan vardı, orayı geçtik. Daha sonra bizden bir sonraki vardiya, bizim vardiyamız bitmişti. Bir sonraki vardiya, daha doğrusu vardiya usulü değildi de işte yorulan değişiyordu. Bizden bir sonraki vardiya burayı komple temizlemiş, kamalamasını filan yapmış, şu 2 ile 9 no.lu arasındaki o çapraz bölgeye gelmiş. Zaten 2 ile 5 no.lu arasındaki düz mesafe yani ana yol üçüncü bandının kuyruğuna doğru giden yer orası kapalı. Komple tavana kadar taş basası var, göçük gibi görünüyordu. Yani göçük dediğim de tahkimatta filan bir şey görünmüyordu, komple taş yığılıydı.

BAŞKAN – Yani geçilemiyor muydu o yoldan?

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Geçilemiyordu.

BAŞKAN – Hangi gün dedin Yasın? Bu tam geçilemiyordu dediğin.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Üçüncü gün olması lazım yani o gün olması lazım.

VARDİYA AMİRİ İSMAİL ADALI – Havayı orijinale çevirdiğimiz üçüncü gündü.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Üçüncü gün mü? Tamam o zaman üçüncü gün yani üçüncü günden bir vardiya sonra filan oluyor yani ilk çevrildiği, sanırım gündüz vardiyasında çevrilmiş, ben yine saat...

BAŞKAN – Zaten ilk gün oraya giremediniz değil mi?

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Yok.

Daha sonra burada zaten taşlar yine sıcak olduğu için burada bir 3-4 kişilik bir ekip oluşturduk, buradaki taşları filan soğutmaya yani etrafı soğutma çalışmaları devam etti. Buradan aşağı doğru indik. Ben yine işte cenazelerden etkilendiğim için bu aşağıda kalan, bu 12 kişi filan var diyorlardı, oradaki cenaze çıkarma işlerine katılamadım. Hilmi Beyler filan çıkardı oradaki arkadaşları. Ben sadece buradaki soğutma ve tahkimat işlerinin başında durdum. İşleri organize etmek için yani başlarında durmak için. Bu 2 no.lu ile 9 no.lunun arasında hiçbir şey yoktu, yanık hiçbir yer yok burada. Sadece burası işte bir 150-200 metrelik yer, ana yolda 3’üncü bant boyunda yanmış iki gün boyunca. Buradan da yukarı doğru çıktığımızda yine U-3 bölgesine geçilmiyordu, Mehmet Ali Bey’in de bahsettiği gibi burada tavana kadar çıkmıştı taşlar yani 1.5 metrelik filan bir boşluk vardı. Tahkimatını da o zaman almamıştık, ben geçmedim o yüzden. 3 cenaze olduğu için sadece seçilmiş bir 5-6 kişilik ekip gittiler oradaki 3 cenazeyi aldılar sadece. Buradaki kamalama işleri filan devam ediyordu. Bu 9 no.lu ile 7 no.lu arasında yine bahsettikleri gibi bir 15-20 metre arasında yanmayan yer var, hiçbir şey yok yani kamalar dâhil duruyordu sağda, sadece tavan kamaları filan bazı yerlerde yanmış ama normalde bant dâhil hiçbir şey yanmamış arada, şu 7 ile 9 no.lu arasında. Bu 9 no.lunun altında bir 15-20 metrelik bir yer yanmış, bant kopup aşağı geldiği için etrafındaki kamaları filan yakmış, onları da zaten ilk gün Mehmet Ali Beyler gittiğinde hemen su tutarak onları söndürmüş. Bu aşağıda bir yangın belirtisi yoktu.

Burada şu alttaki tahrikler, yani 7 no.lunun olduğu yerdeki tahriklerin orada hiçbir şey yok yani normalde bildiğimiz nasıl da yer tertemiz, etraf tertemiz yani taş düşmesi filan hiçbir şey yoktu. Bu 6 no.lunun olduğu yerdeki tahrikler komple taşın içinde gömülü. Bant şasesinin olduğu yerde yani tabandan yaklaşık 1.5-2 metre yüksekliğine kadar komple dolmuş tavan. O yüzden oradaki tahrikler filan görünmüyordu. Biz buradaki soğutma ve tahkimat işlerine devam ettik. Aşağıda da işler bittikten sonra normal soğutma ve işte tahkimat işlerine devam edildi.

Benim söyleyeceklerim bunlar yani ben zaten öyle kurtarma çalışmasına katılamadım, dediğim gibi S panosundan sadece 7 kişi çıkardık, onun dışında cenazelerin nakliyle filan uğraştık.

BAŞKAN – Yasın çok teşekkür ederiz.

Biz sizin emeklerinizi takdir ediyoruz. Bugün savcılık sizin için böyle bir karar vermişse bu sizin hiçbir zaman bunun tek suçlusu olduğunuz anlamına gelmez yani emin olun çıkacak raporumuz, çok objektif bir karar çıkacaktır, bundan siz de memnun olacaksınız.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Bir iki ufak tefek bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Söylemene müsaade edeceğim ama sen onu söyledikten sonra biz de yola çıkacağız, bizim de programımız var, havaalanına yetişeceğiz.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkanım çok kısa bir şey soracağım.

BAŞKAN – Buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Arkadaşlar, anlatılanlar sabahdan bu yana kaza sonrası olayların hepsi aşağı yukarı birbirine yüzde 90 benziyor. İçeride Allah kimseyi bir gün bile haksız yere yatırmazın.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Amin.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama biz sizin dumanda gittiğiniz, el yordamıyla gidiyoruz, siz orada yaşadınız, ne olur, içeride kalıyorsunuz, düşünün, nasıl olduğuyla ilgili bir fikir verin. Yani bunu bizden çok siz biliyorsunuz. Yani bilirkişi raporu, doğrudur, bakın, itiraz ediyorsunuz, diyorsunuz ki “Böyle değil.” Eğer böyle değilse nasıl olduğunu sizler bize yardımcı olun ki bizler ekip olarak, buradaki arkadaşlarımızla beraber bir gün bile sizin burada yatmanızı engelleyecek çalışmaları yapalım. Ama bu anlatılanlar, tam 50 gündür dinliyoruz biz bu mevzuu, hepsi birbirine benzeyen... Lütfen, bu konuda yaşayan sizsiniz, ölümle burun buruna gelen sizsiniz, bize yardımcı olun, içeriden isteklerinizi daha sonra Sayın Başkanımıza ve bizlere ulaştırırsanız biz tekrar da geliriz.

BAŞKAN – Yasin sen bir şeyler söyleyecektin, onu da söyle de...

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Öncelikle cevap vereyim, bu dört buçuk aydan beri biz içerideyiz, Mayısın 19’undan beri. Bu ekip ocağı en iyi bilen ekip normalde, iş güvenliği konusunda özellikle. Her gün konuştuk, belki sadece şu son bir aydır konuşmuyoruz artık çünkü, üretilen bütün teorileri sayın, yani şu anda ayakta bile gözüm kapalı 7-8 tane sayabilirim. Yani bilirkişinin ürettiğinden daha fazlasını ürettik. Hepsini çürütecek kesin deliller var yani. Keşke belli olsa da, çünkü biz burada kurtarmaya da girdik, bundan sonra ocak belki yine çalışacak yani biz çalışmasak bile arkadaşlarımız çalışacak orada, yine o ocağa birileri girecek belki, bilmiyorum. Yani bu faydan geldiyse bunun bilinmesi lazım.

HASAN ÖREN (Manisa) – En kuvvetli teoriniz söyleyin, onun üzerinde çalışalım yani 8’in 7’sini eleyin ama deyin ki arkadaş bizim de yirmi yıl diyorsunuz, on beş yıl diyorsunuz, on yıl diyorsunuz biz hepimiz... Biz onun üzerinde...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya da şöyle olabilir mi? Mesela 7-8 teori var ya, her birini yazın ve niye çürüdüğünü yazın altına, bize yollayın. Hocalara incelettirelim.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Şunu da söylemek istiyorum: Yani bu olayı çözmek isteseler, bir kere bilirkişi bizle görüşmedi yani bize suç atfediyor ama bizle neden görüşmedi?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi o ayrı bir konu, mahkeme, yargı başka bilirkişilere de gönderir, tek makamla yetinmez, tek raporla yetinmez daha birçok rapor alır.

BAŞKAN – Biz yargıdan farklıyız.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Onları herkes söylüyor yani “2-3 tane bilirkişi raporu mutlaka çıkacak.” diyorlar. En ufak bir olayda bile 2-3 tane hazırlanıyormuş ama...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Veya siz, bir inceleme yaptırır firma, onu da mahkemeye delil olarak sunarsınız yani bilirkişi raporu ile iddianameyi ve hâkimin vereceği kararı karıştırmayın.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Buraya, olaydan dört ay sonra sadece iş müfettişleri geldi, dört ay içinde sadece konuşabildiğimiz onlardı. Gerçekten derdimizi anlattık ve hepsi de “Ha biz bunu gözden kaçırmışız.” dediler yani onları söylediğimizde gerçekten onların da kafasından çıkıyor. Zaten öğrendiğimiz kadarıyla onlar da olay hakkında hiçbir şey yazamadı yani. Çünkü o kadar muallakta olan şeyler var ki.

BAŞKAN – Yasin, söylediğiniz her şey kayıtlara geçti.

İsmail, Hilmi, tamam. O yüzden biz bunu değerlendireceğiz...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – O görüştükleri bilirkişiler de bizle görüşünler.

BAŞKAN – Olabilir, onlardan raporlarını isteydim.

VARDİYA AMİRİ YASİN KURNAZ – Olay olduğu zaman, yer altından çıkmadan biz, olayın neden olduğu belliydi. Biz daha olay yerine gitmemiştik, üçüncü günü daha olay yerine varamamıştık ama dışarıda konuşulanlar, işte trafo yandı, kömür yandı, işte hemen asalım, keselim. Hemen bu ortam hazırlandı. Daha olay yerine biz gitmemişiz, daha olayı şu anda bile çözemiyoruz. Olay dışarıda çözülmüştü. Onun dışında biz yer üstünde duran insanlar değiliz, işçilerle birlikte yer altına girip işçilerle birlikte yer üstüne çıkıyoruz yani böyle sıkıntılı bir durumda...

BAŞKAN – Teşekkür ederim Yasın.

Kapatmak durumundayım, yola gideceğiz. Bize yazar mısınız? Bakın dördünüz bir aradasınız.

Oturumu kapatıyorum arkadaşlar, çok teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 18.25